

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

**Studiu documentar pentru
elaborarea strategiei
naționale în domeniul
politicii de tineret**

București

Decembrie 2011

Cuprins

Introducere.....	6
I. Istoric (Carta Albă – 2001, Pactul European pentru Tineret – 2005, Noua Agendă Europeană – 2008, Tratatul de la Lisabona - 2009 si Noua Strategie 2010-2018)	9
II. Probleme si prioritati identificate in EU Youth Report 2009.....	17
II.1. Dimensiunea și structura populației tinere.....	17
II.2. Tranziția de la educație la muncă.....	19
II.3. Participarea tinerilor pe piața muncii.....	22
II.4. Șomajul în rândul tinerilor.....	24
II.5. Tinerii întreprinzători	26
II.6. Tinerii și excluziunea socială.....	27
II.7. Cetățenia activă.....	29
II.8. Activitățile de voluntariat.....	31
II.9. Stiluri de viață.....	32
II.10. Tineret și sănătate	34
II.11. Tinerii și timpul liber.....	36
II.12. Generația digitală	38
II.13. Recomandări destinate factorilor de decizie politică și lucrătorilor de tineret în baza rezultatelor din cercetare.....	39
II.13.a. Recomandări pentru factorii de decizie în politici de tineret.....	39
II.13.b. Recomandări pentru lucrătorii de tineret	40
III. Noua strategie a Uniunii Europene în domeniul politicilor care vizează tineretul	42
III.1. O strategie a UE pentru tineret – investiție și capacitate	42
III.2. Cadrul Reinnoit pentru Cooperarea Europeană în Domeniul Tineretului (2010-2018)	44
III.2.a. Domenii de acțiune.....	45
III.2.b. Abordarea duală	45

III.2.c. Principii directoare.....	46
III.2.d. Metode de lucru	46
III.2.e. Instrumente	47
III.2.f. Rolul muncii de tineret	47
III.2.g. Rolul Comisiei și al Statelor Membre.....	48
III.2.h. Inițiative generale și specifice	49
III.2.h.1. Inițiative generale (trans-sectoriale).....	50
III.2.h.2. Obiective în domeniul politicii de tineret și posibile inițiative pentru fiecare domeniu de acțiune.....	51
III.2.h.2.(i) Educație și formare	51
III.2.h.2.(ii) Ocupare și antreprenoriat.....	52
III.2.h.2.(iii) Sănătate și bunăstare	53
III.2.h.2.(iv) Participare	55
III.2.h.2.(v) Activități de voluntariat.....	55
III.2.h.2.(vi) Incluziune socială	56
III.2.h.2.(vii) Tinertul și lumea.....	57
III.2.h.2.(viii) Creativitate și cultură	58
III.2.i. Prioritățile cooperării europene în domeniul tineretului pe parcursul primului ciclu de lucru.....	60
IV. Metoda deschisă de coordonare	61
V. Dezvoltări și precizări în documente ulterioare și în alte documente relevante	63
V.A. Documente ale Uniunii Europene.....	64
V.A.1. Rezoluția Consiliului European privind dialogul structurat cu tinerii în domeniul ocupării tineretului	64
V.A.2. Concluziile Consiliului European privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în educație și formare (ET 2020)	67

V.A.3. Platforma europeană de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale: un cadru european pentru coeziunea socială și teritorială	69
V.A.4. Rezoluția Consiliului și a Reprezentanților Statelor Membre asupra încurajării unor forme noi și efective pentru participarea tinerilor în viața democratică din Europa	74
V.A.5. Rezultatele Conferinței de Tineret a Președinției Ungare a UE privind ocuparea tinerilor	78
V.B. Alte documente internaționale.....	84
V.B.1. Rezoluția conferinței Mondiale a Tineretului (Mexic, 2010) Raportul Mondial asupra tineretului 2010 (Youth and Climate Change).....	84
V.B.2. Declarația Întâlnirii Mondiale a Organizațiilor Neguvernamentale de Tineret, Mexico City, 2010.....	86
V. C. Politica de coeziune a Uniunii Europene.....	87
VI. Obiective și direcții de acțiune în Programul de Guvernare și în alte documente strategice ale Guvernului României.....	103
VII. Politici/măsură/programe identificate în România pe domeniile prioritare de acțiune	148
VII.1. Educație și formare	148
VII.1.a. Educația formală : Priorități și direcții de acțiune 2010 – 2012	148
VII.1.b. Educația nonformală.....	178
VII.3. Ocupare și antreprenoriat.....	187
VII.4. Sănătate și bunăstare.....	212
VII.5. Activități de voluntariat.....	219
VII.6. Incluziune socială	227
VII.7. Tineretul și lumea.....	247
VII.8. Creativitate și cultură	250
VIII. Strategii de tineret pe plan internațional.....	254
Bibliografie.....	279

Coordonator: Octav Marcovici, CS II

Autori:

Sorin Mitulescu, CS I (Dezvoltări și precizări în documente ulterioare – B. Alte documente internaționale; Politici/măsuri/programe identificate în România pe domeniile prioritare de acțiune – Ocupare și antreprenoriat/antreprenoriat, Tineretul și lumea, Creativitate și cultură; Strategii de tineret pe plan internațional.)

Octav Marcovici, CS II, (Introducere; Istoric; Probleme si prioritati identificate in EU Youth Report 2009; Noua strategie a Uniunii Europene în domeniul politicilor care vizează tineretul; Metoda deschisa de coordonare; Dezvoltări și precizări în documente ulterioare - A. Documente ale Uniunii Europene.)

Ana-Maria Dalu, CS III (Obiective și direcții de acțiune în Programul de Guvernare și în alte documente strategice ale Guvernului României - Alte documente strategice ale Guvernului României; Dezvoltări și precizări în documente ulterioare - C. Politica de coeziune a Uniunii Europene; Politici/măsuri/programe identificate în România pe domeniile prioritare de acțiune – Ocupare și antreprenoriat/ocupare)

Iulian Neacșu Dalu, CS III (Politici/măsuri/programe identificate în România pe domeniile prioritare de acțiune – Ocupare și antreprenoriat)

Corina Neacșu Dalu, CS (Politici/măsuri/programe identificate în România pe domeniile prioritare de acțiune – Educație și formare / Educația formală)

Manuela Manu, CS (Politici/măsuri/programe identificate în România pe domeniile prioritare de acțiune – Educație și formare / Educația nonformală; Activități de voluntariat)

Marius Lazăr, CS (Politici/măsuri/programe identificate în România pe domeniile prioritare de acțiune – Sănătate și bunăstare)

Ioana Ștefănescu, CS (Politici/măsuri/programe identificate în România pe domeniile prioritare de acțiune – Incluziune socială)

Oana Iftode, AC (Politici/măsuri/programe identificate în România pe domeniile prioritare de acțiune – Incluziune socială)

Cristina Tucă, A1 (Obiective și direcții de acțiune în Programul de Guvernare și în alte documente strategice ale Guvernului României - Obiective și direcții de acțiune în Programul de Guvernare)

Introducere

Ideea acestui studiu își are originea în inițiativa Autorității Naționale pentru Sport și Tineret, la începutul anului 2011, de a realiza o strategie națională pentru tineret cu sprijinul cercetătorilor Laboratorului de Cercetări Tineret din cadrul Institutului de Științe ale Educației. Strategia urma să fie elaborată în colaborare cu factorii de decizie din cadrul MECTS și ANST, cu structuri asociative reprezentative ale tinerilor și cu luarea în considerare a opiniilor, nevoilor și așteptărilor tinerilor, relevate de un sondaj de opinie pe eșantion reprezentativ pentru populația tânără a României (Barometrul de Opinie Tineret), precum și a priorităților strategice și direcțiilor de acțiune cuprinse în documentele strategice ale Uniunii Europene. Chestionarul pentru realizarea Barometrului a fost elaborat de Laboratorul de Cercetare pentru Tineret, dar aplicarea acestuia urma să fie contractată și finanțată de ANST, ceea ce nu s-a putut realiza. În aceste condiții și în considerarea faptului că tema fusese inclusă în planul de cercetare al ISE pentru anul 2011, conducerea Institutului a decis să se realizeze un studiu documentar, pe baza căruia și cu luarea în considerare a rezultatelor Barometrului de Opinie Tineret și ale consultărilor cu structurile asociative reprezentative ale tinerilor, atunci când acestea vor fi fost realizate, autoritatea guvernamentală responsabilă în domeniul politicii de tineret să poată realiza o strategie națională.

Cu excepția Planului Național de Acțiune pentru Tineret, care a fost în fapt o strategie operaționalizată, realizată tot cu sprijinul unui colectiv de cercetători specializați în domeniul tineretului și cu consultarea structurilor asociative reprezentative ale tinerilor, România nu a avut până în prezent o strategie în politica de tineret. Mai mult, în condițiile actuale, când România este membră a Uniunii Europene iar integrarea deplină este un proces complex și de durată de armonizare a structurilor instituționale, a legislației și a politicilor sectoriale și transversale cu cele comunitare, elaborarea unei strategii în politica de tineret trebuie să țină seama nu numai de problematica tinerilor din România, de opțiunile și așteptările acestora, astfel cum sunt exprimate de structurile lor

reprezentative și evidențiate de cercetarea în domeniul tineretului, ci și de obiectivele strategice și direcțiile de acțiune stabilite la nivelul organismelor europene cu responsabilități în domeniu. De aceea, în realizarea acestui studiu documentar ne-am străduit să identificăm și să prezentăm în sinteză toate documentele relevante pentru politica de tineret în Uniunea Europeană de care credem că va trebui să se țină seama, atunci când și informațiile privind problemele, opțiunile și așteptările tinerilor din România vor fi disponibile, pentru elaborarea unei strategii naționale pentru tineret.

Studiul începe cu o trecere în revistă a momentelor și documentelor cheie care au condus la includerea politicii de tineret între domeniile prioritare ale politicii europene și, în cele din urmă, la adoptarea unei strategii europene în domeniul tineretului. Apoi, având în vedere faptul că în România nu s-a reușit întreprinderea unei cercetări complexe a problematicii actuale a tineretului, dar și pentru a evidenția modul în care Comisia Europeană a abordat elaborarea strategiei plecând de la problematica rezultată din cercetare și din datele statistice furnizate de EUROSTAT, precum și de la rezultatele consultării largi a tinerilor și structurilor reprezentative ale acestora, studiul prezintă, pe domenii tematice, aspectele din Raportul Tineret 2009 elaborat de Comisia Europeană, care au stat la baza elaborării noii strategii.

O secțiune distinctă este alocată prezentării Cadrului Reînnoit pentru Cooperarea Europeană în Domeniul Tineretului (2010-2018), incluzând obiective generale și domenii de acțiune, abordare, principii directoare, metode de lucru și instrumente, rolul Comisiei Europene și al Statelor Membre, apoi obiective specifice politicii de tineret și posibile inițiative pentru fiecare domeniu de acțiune, iar în final prioritățile cooperării europene în domeniul tineretului pe parcursul primului ciclu de lucru.

Întrucât politica de tineret este un domeniu mai puțin reglementat prin legislația europeană și, ca atare, nu se poate vorbi de un *acquis comunitar* în materie, elaborarea,

corelarea și coordonarea statelor în acest domeniu se realizează prin mecanismele Metodei Deschise de Coordonare, căreia, din acest motiv, i-am rezervat un capitol aparte.

Deoarece direcțiile de acțiune și mijloacele prin care urmează a se realiza obiectivele generale și specifice ale noii strategii europene au cunoscut dezvoltări și detalieri în documente ulterioare, pentru a înlesni accesul celor care vor elabora strategia națională pentru tineret în România la aceste abordări și inițiative, am rezervat și acestora un capitol aparte. Acesta nu este exhaustiv ci selectiv, prezentând acele documente pe care le-am considerat relevante și utile din perspectiva priorităților cooperării europene în domeniul tineretului pe parcursul primelor două cicluri de lucru.

Ne-am străduit, de asemenea, să identificăm obiective și priorități privind politica de tineret în Programul de Guvernare pe perioada 2009-2012 al Guvernului României, nu numai în capitolul „Tineret și Sport” ci și în alte capitole care puteau include prevederi specifice pentru tineri, rezultatele fiind prezentate într-un capitol distinct. Apoi, pentru a oferi potențialilor autori ai strategiei naționale pentru tineret puncte de sprijin în abordarea intersectorială, prezentăm într-un capitol aparte politici, măsuri, programe privind tineretul identificate în țara noastră, în cadrul domeniilor prioritare de acțiune prevăzute de strategia europeană. Totuși, pentru domeniul „Participare”, care a fost redistribuit în apropierea termenului de finalizare a studiului, nu s-a reușit elaborarea subcapitolului până la data de depunere a raportului, motiv pentru care a fost eliminat din structura respectivului capitol. Lipsa acestui subcapitol nu va afecta suportul documentar pentru o eventuala elaborare a unei strategii naționale în politica de tineret întrucât Laboratorul are în plan o temă aparte dedicată acestei problematici.

În final, pentru a oferi surse suplimentare de inspirație, prezentăm pe scurt câteva strategii elaborate deja de State Membre ale Uniunii Europene.

Fiind vorba de un studiu documentar, în care multe texte sunt preluate, traduse și adaptate din documente ale Uniunii Europene, care nu sunt documente de autor, pentru a evita supraîncărcarea paginilor cu note de subsol, ne-am limitat la a face trimiteri la documentele folosite și sursa acestora, trimiterile la pagină fiind limitate la cazurile în care am considerat că cititorul ar putea fi interesat să găsească informații mai precise și/sau suplimentare pe parcursul lecturii.

I. Istoric (Carta Albă – 2001, Pactul European pentru Tineret – 2005, Noua Agendă Europeană – 2008, Tratatul de la Lisabona - 2009 și Noua Strategie 2010-2018)

Tratatul privind Uniunea Europeană, semnat la Maastricht pe 7 februarie 1992, a inclus “tineretul” ca un nou domeniu al politicii: Articolul 126(2) din capitolul “Educație, formare profesională și tineret” al Tratatului UE (versiunea consolidată Maastricht¹) a stabilit că acțiunea Comunității trebuie să urmărească “încurajarea dezvoltării schimburilor de tineret și a schimburilor de instructor socio-educaționali”. Totuși, până în anul 2001 activitatea Uniunii Europene în domeniul tineretului a constat, în principal, în implementarea unor programe specifice.

În anul 2001, Comisia Europeană a emis **Carta Albă² intitulată “Un nou imbold pentru tineretul european”**, care a încorporat rezultatele unei largi consultări în cadrul Uniunii Europene. Aceasta a propus și un nou cadru de cooperare europeană în domeniul tineretului, bazat pe o dublă abordare: aplicarea metodei deschise de coordonare în domeniul tineretului și luarea în considerare în mai mare măsură a dimensiunii “tineret”

¹ Cf. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0047:0199:en:PDF>

² Cf. European Commission White Paper „A New Impetus for the European Youth”, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0681en01.pdf

în alte domenii politice relevante (educație, învățare pe parcursul vieții, mobilitate, ocupare și integrare socială, combaterea rasismului și xenofobiei)

Pentru aplicarea metodei deschise de coordonare, Comisia Europeană a sugerat patru domenii tematice prioritare: participare, informare, serviciul voluntar în rândul tinerilor și mai buna cunoaștere și înțelegere a tinerilor. Consiliul UE a adoptat această Cartă Albă prin Rezoluția din 27 iunie 2002³.

În anii următori, Consiliul UE a adoptat obiective commune în domeniile participării și informării tinerilor (2003, 2004), apoi, la propunerea Comisiei, a adoptat mai multe rezoluții pentru implementarea obiectivelor comune în domeniul mai bune cunoașteri și înțelegeri a tineretului și al voluntariatului în rândul tinerilor

Pactul European pentru Tineret⁴ a fost elaborat ca parte integrantă a Strategiei Lisabona, cu ocazia revizuirii acesteia în 2005. El a fost adoptat de Consiliul European în martie 2005⁵, ca un instrument pentru atingerea obiectivelor Strategiei. Acesta a adus domeniul politicii de tineret la un nivel neîntâlnit anterior în Uniunea Europeană. Prin acest Pact au fost introduse o serie de măsuri politice menite a adresa trei domenii majore:

- ocupare, integrare și promovare socială;
- educație, formare și mobilitate;
- reconcilierea vieții de familie cu viața profesională.

³ Cf. Resolution of the Council and of the Representatives of Governments of the Member States, meeting within the Council regarding the common objectives for participation by and information for young people, 27.06.2002, http://ec.europa.eu/youth/archive/whitepaper/post-launch/post_en_1_en.html

⁴ Cf. European Youth Pact, http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/youth/c11081_en.htm

⁵ Cf. Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on addressing the concerns of young people in Europe — implementing the European Pact for Youth and promoting active citizenship (2005/C 292/03) (PDF format), http://ec.europa.eu/youth/archive/whitepaper/post-launch/post_en_1_en.html

Pactul aduce din nou în atenție necesitatea consultării tinerilor și organizațiilor acestora cu privire la implementarea sa, precum și necesitatea urmării acestei implementări la nivel național, un rol important în acest sens având consiliile tineretului. El subliniază, de asemenea, necesitatea includerii unei dimensiuni privind tineretul în alte domenii ale politicii.

Versiunea Consolidată a Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene, care a intrat în vigoare la 1 decembrie 2009, consacră competența Uniunii Europene în domeniul politicii de tineret la Articolul 6, care prevede că “Uniunea va avea competența să întreprindă acțiuni pentru sprijinirea, coordonarea sau suplimentarea acțiunilor Statelor Membre”. Domeniile de intervenție, la nivel european, sunt educație, pregătire profesională, tineret și sport. Articolul 165(2) din Titlul XII privind “Educație, Pregătire Profesională, Tineret și Sport” precizează că aceste acțiuni vor urmări “încurajarea dezvoltării schimburilor de tineret și a schimburilor de instructori socio-educaționali”, cum de altfel era deja prevăzut în Tratatul de la Maastricht, dar adaugă faptul că acțiunea Uniunii va urmări și “încurajarea participării tinerilor în viața democratică a Europei”⁶.

Comunicarea Comisiei din 02.07.2008 denumită **Agenda Socială Reînnoită: Oportunități, acces și solidaritate în Europa secolului 21**⁷ (Renewed Social Agenda) țintește copiii și tinerii împreună, ca o prioritate. În secțiunea 4.1, intitulată “Copiii și tinerii – Europa de mâine”, Comisia reține că, deși viitorul Europei depinde de tineretul său, șansele în viață ale multor tineri sunt amenințate de lipsa de oportunități și de acces la educație și formare pentru a-și valorifica pe deplin potențialul. De aici necesitatea unei acțiuni de spargere a cercului vicios deprivare în copilărie – stiluri de viață nesănătoase – subrealizare academică – excluziune socială. Comisia identifică drept probleme care

⁶ Cf. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0047:0199:en:PDF>

⁷ Cf. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS, Renewed social agenda: Opportunities, access and solidarity in 21st century Europe, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0412:FIN:EN:PDF>

necesită intervenție: șomajul ridicat în rândul tinerilor, prea multe cazuri de părăsire timpurie a școlii, relativa insecuritate a locurilor de muncă și inegalitatea în domeniul salarizării cu care se confruntă tinerii.

Documentul arată că toți copiii au nevoie să primească o educație care să-i doteze astfel încât să aibă o șansă corectă în lumea de azi. Ei trebuie încurajați să atingă nivele diferite și superioare de calificare față de părinții lor iar Uniunea Europeană poate să ajute la dezvoltarea de noi forme de solidaritate intergenerațională și să rezolve problemele specifice cu care se confruntă tinerii azi, incluzând accesul la educație și formare, piața muncii, locuințe și surse financiare. Acordând importanță Pactului pentru Tineret, Comisia își propune să continue o serie de activități orientate spre copii și tineri, precum asigurarea respectării drepturilor copiilor în acțiunile Uniunii Europene, continuarea eforturilor de apărare a drepturilor copiilor, acțiuni în domeniul sănătății tinerilor și promovării folosirii în condiții de siguranță a Internetului, precum și acțiuni privind siguranța rutieră.

Ca acțiuni viitoare, Agenda Socială Reînnoită include⁸:

- O Comunicare privind Educația Școlară în sprijinul Statelor Membre, pentru îmbunătățirea calității sistemelor lor de educație și atingerea țintelor privind părăsirea timpurie a școlii, alfabetizarea, participarea în învățământul secundar și pregătirea tinerilor pentru învățare pe parcursul întregii vieți. Aceasta urmează unei consultări publice pe tema "Școli pentru secolul 21 ". Maximizarea eficienței și echității în învățământul primar și formare este o parte esențială a asigurării oportunităților pentru tineri;
- O Cartă verde privind "Migrația și Mobilitatea: provocări pentru sistemele educaționale ale UE ".

În anii 2008/2009, Comisia urma să:

⁸ Cf. Id. Pag. 7

- Emită o Comunicare privind dezvoltarea Metodei Deschise de Coordonare în domeniul politicii de tineret, cu accent particular pe tinerii având mai puține oportunități;
- Dezvolte o abordare mai comprehensivă asupra sărăciei copilului, bazată pe ținte cantitative, inspirată din strategia europeană privind incluziunea și protecția socială.

În secțiunea 4.2. Investiție în oameni, locuri de muncă mai multe și mai bune, noi competențe, Comisia reiterează faptul că noua agendă socială este parte integrantă din Strategia Lisabona și din Strategia UE de Dezvoltare Durabilă, subliniind faptul că una dintre cele mai mari contribuții pe care UE o poate aduce pentru bunăstare este susținerea creșterii economice și a creării de locuri de muncă, întrucât o economie sănătoasă este fundamentul prosperității și cea mai bună cale pentru a scăpa de sărăcie este ocuparea unui loc de muncă. Un rol cheie în crearea locurilor de muncă îl au întreprinderile mici și mijlocii⁹.

Documentul precizează de asemenea că, în condițiile globalizării și schimbărilor tehnologice rapide, un rol cheie al UE este acela de a sprijini Statele membre să-și modernizeze piața muncii și să anticipeze schimbarea și restructurarea. Sunt invocate principiile deja agreate ale flexi-securității și rutele profesionale bazate pe aranjamente contractuale flexibile, pe învățarea de-a lungul întregii vieți, pe politici active privind piața muncii și sisteme moderne de securitate socială pentru ușurarea tranzițiilor pe piața muncii și asigurarea unor venituri corecte din muncă. Pe plan legislativ, documentul subliniază importanța ajungerii la o concluzie rapidă și pozitivă de către Parlamentul European și Consiliu cu privire la propunerile de directive pentru reglementarea timpului de lucru și a muncii temporare. Se reiterează, de asemenea, importanța dialogului social și a parteneriatului dintre autoritățile publice și partenerii sociali pentru anticiparea și managementul schimbării.

Conștientă de faptul că înnoirea și actualizarea competențelor în raport cu cerințele pieței muncii sunt esențiale într-o într-o lume a schimbărilor rapide, Comisia se angajează să

⁹ Cf. Id. Pag. 8

vină cu noi inițiative în domeniul dezvoltării competențelor și să ajute Statele Membre în modernizarea sistemelor de educație, în limitele Tratatului. Ca parte din setul de competențe moderne, documentul enumeră competențele antreprenoriale, cele din domeniul economiei cu nivel scăzut de carbon, cele din domeniul tehnologiei informației și comunicării, precum și toate competențele bazate pe cunoștințe digitale, financiare și privind mijloacele de comunicare¹⁰.

La nivelul Consiliului Europei, cu ocazia celei de-a opta Conferințe a Miniștrilor de Tineret (Kiev, 10-11 octombrie 2008), a fost adoptată o **Declarație numită “Viitorul politicii de tineret a Consiliului Europei: AGENDA 2020”**¹¹. Declarația afirmă hotărârea ministrilor responsabili cu politica de tineret în statele membre de a asigura dezvoltarea unor politici de tineret apte să asigure deplina integrare a tinerilor în societate și având drept obiective asigurarea accesului tinerilor la învățământ și formare de calitate, la muncă și condiții de viață decente, precum și asigurarea condițiilor pentru participarea tinerilor la dezvoltarea societății.

Au fost convenite următoarele priorități:

În domeniul drepturilor omului și democrației:

- Asigurarea ca tinerii să se bucure în mod deplin de drepturile omului și de demnitatea umană și încurajarea angajării lor în această direcție;
- Promovarea participării active a tinerilor în procesul și structurile democratice;
- Promovarea de oportunități egale pentru participarea tuturor tinerilor în toate domeniile vieții lor de fiecare zi;
- Implementarea unei egalități efective între genuri și prevenirea tuturor formelor de violență bazată pe gen;

¹⁰ Cf. Id. Pag. 9

¹¹ Cf. The future of the Council of Europe youth policy: Agenda 2020, http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/IG_Coop/Min_Conferences/2008_Kyiv_CEMRY_Declaration_en.pdf

- Promovarea unei educații și unor acțiuni de conștientizare a tinerilor asupra problemelor mediului și dezvoltării durabile;
- Facilitarea accesului tinerilor la servicii de informare și consiliere.

În domeniul conviețuirii în societăți diverse:

- Capacitarea tinerilor în promovarea diversității culturale, dialogului și cooperării intercultural în viața lor cotidiană;
- Prevenirea și combaterea oricăror forme de rasism și discriminare, pe orice bază;
- Sprijinirea inițiativelor tinerilor și organizațiilor de tineret în prevenirea și managementul conflictelor, precum și în cel al reconcilierii post-conflict, prin intermediul dialogului intercultural, inclusiv sub dimensiunea sa religioasă;
- Sprijinirea muncii de tineret cu tineri refugiați, azilanți sau relocați;
- Încurajarea în continuare a dezvoltării cooperării sub-regionale de tineret în Europa și dincolo de granițele acesteia;
- Încurajarea tinerilor în promovarea solidarității și cooperării globale.

În domeniul incluziunii sociale a tinerilor:

- Sprijinirea integrării tinerilor excluși;
- Asigurarea accesului tinerilor la educație, formare profesională și la viața de muncă, mai ales prin promovarea și recunoașterea educației/învățării nonformale;
- Sprijinirea tranziției tinerilor de la educație la piața muncii, de exemplu prin întărirea posibilităților de reconciliere între viața privată și viața de muncă;
- Sprijinirea autonomiei și bunăstării tinerilor, precum și a accesului lor la condiții decente de viață;
- Asigurarea accesului egal al tinerilor la activitățile culturale, sportive și de manifestare a creativității;
- Încurajarea dialogului și solidarității intergeneraționale.

În aprilie 2009, Comisia a prezentat o **Comunicare intitulată “O Strategie a UE pentru Tineret – Investiție și Capacitare**. O metodă deschisă de coordonare reînnoită pentru

adresarea provocărilor și oportunităților tinerilor”¹². Comunicarea propunea o strategie pentru politicile viitoare în domeniul tineretului din Europa și invita atât Statele Membre cât și Comisia să colaboreze în domeniul politicilor de tineret în cadrul reînnoitei metode deschise de coordonare. Adoptând o abordare intersectorială, strategia urmărește să capaciteze tinerii în vederea confruntării cu un număr de provocări actuale. Pe baza unei largi consultări, au fost identificate următoarele provocări ca fiind cele mai importante: educație, ocupare, incluziune socială și sănătate.

Viziunea Uniunii Europene asupra tineretului se bazează pe două abordări: investirea în tineret, care înseamnă alocarea de resurse sporite pentru dezvoltarea unor domenii ale politicii de tineret care afectează tinerii în viața lor de zi cu zi, și capacitarea tinerilor, care se referă la promovarea potențialului pe care tinerii îl au pentru reînnoirea societății și contribuirea la valorile și obiectivele Uniunii Europene, o atenție special urmând a fi acordată tinerilor cu mai puține oportunități.

Pe 27 noiembrie 2009, Consiliul Miniștrilor de Tineret a adoptat **Rezoluția privind un cadru reînnoit pentru cooperarea europeană în domeniul tineretului (2010-2018)**¹³. Rezoluția se bazează pe Comunicarea Comisiei din aprilie 2009 “O Strategie a UE pentru Tineret – Investiție și Capacitare”. Cele două obiective generale ale cadrului reînnoit de cooperare în domeniul tineretului pentru perioada 2010-2018 sunt: mai multe și egale oportunități pentru toți tinerii în educație și pe piața muncii, și cetățenie activă, incluziune socială și solidaritate între toți tinerii.

¹² Cf. COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE CONSILIU, PARLAMENTUL EUROPEAN, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR: O strategie a UE pentru tineret - investiție și mobilizare. O metodă deschisă de coordonare reînnoită pentru abordarea provocărilor și oportunităților tineretului, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0200:FIN:RO:PDF>

¹³ Cf. Council resolution on a renewed framework for European cooperation in the youth field (2010-2018), http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/111514.pdf

II. Probleme si prioritati identificate in EU Youth Report 2009

În susținerea Comunicării Comisiei Europene privind noua strategie în domeniul politicii de tineret, aceasta a elaborat un raport privind tineretul european, intitulat „EU Youth Report 2009”¹⁴. Întrucât situația și problemele identificate în acest raport au stat la baza elaborării propunerii de strategie, care odată adoptată trebuie avută în vedere și de România la elaborarea propriilor politici, dar și în considerarea faptului că multe dintre concluziile cu privire la problemele tineretului european sunt, cel mai probabil, valabile și pentru tineretul din România, sintetizăm în cele ce urmează aspectele relevante prezentate în Raport.

II.1. Dimensiunea și structura populației tinere

Raportul precizează de la început faptul că nu există o definiție clar delimitată a noțiunii de tineret. Există totuși o largă acceptare a ideii că statusul de tânăr se asociază cu starea de tranziție de la dependența asociată copilăriei la independența asociată vârstei adulte, de la o stare de siguranță și dezvoltare biografică standardizată la o stare a alegerii și riscului, în care indivizii trebuie să-și aleagă orientarea și să-și planifice integrarea socială.

Fiind, totuși, vorba de populația țintă a unei strategii europene, documentul Comisiei evidențiază o serie de caracteristici asociate tinerilor și/sau adulților, din a căror intersecție se poate construi o limită convențională, formulată în termeni de vârstă, până

¹⁴ Cf. COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT, accompanying document to the COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Youth - Investing and Empowering, EU YOUTH REPORT, http://ec.europa.eu/youth/news/doc/new_strategy/youth_report_final.p

la care cetățenii europeni vizați de strategie constituie populația țintă a politicilor preconizate. Sunt avute în vedere vârsta limită până la care se poate beneficia de ajutoare pentru creșterea copiilor, vârsta medie la care se încheie învățământul obligatoriu, vârsta minimă cerută pentru participarea la vot și vârsta minimă cerută pentru a fi ales. Totuși, în considerarea faptului ca o caracteristică principală a statusului de adult este capacitatea de a se autosusține financiar, situație la care generația tânără de azi ajunge mai târziu decât reușeau generațiile anterioare (datorită, între altele, prelungirii duratei studiilor, dificultății obținerii primului loc de muncă și dificultății de a găsi o locuință la costuri pe care aceștia și le permit), Raportul se concentrează asupra populației în vârstă de 15-29 ani, cu detalieri pe subgrupe de vârstă acolo unde datele statistice o permit. Întrucât și în statisticile europene există un decalaj de circa 2 ani între culegerea datelor și publicarea lor consolidată, cele mai multe date folosite în Raport se referă la situația din anul 2007.

Astfel, cu privire la dimensiunea populației tinere, aflăm din Raport că în anul 2007 circa 96 milioane de persoane cu vârsta între 15 și 29 ani își aveau reședința în Uniunea Europeană; dintre acestea, ceva mai mult de 34 milioane aveau vârsta între 25 și 29 ani, ceva mai multe decât în categoriile de vârstă 20-24 ani (32 milioane) și 15-19 ani (29 milioane). Ca pondere în totalul populației, tinerii reprezentau ceva mai puțin de o cincime (19,4%), de asemenea cu o pondere ceva mai mare a celor de 25-29 ani (6,9%) decât a celor de 20-24 ani (6,5%) și de 15-19 ani (6%).¹⁵

Pe baza analizei, Raportul anticipează confruntarea Uniunii Europene, în viitorul apropiat, cu două provocări demografice: îmbătrânirea și declinul amenințător al populației sale. Astfel, ponderea populației tinere va scădea în continuare, în timp ce ponderea populației vârstnice va crește, ceea ce va conduce la schimbări în structura populației în vârstă de muncă. Conform proiecțiilor Eurostat invocate în Raport, populația în vârstă de peste 60 ani va crește cu câte 2 milioane în fiecare an pe parcursul următorilor 25 ani, pe când creșterea populației în vârstă de muncă se va încetini

¹⁵ Cf. Ibid. Pag. 9

accentuat și se va opri în circa 6 ani, după care va scădea cu 1-1,5 milioane în fiecare an.¹⁶

II.2. Tranziția de la educație la muncă

Prelungirea perioadei de școlarizare a devenit o caracteristică în Uniunea Europeană, pe care Raportul o explică pe de o parte prin factori economici (creșterea economică rapidă din anii 1950-1975, care a mărit cererea de forță de muncă calificată, implicând niveluri crescute de educație, dar și actuala economie bazată pe cunoaștere, care cere înnoirea continuă a calificărilor) și pe de altă parte prin creșterea competiției pe piața muncii, determinată de nivelurile înalte ale șonajului, care impune creșterea nivelului general de educației al forței de muncă. Astfel, numărul mediu de ani petrecuți în sistemul formal de educație este tot mai mare, fiind în prezent de 17 ani¹⁷, fără a lua în calcul timpul ocupat cu educația nonformală și învățarea informală, pentru care există și apar tot mai multe oportunități.

În cele mai multe state din Uniunea Europeană învățământul obligatoriu se sfârșește între vârsta de 14 ani și cea de 17 ani, corpunzând primului nivel al învățământului secundar inferior dar, așa cum arată Raportul, în cele mai multe dintre acestea peste 80% din populația școlară rămâne în școală cel puțin încă un an și, deși această pondere tinde să scadă în cel de-al doilea an, peste 70% rămâne în școală încă un an, ponderea tinerelor femei fiind mai mare decât cea a tinerilor bărbați¹⁸.

¹⁶ Cf. Ibid. Pag. 10

¹⁷ Cf. Ibid. Pag. 16

¹⁸ Id.

Potrivit Raportului, la vârsta de 19 ani mai mult de 60% dintre tinerii europeni sunt încă în sistemul formal de educație, ceea ce nu se întâmplă în cazul tinerilor din România (alături de cei din Bulgaria, Luxemburg, Austria, Suedia și Marea Britanie), unde mai mult de jumătate dintre aceștia nu mai sunt în sistemul de educație formală la vârsta de 19 ani. Autorii Raportului trag concluzia că în aceste țări tranziția pe piața muncii a început deja pentru majoritatea tinerilor¹⁹, ceea ce, cel puțin în cazul României, este discutabil.

Raportul mai arată că în toate țările europene numărul fetelor în învățământul secundar superior este mai mare decât cel al băieților, de unde se trage concluzia că acestea se pregătesc mai ales pentru continuarea educației, pe când băieții sunt mai orientați spre pregătirea pentru intrarea pe piața muncii.

Cu privire la învățământul superior, Raportul arată că numărul studenților a crescut cu 25% în perioada 1998-2006 și că sunt cu circa 3 milioane mai mulți studenți și cu un milion mai mulți absolvenți de învățământ superior decât în anul 2000. La nivelul Uniunii Europene, 11,5% din populația în vârstă de 18-39 ani urmează învățământul superior²⁰.

Și în cazul învățământului terțiar se constată o mai mare participare a tinerelor femei, care este în creștere în ultimul deceniu (de la 112 femei la 100 bărbați în 1998, la 123 femei la 100 bărbați în 2006), ceea ce îi determină pe autorii Raportului să vorbească de o „feminizare” a învățământului terțiar, mai pronunțată decât cea din învățământul secundar superior la care ne-am referit mai sus²¹.

O altă constatare a Raportului este aceea că în cele mai multe țări europene nivelul de educație crește de la o generație la alta, atât în ce privește absolvirea învățământului

¹⁹ Cf. Id.

²⁰ Cf. Id.

²¹ Cf. Ibid. Pag. 20

terțiar, cât și în ce privește absolvirea celui secundar. Totuși, cu privire la România și la Țările Baltice, Raportul arată că ponderea populației de 25-29 ani care a absolvit cel puțin învățământul secundar superior este mai mică și decât ponderea celor de 35-39 ani și decât ponderea celor de 45-49 ani²², ceea ce sugerează că în aceste țări nivelul de educație nu crește de la o generație la alta, fapt care ar trebui să genereze îngrijorare, dar și un efort de cercetare mai aprofundată în materie.

Un fenomen care marchează puternic tranziția de la școală la muncă este părăsirea timpurie a școlii. Raportul relevă că una din șapte persoane în vârstă de 18-24 ani din Uniunea Europeană părăsește sistemul de educație cu mai puțin decât prima treaptă a învățământului secundar absolvită, fără a mai participa în vreo formă de educație sau formare, ponderea fiind mai mare în rândul bărbaților, cu excepția Bulgariei²³. Deși ponderea acestora a scăzut continuu în perioada 2000-2007, ajungând la 14,8% la nivelul Uniunii Europene, sunt necesare eforturi susținute pentru atingerea țintei propuse de Uniune pentru anul 2010 (cel mult 10%)²⁴.

O situație îngrijorătoare pe care o sesizează Raportul, adesea evidențiată, de altfel, de cercetarea socială, este aceea că șansele tinerilor de a deveni înalt calificați sunt adesea influențate de situația lor socio-economică²⁵, care la rândul său depinde de situația familiei de origine, astfel încât pentru a crea oportunități cât de cât egale sunt necesare scheme de sprijin.

²² Cf. Id.

²³ Cf. Ibid. Pag. 21

²⁴ Cf. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS: Improving competences for the 21st Century: An Agenda for European Cooperation on Schools, pag. 9, http://ec.europa.eu/education/school21/com425_en.pdf

²⁵ Cf. COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT, accompanying document to the COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Youth - Investing and Empowering, EU YOUTH REPORT, pag. 23, http://ec.europa.eu/youth/news/doc/new_strategy/youth_report_final.p

Deși în toate țările europene există scheme de sprijin pentru accesul în învățământul terțiar, autorii Raportului cred, pe baza datelor disponibile, că studenții încă se bazează în principal pe sprijinul părinților/familiei²⁶.

Participarea tinerilor în educația nonformală este destul de scăzută (sub 10% media UE) iar diferențele între grupele de vârstă sunt mici. Sunt însă diferențe în funcție de nivelul de educație, respectiv cei cu nivel mai înalt de educație participă în mai mare măsură decât cei cu nivel scăzut de educație, iar în cazul tinerilor angajați această diferență este și mai pronunțată²⁷.

Tot în contextul analizei tranziției de la școală la muncă, Raportul constată că, în ciuda faptului că tinerii sunt tot mai puțini și tot mai bine educați decât generațiile precedente, încă există dificultăți pentru accesul lor pe piața muncii, iar cei care acced obțin adesea locuri de muncă instabile. Între cauze Raportul menționează nepotrivirea dintre calificările obținute prin educație și formare și cerințele pieței muncii, dar și condițiile generale de pe piața muncii, mai ales în perioade de dificultăți financiare, când companiile își reduc programele de angajări, iar pe piața locurilor de muncă sunt tot mai multe persoane înalt calificate disponibile²⁸.

II.3. Participarea tinerilor pe piața muncii

Potrivit datelor furnizate în Raport, 57,5% dintre tinerii europeni erau incluși în anul 2007 în categoria persoanelor economic active (angajați sau șomeri – în căutarea activă a unui loc de muncă)²⁹, ceea ce a însemnat o scădere de un procent față de anul 2000. Sub acest aspect, Raportul împarte Statele Membre în trei categorii: cele cu rate de activitate

²⁶ Id.

²⁷ Cf. Ibid. Pag. 24

²⁸ Cf. Ibid. Pag. 25

²⁹ Cf. Ibid. Pag. 26

sub 50% (Bulgaria, Republica Cehă, Italia, Lituania, Luxemburg, Ungaria și România); cele cu rate de activitate peste 70% (Danemarca și Olanda); cele cu rate de activitate între 50% și 70% (celelalte)³⁰.

Raportul evidențiază faptul că ratele de activitate variază în funcție de gen (în cazul bărbaților mai mult de jumătate fiind activi în cele mai multe State Membre, pe când în cazul femeilor ratele cunosc variații mari de la o țară la alta) și de nivelul de educație (cei mai educați atingând rate de 75%), acesta din urmă diminuând și decalajul dintre bărbați și femei³¹.

Pe de altă parte, peste 65% dintre tinerii cu cel mult primul nivel al învățământului secundar sunt inactivi, în timp ce pentru cei cu studii superioare ponderea este de doar 16%. Raportul distinge două categorii de tineri inactivi: cei care nu vor să muncească și cei care ar vrea, dar nu-și caută un loc de muncă din diferite motive (boală sau dizabilitate, educație sau formare, responsabilități familiale). În medie, circa 80% dintre tinerii inactivi de 15-29 ani nu caută un loc de muncă, cei mai mulți dintre ei fiind încă în sistemul formal de educație³². Mai mult de 60% dintre tinerii inactivi care nu caută un loc de muncă sunt femei.

O categorie aparte abordată în Raport sunt tinerii care nu sunt cuprinși nici în educație sau formare și nici angajați pe piața muncii (NEETS). Această categorie este în cea mai mare măsură supusă riscului de eșec pe piața muncii. La nivel european, mai mult de o treime dintre tinerii de 15-24 ani erau în această situație, dar media ascunde mai diferențe de la o țară la alta (e.g. peste 50% în Bulgaria și circa 20% în Danemarca și Olanda). Către vârsta de 25 ani ponderea NEETS devine mai mică, dar în multe țări există mai mult de 20% tineri de 25-29 ani în această situație³³.

³⁰ Cf. Ibid. Pag. 27

³¹ Id.

³² Id.

³³ Cf. ibid. pag. 28

Pe baza analizelor privind participarea tinerilor la educație și pe piața muncii, Raportul ajunge la concluzia că tranziția de la școală la muncă are loc mai ales în perioada dintre 18 și 24 ani. Astfel, jumătate dintre tinerii de 20 ani erau în 2007 pe piața europeană a muncii. În unele țări, între care și România, vârsta la care cel puțin 50% dintre tineri se află pe piața muncii a crescut cu doi ani între 2000 și 2007. Pe de altă parte, tot în anul 2007, 90,7% dintre tinerii de 15 ani erau cuprinși în sistemul de educație sau formare, pondere care scade la 3,2% în cazul celor de 29 ani. Raportul mai precizează că circa 20% dintre tinerii de 18 ani din Uniunea Europeană combinau munca cu educația sau formarea, pondere care nici la cei de 24 ani nu era mult mai mică (16%)³⁴. Indiferent de nivelul de educație, tranziția spre angajare cere timp pentru o pondere importantă de tineri, cu cât sunt mai pretențioși (în termeni de salariu, condiții de muncă etc.) cu atât mai dificil le va fi să găsească un loc de muncă, mai relevă Raportul³⁵.

II.4. Șomajul în rândul tinerilor

Rata șomajului în rândul tinerilor (15,3 % în 2007, 15,4 % în 2008) este de aproape două ori mai mare decât cea înregistrată pentru ansamblul populației active și de aproape trei ori mai mare decât în rândul populației active mai în vârstă, la nivelul Uniunii Europene. Totuși, situația diferă mult de la o țară la alta. În anul 2007, cele mai mici rate ale șomajului în rândul tinerilor au fost înregistrate în Olanda și Danemarca (5,9% și respectiv 7,9%) și numai trei alte țări înregistrau rate sub 10% la categoria de vârstă 15-24 ani (Austria, Irlanda și Lituania). La cealaltă extremă, pentru aceeași categorie de vârstă, rate ale șomajului de peste 20% au fost înregistrate în Grecia, Italia, Polonia, România și Slovacia³⁶

³⁴ Id.

³⁵ Cf. Ibid. Pag. 29

³⁶ Cf. Ibid. Pag. 31

Analizată pe sexe, rata șomajului în rândul femeilor din Uniunea Europeană a fost în general mai mare decât în rândul bărbaților. Dacă în câteva țări diferențele între bărbați și femei privind rata șomajului erau mici, în alte câteva țări aceste diferențe erau semnificativ mai mari.

Raportul apreciază că tinerii aflați în situație de șomaj, în particular cei aflați în șomaj de lungă durată, se confruntă cu riscul excluziunii sociale; în general, acești tineri au venituri inacceptabile social, care nu le permit o viață conformă cu standardele societale. În plus, în general, șomajul de lungă durată se corelează negativ cu nivelul de educație absolvit și tinde să descrească la nivelul învățământului superior. La nivel european, 26% dintre tinerii șomeri în vârstă de 15-24 ani și 35% dintre cei în vârstă de 25-29 ani erau în această situație de 12 luni sau mai mult.

În medie, circa o treime dintre tinerii europeni ocupați sunt elevi/studenti sau ucenici, ceea ce pentru grupa de vârstă 25-29 ani este valabil doar pentru 16%. Există țări în care această pondere este mult mai mare, precum Danemarca și Olanda cu peste 65% tineri angajați care sunt și elevi/studenti sau ucenici, sau Finlanda și Germania cu peste 50% tineri angajați în această situație. Pe de altă parte, România este exemplificată ca țara cu cei mai puțini tineri angajați care sunt în același timp elevi/studenti sau ucenici (circa 5% pentru ambele grupe de vârstă)³⁷

Raportul evidențiază de asemenea instabilitatea locurilor de muncă pentru cei mai tineri angajați europeni, referindu-se în particular la persoanele cu contracte de muncă temporare. Astfel, la nivel european, Raportul arată că aproape 40% dintre tinerii angajați de 15-24 ani lucrează pe baza unor contracte temporare (chiar 60% în Slovenia, Polonia și Spania). Această pondere se reduce la circa 20% pentru grupa de vârstă 25-29 ani și la sub 10% pentru grupa de vârstă 30-54 ani. De aici, Raportul concluzionează că avem de-a

³⁷ Cf. Ibid. Pag. 32

face nu numai cu o tranziție a tinerilor de la școală la muncă, ci și cu o tranziție de la un status ocupațional instabil la unul stabil, existând riscul ca unii tineri să fie prinși în capcana ocupării instabile, schimbând un contract temporar cu altul tot temporar fără a reuși să ajungă la un status ocupațional stabil. Mai mult, Raportul constată că practica folosirii de contracte temporare este în creștere, în perioada 2000-2007 această creștere fiind de circa 5%. Nu sunt evidențiate diferențe semnificative de gen sub acest aspect, dar există diferențe între Statele Membre. Diferențe semnificative există în funcție de nivelul de educație, la nivel european 50% dintre tinerii angajați cu nivel scăzut de educație lucrând pe baza unor contracte temporare³⁸.

Un alt aspect al calității ocupării în rândul tinerilor este angajarea cu timp de lucru parțial, care poate fi în același timp bazată pe un contract de muncă temporar. În medie, 25% dintre tinerii angajați europeni în vârstă de 15-24 ani lucrează part-time, iar această pondere a fost în creștere între anii 2000 și 2007, spre deosebire de categoria 25-29 ani pentru care situația a rămas mai mult sau puțin aceeași. Dacă pentru munca temporară Raportul afirmă că pentru majoritatea tinerilor aceasta nu a fost decizia lor, în cazul muncii part-time acesta arată că adesea tinerii de 25-29 ani aleg această soluție din rațiuni legate de creșterea copiilor sau alte rațiuni familiale³⁹.

II.5. Tinerii întreprinzători

Raportul constată că ponderea tinerilor care derulează o afacere proprie este foarte mică în Europa (4% în grupa de vârstă 15-24 ani și 9% în grupa de vârstă 25-29 ani). Dacă ponderea mai mică a tinerilor auto-ocupați în grupa de vârstă 15-24 ani față de grupa 25-29 ani este constatată în toate țările Uniunii Europene, în cazul ponderilor sub 10%

³⁸ Cf. Ibid. Pag. 34

³⁹ Cf. Ibid. Pag. 35

pentru grupa de vârstă 25-29 ani există excepții, între care și România (alături de Grecia, Italia, Polonia, Slovacia și Cipru)⁴⁰.

În cele mai multe State Membre ale UE bărbații constituie majoritatea în rândul persoanelor auto-ocupate, iar aptitudinile antreprenoriale par să fie mai răspândite în rândul absolvenților de învățământ secundar superior. Ca excepții, Raportul menționează Spania, Malta și România, unde mai mult de 60% dintre persoanele auto-ocupate de 15-24 ani aveau un nivel scăzut de educație⁴¹.

În funcție de profilul educațional al tinerilor întreprinzători, Raportul distinge trei grupe de State Membre: unul în care majoritatea antreprenorilor au absolvit învățământul secundar superior (Bulgaria, Republica Cehă, Danemarca, Franța, Italia, Austria, Portugalia, Slovenia, Slovacia și Suedia), unul în care majoritatea antreprenorilor au absolvit învățământul superior (Estonia, Letonia Lituania și Luxemburg) și unul în care majoritatea antreprenorilor au absolvit doar învățământul primar sau prima treaptă a învățământului secundar, format numai din România⁴². Deși definițiile statistice sunt armonizate la nivelul Uniunii Europene, prezentarea României ca o situație de excepție merită o investigație mai aprofundată.

II.6. Tinerii și excluziunea socială

Accesul inegal la oportunități tinde să adâncească prăpastia dintre perspectivele de viață ale tinerilor, care diferă foarte mult în funcție de baza lor socio-economică, dar și de alte variabile, și face ca un număr mare de tineri să fie mai expuși riscului de excluziune

⁴⁰ Id.

⁴¹ Cf. Ibid. Pag. 36

⁴² Id.

socială decât alții. Între factorii identificați de autorii Raportului ca ducând la această situație sunt: abandonul timpuriu al școlii, nivelul scăzut de educație, origine migratorie sau de etnie Rroma, probleme de sănătate mintală, situație socio-economică precară, dizabilități, expunerea la violență și abuzul de substanțe. Astfel de situații conduc, între altele, la acces scăzut la serviciile necesare, sănătate precară, lipsa unor condiții decente de locuire sau chiar lipsa unui adăpost, excluziune financiară, participare redusă în comunitate și continuă excludere de pe piața muncii, în consecință speranță de viață redusă. Corecpunzător, accesul la educație și formare, oportunitățile sporite de acces pe piața muncii (inclusiv măsuri de facilitare a tranziției de la școală la muncă), asigurarea unor condiții decente de locuire, servicii medicale de calitate, accesul la servicii de bază precum transportul și alte servicii, serviciile financiare sunt printre factorii de bunăstare ce facilitează accesul la oportunități și sprijină integrarea socială⁴³.

Raportul arată că tinerii și copiii din familii/medii dezavantajate sunt supuși unui risc crescut de excluziune socială și sărăcie, condițiile viață din timpul copilăriei și tinereții având un impact semnificativ asupra perspectivelor lor în viață. Este invocat chiar un cerc vicios al moștenirii intergenerațională, în sensul că cei crescuți în familii definite ca fiind supuse riscului sărăciei au acces scăzut la oportunități și, ca urmare, copiii lor vor avea la rândul lor un acces scăzut la oportunități⁴⁴.

În termeni de indicatori cantitativi, Raportul arată că 20% dintre tinerii europeni în vârstă de 18-24 ani sunt priviți ca fiind confrunțați cu riscul sărăciei (definită ca având un venit mai mic de 60% din venitul median la nivel național), iar tinerii adulți sunt confrunțați cu un risc și mai mare de sărăcie, întrucât sprijinul din partea familiei de origine se diminuează iar integrarea lor pe piața muncii este încă la început. Conform datelor analizate de autorii Raportului, tinerii europeni părăsesc casa părintească în medie la vârsta de 25 ani, dar nu se știe în ce măsură o fac din proprie voință sau constrânși de

⁴³ Cf. Ibid. Pag. 37

⁴⁴ Cf. ibid. pag. 38

factori precum imposibilitatea de a se autosuține financiar, determinată de lipsa de acces pe piața muncii, sau lipsa accesului la o locuință proprie pe care și-o pot permite⁴⁵.

II.7. Cetățenia activă

Cetățenia activă, definită în Raport ca „participarea politică și participarea în viața asociativă caracterizată de toleranță și non-violență, de recunoașterea statului de drept și a drepturilor omului”, este considerată o componentă cheie a viitorului Uniunii Europene și o prioritate a politicii europene⁴⁶.

Informarea tinerilor este considerată în Raport o premisă cheie a asigurării accesului lor la oportunitățile civice și sociale, iar participarea tinerilor ca o prioritate a metodei deschise de coordonare a Uniunii Europene.

Raportul arată că Statele Membre au identificat ca obiective comune două feluri de participare a tinerilor: participarea în viața comunității și participarea în democrația reprezentativă. Acesta constată totodată că de la publicarea Cartei Albe mai multe State Membre au clarificat sau întărit normele legale care reglementează participarea tinerilor. Acestea se referă adesea la recunoașterea legală a consiliilor locale ale tinerilor sau la puterile atribuite consiliilor naționale ale tineretului, iar unele State Membre au făcut o prioritate din participarea tinerilor prin adoptarea de planuri strategice anuale sau multianuale. Raportul afirmă că toate Statele Membre au structuri reprezentative în școli și universități, și tot mai multe au consilii ale tineretului și parlamente ale copiilor sau ale tinerilor⁴⁷.

⁴⁵ Cf. Ibid. Pag. 39

⁴⁶ Cf. Ibid. Pag. 41

⁴⁷ Cf. Ibid. Pag. 41

Totuși, Raportul constată un declin în aderarea la organizații tradiționale, cu diferențe regionale notabile, mai ales între țările nordice, unde tinerii sunt mai frecvent membrii ai unor asociații sau cluburi, și cele sudice, unde aceasta se întâmplă la o scară mai mică. Participarea tinerilor la activități politice sau sindicale este scăzută în general (sub 4%)⁴⁸. Între modalitățile de participare politică cu relevanță pentru tineri, Raportul menționează participarea la dezbateri, aderarea la un partid politic, participarea la demonstrații, semnarea de petiții, aderarea la o organizație nonguvernamentală sau la un sindicat⁴⁹. Cel mai înalt nivel de implicare politică a tinerilor menționat în Raport a fost înregistrat în Danemarca, Finlanda și Suedia, iar cel mai scăzut în Letonia, Bulgaria, Estonia, Ungaria și Malta. Tinerii bărbați tind să fie mai activi din acest punct de vedere în privința prezentării de opinii pe forumuri online și în privința participării la demonstrații. Raportul constată că s-a îmbunătățit cadrul legal pentru participarea tinerilor în Statele Membre, dar interesul tinerilor pentru politică rămâne scăzut (de două ori mai mic decât la cei mai în vârstă), crescând însă odată cu vârsta. În funcție de gen, Raportul constată un interes mai mare în rândul bărbaților decât în cel al femeilor⁵⁰.

Cu privire la participarea tinerilor prin mecanismele democrației reprezentative, Raportul arată că vârsta minimă pentru participarea la vot este 18 ani în toate Statele Membre, cu excepția Austriei, unde în anul 2007 a fost redusă la 16 ani. Totuși, în ce privește vârsta minimă pentru a fi ales, există variații mari între Statele Membre (între 18 și 40 ani), mai ales pentru alegerile prezidențiale și alegerile pentru senat.

⁴⁸ Cf. *ibid.* Pag. 42

⁴⁹ Cf. *ibid.* pag. 45

⁵⁰ *Id.*

Conform rezultatelor Eurobarometrului 2007, citat în Raport⁵¹, la întrebarea dacă au votat la alegeri sau referendum în ultimii trei ani, 62% dintre tinerii europeni investigați au răspuns da iar 13% au răspuns nu, restul de circa 25% nefiind eligibili pentru a vota.

Încrederea în instituții este privită ca o premiză a dvenirii cetățean activ. Invocând datele din European Social Survey (ESS2 și ESS3)⁵², Raportul reține ca mai puțin de 40% dintre tinerii europeni au încredere în politicieni și în partidele politice (sau sunt neutri), fără să existe diferențe semnificative între subgrupele de vârstă.

II.8. Activitățile de voluntariat

Din analizele Comisiei asupra rapoartelor naționale în cadrul metodei deschise de coordonare, realizate în anul 2007, a rezultat că nouă State Membre aveau o strategie privind voluntariatul în rândul tinerilor, fie deja în aplicare, fie doar în pregătire (Danemarca, Franța, Germania, Ungaria, Italia, Irlanda, Luxemburg, Olanda, Marea Britanie). Statele care au strategie au și o lege privind voluntariatul, iar 6 state au servicii de voluntariat înființate (Republica Cehă, Franța, Germania, Italia, Lituania și Luxemburg). Raportul mai menționează 13 state care au luat măsuri pentru sporirea activităților de voluntariat (România nefiind între acestea) și evidențiază 4 state care au făcut din voluntariat o prioritate politică (Franța, Luxemburg, Belgia și Marea Britanie)⁵³.

Datele analizate de autorii Raportului sugerează faptul că tinerii participă mai puțin în activități de voluntariat decât persoanele din celelalte categorii de vârstă. De asemenea, Raportul menționează un număr de obstacole în calea participării la activități de

⁵¹ Cf. Ibid. Pag. 48

⁵² Cf. Ibid. Pag. 54

⁵³ Cf. Ibid. Pag. 59

presiunea negativă din partea colegilor, lipsa de acces la informații adecvate, probleme legate de legislație și asigurări etc.⁵⁴

II.9. Stiluri de viață

Raportul evocă îngrijorările multor state privind nivelul scăzut al natalității și evidențiază schimbări importante în comportamentul marital din ultimele decenii, precum diminuarea numărului de căsătorii și creșterea vârstei medii la prima căsătorie (de la 24,8 ani în 1990 la 27,4 ani în 2003 pentru femei și de la 27,5 ani la 29,8 ani la bărbați), creșterea ratei divorțialității după 1970, până la mai mult decât dublu în unele țări, extinderea coabitării consensuale devenite un lucru comun, numărul mare de copii născuți în afara căsătoriei (în cele mai multe State Membre între 25% și 50% din numărul total de copii). Totuși, Raportul arată că, în ciuda acestei dezinstituționalizări a familiei, cei mai mulți copii încă trăiesc în cupluri familiale (căsătorite sau în coabitare) iar gospodăriile cu un singur părinte, în cele mai multe cazuri conduse de mame, constituie doar 14% din gospodăriile cu copii⁵⁵.

Raportul arată de asemenea că vârsta medie la care se produce tranziția tinerilor de la gospodăria părintească la cea proprie are o influență puternică asupra ratei fertilității, cei care părăsesc casa parintească mai târziu având mai puțini copii și la vârste mai înaintate. Vârsta medie la care se produce această tranziție în țările Uniunii Europene este de 25 ani, dar ea variază de la 23 ani în Finlanda la 31,5 ani în Bulgaria, Slovenia și Slovacia. În medie, femeile părăsesc gospodăria parintească mai devreme, dar și în cazul lor această vârstă variază de la 22 ani în Finlanda la aproape 30 ani în Slovacia. Raportul constată că, în medie, tranziția de la gospodăria părintească la propria gospodărie are loc mai târziu în țările Europei Centrale și de Sud decât în celelalte țări membre ale Uniunii

⁵⁴ Id.

⁵⁵ Cf. Ibid. Pag. 61

(adesea după vârsta de 26 ani la femei și 28 ani la bărbați). Tot în țări din această categorie se constată și cele mai mari decalaje în funcție de gen (3,8 ani în Bulgaria și 3,2 ani în România), care în cele mai multe State membre se încadrează între unu și doi ani⁵⁶. Cauzele rămânerii mai îndelungate în casa părintească sunt examinate pe baza rezultatelor unui Eurobarometru din 2007⁵⁷. Conform acestuia, majoritatea tinerilor invocă rațiuni financiare pentru rămânerea mai îndelungată în casa părintească, în principal legate de posibilitățile de a obține o locuință proprie, dar există și o minoritate (16%) care invocă preferința pentru confortul și lipsa de responsabilități din casa părintească. Analizând răspunsurile tinerilor din cele 12 noi State Membre comparativ cu ale celor din UE15, autorii constată că rațiunile de ordin financiar sunt mai mult invocate de cei dintâi, pe când confortul și lipsa de responsabilități sunt mai mult invocate de cei din urmă⁵⁸.

Un eveniment cheie în tranziția tinerilor la statusul de adult este acela de a deveni părinte. Pe lângă tendința descrescătoare a ratei fertilității în cursul ultimelor decenii (care este departe de nivelul de 2,1 copii la o femeie al ratei de înlocuire), Raportul sesizează o creștere a vârstei medii a mamelor la prima naștere, (explicabilă, între altele, prin tranziția mai târzie de la gospodăria părintească la propria gospodărie, controlul mai accentuat al nașterilor, amânarea primei angajări, instabilitatea locurilor de muncă și dificultățile economice), dar și o creștere a numărului de copii născuți în afara căsătoriei (37% în 2006). Față de acest ultim fenomen, Raportul arată că diferențele dintre Statele Membre au crescut în perioada 1996-2006, în unele state numărul copiilor născuți în afara căsătoriei crescând până la mai mult de dublu (Belgia, Spania, Italia, Cipru, Lituania, Malta și Olanda⁵⁹).

⁵⁶ Id.

⁵⁷ Cf. Ibid. Pag. 62

⁵⁸ Id.

⁵⁹ Cf. Ibid. Pag. 68

II.10. Tineret și sănătate

Dezvoltarea economică și îmbunătățirea sistemelor de sănătate în Europa au condus la o creștere continuă a speranței de viață la naștere (80,7 ani la femei și 74 ani la bărbați în 2006). Raportul arată că autopercepția stării de sănătate a europenilor devine mai negativă odată cu vârsta, cu excepția Irlandei, Olandei și Marii Britanii, unde persoanele care apreciază că au o stare de sănătate foarte bună sunt în mai mare măsură din categoria de vârstă 25-34 ani decât din categoria 15-24 ani. Tinerii raportează de asemenea un nivel înalt de bunăstare mentală. Totuși, autorii Raportului citează date ale Organizației Mondiale a Sănătății potrivit cărora în regiunea Europa o cincime dintre copii și adolescenți suferă de probleme de dezvoltare, emoționale sau de comportament, iar o optime suferă de tulburări mentale⁶⁰.

Raportul abordează apoi problema creșterii masei corporale la tineri, identificând doi factori responsabili. În primul rând schimbarea obiceiurilor culinare (având cauze de natură socială, culturală sau familială, dar în care un rol important joacă și influența colegilor/prietenilor, a noilor stiluri de viață devenite populare și a numărului tot mai mare de produse noi); tot mai multe mese sunt luate în afara casei au a școlii, inclusiv fast-food. În al doilea rând, creșterea masei corporale este determinată de creșterea gradului de inactivitate în rândul tinerilor. Cultura inactivității în rândul unor grupuri de tineri, dezvoltată în ultimul secol, este un rezultat al dezvoltării și disponibilității noilor tehnologii: masiva expansiune și disponibilitate a autovehiculelor personale a redus nivelul activității fizice în rândul tinerilor; la fel televizoarele și numărul mare de canale disponibile, precum și computerele personale și jocurile electronice de tot felul. În plus, timpul petrecut pentru realizarea temelor de casă a crescut, limitând și mai mult timpul disponibil pentru petrecerea activă a timpului liber⁶¹.

⁶⁰ Cf. Ibid. Pag. 72

⁶¹ Cf. Ibid. Pag. 77

O altă problemă abordată de Raport în acest context este fumatul în rândul tinerilor. Autorii constată că ponderea fumătorilor crește odată cu vârsta și, în termeni generali, există mai mulți fumători zilnici în rândul populației de 25-34 ani decât în rândul celei de 15-24 ani. În funcție de gen, autorii afirmă că în Europa este mult mai probabil să găsim fumători în rândul bărbaților, cu excepția Suediei și Marii Britanii, unde ponderea femeilor fumătoare de 15-24 ani este mai mare decât a bărbaților din aceeași grupă de vârstă.

În ce privește băutul, Raportul arată că, dincolo de influența diferiților factori sociali, adolescenții încep să consume alcool pe baza unor convingeri și aspirații personale, precum și sub influența familiei și mediului social. Acesta mai arată că alcoolul poate facilita interacțiunea și dobândirea de noi prieteni, creșterea popularității percepute, sau poate influența imaginea respectivilor tineri în rândul colegilor de generație. Ca regulă generală, europenii au prima experiență a băutului între vârstele de 13 și 14 ani în toate țările pentru care există date disponibile; de regulă, fetele au această experiență ceva mai târziu decât băieții⁶²

Raportul abordează și consumul de droguri, menționând că cel mai popular drog în rândul persoanelor de 15-34 ani este canabisul, iar cele mai înalte nivele de consum sunt raportate pentru tinerii de 15-24 ani. După canabis, cocaina apare ca cea mai consumată substanță, deși consumul acesteia nu este uniform în Europa (cifrele la nivel național variind între 0,4% și 7,7%). Urmează ecstasy, al cărui consum în rândul populației de 15-34 ani variază la nivel național între 0,5% și 14,6%, apoi amfetaminele, cu un consum în rândul populației de 15-35 ani variind la nivel național între 0,2% și 16,5%, media europeană fiind de 5%⁶³.

⁶² Id.

⁶³ Cf. Ibid. Pag. 82

II.11. Tinerii și timpul liber

Raportul constată că pe măsura înaintării în vârstă ponderea timpului liber descrește, existând în același timp un transfer de la timpul alocat învățării la timpul alocat muncii. Astfel, în aproape toate țările pentru care au existat date, autorii Raportului constată că tinerii între 15 și 19 ani se bucură de timp liber în proporție de peste 20% din timpul lor total, pe când în rândul populației de 30-49 ani volumul timpului liber este cu cel puțin 24% mai mic în toate aceste țări⁶⁴.

Deși conștienți de faptul că timpul liber al tinerilor este uneori asociat cu comportamente riscante (băut, fumat sau violență), autorii Raportului evidențiază faptul că acesta oferă și oportunități pentru joacă, relaxare, învățare informală și dezvoltare personală.

Autorii mai constată că tinerii nu prea sunt preocupați de treburile gospodărești, timpul dedicat de cei în vârstă de 30-49 ani dedicând de două ori mai mult timp treburilor gospodărești decât cei tineri. Cu privire la urmărirea programelor TV nu se constată diferențe semnificative, timpul mediu petrecut de europeni în fața televizorului fiind de 5-10% din timpul lor zilnic total⁶⁵.

Practicarea sportului (în care autorii includ plimbarea, mersul pe bicicletă sau orice alt sport) și ieșitul cu prietenii (la întâlniri, dans, băut, mâncat) sunt principalele activități de petrecere a timpului liber pentru tinerii europeni (45% declară că fac sport și 40% că ies cu prietenii). Cititul este și el o modalitate de petrecere a timpului liber pentru un sfert dintre tinerii europeni, iar jocurile video și vizionările TV interesează o cincime dintre ei. Cu ponderi mai mici sunt menționate ca activități de petrecere a timpului liber audițiile muzicale și mersul la cinema sau teatru (15%), ajutorul în gospodărie (10%), mersul la

⁶⁴ Id.

⁶⁵ Id.

cumpărături (7%). Mai puțin de 5% declară desfășoară activități plătite sau cântă la un instrument, iar numai 2% dintre tinerii în vârstă de 15-30 ani participă la activități voluntare sau comunitare⁶⁶.

Participarea la spectacole live (muzică, jocuri, operă, balet, dans etc.) este mai puțin populară în rândul tinerilor decât mersul la cinema, dar majoritatea au participat la un asemenea spectacol cel puțin o dată în anul 2006, cu excepția Italiei, Maltei și Poloniei, pe când în cazul spectacolelor sportive majoritatea tinerilor nu au participat la nici unul respectiv⁶⁷.

Printre activitățile de timp liber ale tinerilor Raportul mai menționează călătoriile (în vacanțe), despre care arată că sunt mai dese decât înainte dar tot mai scurte, ceea ce pare a fi o consecință a extinderii liniilor aeriene low-cost, care a constituit de altfel și un stimulent principal al creșterii turismului în Europa în anul 2006. Sub acest aspect nu se constată diferențe între categoriile de vârstă⁶⁸.

Raportul face referire de asemenea la trei noi tipuri de „internaționalizare” a tinerilor din Europa, evidențiate de cercetători: creșterea numărului „puștilor din din a treia cultură” (adică a doua și a treia generație de imigranți), creșterea dorinței de mobilitate (de a vizita alte țări, de a studia în străinătate, sau de a găsi un loc de muncă în străinătate) și circulația transnațională a tinerilor profesioniști. Toate acestea, cuplate cu folosirea intensivă a tehnologiilor de comunicare, au amplificat în opinia autorilor aspectele multiculturale ale societăților europene și au multiplicat potențialul tinerilor de a se afla în contact cu alte culturi⁶⁹. Astfel, ca pattern general, tinerii în vârstă de 16-24 ani sunt

⁶⁶ Cf. Ibid. Pag. 84

⁶⁷ Id.

⁶⁸ Cf. Ibid. Pag. 86

⁶⁹ Id.

foarte deschiși față de tinerii care vin din alte colțuri ale lumii (61% dintre tinerii din această categorie de vârstă doreau să admită venirea în țara lor a unora sau mai multor persoane din grupuri etnice diferite, pe când 39% n-ar fi admis niciunul sau ar fi admis puțini)⁷⁰.

II.12. Generația digitală

Raportul arată că tinerii sunt cei mai entuziaști în fața noilor tehnologii, și primii care sunt gata să le adopte și să le răspândescă. Ei sunt, de asemenea, cel mai adesea, fruntașii inovării în folosirea și diseminarea tehnologiei informației și comunicării (ICT). După cum afirmă autorii, se pare că a avea un copil în întreținere este un stimulent pentru a avea un computer acasă (în 2007, 75% din gospodăriile care aveau cel puțin un copil în întreținere aveau un computer acasă, comparativ cu circa 50% la nivelul tuturor gospodăriilor)⁷¹. În plus, 66% din gospodăriile care aveau un computer aveau și acces la Internet; și în această privință este mai mare ponderea gospodăriilor cu copii în întreținere. Dar Raportul evidențiază și faptul că există decalaje geografice mari în Europa sub aspectul deținerii unui computer și accesului la Internet (de la peste 90% gospodării cu un copil dependent în Germania, Luxemburg, Slovenia, Finlanda și Suedia, la 56 % în Grecia și 34 % în România)⁷².

În grupa de vârstă 16-24 ani, folosirea zilnică a computerului a crescut de la 50% în 2004 la aproape 70% în 2007, iar această tendință se observă în toate țările Uniunii Europene. Mai mult, arată Raportul, tinerii utilizează zilnic computerul mult mai des decât oricare altă categorie de vârstă (în unele țări de două sau chiar de trei ori mai mult). Situația este

⁷⁰ Cf. Ibid. Pag 87

⁷¹ Cf. Ibid. Pag. 89

⁷² Id.

asemănătoare și în cazul folosirii Internetului, dar și aici România apare cu cel mai mic grad de folosire zilnică a Internetului (26%), alături de Grecia (34%)⁷³.

II.13. Recomandări destinate factorilor de decizie politică și lucrătorilor de tineret în baza rezultatelor din cercetare

Raportul sugerează o serie de recomandări pentru elaborarea de politici în ceea ce privește conținutul și metodologia⁷⁴. Unele dintre acestea se referă la modul în care elaborarea politicilor are loc în general, în abordarea problemelor de implicare a cetățenilor, în vederea evitării excluderii, precum și practicile care contribuie la succes. Altele tratează problema conținutului vizat de elaborarea politicilor în mod mai direct oferind sfaturi cu privire la modul cel mai adecvat de abordare a problemelor referitoare la participarea tinerilor la ocuparea pieței muncii, tranziția lor de la educație și formare profesională la lumea muncii, și, în cele din urmă, participarea lor în societate ca cetățeni angajați și implicați.

Recomandările sunt prezentate pe două niveluri: un prim nivel de recomandări sunt destinate factorilor de decizie politică în general, identificând bune practici pentru informare în procesul de elaborare a politicilor. Un al doilea nivel identifică recomandările de interes special pentru cei care lucrează în domeniul tineretului și care se ocupă cu probleme de excludere, de tranziție eficientă la lumea muncii și de cetățenie.

II.13.a. Recomandări pentru factorii de decizie în politici de tineret

În scopul de a asigura buna practică, elaborarea politicilor ar trebui să fie văzută ca un proces:

⁷³ Id.

⁷⁴ Cf. Ibid. pp. 98-99

(1) care implică toți actorii-cheie într-un anumit domeniu, părțile interesate și cei care vor fi publicul-țintă al politicii.

(2) care este holistic, luându-se în considerare fiecare aspect al unei anumite probleme, la nivelul la care o acțiune este necesară, și având în vedere impacturile dorite cât și nedorite, susceptibile a fi rezultatul final al politicii.

(3) în care contextul joacă un rol esențial în determinarea a ceea ce funcționează și ce nu poate funcționa. Factorii de decizie politică trebuie să fie conștienți de rolul contextului atunci când analizează modele de politică din alte țări și să se asigure că iau în considerare pe deplin importanța contextului cultural, istoric și social în cadrul cărui sunt aplicate.

(4) care se bazează pe contextul extins al politicii elaborate la nivelul UE prin abordări la nivel macro, precum cele prevăzute în Agenda Socială Reînnoită și în Procesul Lisabona, favorizând un impuls pentru procesele de reformă în cadrul statelor membre. Factorii de decizie ar trebui să acționeze pe acest impuls și să-și adapteze politicile pentru a se potrivi contextelor lor locale.

(5) care este creativ, atotcuprinzător și care anticipează probleme, mai degrabă decât unul bazat pe dezvoltarea unei abordări reactive la probleme specifice. Factorii de decizie ar trebui să dezvolte o viziune pe termen mai lung, care consideră anumite inițiative specifice ca parte al unui continuum de acțiuni legislative.

(6) care asigură un echilibru adecvat între dezvoltarea de politici care vizează nevoi individuale și abordări care să adreseze chestiuni mai largi de infrastructură în care obiectivele sociale pot fi atinse.

(7) în care evaluarea și monitorizarea sunt văzute ca o parte continuă a procesului de elaborare a politicilor. Ele nu ar trebui să se bazeze numai pe date cantitative, ci ar trebui să abordeze, de asemenea, eficacitatea politicilor din punct de vedere calitativ.

II.13.b. Recomandări pentru lucrătorii de tineret

În scopul asigurării unei elaborări de politici eficiente de către cei care lucrează cu tinerii și tranziția acestora de la educație la locul de muncă, factorii de decizie politică ar trebui să:

(1) se asigure că vocea tinerilor este auzită la formularea politicilor care să le permită să facă trecerea de la educație și formare la universul ocupării forței de muncă. Elaborarea politicilor ar trebui mai degrabă să se desfășoare împreună cu tinerii, decât numai pentru ei.

(2) dea prioritate implicării tinerilor în identificarea de soluții, formularea de răspunsuri adecvate și explorarea problemelor de implementare, în special, dar nu numai, atunci când acestea abordează probleme de pregătire de răspunsuri la problemele de excludere de pe piața forței de muncă și societate.

(3) încurajeze parteneriatele dintre lumea educației și a companiilor în promovarea tranziției tinerilor către ocuparea unui loc de muncă și în sprijinirea dezvoltării de competențe și abilități de care tinerii au nevoie pentru a participa pe deplin pe piața forței de muncă și în societate. Factorii de decizie ar trebui să promoveze astfel de parteneriate și să le utilizeze drept teren de testare atunci când dezvoltă politici.

(4) adopte o flexibilitate de abordare în identificarea de opțiuni atunci când examinează aspecte referitoare la integrarea tinerilor în universul ocupării forței de muncă. Aceasta presupune examinarea opțiunilor și alegerilor ce pot implica o serie de domenii de politică susceptibile să aibă un impact potențial asupra tranziției de la educație și formare profesională la piața forței de muncă.

(5) asigure o tranziție eficientă a tinerilor la viața activă. Acest lucru nu se va întâmpla în mod durabil fără investiții semnificative de timp și resurse în dezvoltarea unui sistem de inițiative de infrastructură adecvate care vizează incluziunea socială și participarea eficientă a tinerilor la ocuparea forței de muncă.

(6) elaboreze politici menite să asigure implicarea și participarea eficientă a tinerilor la inițiative cetățenești la nivel local și național.

Acestea au beneficiul suplimentar de a spori sentimentul tinerilor de apartenență la cetățenia europeană.

(7) se asigure că educația în companii joacă un rol major în dezvoltarea unor tipuri de abilități necesare tinerilor pentru a le permite să participe în mod eficient în societate și pe piața forței de muncă.

(8) se asigure că sunt conștienți de orice rezultate neprevăzute ale politicilor elaborate, în vederea promovării incluziunii tinerilor în societate. Există pericolul ca unele dintre aceste politici să aibă drept consecință excluderea unui număr semnificativ de tineri din cauza unei lipse de educație și / sau de formare necesare.

III. Noua strategie a Uniunii Europene în domeniul politicilor care vizează tineretul

III.1. O strategie a UE pentru tineret – investiție și capacitate

Pe 27.04.2009, Comisia Europeană a emis Comunicarea către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor intitulată “O strategie a UE pentru tineret – investiție și capacitate. O metodă deschisă de coordonare reînnoită pentru adresarea provocărilor și oportunităților tinerilor”⁷⁵.

Elaborarea noii strategii privind tineretul survine în urma unei consultări largi efectuate în anul 2008, care a implicat autorități naționale, Forumul European al Tineretului, organizații de tineret și alte părți interesate. Chiar tinerii înșiși au fost consultați online, fiind în continuare invitați să-și exprime opiniile cu privire la propunerea Comisiei, în cadrul unei noi faze a dialogului permanent dintre instituțiile UE și tineri. Principalele provocări, astfel identificate, de care tinerii sunt preocupați au fost: educație, ocupare, incluziune socială și sănătate⁷⁶.

⁷⁵ Cf. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS: An EU Strategy for Youth – Investing and Empowering. A renewed open method of coordination to address youth challenges and opportunities. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0200:FIN:EN:PDF>

⁷⁶ Cf. Ibid. Pag. 2

Evaluarea Comisiei privind politica de tineret a evidențiat, pe de o parte, faptul că fostul cadru de cooperare, bazat tot pe Metoda Deschisă de Coordonare, prevăzut a expira în 2009, a contribuit la dezvoltarea legislației și strategiilor privind tineretul la nivel național, precum și la mai buna implicare a organizațiilor de tineret în elaborarea politicilor de tineret, dar, pe de altă parte, acesta nu și-a dovedit întotdeauna eficiența și capacitatea de a furniza rezultate și nu a asigurat coordonarea necesară adresării tuturor provocărilor. De aici nevoia unui nou cadru de coordonare, care să asigure o abordare intersectorială consolidată și mai buna organizare a dialogului structurat, pentru a facilita și accesul tinerilor neorganizați și în special al celor cu mai puține oportunități.

În viziunea Comisiei Europene, tinerii trebuie să-și valorifice la maximum potențialul iar politicile în domeniul tineretului trebuie să creeze cadrul adecvat pentru aceasta, în special pentru tinerii cu mai puține oportunități. Pentru aceasta se propune o abordare duală, care se reflectă și în denumirea strategiei:

- Investiția în tineret (asigurarea de resurse sporite pentru domeniile politicii de tineret care afectează viața lor cotidiană și bunăstarea) și
- Capacitarea tinerilor (promovarea potențialului tinerilor de a contribui la înnoirea societății, la realizarea obiectivelor UE și la afirmarea valorilor acesteia⁷⁷).

Noua strategie are un caracter intersectorial, vizând atât acțiuni pe termen scurt cât și pe termen lung, care implică domenii cheie de politici care afectează tineretul Europei, în special educația, ocuparea forței de muncă, creativitatea și antreprenoriatul, incluziunea socială, sănătatea și sportul, participarea civică și voluntariatul. De asemenea, noua strategie evidențiază importanța muncii prestate de tineri și definește măsuri mai eficace pentru o mai bună implementare a politicilor privind tineretul la nivelul UE.

Strategia „Tineretul – Investiție și Capacitare” a propus trei obiective majore, cărora le sunt asociate domenii de acțiune cu obiective specifice și acțiuni care trebuie realizate de statele

⁷⁷ Cf. Ibid. Pag. 4

membre și de Comisie în domeniile lor de competență respective. Aceste obiective (care în rezoluția Consiliului au fost comasate în două) erau:

- Crearea mai multor oportunități pentru tineri în domeniile educației și ocupării;
- Îmbunătățirea accesului și participării tuturor tinerilor în societate;
- Întărirea solidarității reciproce dintre societate și tineri⁷⁸.

În cadrul fiecărui obiectiv sunt sugerate 2-3 domenii de acțiune, pentru fiecare dintre acestea fiind prevăzute obiective pe termen scurt și liste de posibile acțiuni ce pot fi întreprinse de Statele Membre și de Comisie în sferile lor de competență. La fiecare trei ani este prevăzută o evaluare, ale cărei rezultate vor fi prezentate în rapoartele UE privind tineretul.

Nu detaliem aici domeniile de acțiune propuse și măsurile aferente întrucât în forma adoptată de Consiliu există unele diferențe.

III.2. Cadrul Reînnoit pentru Cooperarea Europeană în Domeniul Tineretului (2010-2018)

La propunerea Comisiei, Consiliul Uniunii Europene a adoptat rezoluția privind Cadrul Reînnoit pentru Cooperarea Europeană în Domeniul Tineretului (2010-2018)⁷⁹. Acesta se bazează pe informațiile și recomandările conținute în Raportul UE privind Tineretul (2009) și este strâns corelat cu obiectivele Agendei Sociale Reînnoite.

⁷⁸ Id.

⁷⁹ Cf. Council resolution on a renewed framework for European cooperation in the youth field (2010-2018), <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/09/st15/st15131.en09.pdf>

Obiectivele generale ale cooperării europene în domeniul tineretului pentru perioada de până în anul 2018 inclusiv sunt definite astfel:

(i) de a crea oportunități mai multe și egale pentru toți tinerii în educație și pe piața muncii;

(ii) de a promova cetățenia activă, incluziunea social și solidaritatea tuturor tinerilor⁸⁰.

III.2.a. Domenii de acțiune

Agenda acestei cooperări cuprinde opt domenii de acțiune:

- Educație și formare
- Ocupare și antreprenoriat
- Sănătate și bunăstare
- Participare
- Activități de voluntariat
- Incluziune socială
- Tineretul și lumea
- Creativitate și cultură

III.2.b. Abordarea duală

Cu respectarea deplină a responsabilității Statelor Membre în domeniul politicii de tineret și a caracterului voluntar al cooperării europene în domeniul tineretului, atingerea celor două obiective generale corelate implică o abordare duală, implicând elaborarea și promovarea deopotrivă a inițiativelor specifice domeniului tineret (politici și acțiuni orientate special spre tineri, în domenii precum învățarea non-formală, participarea, activitățile de voluntariat, munca de tineret, mobilitate și informare) și a inițiativelor

⁸⁰ Cf. Ibid. Pag. 5

cadru (inițiative care să faciliteze o abordare intersectorială, în cadrul căreia să se acorde atenția cuvenită problemelor tinerilor atunci când sunt formulate, implementate și evaluate politici și acțiuni în alte domenii ale politicii, dar care au un impact asupra vieții tinerilor). La nivel european, se face referire special la Strategia Lisabona de după 2010 și la Agenda Socială Reînnoită, dar și la strategii și programe ale Uniunii Europene, precum noul Cadru Strategic pentru Cooperarea Europeană în domeniile Educației și Formării, Liniile Directoare privind Ocuparea, Strategia Sănătății și Agenda pentru Cultură.

III.2.c. Principii directoare

Cooperarea europeană în politica de tineret trebuie să fie ferm ancorată în sistemul internațional al drepturilor omului și anumite principii directoare trebuie respectate în toate politicile și activitățile care îi privesc pe tineri, cu deosebire următoarele:

- (a) promovarea egalității de gen și combaterea oricăror forme de discriminare;
- (b) luarea în considerare a posibilelor diferențe între condițiile de viață, nevoile, aspirațiile, interesele și atitudinile tinerilor, datorate diferiților factori, și acordarea unei atenții particulare celor care, din diferite motive, ar putea avea oportunități mai puține;
- (c) recunoașterea tuturor tinerilor ca o resursă pentru societate și asigurarea dreptului tinerilor de a participa la elaborarea unor politici care îi afectează, prin intermediul unui dialog structurat continuu cu tinerii și organizațiile de tineret⁸¹.

III.2.d. Metode de lucru

Cu privire la cooperarea europeană, metodele de lucru se bazează pe divizarea perioadei 2010-2018 în trei cicluri de lucru. Primul ciclu acoperă perioada 2010-2012. Pentru fiecare ciclu vor fi selectate priorități care privesc domeniile de acțiune stabilite, acestea

⁸¹ Cf. Ibid. Pag. 7

trebuind să permită cooperarea între toate Statele Membre sau cooperarea mai strânsă între un număr limitat de State Membre, potrivit priorităților lor naționale.

III.2.e. Instrumente

În vederea implementării efective a noului cadru de cooperare, au fost propuse următoarele instrumente⁸²:

- Asigurarea bazei de cunoștințe și o politică de tineret bazată pe evidențe: mai buna cunoaștere și înțelegere a condițiilor de viață, a valorilor și atitudinilor tinerilor trebuie asigurate și avute în vedere în domeniile politice relevante.
- Învățarea reciprocă: aceasta oferă posibilitatea identificării de și învățării din bune practici în diferite State Membre.
- Raportarea progresului înregistrat: Raportul UE privind Tineretul este realizat la sfârșitul fiecărui ciclu de lucru, pe baza rapoartelor naționale produse de Statele Membre.
- Diseminarea rezultatelor: rezultatele cooperării trebuie făcute larg cunoscute.
- Monitorizarea procesului: Statele Membre și Comisia vor lucra strâns împreună pentru coordonarea, îndrumarea și evaluarea procesului și a rezultatelor sale.
- Consultări și dialog structurat cu tinerii și organizațiile de tineret: dialogul structurat trebuie dezvoltat în continuare; temele acestuia trebuie să fie în acord cu obiectivele generale ale cooperării europene în domeniul tineretului și cu prioritățile fiecărui ciclu de lucru.
- Mobilizarea fondurilor și programelor Uniunii Europene: trebuie să se facă uz de fondurile europene disponibile și programele relevante.

III.2.f. Rolul muncii de tineret

⁸² Cf. Ibid. pp. 9-11

O atenție aparte este acordată, în acest nou cadru de cooperare, muncii de tineret⁸³, privite ca o chestiune intersectorială. Aceasta (youth work) este abordată în sens larg, ca acoperind largă arie de activități sociale, culturale, educative sau de natură politică, desfășurate cu și pentru tineri. Ea este subsumată educației extrașcolare, dar și activităților de petrecere a timpului liber gestionate de lucrători de tineret profesioniști sau voluntary, ori de lideri de tineret, și privită ca având la bază învățarea nonformală și participarea voluntară. Documentul evidențiază necesitatea ca, în noul cadru de cooperare, să fie mai mult examinate și discutate căile prin care munca de tineret poate contribui la realizarea obiectivelor generale adoptate, precum și modul în care aceasta poate fi sprijinită și recunoscută ca valoare adăugată pentru contribuția sa economică și socială. Ca teme de discuție sunt menționate: asigurarea de instruire specifică pentru lucrătorii și liderii de tineret, recunoașterea competențelor acestora prin folosirea unor instrumente europene adecvate, sprijin pentru mobilitatea lucrătorilor și liderilor de tineret, promovarea unor servicii și abordări inovative pentru munca de tineret.

III.2.g. Rolul Comisiei și al Statelor Membre

Cu respectarea principiilor, metodelor și instrumentelor prezentate mai sus, Consiliul a invitat Statele Membre să conlucreze pentru întărirea cooperării europene în domeniul tineretului, pe baza obiectivelor generale și a dublei abordări, în domeniile de acțiune stabilite și cu observarea priorităților stabilite pentru fiecare ciclu de lucru, precum și să adopte, conform priorităților naționale, măsuri la nivel național care pot contribui la atingerea obiectivelor generale, folosind învățarea reciprocă atunci când elaborează politicile naționale⁸⁴.

De asemenea, Consiliul a invitat Comisia Europeană să:

⁸³ Cf. *Ibid.* pag. 12

⁸⁴ *Id.*

- lucreze cu și să sprijine Statele Membre, în perioada de până în 2018, în vederea cooperării în noul cadru pe baza obiectivelor generale, domeniilor de acțiune, abordării duale, principiilor și instrumentelor de implementare stabilite, priorităților fiecărui ciclu de lucru;
- examineze, în particular prin Raportul UE privind Tineretul, măsura în care obiectivele generale au fost atinse (în acest scop Comisia urmând să înființeze un grup de lucru care să discute, în consultare cu responsabilii domeniilor politice relevante, datele existente privind situația tineretului și eventual nevoie de elaborare a unor indicatori pentru domenii în care asemenea indicatori nu există sau nu este vizibilă o perspectivă privind tineretul;
- propună un cadru flexibil pentru activități de învățare între specialiștii implicați și să lanseze studii relevante pentru obiectivele generale și prioritățile convenite, cu privire la care să raporteze Consiliului;
- pregătească în anul 2017, în asociere cu Statele membre, un raport final de evaluare privind acest cadru de cooperare (raport ce va fi discutat de Consiliu în 2018)⁸⁵.

III.2.h. Inițiative generale și specifice

În explicitarea abordării duale mai sus menționate, rezoluția listează în Anexa I un număr de inițiative generale (aplicabile în toate domeniile politicii) și un număr de inițiative specifice domeniilor de acțiune prioritare pentru politica de tineret, împreună cu măsuri ce pot fi promovate de Statele Membre și/sau de Comisie în cadrul competențelor lor specifice și cu respectarea principiului subsidiarității.

⁸⁵ Cf. Ibid. Pag. 13

III.2.h.1. Inițiative generale (trans-sectoriale)⁸⁶

- Dezvoltarea și întărirea cooperării între decidenții politici în respectivele domenii de acțiune și decidenții în politica de tineret prin, inter alia, un dialog îmbunătățit și schimb de cunoștințe și expertiză.
- Încurajarea și sprijinirea implicării și participării tinerilor și organizațiilor de tineret în elaborarea, implementarea și evaluarea politicilor de tineret.
- Furnizarea unor servicii de orientare și consiliere de calitate.
- Îmbunătățirea accesului la informații de calitate pentru tineret și diseminarea informațiilor prin toate canalele posibile, la nivel local, regional și național, precum și prin organizații de nivel European ca Eurodesk, ERYCA și EYCA, precum și alte rețele europene.
- Întărirea cooperării cu autoritățile locale și regionale.
- Sprijinirea și dezvoltarea mai bune cunoașteri a situației tinerilor, de exemplu prin sprijinirea cercetării în domeniul tineretului, a rețelelor de cercetare, a relizării de studii specific etc.
- Sprijinirea dezvoltării muncii de tineret și recunoașterea valorii acesteia.
- Folosirea efectivă și facilitarea accesului tinerilor la fondurile și programele europene disponibile.
- Sprijinirea dezvoltării de proiecte și programe experimentale pentru generarea de idei inovatoare și schimb de bune practice.
- Recunoașterea valorii cooperării bilaterale și multilaterale pentru cooperarea europeană în domeniul politicii de tineret.
- Includerea, unde este cazul, a unei dimensiuni de politică privind copiii, privitoare la drepturile și protecția acestora, având în vedere că viața și perspectivele de viitor ale tinerilor sunt semnificativ determinate de oportunitățile, sprijinul și protecția primite în cursul copilăriei.

⁸⁶ Cf. Ibid. pp. 14-15

III.2.h.2. Obiective în domeniul politicii de tineret și posibile inițiative pentru fiecare domeniu de acțiune⁸⁷

III.2.h.2.(i) Educație și formare

Obiectiv: Acces egal pentru tineri la educație și formare de înaltă calitate, la toate nivelurile, precum și oportunități de învățare pe parcursul întregii vieți. Ca un complement al educației formale, trebuie promovată și recunoscută învățarea nonformală pentru tineri și dezvoltate legături mai bune între educația formală și învățarea nonformală. De asemenea, trebuie facilitată tranziția tinerilor de la educație și formare la piața muncii și diminuată părăsirea timpurie a școlii.

Posibile inițiative:

- Sprijin pentru dezvoltarea muncii de tineret și a altor oportunități de învățare nonformală, ca unul dintre mijloacele de acțiune pentru atenuarea efectelor părăsirii timpurii a școlii.
- Folosirea deplină a ansamblului de instrumente dezvoltate la nivelul UE pentru asigurarea transparenței și validării competențelor și recunoașterea calificărilor.
- Promovarea mobilității în scopul învățării pentru toți tinerii.
- Combaterea stereotipurilor legate de gen și a altor stereotipuri prin educația formală și prin învățarea nonformală.
- Folosirea educației formale și a învățării nonformale pentru promovarea coeziunii și înțelegerii între diferite grupuri, promovarea de oportunități egale și atenuarea decalajelor de realizare.
- Dezvoltarea unor structuri participative în educație și a cooperării între școli, familii și comunități.

⁸⁷ Cf. Ibid. pp. 16-24

- Încurajarea educației formale și a învățării nonformale în sprijinul inovării, creativității și spiritului antreprenorial în rândul tinerilor.
- Creșterea gradului de conștientizare public a valorii și rezultatelor învățării nonformale.

III.2.h.2.(ii) Ocupare și antreprenoriat

Obiectiv: Integrarea tinerilor pe piața muncii, fie ca angajați, fie ca antreprenori. Tranziția de la educație și formare, sau de la șomaj ori inactivitate, la piața forței de muncă trebuie facilitată și susținută, iar oportunitățile de reconciliere între viața de familie și viața de muncă trebuie îmbunătățite.

Posibile inițiative:

- Creșterea și îmbunătățirea investițiilor în asigurarea de competențe adecvate acelor locuri de muncă cerute pe piața muncii, împreună cu mai buna adaptare pe termen scurt și mai buna anticipare pe termen lung a competențelor cerute pe piața muncii.
- Luarea în considerare a situației specific a tinerilor la proiectarea strategiilor de flexisecuritate.
- Promovarea de oportunități profesionale și vocaționale transfrontaliere pentru tineri.
- Elaborarea de măsuri pe termen scurt în cadrul planurilor de redresare pentru a stimula integrarea tinerilor pe piața muncii, precum și de măsuri structural în favoarea tinerilor.
- Dezvoltarea serviciilor de orientare în carieră și consiliere.
- Reducerea barierelor în calea liberei circulații a lucrătorilor în întreaga Uniune Europeană.

- Promovarea unor stagii de internat și de ucenicie de calitate, care să faciliteze accesul și avansarea pe piața muncii.
- Îmbunătățirea serviciilor de îngrijire a copiilor și promovarea împărțirii responsabilităților între parteneri, în vederea reconcilierii dintre viața profesională și viața privată, atât pentru tinerele femei cât și pentru tinerii bărbați.
- Sprijinirea antreprenoriatului în rândul tinerilor prin, între altele, educație antreprenorială, fonduri de suport pentru începerea afacerii, programe de mentoring, și încurajarea recunoașterii întreprinderilor tinere.
- Sprijinirea dezvoltării de rețele și structure europene pentru promovarea antreprenoriatului.
- Promovarea antreprenoriatului în domeniul dezvoltării durabile.

III.2.h.2.(iii) Sănătate și bunăstare

Obiectiv: Susținerea sănătății și bunăstării tinerilor, cu accent pe promovarea sănătății mentale și sexuale, sport, activitatea fizică și stiluri de viață sănătoase, precum și prevenirea și tratarea rănilor, tulburărilor de alimentație, dependenței și abuzului de substanțe.

Posibile inițiative:

- Punerea în aplicare a Rezoluției Consiliului privind sănătatea și bunăstarea tinerilor⁸⁸ și încurajarea activităților fizice și de menținerea a condiției fizice prin aplicarea Liniilor Directoare ale UE privind Activitatea Fizică⁸⁹.

⁸⁸ A se vedea și Council Resolution on the health and well-being of young people, 2905th EDUCATION, YOUTH AND CULTURE Council meeting Brussels, 20 November 2008
(http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/educ/104209.pdf)

⁸⁹ A se vedea și Action no. 1 of the "Pierre de Coubertin" Action Plan, which accompanies the White Paper on Sport adopted by the European Commission in July 2007, foresees that the Commission and the Member States will develop new physical activity guidelines before the end of 2008. An Expert Group

- Luarea în considerare, în activitățile de promovare a sănătății și bunăstării tinerilor, a faptului că sănătatea este o stare de deplină bunăstare fizică, mentală și socială, nu doar absența bolii sau infirmitatea.
- Încurajarea stilurilor de viață sănătoase în rândul tinerilor, prin educație fizică, educație în domeniul nutriției, exerciții fizice și colaborare între școli, lucrători de tineret, specialiști în domeniul sănătății și organizații sportive.
- Evidențierea rolului sportului ca activitate în sprijinul muncii în echipă, învățării interculturale, corectitudinii și responsabilității.
- Creșterea gradului de cunoaștere și de conștientizare al lucrătorilor de tineret în probleme de sănătate.
- Mobilizarea factorilor interesați la nivel local în vederea detectării și ajutorării tinerilor în situații de risc, precum și de orientare a lor către alte servicii, când este necesar.
- Încurajarea educației sanitare de la coleg la coleg.
- Promovarea protecției copiilor și tinerilor, în particular cu privire la competențele în domeniul noilor mijloace de comunicare în masă și protejării în fața anumitor pericole ce apar ca urmare a folosirii acestora, recunoscând totodată beneficiile și oportunitățile pe care acestea le pot oferi tinerilor, de exemplu prin aplicarea Concluziilor Consiliului UE din 21 mai 2008 și 27 noiembrie 2009 privind cunoașterea mass media în mediul digital⁹⁰.

(consisting of 22 outstanding independent experts) and the EU Working Group on Sport & Health (consisting of representatives of Member States) prepared a draft of the EU Physical Activity Guidelines during the past year.

(http://ec.europa.eu/sport/documents/pa_guidelines_4th_consolidated_draft_en.pdf)

⁹⁰ A se vedea și Council Conclusions of 21 May 2008 and 27 November 2009 on media literacy in the digital environment

(http://ec.europa.eu/culture/media/literacy/docs/recom/council_adoption_ml_27112009.pdf)

- Facilitarea accesului la așezămintele de sănătate existente, făcându-le mult mai prietenoase tinerilor.

III.2.h.2.(iv) Participare

Obiectiv: Participarea tinerilor în democrația reprezentativă și în societatea civilă la toate nivelurile și în societate în ansamblul său.

Posibile inițiative:

- Dezvoltarea de mecanisme pentru dialog cu tinerii și participarea acestora în cadrul politicilor naționale de tineret.
- Încurajarea folosirii ghidurilor existente pentru participarea, informarea și consultarea tinerilor, sau elaborarea unor astfel de ghiduri, în vederea asigurării calității acestor activități.
- Sprijinirea politică și financiară a organizațiilor de tineret, precum și a consiliilor locale și naționale ale tineretului, și promovarea recunoașterii rolului lor important în democrație.
- Promovarea participării mai multor și a unei mai largi diversități de tineri în democrația reprezentativă, în organizațiile de tineret și în alte organizații ale societății civile.
- Folosirea efectivă a tehnologiilor informației și comunicării pentru a lărgi și adânci participarea tinerilor.
- Sprijinirea diferitelor forme de învățare a participării de la vârste fragede, prin educație și învățare nonformală.
- Dezvoltarea în continuare a oportunităților de dezbateri între instituțiile publice și tineri.

III.2.h.2.(v) Activități de voluntariat

Obiectiv: Susținerea și mai buna recunoaștere a activităților voluntare ale tinerilor pentru valoarea lor de formă importantă a învățării nonformale. Înlăturarea obstacolelor în calea activităților de voluntariat și promovarea mobilității transfrontaliere a tinerilor.

Posibile inițiative:

- Promovarea recunoașterii competențelor dobândite prin activități de voluntariat prin instrumente precum Europass, Youthpass și instrumente finanțate de Statele Membre.
- Implementarea Recomandării Consiliului privind mobilitatea tinerilor voluntari în Europa⁹¹.
- Creșterea nivelului de cunoaștere privind valoarea activităților de voluntariat.
- Angajarea tinerilor și a organizațiilor de tineret în planificarea, realizarea și evaluarea Anului European al Activităților de Voluntariat pentru Promovarea Cetățeniei Active (2011)⁹²
- Promovarea solidarității intergeneraționale prin activități de voluntariat.

III.2.h.2.(vi) Incluziune socială

Obiectiv: Prevenirea excluziunii și sărăciei în rândul tinerilor și a transmiterii acestora de la o generație la alta, precum și întărirea solidarității dintre societate și tineri.

⁹¹ A se vedea și Council Recommendation on the Mobility of Young Volunteers Across the European Union 2905th EDUCATION, YOUTH AND CULTURE Council meeting Brussels, 20 November 2008 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/educ/104211.pdf)

⁹² A se vedea și COUNCIL DECISION of 27 November 2009 on the European Year of Voluntary Activities Promoting Active Citizenship (2011) (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:017:0043:0049:EN:PDF>)

Posibile inițiative:

- Valorificarea întregului potențial al muncii de tineret și al centrelor de tineret ca mijloace de incluziune.
- Adoptarea unei abordări intersectoriale în demersurile de îmbunătățire a coeziunii comunitare și solidarității, precum și în cele de reducere a excluziunii sociale a tinerilor, abordând de pildă educația, ocuparea și incluziunea tinerilor într-o manieră integrată.
- Sprijinirea dezvoltării cunoașterii și competențelor interculturale ale tuturor tinerilor și combaterea prejudecăților.
- Sprijinirea activităților de informa și educare a tinerilor cu privire la drepturile lor.
- Remedierea problemelor lipsei de adăpost, locuirii și excluziunii financiare.
- Promovarea accesului la servicii de calitate, e.g. transport, e-incluziune, sănătate, servicii sociale.
- Promovarea măsurilor de sprijin pentru tinerele familii.
- Angajarea tinerilor și a organizațiilor de tineret în planificarea, realizarea și evaluarea Anului European de Combatere a Sărăciei și Excluziunii Sociale (2010)⁹³

III.2.h.2.(vii) Tinertul și lumea

Obiectiv: Sprijinirea participării și contribuției tinerilor la procesul global de elaborare, implementare și urmărire a rezultatelor politicilor privind chestiuni precum schimbările climatice, Obiectivele ONU de Dezvoltare ale Mileniului, drepturile omului etc. Și a cooperării tinerilor cu regiuni dinafara Europei.

Posibile inițiative:

⁹³ A se vedea și Website European Year of Combating Poverty and Social Exclusion:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=637>

- Creșterea gradului de cunoaștere în rândul tinerilor a problemelor globale precum dezvoltarea durabilă și drepturile omului.
- Oferirea de oportunități tinerilor de a schimba opinii cu decidenții politici privind problemele globale (e.g. prin participare la reuniuni internaționale, platforme virtuale, forumuri etc).
- Întărirea înțelegerii reciproce între tineri din toate colțurile lumii prin dialog și prin intermediul unor acțiuni de suport precum cursuri de instruire, schimburi, întruniri.
- Încurajarea tinerilor să participe la „voluntariatul verde” și la obișnuințele „verzi” de consum și producție (e.g. reciclare, conservarea energiei, vehicule hibride etc.)
- Promovarea oportunităților de antreprenoriat, ocupare, educație și voluntariat cu regiuni dinafara Europei.
- Promovarea cooperării cu și a schimburilor dintre lucrătorii de tineret de pe continente diferite.
- Încurajarea tinerilor să participe la activități de cooperare pentru dezvoltare, fie în țările lor de rezidență, fie în străinătate.

III.2.h.2.(viii) Creativitate și cultură

Obiectiv: Sprijinirea creativității și capacității de inovare a tinerilor printr-un mai bun acces și participare la cultură și la formele de exprimare ale culturii de la vârste fragede, promovând astfel dezvoltarea personală, potențialul sporit de învățare, competențele intercultural, înțelegerea și respectarea diversității culturale, precum și dezvoltarea de noi și flexibile competențe pentru viitoarele oportunități de angajare.

Posibile inițiative:

- Sprijinirea dezvoltării creativității în rândul tinerilor prin aplicarea concluziilor Consiliului asupra promovării Generației Creatoare⁹⁴: dezvoltarea creativității și capacității de inovare a copiilor și tinerilor prin manifestări culturale și acces mai larg la cultură.
- Lărgirea accesului de calitate la cultură și instrumente creative, în particular cele care implică tehnologii noi, și dezvoltarea oportunităților tinerilor de trăi experiența culturii și de a-și exprima și dezvolta creativitatea în cadrul și în afara școlii.
- Asigurarea accesibilității noilor tehnologii pentru a mobiliza creativitatea tinerilor și capacitatea lor de inovare, precum și sporirea interesului pentru cultură, arte și știință.
- Asigurarea accesului la medii în care tinerii își pot dezvolta creativitatea și domeniile de interes și își pot petrece timpul liber cu folos.
- Facilitarea unor sinergii pe termen lung între politicile și programele din domeniile culturii, educației, sănătății, incluziunii sociale, mass media, ocupării și tineretului, în vederea promovării creativității tinerilor și capacității lor de inovare.
- Furnizarea de training specializat lucrătorilor de tineret în domeniul culturii, al noilor mijloace de comunicare în masă și al competențelor intercultural.
- Promovarea parteneriatului între cultură și sectoarele bazate pe creativitate pe de o parte și organizațiile și lucrătorii de tineret pe de altă parte.

⁹⁴ A se vedea și Council conclusions on promoting a creative generation: developing the creativity and innovative capacity of children and young people through cultural expression and access to culture, 2978th EDUCATION, YOUTH AND CULTURE Council meeting Brussels, 27 November 2009 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/111502.pdf)

- Facilitarea și sprijinirea dezvoltării talentului și aptitudinilor antreprenoriale ale tinerilor în vederea creșterii angajabilității și oportunităților lor de angajare.
- Promovarea cunoașterii tinerilor în domeniul culturii și moștenirii culturale în diferitele State Membre, inclusiv prin folosirea noilor tehnologii.

III.2.i. Prioritățile cooperării europene în domeniul tineretului pe parcursul primului ciclu de lucru

În Anexa II la Rezoluția Consiliului sunt listate prioritățile cooperării europene în domeniul tineretului pe parcursul primului ciclu de lucru:

Prioritatea generală: ocuparea tinerilor

- 1 ianuarie 2010 - 30 iunie 2010: incluziunea socială
- 1 iulie 2010 - 31 decembrie 2010: munca de tineret
- 1 ianuarie 2011 - 30 iunie 2011: participarea

În Anexa III la Rezoluție sunt furnizate informații suplimentare privind implementarea dialogului structurat la nivel național și european.

IV. Metoda deschisă de coordonare

Politicile de tineret sunt elaborate în primul rând la nivel național, de către diferitele State Membre. La nivel european, a fost stabilit un cadru de cooperare. Principalele decizii în domeniu sunt luate de Consiliul Miniștrilor de Tineret, ale căruia întâlniri sunt pregătite de Grupul de Lucru pentru Tineret (Working Party on Youth), care reunește reprezentanți ai ministerelor cu responsabilități în domeniul politicii de tineret din Statele Membre.

Metoda deschisă de coordonare este folosită în mai multe domenii ale politicii, în care Comisia are competențe limitate și, în consecință, Statele Membre își elaborează propriile politici naționale, fără a trebui să se supună unor reglementări legislative de politică europeană. Totuși, o coordonare între politicile naționale există, aceasta fiind bazată pe priorități și obiective comune adoptate prin consultări reciproce cu Comisia Europeană. De asemenea, metoda facilitează schimbul de bune practici și învățarea reciprocă între Statele Membre.

O descriere succintă și pertinentă a modului în care funcționează în practică metoda deschisă de coordonare găsim în Manualul Politicii de Tineret elaborat de Finn Denstag⁹⁵. În descrierea acestuia, metoda funcționează astfel:

1. Comisia Europeană își precizează prioritățile pe termen lung în politica de tineret printr-un document politic (cum au fost „Carta Albă privind Tineretul” în 2001, sau Comunicarea Comisiei „O Strategie UE pentru Tineret – Investiție și Capacitare” în 2009);
2. Prin dialog cu Statele Membre, Comisia propune obiective comune pentru fiecare prioritate;

⁹⁵ Cf. Finn Yrjar Denstad, Youth Policy Manual. How to develop a national youth strategy, Council of Europe Publishing, 2009, pag. 33

3. Consiliul Miniștrilor de tineret adoptă apoi obiective comune pentru respectivele priorități;
4. Statele Membre sunt apoi responsabile pentru implementarea obiectivelor comune. Ele raportează regulat Comisiei ce au făcut pentru implementarea acestora;
5. Pe baza acestor raportări, Comisia elaborează analize ale progresului în implementarea obiectivelor comune, pe care le prezintă Consiliului Miniștrilor de tineret;
6. Comisia face propuneri Consiliului privind avansarea în continuare pe calea realizării priorităților;
7. Consiliul Miniștrilor de Tineret decide asupra căilor de urmat. Astfel, procesul continuă prin revenirea la etapa 4, în cadrul așa-numitei “rolling agenda”.

Mecanismul se bazează, deci, pe asumare de responsabilități și pe dialog continuu, inclusiv cu tinerii și structurile lor reprezentative.

Așa cum am arătat mai sus, evaluarea Comisiei privind politica de tineret⁹⁶ a evidențiat, pe de o parte, faptul că fostul cadru de cooperare, bazat tot pe Metoda Deschisă de Coordonare, prevăzută a expira în 2009, a contribuit la dezvoltarea legislației și strategiilor privind tineretul la nivel național, precum și la mai buna implicare a organizațiilor de tineret în elaborarea politicilor de tineret, dar, pe de altă parte, acesta nu și-a dovedit întotdeauna eficiența și capacitatea de a furniza rezultate și nu a asigurat coordonarea necesară adresării tuturor provocărilor. De aici nevoia unui nou cadru de coordonare, care să asigure o abordare intersectorială consolidată și mai buna organizare a dialogului structurat, pentru a facilita și accesul tinerilor neorganizați și în special al celor cu mai puține oportunități.

Consiliul European și-a însușit această evaluare a Comisiei și a agreat că:

⁹⁶ Cf. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS: An EU Strategy for Youth – Investing and Empowering. A renewed open method of coordination to address youth challenges and opportunities. Pag. 3

1. În perioada de până în 2018, cooperarea europeană în domeniul tineretului trebuie implementată prin intermediul unei metode deschise de coordonare reînnoite și trebuie să se bazeze pe obiectivele generale, abordarea duală și domeniile de acțiune evidențiate în Rezoluție.
2. Cooperarea europeană în domeniul tineretului trebuie să fie bazată pe evidență, pertinentă și concretă. Ea trebuie să producă rezultate clare și vizibile, care trebuie prezentate, verificate și diseminate în mod regulat și într-o manieră structurată, constituind astfel o bază a evaluării și dezvoltării continue.
3. Succesul metodei deschise de coordonare depinde de angajamentul politic al Statelor Membre și de efectivitatea metodelor de lucru la nivel național și la nivelul Uniunii Europene⁹⁷.

V. Dezvoltări și precizări în documente ulterioare și în alte documente relevante

După cum s-a arătat în Rezoluția Consiliului European de adoptare a noii strategii, o dimensiune privitoare la tineret trebuie să fie integrată în Strategia Lisabona post-2010, în Agenda Socială Reînnoită și în strategiile și programele relevante ale Uniunii Europene, precum noul Cadru Strategic pentru Cooperarea europeană în domeniul educației și formării, Liniile Directoare privind Ocuparea, Strategia în Domeniul Sănătății și Agenda pentru Cultură⁹⁸

În cele ce urmează sintetizăm aspectele relevante pentru elaborarea unei strategii de tineret în România, identificate în documente ulterioare, sau apropiate în timp și legate tematic de noua Strategie europeană.

⁹⁷ cf. Council resolution on a renewed framework for European cooperation in the youth field (2010-2018), pp. 7-8, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/111514.pdf

⁹⁸ Cf. Council resolution on a renewed framework for European cooperation in the youth field (2010-2018), pag. 6, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/111514.pdf

V.A. Documente ale Uniunii Europene

V.A.1. Rezoluția Consiliului European privind dialogul structurat cu tinerii în domeniul ocupării tineretului

Deși nu este primul în ordine cronologică, întrucât definește prioritățile pentru al doilea ciclu al cooperării europene în domeniul politicii de tineret (în continuarea celui definit în rezoluția Consiliului pentru adoptarea noii strategii), începem cu Rezoluția Consiliului privind dialogul structurat cu tinerii în domeniul ocupării tineretului⁹⁹.

Așa cum am arătat anterior, cu ocazia prezentării rezoluției Consiliului Uniunii Europene privind un cadru reînnoit pentru cooperarea europeană în domeniul tineretului (2010-2018), consultările din cadrul dialogului structurat se bazează pe cicluri de lucru de câte 18 luni, având o tematică prioritară și teme specifice care corespund obiectivelor generale ale cooperării europene în domeniul tineretului (pentru primul ciclu – 01.01.2010-30.06.2011 – aceasta a fost ocuparea tineretului).

Rezoluția a stabilit ca tematică prioritară pentru al doilea ciclu de lucru (1 iulie 2011 – 31 decembrie 2012) participarea tinerilor, cu accent special pe participarea în viața democratică¹⁰⁰. Prioritățile specifice pentru Președințiile din acest ciclu sunt prezentate în anexa 1 la rezoluție, acestea fiind¹⁰¹:

1 iulie 2011 - 31 decembrie 2011 — Tineretul și Lumea

În această perioadă urmau a fi evidențiate următoarele aspecte:

⁹⁹ Cf. Council Resolution of the Council and of the representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council on the structured dialogue with young people on youth employment, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st09/st09048.en11.pdf>

¹⁰⁰ Cf. Ibid. pag. 7

¹⁰¹ Cf. Ibid. pp. 9-10

- creșterea cooperării între tinerii din Uniunea Europeană și tinerii din Europa Răsăriteană și Caucaz, cu privire specială spre mobilitatea tinerilor;
- creșterea gradului de cunoaștere a situației tinerilor și a politicii de tineret din țările Est-Europene și din Caucaz, în contextul cadrului reînnoit de cooperare europeană în domeniul tineretului;
- reflecția asupra rolului promovării și validării învățării informale și nonformale pentru tineri, cu luarea în considerare a contextului Anului European al Activităților de Voluntariat pentru Promovarea Cetățeniei Active și a rezultatelor evaluării intermediare a programului „Tineret în Acțiune”.

1 ianuarie 2012 - 30 iunie 2012 – Creativitate și inovare

În această perioadă urmează a fi evidențiate următoarele aspecte:

- creșterea creativității tinerilor, a capacității lor inovatoare și a talentului, ca un instrument al participării lor în societate și al creșterii perspectivelor acestora de angajare pe piața forței de muncă;
- apelul la diferitele inițiative lansate în cursul Anului European al Creativității și Inovării;
- schimbul de bune practici privind modul de a implica mai mulți tineri în procesul de luare democratică a deciziilor.

1 iulie 2012 - 31 decembrie 2012 – Participare și incluziune socială

În această perioadă urmează a fi evidențiate următoarele aspecte:

- întărirea participării organizațiilor neguvernamentale și a tinerilor în general în procesul de decizie;
- întărirea și încurajarea participării tinerilor la nivel local;
- promovarea incluziunii tuturor tinerilor în viața socială și democratică largă.

Documentul precizează că fiecare Președinție poate adăuga la zonele prioritare în funcție de noile situații apărute și că primele două cicluri ale dialogului structurat urmează a fi

evaluate de Consiliu în contextul Raportului UE privind Tineretul, ce va fi elaborat de Comisie până la sfârșitul anului 2012¹⁰².

De asemenea, documentul accentuează necesitatea implicării tuturor factorilor interesați, recomandând:

- a) promovarea implicării tinerilor cu mai puține oportunități,
- b) promovarea implicării reprezentanților autorităților locale și regionale,
- c) promovarea implicării cercetătorilor în domeniul tineretului și valorificarea mai bună a cunoștințelor și expertizei lor în planificarea, implementarea și urmărirea procesului,
- d) promovarea largă și mai transparentă a comunicării între toți factorii interesați¹⁰³.

Câteva arii prioritare au fost evidențiate în concluziile privind dialogul structurat asupra ocupării tinerilor:¹⁰⁴

1. Promovarea unui acces ușor la informație, prietenoasă și de calitate, privind piața muncii pentru toți tinerii, în special pentru cei cu mai puține oportunități, este esențială. Formarea și orientarea concentrate pe carieră trebuie integrate la toate nivelele traiectoriilor de educație formală și de învățare nonformală pentru a conștientiza tinerii cu privire la cerințele pieței muncii, a le crea șanse mai bune pe această piață și a-i pregăti pentru viața de muncă.
2. Munca de tineret și învățarea nonformală ar putea fi recunoscute și sprijinite în continuare ca surse semnificative de sprijin în vederea echipării tinerilor cu abilități și competențe de natură a le ușura accesul pe piața muncii, contribuind astfel la atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020.
3. Este de importanță vitală să fie amplificat accesul tinerilor pe piața muncii prin politici adecvate și este necesar un cadru de calitate pentru stagiile de internat pentru a garanta valoarea educațională a acestor experiențe.

¹⁰² Cf. Ibid. pag. 6

¹⁰³ Cf. Ibid. pag. 5

¹⁰⁴ Cf. Ibid. pag. 7

4. Este necesară atât îmbunătățirea flexibilității cât și a securității pentru a permite tinerilor să combine munca cu continuarea educației, cu participarea la cursuri de formare, cu participarea la activități de voluntariat și cu viața privată.
5. Este necesară promovarea de oportunități egale de mobilitate pentru toți tinerii prin simplificarea procedurilor administrative privitoare la Strategia Europa 2020 și în particular inițiativa sa călăuzitoare Tineret în Mișcare.

V.A.2. Concluziile Consiliului European privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în educație și formare (ET 2020)

Un alt astfel de document este cel intitulat „Concluziile Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în educație și formare (ET 2020)”¹⁰⁵

Potrivit documentului, cooperarea europeană în domeniul educației și formării pentru perioada de până în 2020 trebuie stabilită în contextual unui cadru strategic ce acoperă sistemele de educație și formare în ansamblu din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți. Învățarea pe parcursul întregii vieți trebuie să constituie un principiu fundamental care susține cadrul strategic în ansamblul său, acesta fiind proiectat să acopere învățarea în toate contextele (fie ea formală, nonformală sau informală) și la toate nivelele, de la educația școlară în copilărie la educația terțiară, educația și formarea profesională și educația adulților. Acest cadru trebuie să urmărească patru obiective strategice¹⁰⁶

¹⁰⁵ Cf. Council conclusions of 12 May 2009 on a strategic framework for European cooperation in education and training ('ET 2020'),

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:en:PDF>

¹⁰⁶ cf. Council conclusions of 12 May 2009 on a strategic framework for European cooperation in education and training ('ET 2020'), pp. 3-4

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:en:PDF>

- Obiectivul strategic 1: Învățarea pe parcursul întregii vieți și mobilitatea trebuie să devină o realitate. Plecând de la realitatea că educația continuă raspunde mai bine la schimbările economice și ale condițiilor sociale, documentul invită la eforturi sporite pentru dezvoltarea sistemelor naționale de calificări pe baza rezultatelor așteptate ale învățării și a legăturii cu Cadrul European al Calificărilor, la eforturi pentru stabilirea unor traiectorii ale educației și formării mai flexibile și care să permită trecerea de la un sector educațional la altul, la o mai mare deschidere față de învățarea nonformală și informală, precum și la o mai mare transparentă și recunoaștere față de rezultatele învățării. Se face apel, de asemenea, la promovarea educației adulților, la creșterea calității sistemelor de orientare, la creșterea atractivității învățării în general, inclusiv prin folosirea noilor tehnologii de predare și învățare.
- Obiectivul strategic 2: Îmbunătățirea calității și eficienței educației și formării. Principala provocare evidențiată este asigurarea dobândirii competențelor cheie de fiecare, împreună cu dezvoltarea excelenței și atractivității la toate nivelele învățării și formării profesionale, care să permit Europei să-și păstreze un rol global puternic. Aceasta presupune acordarea unei atenții mai mari creșterii nivelului cunoștințelor de bază, precum scrisul, cititul și socotitul, devenirea mai atractivă a matematicii, științei și tehnologiei și dezvoltarea competențelor lingvistice. Totodată, trebuie să se acorde o atenție mai mare calității predării, pregătirii și dezvoltării pregătirii profesorilor și trainerilor, transformării carierei didactice într-o opțiune mai atractivă. Nu mai puțin, trebuie îmbunătățită calitatea administrării și conducerii în educație și formare, precum și dezvoltarea unui sistem efectiv de asigurare a calității.
- Obiectivul strategic 3: Promovarea echității, coeziunii sociale și cetățeniei active. Educația și formarea trebuie să permit fiecărui cetățean, indiferent de circumstanțele personale, sociale sau economice, să dobândească, să-și actualizeze și să-și dezvolte pe parcursul vieții atât aptitudinile specifice locului de muncă și competențele necesare angajării, cât și accesul la învățarea continuă, la cetățenia activă și la dialogul intercultural. Dezavantajul educațional trebuie redus prin asigurarea unei educații de calitate în copilărie, prin sprijin focalizat și

- prin promovarea educației incluzive. Sistemele de educație și formare trebuie să permită fiecăruia, inclusiv celor din medii dezavantajate, celor cu nevoi speciale și migranților, să-și finalizeze educația (inclusiv, unde este cazul, prin scheme de tip a doua șansă și asigurarea de învățare personalizată). Acestea trebuie să promoveze totodată competențele interculturale, valorile democratice, respectarea drepturilor fundamentale și a mediului, și să combat orice formă de discriminare.
- Obiectivul strategic 4: Întărirea creativității și inovării, inclusiv antreprenoriatul, la toate nivelele educației și formării. Aceasta este văzută ca o condiție esențială a dezvoltării antreprenoriale și a capacității Europei de a concura pe piața internațională. O primă provocare sesizată este asigurarea dobândirii de către toți cetățenii a competențelor transversal, precum competențele digitale, învățarea de a învăța, simțul inițiativei și antreprenoriatului, cunoașterea și înțelegerea aspectelor culturale. O a doua provocare este asigurarea funcționalității triunghiului educație-cercetare-inovare. Este evidențiată importanța parteneriatului dintre lumea întreprinderilor și diferitele sectoare și nivele ale educației, formării și cercetării pentru asigurarea adecvării competențelor și aptitudinilor formate în școală la nevoile pieței muncii, dar și pentru creșterea accentului pe inovare și antreprenoriat în toate formele de învățare.

V.A.3. Platforma europeană de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale: un cadru european pentru coeziunea socială și teritorială

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, intitulată „Platforma europeană de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale: un cadru european pentru coeziunea socială și teritorială”¹⁰⁷, conține referiri particulare la politica de tineret și la abordări politice

¹⁰⁷ Cf. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS: The European Platform against Poverty and Social Exclusion: A European framework for social and territorial cohesion <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010DC0758:EN:NOT>

intersectoriale care interesează în măsură relevantă tineretul. Prezentăm mai jos referirile relevante pentru noua Strategie Europeană în domeniul tineretului.

În subcapitolul Educație și politici pentru tineret¹⁰⁸ sunt abordate aspecte cheie ale tranziției tinerilor, precum educația și formarea profesională, migrația și integrarea migrantilor, egalitatea de gen și nediscriminarea, situația grupurilor defavorizate, sănătatea, accesul la locuințe. Considerăm de interes în contextul temei noastre referirile la educație și formare, precum și la accesul la locuințe.

Documentul evidențiază faptul că educația și formarea au un impact direct asupra a ceea ce oamenii pot fi și pot face. De aceea, sistemele de educație și formare trebuie să aibă un rol esențial în susținerea mobilității sociale ascendente și să ajute la ruperea și nu la întărirea ciclului de dezavantaje și inegalități. Educația preșcolară este, probabil, cel mai important factor în ruperea cercului vicios de transmitere a sărăciei între generații și investițiile în acest domeniu aduc cele mai mari profituri. Investiția în educație și îngrijire de înaltă calitate destinate copiilor de vârstă mică poate sprijini un start sigur în viață pentru toți. Statele membre au subscris la criteriul de referință de 95 % dintre copiii cu vârste cuprinse între 4 ani și începutul educației obligatorii care ar trebui să primească educație și îngrijire destinate copiilor de vârstă mică.

Comisia va colabora cu statele membre pentru a face sistemele de educație și formare mai incluzive la toate nivelurile și pentru toate vârstele (nivelele școlare primar și secundar, învățământul superior, formarea profesională și învățământul pentru adulți). Într-o perspectivă pe termen lung, reducerea părăsirii timpurii a școlii, conform obiectivului principal aprobat al strategiei Europa 2020, la mai puțin de 10 % dintre elevi

¹⁰⁸ cf. Ibid. pag. 6 și urm.

care părăsesc timpuriu educația până în 2020, ar reprezenta o contribuție serioasă la reducerea sărăciei, având în vedere că un nivel suficient de competențe (inclusiv digitale) și aptitudini este indispensabil pentru capacitatea de inserție profesională a tinerilor pe piețele actuale ale forței de muncă. Tendințele îngrijorătoare în ceea ce privește numărul de tineri care nu participă nici la educație și nici nu au un loc de muncă subliniază necesitatea intensificării ritmului de punere în aplicare a gamei mai extinse de politici de sprijin pentru tineri aprobată în Strategia europeană pentru tineret 2010-2018. Abordări specifice sunt necesare pentru depășirea dificultăților tot mai mari care caracterizează tranziția la viața adultă în societățile postindustriale, mai ales pentru tineretul marginalizat. Inițiativa emblematică „Tineretul în mișcare” face tocmai legătura între educație și formare pe de o parte și piața forței de muncă pe de cealaltă parte, prin propunerea de măsuri de îmbunătățire a capacității de inserție profesională a tinerilor.

Cu privire la lipsa locuinței și precaritatea locuinței, documentul afirmă că ele reprezintă, poate, cele mai extreme exemple de sărăcie și excluziune socială în societatea de astăzi. Cu toate că accesul la o locuință accesibilă reprezintă o necesitate și un drept fundamental, garantarea acestui drept reprezintă în continuare o provocare semnificativă în mai multe state membre. Elaborarea de răspunsuri corespunzătoare și integrate, atât în sensul prevenirii, cât și în cel al combaterii lipsei locuinței, va rămâne un element important al strategiei UE de incluziune socială.

În capitolul 3.4.: Promovarea unei abordări parteneriale și economia socială¹⁰⁹, regăsim aspecte legate de extinderea și îmbunătățirea implicării părților interesate, importante pentru implementarea Strategiei Europa 2020, dar și a Strategiei Europene în domeniul tineretului.

¹⁰⁹ Cf. Ibid. pp. 15-17

După cum afirmă documentul, Strategia Europa 2020 reprezintă un nou parteneriat între instituțiile europene, statele membre și toate părțile interesate la nivel european, național, regional și local. Acest nou început oferă oportunitatea atât de a îmbunătăți actualele structuri partenoriale cât și, important, de a extinde parteneriatele pentru a include noi actori.

Susținerea eforturilor autorităților naționale, regionale și locale rămâne fundamentală pentru acțiunea UE. Aceste autorități se află în prima linie a aplicării politicilor și s-au dovedit a fi „incubatoare” ale inovării sociale. Cooptarea lor, mai ales prin intermediul Comitetului Regiunilor, precum și prin rețele europene și asociații naționale cheie, va spori concentrarea asupra dimensiunii teritoriale a sărăciei și va consolida sinergiile în utilizarea fondurilor UE.

Partenerii sociali joacă, la rândul lor, un rol critic, contribuind la asigurarea accesului la piața forței de muncă. Partenerii sociali trebuie să se afle în centrul acestei strategii, iar Comisia va face eforturi pentru a susține punerea efectivă în aplicare a acordului lor cadru privind incluziunea grupurilor vulnerabile în piața forței de muncă.

Documentul recunoaște faptul că ONG-urile au devenit actori esențiali în combaterea sărăciei și a excluziunii sociale și se angajează într-un dialog regulat cu autoritățile publice. Totuși, arată acesta, calendarul și impactul angajamentului sunt foarte neuniforme la nivel european, iar participarea efectivă este și ea supusă riscului odată cu restrângerea bugetelor. Prin urmare, este important să se consolideze și să se stabilizeze parteneriatele existente la nivel european și să se promoveze implicarea durabilă la nivel național.

Documentul face referire, de asemenea, la necesitatea valorificării potențialului economiei sociale, despre care recunoaște că a adus soluții inovatoare la necesitățile sociale emergente și la problemele pe care nici statul și nici piețele nu le pot rezolva. Dar pot apărea tensiuni între susținerea acestor evoluții și o funcționare lină și corectă a pieței. Mai multe state membre elaborează cadre politice și legislative pentru clarificarea rolurilor și relațiilor și pentru asigurarea sprijinului juridic, social, administrativ și financiar necesar. Pentru a ține pasul, UE s-a străduit să își perfecționeze cadrul juridic și administrativ astfel încât economia socială să își valorifice potențialul și să funcționeze eficient în întreaga Europă.

Se recunoaște, de asemenea, importanța voluntariatului pentru creșterea economiei sociale. Voluntariatul îi abilitază pe indivizi și ajută la crearea de comunități mai puternice, oferind servicii celor excluși. Tot el stimulează noi competențe, responsabilitatea civică și capacitatea sporită de inserție profesională.

Fundațiile sunt de asemenea recunoscute pentru contribuția lor la capacitatea persoanelor care se confruntă cu sărăcia și excluziunea socială, stimulând astfel participarea acestora în societate. Tot ele promovează sensibilizarea, cercetarea, analiza de politici și dezbaterile, sau pledează pentru schimbări și punere în aplicare de politici. Aceste activități pot avea o influență semnificativă asupra reducerii sărăciei și excluziunii sociale, cuprinzând o gamă de domenii precum educația, ocuparea forței de muncă, cultura, participarea în societate, precum și prin orientarea către diferite grupuri de populație. Comisia a anunțat că intenționează să prezinte, înainte de sfârșitul anului 2011, un regulament privind un Statut al fundației europene.

Documentul arată că sectorul întreprinderilor sociale reprezintă 10 % dintre toate întreprinderile europene și are peste 11 milioane de angajați plătiți. Cu toate acestea, dezvoltarea sa eficientă este îngreunată de numeroase obstacole juridice și practice, inclusiv lipsa unor condiții de concurență echitabile între întreprinderile din economia socială și concurenții deplin comerciali ai acestora¹¹⁰.

¹¹⁰ Cf. Ibid. pag. 17

V.A.4. Rezoluția Consiliului și a Reprezentanților Statelor Membre asupra încurajării unor forme noi și efective pentru participarea tinerilor în viața democratică din Europa

Invocând atât prevederile art. 165 din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene privind încurajarea participării tinerilor în viața democratică a Europei, cât și Rezoluția Consiliului European privind Cadrul Reînnoit de Cooperare în Domeniul Tineretului, Rezoluția asupra încurajării unor noi și efective forme pentru participarea tinerilor în viața democratică din Europa¹¹¹ evidențiază aspecte cheie ale condițiilor actuale de participare a tinerilor și invită Statele Membre și Comisia să întreprindă anumite măsuri de natură a spori participarea acestora.

Prezentăm mai jos aspectele evidențiate de Consiliul European și care trebuie avute în vedere a elaborarea unei strategii naționale pentru tineret.

1. Accesul la informații este un element cheie al participării. În ciuda existenței mai multor structuri, rețele și canale europene de informare, un număr important de tineri nu au acces la informațiile necesare pentru a participa la viața democratică. Noile ICT pot furniza instrumente pentru conectarea tinerilor cu comunitățile lor și cu structurile democratice, încurajând astfel participarea lor.

2. Noile mijloace de comunicare în masă pot deveni complementare și interconectate cu canalele de informare și procesele de participare tradiționale. Ele pot oferi instrumente rapide, atractive și prietenoase pentru tineri, nu numai în comunicarea lor de zi cu zi, dar și pentru încurajarea participării lor în viața democratică. Folosirea mijloacelor de comunicare noi sau tradiționale pentru transmiterea de mesaje către și dinspre tineri în legătură cu participarea în viața comunității și în democrația reprezentativă poate fi o cale

¹¹¹ Cf. Draft Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on encouraging new and effective forms of participation of all young people in democratic life in Europe, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st08/st08064.en11.pdf>

adecvată de ajustare la nevoile tinerilor având în vedere că mulți dintre ei folosesc regulat noile ICT.

3. Având în vedere că un număr mare de cetățeni au acces la ICT și capacitatea de a le utiliza, acestea pot face posibile consultări în masă, dezbateri pe scară largă, chiar transnaționale, făcând astfel posibilă participarea și, în funcție de metodele folosite, pot contribui la transparența implicării în procesul democratic de luare a deciziilor în Europa.

4. Îmbunătățirea competențelor cheie și asigurarea cunoașterii mijloacelor de comunicare de către tineri pentru a-i face capabili să decodifice, folosească, influențeze și produce mijloace de comunicare sunt elemente cheie care îi ajută să participe adecvat la viața democratică. Atât sistemele formale de educație cât și învățarea nonformală pot juca un rol esențial în acest sens, iar stabilirea de contacte în continuare între acestea ar fi de folos ambelor părți. Munca de tineret este de asemenea importantă pentru transmiterea informației și dezvoltarea cunoașterii mijloacelor de comunicare și e-aptitudinilor, contribuind astfel la creșterea participării¹¹².

Având în vedere cele de mai sus, Consiliul European invită Statele Membre și Comisia ca, în domeniile lor de competență, să:

(a) Folosească Strategia Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, sustenabilă și incluzivă, ghidându-se după inițiativa „Tineret în Mișcare” pentru a consolida angajamentul civic și participarea tinerilor în viața democratică. Aptitudinile deprinse de tineri în acest context, precum leadership, comunicare, autocontrol, rezolvarea de probleme și folosirea propriilor inițiative le sunt utile atât pentru accesul pe piața muncii cât și pentru implicarea în democrația reprezentativă și participativă;

(b) Întărească dimensiunea generală privind tineretul, rolul muncii de tineret și participarea tinerilor în implementarea strategiei Europa 2020 și a inițiativei Tineret în Mișcare, să lărgască conceptul de mobilitate a tinerilor la toți tinerii și lucrătorii de tineret, astfel facilitând îmbunătățirea aptitudinilor lor personale și motivându-i pentru participarea deplină în sistemul de educație, pe piața muncii și în viața comunității.

¹¹² Cf. Ibid. pp. 7-8

(c) Continue dezvoltarea activităților cheie menite a promova participarea tinerilor astfel cum a fost agreat în Rezoluția privind cadrul reînnoit de cooperare europeană în domeniul tineretului (2010-2018).

(d) Întărească educația pentru alfabetizare digitală și media, atât în sistemul formal de educație cât și în învățarea nonformală, pentru a dota tinerii cu aptitudinile necesare pentru a fi tot mai mult implicați activ în e-participare, așa cum s-a evidențiat în inițiativa călăuzitoare a Strategiei Europa 2020 „O Agendă Digitală pentru Europa”.

(e) Sporească informația pentru copii și tineri despre drepturile lor democratice și despre valorile democratice în general, promovând drepturile omului așa cum s-a stabilit prin Tratatul de la Lisabona, Carta Europeană a Drepturilor Fundamentale, Convenția ONU privind drepturile copilului și alte convenții internaționale.

(f) Asigure și faciliteze accesul tuturor copiilor și tinerilor la viața democratică, la nivel local, regional, național și european, e.g. prin furnizarea către ei a mai multor informații despre posibilitățile de participare, prin motivarea lor să participe și prin dezvoltarea forumurilor existente și a unora noi pentru participarea tinerilor, acordând atenție specială tinerilor cu mai puține oportunități și celor care nu aparțin unoe grupuri organizate (asociații, ONG-uri).

(g) Promoveze oportunitățile de învățare privind democrația, participarea și drepturile omului pentru specialiștii care lucrează cu tineri și copii și să sprijine decidenții politici la toate nivelurile cu informații relevante și cunoștințe de bună practică în termeni de participare inovatoare a tinerilor.

(h) Extindă aria și felurile de oportunități pentru părțile interesate în educația formală și învățarea nonformală de a acționa împreună pentru creșterea participării și implicării civice a tinerilor și să sprijine variatele forme de învățare a apticipării de la vârste mici

(i) Ia în considerare abordarea intersectorială și natura orizontală a politicilor care afectează condițiile de viață ale tinerilor atunci când crează concepte, strategii, politici sau instrumente de promovare a participării active și responsabile din partea tinerilor, bazându-se pe dovezi și pe cercetarea în domeniul tineretului, precum și pe opiniile tinerilor, în politicile privind cetățenia activă și participarea.

(j) Reflecte participarea tinerilor în viața democratică în cadrul Raportului Tineret 2012, analizând posibilele diferențe de gen în ce privește participarea, precum și pattern-urile de participare ale tinerilor cu mai puține oportunități.

(k) Examineze, monitorizeze și evalueze metodele deja folosite pentru participarea copiilor și tinerilor și, dacă este necesar, să dezvolte în continuare instrumentele existente sau să introducă standarde de calitate, linii directoare, noi tehnologii și metode.

(l) Pună bazele unui proces de învățare reciprocă în cadrul metodei deschise de coordonare în domeniul tineretului.

(m) Promoveze implicarea tinerilor și a organizațiilor de tineret în elaborarea de concepte, strategii sau planuri de acțiune privind participarea tinerilor în viața democratică a Europei.

(n) Examineze cum pot încuraja niște un interes activ în procesul democratic și, în cazul celor eligibili, să folosească votul lor.

(o) Asigure sprijin organizațiilor de tineret și inițiativelor, la nivel local, național și european, promovând inițiativele și oportunitățile de jos în sus pentru participarea tinerilor în viața democratică.

(p) Faciliteze mobilitatea tuturor tinerilor prin măsuri precum implementarea mai hotărâtă a Recomandării privind mobilitatea tinerilor voluntari în cadrul Uniunii Europene. Aceasta ar consolida aptitudinile personale și profesionale ale tinerilor, contribuind și la creșterea șanselor de acces pe piața muncii.¹¹³

De asemenea, Consiliul a invitat Comisia Europeană să:

- Studieze, consulte sau reflecteze în continuare asupra participării tinerilor în viața democratică din Europa.

- Elaboreze în continuare indicatori statistici privind participarea tinerilor în viața democratică, în cadrul panoului de bord al indicatorilor privind tineretul.

- Restructureze Portalul European pentru Tineret în acord cu nevoile tinerilor de acces ușor la informații.

¹¹³ Cf. Ibid. pp. 8-10

- Asigure ca punctele de vedere ale tinerilor să fie luate în considerare în continuare la elaborarea generației viitoare de programe europene.

V.A.5. Rezultatele Conferinței de Tineret a Președinției Ungare a UE privind ocuparea tinerilor

Cu ocazia Conferinței de Tineret privind ocuparea tinerilor, organizate de Președinția Ungară a UE¹¹⁴, Trio-ul Președințiilor UE ale Spaniei, Belgiei și Ungariei (care au acoperit primul ciclu de lucru prevăzut de noua strategie europeană privind tineretul) a elaborat o decizie comună privind punerea în practică a dialogului structurat pe tema ocupării tinerilor pe parcursul celor 18 luni acoperite de acest Trio în 2010 și primul semestru al anului 2011. Documentul conține recomandări specifice și propuneri de acțiuni privind problemele cheie ale ocupării tinerilor, așa cum au rezultat din dialogul structurat pe această temă în timpul celor trei președinții. Reprezentând o contribuție importantă la implementarea strategiei europene și o sursă valoroasă de informare pentru realizarea de strategii naționale în domeniul politicii de tineret, le prezentăm sintetic mai jos.¹¹⁵

Recomandare: Formarea și orientarea profesională centrate pe carieră sunt esențiale pentru conștientizarea tinerilor privind cerințele pieței muncii, atât din perspectiva angajării cât și din perspectiva antreprenoriatului. De aceea, formarea și orientarea profesională centrate pe carieră trebuie integrate la toate nivelurile educației.

Actiuni propuse:

1. Crearea unei instituții consultative, focalizată în principal pe furnizarea de consiliere de carieră în cadrul structurilor educaționale și care intră în dialog cu factorii implicați

¹¹⁴ Cf. Outcomes of the Hungarian Presidency EU Youth Conference on youth employment, <http://eu2011.mobilitas.hu/userfiles/file/Outcomes%20Budapest%20EU%20Youth%20Conference.pdf>

¹¹⁵ Cf. Ibid. pp. 1-5

relevanți pentru a asigura ca tinerilor să le fie furnizată consiliere de carieră relevantă și suficientă.

2. Crearea unui program național de promovare a importanței fiecărui loc de muncă în diferite sectoare de activitate, în special în domeniul tineretului, evidențiind faptul că toate locurile de muncă sunt necesare și trebuie valorizate în societate.

3. Crearea de măsuri pentru facilitarea cooperării dintre afaceri și educației la nivel local, pentru a asigura experiență în muncă tinerilor.

4. Crearea unei competiții naționale pentru tineri întreprinzători și asigurarea de sprijin financiar pentru implementarea proiectelor câștigătoare.

5. Implementarea de politici specifice care să ofere tinerilor în căutare activă a unui loc de muncă o slujbă, experiență de muncă sau formare profesională după o anumită perioadă de șomaj.

Recomandare: Salvagardarea drepturilor tinerilor care intră pe piața muncii, precum și pe întreaga durată a vieții lor active, prin măsuri politice adecvate și mecanisme de control întărite, este de importanță vitală. Întrucât stagiile de internat sunt un instrument valoros de ușurare a tranziției către piața muncii, este nevoie de un cadru de calitate pentru a garanta valoarea educațională a unei asemenea experiențe.

Actiuni propuse:

1. Reglementarea, evulata, evaluarea și monitorizarea calității stagiilor de internat, prin adoptarea unui cadru legislativ restrictiv în Uniunea Europeană, de natură a preveni folosirea frauduloasă a internatului. Acest cadru trebuie să garanteze:

a.un contract scris, specificând termenii internatului

b.imposibilitatea înlocuirii unui loc de muncă plătit

c.program tutorial individualizat

d. realizarea deplină a orelor de training

e.remunerație corectă

f. înființarea și întărirea organelor de inspectare a condițiilor de muncă ale internilor

g. sprijin pentru a obține contracte de muncă la terminarea stagiului

2. Asigurarea de sprijin financiar furnizorilor de stagii de internat care oferă oportunități pentru un internat de calitate tinerilor.
3. Promovarea parteneriatelor între instituțiile educaționale și furnizorii de stagii de internat în vederea implementării cadrului de calitate.
4. Crearea unei largi baze de date la nivelul Uniunii Europene privind oportunitățile de internat oferite de diferitele State Membre, incluzând aprecieri ale foștilor interni.

Recomandare: Este important să se asigure un acces mai ușor tuturor tinerilor la informație prietenoasă, inovatoare și angajantă privind piața muncii și sprijin în domeniul carierei. De aceea, actorii importanți precum lucrătorii de tineret, consilierii de carieră și trainerii instruiți trebuie recunoscuți ca o sursă semnificativă de sprijin relevant.

Acțiuni propuse:

1. Asigurarea de training personalizat specialiștilor în munca de tineret, profesorilor și consilierilor de carieră pentru furnizarea de informații privind piața muncii și consilierii în domeniul carierei.
2. Dedicarea de mai mult spațiu, timp și sprijin lucrătorilor de tineret și consilierilor de carieră în școli.
3. Încurajarea parteneriatului dintre întreprinderi și instituțiile de educație prin asigurarea structurii necesare unor programe de internat de calitate.
4. Includerea în cursurile de formare pentru tineri de informații practice de la angajați, în vederea asigurării cunoștințelor și dezvoltării competențelor necesare pentru găsirea unui loc pe piața muncii.
5. Organizarea de seminarii privind sprijinul în dezvoltarea carierei prin întărirea cooperării dintre organizațiile de tineret și serviciile naționale de ocupare a forței de muncă la nivel european.

Recomandare: Organizațiile de tineret sunt furnizori majori de educație nonformală și învățare informală, precum și de largi oportunități de mobilitate în afara contextului educației formale. De aceea, sprijinul financiar pe termen lung este esențial pentru ele în vederea echipării tinerilor cu abilitățile și competențele necesare pentru a deveni cetățeni activi și a ușurării accesului lor pe piața muncii, ceea ce constituie un pas important în realizarea obiectivelor majore ale strategiei Europa 2020 și construirea unei Europe competitive, bazate pe cunoaștere și sustenabile.

Acțiuni propuse:

1. Întărirea financiară a programului Tineret în Acțiune și continuarea sa ca un program independent, împreună cu stabilirea ca prioritate a devenirii lui mai prietenos utilizatorilor, mai flexibil și mai incluziv, astfel încât toți tinerii să aibă acces la el.
2. Dezvoltarea sprijinului financiar sustenabil pe termen lung pentru munca de tineret, în dialog constant cu organizațiile de tineret, mai degrabă decât sprijinul financiar bazat pe proiecte singulare.
3. Strângerea și diseminarea de modele de bună practică în finanțarea educației nonformale între Statele Membre.
4. Crearea unui sistem de acreditare a educației nonformale, pentru identificarea și recunoașterea furnizorilor de educație nonformală, precum organizațiile de tineret.

Recomandare: Un echilibru între viața de muncă și nevoile personale permite tinerilor să-și folosească pe deplin potențialul atât pe piața muncii cât și în viața privată. Pentru a combina munca cu educația continuă, formarea profesională, viața de familie și voluntariatul, tinerii au nevoie de o flexibilitate voluntară îmbunătățită, precum și de securitate, împreună cu accesul asigurat la resursele necesare.

Acțiuni propuse:

1. Îmbunătățirea măsurilor de securitate socială pentru a încuraja angajatorii și angajații să folosească variate forme de muncă, în special munca la distanță, munca cu program parțial, împărțirea locului de muncă și munca la domiciliu.
2. Asigurarea mai multor tipuri de facilități pentru îngrijirea copiilor, mai flexibile și mai accesibile, la locul de muncă, acasă și la școală, asigurate de personal calificat.
3. Asigurarea unui mecanism de dialog structurat, incluzând partenerii sociali, care să evalueze regulat practicile de asigurare a unor aranjamente de muncă flexibile pentru tineri, să publice și să disemineze rezultatele evaluării.
4. Lansarea de campanii de informare care să încurajeze tinerele familii să împartă în mod egal sarcinile din viața privată și profesională, folosind aranjamente flexibile de muncă.

Recomandare: Mobilitatea este importantă pentru dobândirea de competențe semnificative de dezvoltare personală și profesională de către tineri. Egalitatea accesului la oportunitățile de mobilitate se realizează prin eliminarea obstacolelor sociale, culturale, politice și administrative la care se referă Strategia Europa 2020 și, în particular, inițiativa „Tineret în Mișcare”.

Acțiuni propuse:

1. Crearea unui nou și prietenos instrument de comunicare menit a furniza pe larg informații despre oportunitățile de mobilitate, valoarea competențelor și aptitudinilor internaționale dobândite prin aceasta, atât la nivel național cât și european, prin instituții existente (responsabile cu probleme de tineret), inițiative, programe și organizații de tineret.
2. Asigurarea accesului liber, fără obstacole legate de vize, pentru participanții la programele de mobilitate a tinerilor, atât formale cât și nonformale, între Uniunea Europeană și țările vecine.
3. Continuarea înlăturării barierelor economice care împiedică tinerii cu mai puține oportunități să participe la programele UE de mobilitate, prin crearea unui element de

verificare a mijloacelor de care dispune candidatul în procesul de aplicare, sau prin oferirea de sprijin financiar adițional.

4. Crearea unui Serviciu European de Ocupare care să amplifice mobilitatea în domeniul angajării pentru tineri, prin sprijin pentru căutarea unui loc de muncă și facilitarea celorlalte proceduri, inclusiv cazare, asigurare și sprijin lingvistic.

Recomandare: Munca de tineret furnizează tinerilor abilități și competențe care le sunt utile la angajare, în educație și în dezvoltarea socială și personală. Recunoașterea muncii de tineret ca un complement important al educației formale necesită cooperare între sectorul tineret, instituțiile educaționale, angajatori și autorități, la toate nivelurile.

Acțiuni propuse:

1. Dezvoltarea unei abordări strategice a recunoașterii muncii de tineret și a competențelor dobândite prin munca de tineret și voluntariat, așa cum se experimentează la nivel european prin Youthpass. Aceasta trebuie să includă încurajarea și informarea tinerilor despre cum să-și structureze mai bine aceste competențe pentru potențialii angajatori.
2. Stabilirea unui cadru legal pentru voluntari, care să includă o abordare bazată pe drepturi a voluntariatului. Un asemenea cadru trebuie să valorizeze atât liderii voluntari de tineret cât și lucrătorii de tineret plătiți.
3. Dezvoltarea flexibilității organizaționale și de timp în educația formală astfel încât să permită tinerilor participarea în sau conducerea muncii de tineret (precum programele de mobilitate internațională și inițiativele locale de tineret).
4. Crearea de platforme de schimburi între actorii pieței muncii și sectorul muncii de tineret în vederea creării unui proces comun unde există interes reciproc.
5. Asigurarea unui mecanism susținut de finanțare la toate nivelurile pentru munca de tineret pe programe – e.g. Tineret în Acțiune la nivelul UE – și prin asigurarea altor resurse precum facilități și asigurarea transportului.

Recomandare: Generațiile existente și cele noi de programe și fonduri UE sunt instrumente importante de promovare a mobilității pentru învățare și a altor forme de învățare, precum și pentru creșterea oportunităților tinerilor de acces pe piața muncii. De aceea este vital ca ele să fie deschise tuturor tinerilor, cu atenție specială asupra celor supuși discriminării. Aceste programe trebuie să fie întărite și dezvoltate în vederea construirii în continuare a capacității tinerilor de a-și realiza drepturile lor ca oameni.

Acțiuni propuse:

1. Încurajarea educației în domeniul drepturilor omului (formală și nonformală) pentru a face toți tineri conștienți și capabili de a-și folosi drepturile.
2. Asigurarea existenței unui program separat pentru tineri în vederea combaterii discriminării și promovării incluziunii tuturor tinerilor pe piața muncii și în societate în ansamblul său.
3. Asigurarea, monitorizarea și evaluarea implementării politicilor și programelor Uniunii Europene anti-discriminare în vederea asigurării de oportunități egale pentru tineri.
4. Asigurarea ca fondurile Uniunii Europene să fie accesibile tinerilor și organizațiilor de tineret și crearea de structuri de sprijin care să ajute organizațiile de tineret să solicite astfel de finanțări.
5. Asigurarea ca toți tinerii și perspectivele lor să fie avute în vedere la elaborarea viitoarei generații de programe Tineret în Acțiune în vederea combaterii discriminării.

V.B. Alte documente internaționale

V.B.1. Rezoluția conferinței Mondiale a Tineretului (Mexic, 2010) Raportul Mondial asupra tineretului 2010 (Youth and Climate Change)

Anul 2010 a fost marcat prin desfășurarea la Mexico City Conferinței Mondiale a Tineretului.

Tot în același an a fost dat publicității și *Raportul Mondial asupra Tineretului 2010 (Youth and Climate Change)*.

Cele două documente – Raportul și Declarația conferinței menționează provocările care stau în fața tinerei generații la nivel mondial și totodată exprimă o serie de recomandări cu privire la strategiile guvernamentale și inter-guvernamentale privind tineretul.

Menționatul Raport a fost întocmit în cadrul Departamentului pentru Economie și Afaceri sociale al ONU și încearcă să stabilească o legătură între politicile globale și cele naționale reunind totodată aspecte economice, sociale și de mediu. Legătura dintre aceste paliere este gândită sub aspect uman prin condiția tinerei generații, cea mai afectată de evoluțiile viitorilor 30-40 de ani. Urmărind dezvoltarea mondială durabilă, Raportul o conexează pe aceasta de o serie de obiective privind tineretul (pag 11):

- promovarea dialogului între tineri și decidenții politici sau economici la toate nivelurile și formarea mecanismelor care să permită accesul tinerilor la informație și la posibilitatea de a prezenta propria lor viziune asupra politicii de dezvoltare durabilă, în mod particular în acele domenii care au impact asupra tinerilor;
- asigurarea unui acces mai bun la educația secundară și la programele de formare profesională, urmărindu-se ca educația să răspundă nevoilor tinerilor și să includă stimularea conștientizării problemelor de mediu și să asigure familiarizarea tinerilor cu tehnologiile avansate din industrie și de pe piața muncii;
- adresarea prin programe care să urmărească să răspundă acelor tineri care se confruntă cu dificultățile specifice vârstei;
- susținerea acelor mecanismelor care să asigure și să ușureze reprezentarea tinerilor la nivel național, regional și internațional;

Mesajul general care se degajă din acest amplu document (192 pagini plus anexe și documente conexe) este acela că preocuparea pentru conservarea mediului și politica având în centru tânăra generație se suprapun într-o mare măsură. Asigurarea mediului este o condiție pentru supraviețuire în viitor iar tinerii sunt cei chemați să

poarte bătălia hotărâtoare pentru salvarea planetei de la auto-distrugere. În acest scop tinerii sunt invitați să-și re-gândească și modifice stilul de viață consumist adoptând unul care să favorizeze durabilitatea (sustenabilitatea), să se pregătească pentru schimbare și adaptare, să profite de noile oportunități ocupaționale oferite de „slujbele verzi” urmărind să se califice pentru asemenea domenii de activitate și fiind încurajați să-și asume inițiative antreprenoriale tocmai în astfel de sectoare.

V.B.2. Declarația Întâlnirii Mondiale a Organizațiilor Neguvernamentale de Tineret, Mexico City, 2010

Întâlnirea Mondială a Organizațiilor Neguvernamentale de Tineret – Youth led ngos- (din 153 de țări), desfășurată la Mexico City în 2010 s-a încheiat cu o Declarație din care se pot reține câteva idei importante din perspectiva elaborării unei strategii de tineret:

Tinerii s-au declarat dezamăgiți de realizările obținute de Guverne, mai ales în ce privește reducerea sărăciei. 2015 ar fi trebuit să fi anul în care aceasta să fie eradicată la nivel mondial.

Organizațiile de tineret participante și-au angajat responsabilitatea în acest efort colectiv dar doresc recunoașterea nevoii de a se investi în tineri, recunoașterea rolului educației non-formale pentru susținerea drepturilor omului, dezvoltării sociale și sustenabile. Ele au solicitat guvernelor ca tinând seama de caracteristicile specifice de vârstă, gen, etnie, preferință sexuală, proveniență urbană sau rurală, dizabilități:

- Să combată sărăcia prin politici de descentralizare, reformă rurală democratică și formare profesională adecvată;
- Să adopte măsuri naționale și internaționale pentru a asigura o dezvoltare a politicilor naționale de tineret bazată pe respectarea drepturilor omului;
- Să garanteze drepturi tinerilor, inclusiv dreptul la securitate personală, hrană, apă, dreptul la educație, dreptul la sănătate, inclusiv drepturile și

sănătatea sexuală și a reproducerii, dreptul la muncă decentă, libertatea de asociere, expresie și deplasare, dreptul la participare și la nediscriminare.

- Să dea importanță specială tinerilor marginalizați inclusiv celor care prezintă risc de discriminare;
- Să recunoască organizațiile conduse de tineri ca pe niște actori importanți ai dezvoltării;
- Să continue să investească în tineri atunci când proiectează programe naționale de dezvoltare și să asigure participarea organizațiilor conduse de tineri la dezvoltarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea unor asemenea programe:
- Să respecte și să garanteze identitatea culturală a tinerilor;
- Să caute soluții la depășirea crizelor economice și de mediu prin crearea de locuri de muncă în sectoarele „verzi” și regenerabile.
- Să se angajeze pe parcursul Anului Internațional al Tineretului, Dialogului și Înțelegerii Reciproce să investească cel puțin 5% din bugetul național de apărare în programe de dezvoltare pentru tineri;
- Să stabilească și să sprijine instituții și mecanisme care pot asigura suport tehnic, politic și financiar pentru ong-urile conduse de tineri și pentru educația non-formală.

V. C. Politica de coeziune a Uniunii Europene

În preambulul Tratatului de la Roma, semnat în 1957, Statele Membre menționau necesitatea de „a consolida unitatea economiilor lor în vederea asigurării unei dezvoltări armonioase prin reducerea diferențelor care există între diferitele regiuni, precum și a rămânerii în urmă a regiunilor defavorizate”.

Principiile politicii de coeziune a Uniunii Europene 2007-2013 sunt redate în **Orientările Strategice Comunitare pentru Coeziune** (Community Strategic Guidelines), document

al Comisiei Europene prin care sunt stabilite prioritățile de dezvoltare la nivelul Uniunii, pentru perioada 2007-2013. Aceste priorități au fost preluate de Statele Membre în documentele lor strategice, respectiv **Cadrul Strategic Național de Referință și programele operaționale.**

Perioada 2007-2013 a reprezentat o nouă perioadă de programare a instrumentelor structurale, având la bază un set de regulamente ce conțin prevederi cu privire la domeniile care vor fi finanțate, precum și la principiile aplicabile și la mecanismele de gestionare și implementare a fondurilor.

Fondul Social European este unul dintre fondurile structurale create pentru a reduce diferențele de dezvoltare existente între Statele Membre și regiunile Uniunii Europene și de a le ajuta să atingă un nivel de trai cât mai ridicat. Fondul Social European este primul fond structural constituit și reprezintă instrumentul financiar prin care se implementează **Strategia Europeană de Ocupare**, având ca obiectiv crearea de locuri de muncă mai bune și furnizarea de abilități și competențe superioare persoanelor angajate sau celor aflate în căutarea unui loc de muncă. În perioada de programare 2007-2013, la nivelul Uniunii Europene, pentru FSE sunt alocate aproximativ 75 mld. € pentru proiecte destinate dezvoltării capitalului uman și creșterii participării pe piața muncii. Această sumă este suplimentată cu contribuția proprie, din surse publice sau private, diferită în funcție de obiectivul cărui îi aparține fiecare Stat Membru sau regiune a Uniunii Europene. România va asigura o contribuție proprie de 15%.

Politica de coeziune economică și socială este necesară pentru: reducerea disparităților de dezvoltare economică și socială între statele membre/regiunile UE; îmbunătățirea funcționării Pieței unice; promovarea dezvoltării durabile a UE.

Obiectivele politicii de coeziune a UE pentru perioada 2007-2013:

1. Obiectivul “Convergență”

<PIB per capita 75% din media UE>. În cadrul acestui obiectiv se urmărește creșterea economică pentru regiunile rămase în urmă, prin investiții în dezvoltarea competitivității pe termen lung, ocuparea forței de muncă, dezvoltare durabilă, dezvoltarea capacității instituționale și eficiența administrației publice.

2. Obiectivul “Competitivitate Regională și Ocuparea Forței de Muncă”

<pentru regiunile care nu sunt eligibile pentru obiectivul Convergență>. În cadrul acestui obiectiv se urmăresc anticiparea și promovarea schimbărilor economice din zonele industrializate, prin sprijin acordat întreprinderilor (în vederea anticipării și promovării schimbărilor în zonele industriale, urbane și rurale) și persoanelor (pentru a anticipa și a se adapta la schimbări, prin eliminarea șomajului, promovarea calității și productivității muncii și a incluziunii sociale).

3. Obiectivul “Cooperare Teritorială Europeană”

<pentru regiuni, județe și zone transnaționale>. În cadrul acestui obiectiv se urmărește întărirea cooperării la nivel transfrontalier, transnațional și interregional.

Instrumentele structurale ale Uniunii Europene

Pentru perioada 2007-2013, Uniunea Europeană a alocat 336 mld. euro pentru politica de coeziune¹¹⁶. Instrumentele Structurale sunt reprezentate de fondurile structurale și de fondul de coeziune și sunt instrumentele financiare prin care UE acționează pentru eliminarea dezechilibrelor economice și sociale între regiuni, în scopul realizării coeziunii economice și sociale.

Instrumentele structurale sunt:

Fondul Social European (FSE): finanțează proiecte care să sprijine creșterea adaptabilității forței de muncă și a întreprinderilor, scăderea ratei șomajului, promovarea incluziunii sociale, extinderea și îmbunătățirea investițiilor în capitalul uman (educație și

¹¹⁶ http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/index_en.htm

formare profesională) și întărirea capacității instituționale, a eficienței administrațiilor publice și a serviciilor publice la nivel național, regional și local;

Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR): finanțează proiecte care sprijină investiții în cercetare și dezvoltare tehnologică, protecția mediului, prevenirea riscurilor, turism, transport, energie, sănătate (infrastructură), proiecte de dezvoltare locală, inovare și antreprenariat, precum și sprijin pentru investiții pentru IMM-uri;

Fondul de Coeziune (FC): finanțează proiecte care urmăresc dezvoltarea de rețele trans-europene de transport, proiecte majore de infrastructură de mediu și domenii care pot asigura beneficii durabile în ceea ce privește protecția mediului.

Politica de ocupare și politica socială a UE

La nivelul Uniunii Europene, principalele direcții ale politicii de ocupare și ale politicii sociale sunt prevăzute de următoarele documente strategice:

Agenda Lisabona

Strategia Lisabona Revizuită

Liniile directoare integrate pentru creștere economică și ocupare 2005-2008

Agenda Lisabona

Agenda Lisabona, adoptată la Consiliul European de la Lisabona din martie 2000, stabilește ca până în 2010 Uniunea Europeană să devină cea mai dinamică și competitivă economie bazată pe cunoaștere, capabilă să genereze creștere economică sustenabilă, să creeze locuri de muncă mai multe și mai bune și o mai mare coeziune socială. În vederea atingerii acestui obiectiv, strategia a avut în vedere creșterea investițiilor în educație, cercetare, ocuparea forței de muncă și mediu. Totodată, s-a stabilit ca obiectiv atingerea,

până în 2010, a unei rate generale de ocupare de 70% și a unei rate de ocupare de 60% în rândul femeilor.

Consiliul European de la Stockholm din martie 2001 a propus ținte intermediare pentru atingerea obiectivelor Lisabona. În ceea ce privește rata generală de ocupare, s-a stabilit ca până în luna ianuarie 2005 aceasta să se situeze la 67%, iar rata de ocupare în rândul femeilor să înregistreze 57%. De asemenea, în vederea încurajării îmbătrânirii active, s-a stabilit ca țintă pentru anul 2010, o rată de ocupare în rândul populației vârstnice (55-64 ani) de 50%.

Strategia Lisabona Revizuită

În martie 2005, Consiliul European de primăvară reunit la Bruxelles a analizat rezultatele obținute în implementarea Agendei Lisabona și a lansat Strategia Lisabona Revizuită, prin care se reafirmă angajamentul de a susține dezvoltarea durabilă și de a moderniza modelul social european, bazat pe dinamism economic, coeziune socială și responsabilitate față de mediu.

Liniile directoare integrate pentru creștere economică și ocupare 2005 – 2008

Aceste linii directoare stabilesc direcții concrete privind creșterea participării și menținerii pe piața muncii, promovarea adaptabilității lucrătorilor și a întreprinderilor, creșterea investițiilor în capitalul uman prin educație și prin îmbunătățirea abilităților.

Modul în care fiecare Stat Membru implementează la nivel național aceste linii directoare se reflectă în **Programul Național de Reformă (PNR)**¹¹⁷. PNR este atât un document de

¹¹⁷ <http://www.gov.ro/upload/articles/100074/pnr-ro-oficial-2.pdf>

raportare, cât și de planificare, prezentând în același timp progresele realizate, precum și acțiunile care vor fi întreprinse.

Strategia Europa 2020

Strategia Europa 2020 și-a propus următorul obiectiv major în domeniul ocupării: o rată de ocupare a forței de muncă de 75% în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 ani. Tinta normativă asumată de România în contextul Strategiei Europa 2020, în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, are în vedere o rată de ocupare a populației cu vârsta între 20-64 ani de 70%.

Fondul Social European (FSE)

Fondul Social European (FSE) este principalul instrument prin care Uniunea Europeană finanțează obiectivele strategice ale politicii de ocupare. Timp de 50 de ani, FSE a investit în programe destinate dezvoltării abilităților și ocupabilității în Statele Membre UE.

FSE urmărește promovarea ocupării forței de muncă în Statele membre ale Uniunii Europene.

În perioada de programare 2007-2013, intervențiile Fondului Social European (FSE) au ca obiectiv sprijinirea Statelor Membre pentru a anticipa și a gestiona în mod eficient schimbările economice și sociale. Regulamentul Parlamentului European și Consiliului nr. 1081/2006 privind Fondul Social European propune domeniile și principiile pe baza cărora se va realiza dezvoltarea resurselor umane, în perioada următoare.

Domeniile de intervenție ale Fondului Social European:

FSE finanțează următoarele priorități:

Creșterea adaptabilității lucrătorilor și întreprinderilor;

Creșterea accesului și participării pe piața muncii;

Promovarea incluziunii sociale, prin combaterea discriminării și facilitarea accesului persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile pe piața muncii;

Promovarea parteneriatului pentru reformă în domeniul ocupării forței de muncă și al incluziunii sociale.

Totodată, în regiunile mai puțin prospere, eligibile în cadrul obiectivului „Convergență”, FSE sprijină:

Investițiile în capitalul uman, în special prin modernizarea sistemului de educație și formare profesională;

Dezvoltarea capacității administrative și a eficienței administrației publice, la nivel național, regional și local.

PROGRAMUL OPERAȚIONAL SECTORIAL DEZVOLTAREA RESURSELOR UMANE (POS DRU)

Statele Membre și regiunile Uniunii Europene au acces la finanțare din Fondul Social European în cadrul unei perioade de programare de șapte ani. Actualul exercițiu de programare se desfășoară în perioada 2007-2013. Pentru a beneficia de asistența FSE, Statele Membre elaborează programe operaționale care sunt implementate de actori

socio-economici, precum instituții de învățământ, furnizori de formare profesională, IMM-uri, camere de comerț și industrie, parteneri sociali, ONG-uri, instituții publice, autorități locale etc.

Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013¹¹⁸ a fost elaborat în cadrul unui larg proces partenerial. Prin aceste consultări s-a urmărit: obținerea acordului partenerilor în stabilirea obiectivelor prioritare de dezvoltare; asigurarea transparenței în procesul de elaborare; creșterea angajamentului și implicării partenerilor.

La elaborarea POS DRU 2007-2013 s-a ținut cont de Planul Național de Dezvoltare 2007-2013¹¹⁹ și Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013¹²⁰, care au integrat în strategiile lor obiectivele tuturor documentelor relevante în domeniul dezvoltării resurselor umane.

Obiectivul general al POS DRU îl constituie **dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității acestuia, prin conectarea educației și învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii și asigurarea participării crescute pe o piață a muncii modernă, flexibilă și inclusivă, pentru 1.650.000 de persoane.**

Obiectivele specifice ale POS DRU sunt:

Promovarea educației și formării inițiale și continue de calitate, inclusiv a învățământului superior și cercetării;

¹¹⁸ http://www.fseromania.ro/images/downdocs/pos_dru11.pdf

¹¹⁹ <http://www.fseromania.ro/images/downdocs/pnd.pdf>

¹²⁰ <http://www.fseromania.ro/images/downdocs/csnr-en.pdf>

Promovarea culturii antreprenoriale și creșterea calității și productivității muncii

Facilitarea accesului tinerilor pe piața muncii;

Dezvoltarea unei piețe a muncii modernă, flexibilă și inclusivă;

Promovarea (re)inserției pe piața muncii a persoanelor inactive, inclusiv în mediul rural;

Îmbunătățirea Serviciului Public de Ocupare;

Facilitarea accesului grupurilor vulnerabile la educație și pe piața muncii.

Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane cuprinde:

Analiza situației curente în domeniile educației, ocupării, incluziunii sociale, sănătății. Capitolul cuprinde o analiză a diferitelor domenii de dezvoltare a resurselor umane, reflectată în indicatori specifici, evidențiind, totodată experiența dobândită prin programele Phare în cadrul asistenței financiare de pre-aderare a Uniunii Europene

Strategia, în care sunt evidențiate axele prioritare și domeniile de intervenție care vor fi sprijinite prin finanțare din Fondul Social European. În același timp, strategia prevede mijloacele prin care alte Programe Operaționale vor sprijini dezvoltarea resurselor umane în mod complementar, evitând eventualele suprapuneri

Mecanismul de implementare, respectiv sistemul administrativ de gestionare a POS DRU

Planul financiar, prin care sunt stabilite alocările financiare pentru fiecare axă prioritară și domeniu de intervenție, pe ansamblul perioadei de programare 2007-2013, precum și pe fiecare an.

Axele prioritare ale POS DRU

POS DRU finanțează șapte domenii de activitate, cunoscute și sub denumirea de “Axe prioritare”. Fiecare din aceste axe prioritare este împărțită la rândul ei în mai multe subdomenii, denumite și “Domenii majore de intervenție”. Strategia POS DRU cuprinde 6 axe prioritare și o axă prioritară dedicată asistenței tehnice, astfel:

Axa prioritară 1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Axa prioritară 1 urmărește modernizarea sistemelor de educație și formare profesională prin dezvoltarea de standarde și instrumente specifice la nivel de sistem și de furnizori de educație și formare, crearea condițiilor de dezvoltare a unor rute flexibile de învățare pe tot parcursul vieții, dezvoltarea ofertelor de educație și formare în concordanță cu cerințele pieței muncii, asigurarea calității la toate nivelurile de educație, prin îmbunătățirea competențelor cadrelor didactice, formatorilor și cercetătorilor. În scopul dezvoltării societății bazate pe cunoaștere vor fi susținute activitățile inovatoare, programele doctorale și post-doctorale care să vină în sprijinul competitivității și creșterii economice.

Axa Prioritară 2 „Corelarea învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii”

Axa prioritară 2 finanțează activități care urmăresc facilitarea tranziției de la școală la viața activă prin dezvoltarea de programe integrate de orientare și consiliere în carieră și prin sprijinirea parteneriatelor între școli, universități și întreprinderi, prevenirea și corectarea fenomenului de părăsire timpurie a școlii prin programe integrate pentru prevenirea abandonului școlar, încurajarea participării școlare și reintegrarea celor care au părăsit școala timpuriu, creșterea accesului și participării la formare profesională continuă prin diversificarea programelor de formare profesională continuă și sprijinirea participării angajaților la astfel de programe.

Axa Prioritară 3 „Creșterea adaptabilității lucrătorilor și a întreprinderilor”

Axa prioritară 3 urmărește promovarea culturii antreprenoriale ca un factor important al creșterii competitivității economice, prin acțiuni de formare pentru asigurarea pregătirii de bază în management a celor care vor să înceapă o afacere, prin îmbunătățirea competențelor manageriale la nivelul întreprinderilor mici și mijlocii, prin calificare și asistență pentru angajații acelor sectoare afectate de restructurări economice. Totodată, vor fi finanțate acțiuni care vizează îmbunătățirea adaptabilității întreprinderilor, în special a IMM-urilor, dar și a angajaților, față de schimbările intervenite ca urmare a introducerii pe scară largă a tehnologiilor moderne și a soluțiilor organizaționale noi. Va fi susținută dezvoltarea parteneriatului și vor fi încurajate inițiativele pentru partenerii sociali și societatea civilă.

Axa Prioritară 4 „Modernizarea Serviciului Public de Ocupare”

Modernizarea Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă va fi abordată la nivel național, pentru a îmbunătăți calitatea serviciului public de ocupare, a diversifica serviciile de ocupare furnizate, făcându-le mai vizibile și mai accesibile pentru beneficiari – șomeri, persoane aflate în căutarea unui loc de muncă, angajatori. Acțiunile în acest domeniu finanțate prin POS DRU vor viza: asigurarea unei mai mari transparențe a oportunităților de ocupare și formare profesională la nivel național și local, în vederea facilitării mobilității geografice și ocupaționale; anticiparea mai bună a nevoilor pieței muncii, inclusiv a deficiențelor și blocajelor pe piața muncii; managementul corespunzător al migrației forței de muncă.

Axa Prioritară 5 „Promovarea măsurilor active de ocupare”

Axa prioritară 5 propune măsuri pentru motivarea persoanelor inactive în vederea reintegrării lor pe piața muncii, furnizarea de asistență și consiliere, promovarea mobilității geografice și ocupaționale și eliminarea perioadelor de inactivitate economică. Proiectele ce vor fi lansate vor promova măsurile active pe piața muncii pentru tinerii

șomeri și șomerii de lungă durată, precum: formare profesională, servicii de mediere a locurilor de muncă, orientare și consiliere profesională, inclusiv dobândirea de abilități antreprenoriale. În acest sens, vor fi promovate scheme inovatoare de stimulare a ocupării tinerilor și șomerilor de lungă durată și vor fi încurajate măsurile de acompaniere pentru intrarea și menținerea cât mai mult timp pe piața muncii. În ceea ce privește populația din mediul rural ocupată în agricultura de subzistență, POS DRU va urmări atragerea acestei categorii spre domenii de activitate non-agricole (turism, servicii, construcții, alte ramuri ale industriei), pentru care se vor asigura programe integrate vizând conștientizarea cu privire la oportunitățile de ocupare existente în alte domenii, formarea profesională, consilierea și orientarea în carieră, plasarea în muncă, etc.

Axa Prioritară 6 „Promovarea incluziunii sociale”

Prin axa prioritară 6, POS DRU va finanța operațiuni având ca finalitate creșterea incluziunii sociale, prevenirea excluziunii de pe piața muncii și sprijinirea integrării în muncă a grupurilor vulnerabile aflate într-o situație dezavantajată în ceea ce privește accesul la educație și la un loc de muncă. Prin POS DRU vor fi finanțate proiecte având ca scop promovarea economiei sociale, ca factor de integrare în societate a persoanelor care întâmpină dificultăți la angajare (populația de etnie romă, persoane cu dizabilități, tinerii peste 18 ani care părăsesc sistemul de stat de protecție a copilului, persoane care au suferit o condamnare etc.). Totodată, vor fi susținute dezvoltarea serviciilor sociale integrate și formarea personalului din sistemul de asistență socială. Vor fi promovate măsuri vizând asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați și vor fi încurajate inițiativele transnaționale în toate domeniile.

Axa Prioritară 7 „Asistență tehnică”

Axa prioritară 7 finanțează acțiuni de sprijinire a Autorității de Management pentru Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane și a Organismelor

Intermediare în implementarea, monitorizarea și evaluarea Programului, precum și pentru informarea beneficiarilor cu privire la domeniile în care poate fi accesat FSE.

Managementul POS DRU

În conformitate cu regulamentele europene, Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (AMPOSDRU) este responsabilă cu managementul și implementarea POS DRU și delegă o parte din atribuțiile sale Organismelor Intermediare.

Procesul de coordonare a implementării fondurilor structurale și de coeziune se află în responsabilitatea Ministerului Finanțelor Publice (MFP), prin Autoritatea de Coordonare a Instrumentelor Structurale (ACIS). În acest context, ACIS negociază cu Comisia Europeană asistența financiară acordată României prin intermediul instrumentelor structurale în baza Cadrului Strategic Național de Referință (CSNR), documentul strategic care fundamentează programele operaționale. De asemenea, ACIS coordonează elaborarea Programelor Operaționale, asigură corelarea dintre măsurile diferitelor programe și are rolul de a dezvolta cadrul instituțional în vederea implementării fondurilor structurale.

Autoritatea de Management este responsabilă în totalitate pentru gestionarea și implementarea Programului Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane, în conformitate cu principiile managementului financiar solid și separării clare a funcțiilor. Totodată, AMPOSDRU este responsabilă pentru implementarea proiectelor strategice din cadrul Axelor Prioritare POS DRU.

Fondul European de Ajustare la Globalizare (FEAG)

FEAG este un nou fond european creat pentru a finanța sprijinul individual acordat lucrătorilor disponibilizați datorită globalizării. Acest fond a fost lansat de către Uniunea Europeană în 2007 și va dispune de 500 milioane de euro anual, sumă completată de contribuțiile naționale (50%).

Beneficiarii acestui fond sunt lucrătorii afectați de concedieri ca urmare a globalizării. Un stat membru (în numele lucrătorilor disponibilizați) poate solicita Comisiei Europene finanțare din FEAG atunci când peste 1 000 de lucrători sunt concediați sau, în anumite condiții expres prevăzute de Regulamentul 1927/2006 privind instituirea FEAG, când este afectat un număr mai mic de lucrători.

FEAG completează sprijinul oferit la nivel local, regional și național. Contribuția FEAG va fi acordată pentru finanțarea unor măsuri active de ocupare care fac parte dintr-un pachet de servicii personalizate care au scopul de a reintegra lucrătorii disponibilizați pe piața muncii.

FEAG va finanța următoarele tipuri de operațiuni:

Asistență la căutarea unui loc de muncă, consiliere în carieră, instruire specifică și reinstruire, care cuprinde și noile tehnologii informaționale și certificarea experienței dobândite anterior, asistență la disponibilizare și promovarea spiritului antreprenorial sau ajutor pentru desfășurarea unei activități independente;

Măsuri speciale pentru anumite perioade de timp, cum ar fi indemnizații pentru căutarea unui loc de muncă, indemnizații pentru mobilitate sau indemnizații acordate persoanelor care participă la activități de instruire și de educație continuă;

Măsuri pentru stimularea, în special a muncitorilor dezavantajați sau în vârstă, pentru a rămâne sau pentru a reveni pe piața muncii.

Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane este principalul punct de contact responsabil de implementarea Fondului European de Ajustare la Globalizare în România.

Programul PROGRESS

Stabilit prin Decizia nr. 1672/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 2006, Programul Comunitar pentru ocuparea forței de muncă și solidaritate socială PROGRESS susține financiar implementarea obiectivelor Uniunii Europene în domeniile ocupării și al afacerilor sociale, așa cum au fost stabilite prin Agenda Socială, contribuind astfel la realizarea obiectivelor Strategiei Lisabona în aceste domenii.

Programul PROGRESS este împărțit în cinci secțiuni de politici și are un buget total de 743,25 milioane euro pentru perioada 2007-2013.

Comisia a stabilit procentul care va fi alocat fiecărui domeniu de politică, după cum urmează:

Ocuparea forței de muncă: 23%;

Protecție și incluziune socială : 30%;

Condiții de muncă : 10%;

Antidiscriminare : 23%;

Egalitatea de șanse : 12%.

Programul PROGRESS este deschis celor 27 de state membre UE, țărilor din Spațiul Economic European și Asociația Europeană a Liberului Schimb, Croației, Serbiei, Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei.

Potențialii beneficiari ai Programului PROGRESS sunt: autoritățile locale, regionale; serviciile publice de ocupare a forței de muncă și institutele naționale de statistică; organismele specializate; universitățile și institutele de cercetare; partenerii sociali și organizațiile neguvernamentale.

Programul PROGRESS este în managementul direct al Comisiei Europene, aceasta fiind asistată de un Comitet format din reprezentanți ai statelor membre. AMPOSDRU asigură reprezentarea României în cadrul Comitetului Programului PROGRESS.

Comisia Europeană lansează apelurile la propuneri de proiecte sau licitații, putând cofinanța până la 80% din valoarea proiectului selectat.

PHARE 2006 a finanțat următoarele programe:

Măsuri de Incluziune Socială

Promovarea învățării continue pe parcursul întregii vieți pentru calificarea și recalificarea forței de muncă (Life Long Learning)

Măsuri active pentru ocuparea forței de muncă (Active Employment Measures)

Servicii Sociale

PHARE 2005 a finanțat următoarele programe:

Măsuri de Incluziune Socială

Promovarea învățării continue pe parcursul întregii vieți pentru calificarea și recalificarea forței de muncă (Life Long Learning)

Măsuri active pentru ocuparea forței de muncă (Active Employment Measures)

PHARE 2004 a finanțat următoarele programe:

Promovarea învățării continue pe parcursul întregii vieți pentru calificarea și recalificarea forței de muncă (Life Long Learning)

Servicii Sociale

VI. Obiective și direcții de acțiune în Programul de Guvernare și în alte documente strategice ale Guvernului României

Programul de Guvernare 2009 – 2012 nu este foarte generos în referiri la politica de tineret. Totuși, pe lângă Capitolul 10 – Tineret și Sport, am putut identifica și alte prevederi cu incidență asupra situației tinerilor. Astfel, între „Obiectivele fundamentale pe care și le asumă și promovează Guvernul României”, menționate la Capitolul 2, găsim “Realizarea Programului Național pentru construirea de locuințe sociale și pentru tineri” și “Continuarea reformei în domeniul educației potrivit Pactului Național pentru Educație”, ambele deosebit de importante pentru domeniul ce urmează a fi reglementat în viitoarea strategie națională pentru tineret.¹²¹ De asemenea, o referire specială la tineri găsim în Capitolul 13 – Cercetarea științifică, dezvoltarea și inovarea; aceasta privește creșterea atractivității carierelor științifice și promovarea tinerilor cercetători.¹²²

¹²¹ Cf. Programul de Guvernare 2009-2012, Cap. 2, http://www.gov.ro/programul-de-guvernare-2009-2012__c12l1p1.html

¹²² Cf. Ibid. Cap. 13

Capitolul de dedicat tineretului și sportului cuprinde ca obiective de guvernare:

1. Realizarea unui sistem de securitate socială activă pentru tineri.
2. Sprijinirea angajării tinerilor în conformitate cu specializările obținute pentru a stopa exodul forței de muncă tinere și specializate din țară și pentru ocuparea într-un grad cât mai ridicat a forței de muncă tinere.
7. Susținerea activităților de tineret specifice minorităților naționale, pentru întărirea diversității și incluziunea socială a acestora.
8. Sprijinirea cu prioritate a programelor, inițiativelor menite să faciliteze asumarea unui rol în viața publică a tineretului nostru.¹²³

Ca direcții de acțiune sunt menționate următoarele:

- Susținerea tinerilor din mediul rural și din familiile cu posibilități reduse în vederea asigurării egalității de șanse.
- Armonizarea infrastructurii și a cadrului juridic și instituțional intern cu legislația și directivele Uniunii Europene în materie de tineret și sport.
- Promovarea unui pachet de legi pentru tineret care va cuprinde Legea tineretului, Legea voluntariatului și a *internship-ului* și alte măsuri legislative.
- Lărgirea gamei de burse și sporuri sociale pentru studenți și generalizarea sistemului de sprijin pentru fiecare student, indiferent de forma sau caracterul învățământului.
- Reglementarea rolului, responsabilităților și interacțiunea cu școala a consiliilor de elevi.
- Crearea unei rețele de centre de consultanță și informare pentru tineret.
- Sprijinirea creării unor produse bancare de creditare pentru studenți.

¹²³ Cf. Ibid. Cap. 10

- Sprijinirea întreprinzătorilor și fermierilor tineri, prin programe educative și de consultanță menite să dezvolte cultura antreprenorială.
- Lărgirea posibilităților de integrare socială pentru copii și tineri cu dizabilități sau proveniți de la centre de plasament.
- Predarea taberelor școlare și de tineret închise sau nefuncționale autorităților locale pentru renovarea și folosirea lor conform funcției inițiale și reabilitarea acelor care funcționează și adaptarea lor la standardele UE prin parteneriate public-private.
- Înființarea în parteneriat cu organizații neguvernamentale de tineret a opt centre pentru tineret în cele opt regiuni de dezvoltare, cu responsabilități directe în atragerea fondurilor comunitare și în implementarea de proiecte strategice pe domeniul tineret. Aceste centre vor încheia parteneriate bilaterale cu centre de tineret din Republica Moldova.
- Înființarea unei direcții de programe de tineret România - Republica Moldova care va viza încurajarea și finanțarea activităților de tineret în parteneriat și cooperare între organizațiile neguvernamentale din România și Republica Moldova.
- Reabilitarea taberelor școlare și adaptarea lor la standardele UE, în fiecare județ, prin parteneriate public-private.¹²⁴

PLANUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE 2007-2013 (PND 2007-2013)¹²⁵

În vederea atingerii obiectivului global <Reducerea cât mai rapidă a disparităților de dezvoltare socio-economică între România și Statele Membre ale Uniunii Europene> pentru perioada 2007-2013, măsurile și acțiunile avute în vedere sunt grupate în cadrul a

¹²⁴ Id.

¹²⁵ Ibid 119

șase priorități naționale de dezvoltare, printre care și *Prioritatea 4 <Dezvoltarea resurselor umane, promovarea ocupării și a incluziunii sociale și întărirea capacității administrative>*.

Obiectivul general al Prioritatii 4 îl constituie *dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității acestuia pe piața muncii, prin asigurarea oportunităților egale de învățare pe tot parcursul vieții și dezvoltarea unei piețe a muncii moderne, flexibile și inclusive care să conducă, până în 2015, la integrarea durabilă pe piața muncii a 900.000 persoane.*

Obiective specifice:

- Dezvoltarea educației inițiale și continue prin promovarea de reforme și furnizarea unor oferte educaționale de calitate și relevante pentru piața muncii, care să asigure oportunități egale de învățare pe tot parcursul vieții și îmbunătățirea șanselor de angajare;
- Dezvoltarea resurselor umane din educație prin dezvoltarea de noi profesii și diversificarea ofertelor de educație inițială și continuă pentru un număr de 40.000 persoane din sistemul de învățământ;
- Dezvoltarea unor rute flexibile și personalizate de învățare și carieră prin furnizarea de servicii integrate de informare, orientare și consiliere pentru un număr de 1.000.000 elevi și studenți și un număr de 100.000 resurse umane din educație;
- Facilitarea inserției tinerilor pe piața muncii prin promovarea parteneriatului în educație și ocupare și dezvoltarea programelor de tranziție de la școală la locul de muncă pentru un număr de 10.000 de absolvenți, în vederea creșterii șanselor de ocupare;
- Creșterea nivelului de educație și formare profesională a capitalului uman prin oferirea de programe de formare profesională continuă specifice care să furnizeze competențele și abilitățile cerute pe piața muncii pentru un număr de 1.100.000 persoane, dintre care 400.000 persoane care întâmpină dificultăți de integrare/reintegrare pe piața muncii

(tineri, femei, șomeri de lungă durată, lucrători cu nivel redus de calificare, persoane în vârstă aflate în căutarea unui loc de muncă, persoane din grupurile vulnerabile);

- Dezvoltarea unei piețe a muncii moderne, flexibile și inclusive care să permită creșterea șanselor de ocupare/integrare durabilă pe piața muncii a unui număr de 300.000 tineri, 100.000 de persoane din grupurile vulnerabile;
- Promovarea spiritului și culturii antreprenoriale;
- Îmbunătățirea furnizării serviciilor publice în scopul dezvoltării socio-economice durabile, diminuării disparităților și asigurării unei bune guvernări.

Strategia

Educația și formarea profesională inițială și continuă reprezintă elemente esențiale pentru asigurarea competențelor cheie, cunoștințelor și abilităților necesare formării și dezvoltării unui stoc de capital uman educat și competitiv pe piața europeană a muncii.

Ocuparea deplină a forței de muncă se va realiza prin investiții în creșterea adaptabilității, capacității de ocupare și antreprenoriatului, precum și în dezvoltarea serviciului public de ocupare.

În ceea ce privește promovarea incluziunii sociale, investițiile vor viza integrarea în educație și pe piața muncii a grupurilor vulnerabile și promovarea egalității de gen. Pentru dezvoltarea capacității administrative și a bunei guvernări va fi avută în vedere dezvoltarea ciclului de politici publice (formulare și implementare) prin întărirea capacității administrative la toate nivelurile, precum și dezvoltarea unei administrații locale descentralizate capabile să furnizeze servicii publice de calitate și eficiente.

Atingerea obiectivului general și a obiectivelor specifice ale priorității naționale de dezvoltare „Dezvoltarea resurselor umane, promovarea ocupării și incluziunii sociale și întărirea capacității administrative” se realizează prin acțiuni grupate în patru subpriorități.

1. Dezvoltarea capitalului uman

Această subprioritate are drept scop crearea și dezvoltarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții în vederea formării unui stoc de capital uman competitiv și a unei mai bune valorificări a acestuia pe piața muncii, într-o societate bazată pe cunoaștere.

Promovarea formării profesionale pe tot parcursul vieții are drept scop asigurarea competențelor profesionale corespunzătoare nevoilor imediate și de perspectivă ale pieței muncii.

Asigurarea calității și managementul calității în educație și formare inițială constituie un domeniu de intervenție care necesită cu precădere dezvoltarea și implementarea sistemelor și procedurilor interne de evaluare, de management și asigurare a calității activităților de educație și formare inițială și continuă, precum și profesionalizarea activităților manageriale la nivelul furnizorilor de educație și formare inițială și continuă.

Dezvoltarea în cadrul sistemului național de educație și formare a serviciilor integrate de informare, orientare și consiliere privind dezvoltarea personală vizează crearea serviciilor integrate de informare, orientare și consiliere și asigurarea calității și accesului la aceste servicii.

Dezvoltarea resurselor umane din educație are ca obiectiv diversificarea ofertelor de educație inițială și continuă și a oportunităților de carieră pentru cadrele didactice și alte categorii de resurse umane din sistemul de educație și formare inițială.

Dezvoltarea și modernizarea ofertelor de educație inițială și continuă are drept obiective creșterea atractivității ofertelor educaționale, creșterea calității și relevanței educației pentru piața muncii. Introducerea noilor tehnologii și a noilor metode de predare în educație.

2. Promovarea ocupării depline

Subprioritatea are drept scop creșterea capacității de angajare și a șanselor de integrare pe piața muncii în special pentru tineri și șomerii de lungă durată și răspunde necesității de calificare și re-calificare permanentă a forței de muncă în scopul actualizării și adaptării competențelor pentru a face față concurenței tot mai intense de pe piața muncii, schimbărilor tehnologice și creșterii ponderii importanței cunoștințelor în valoarea producției. Principalele măsuri avute în vedere vizează: creșterea adaptabilității forței de muncă și a întreprinderilor; dezvoltarea inițiativelor pentru partenerii sociali; îmbunătățirea tranziției de la școală la locul de muncă și promovarea culturii antreprenoriale în educație și formare, identificarea și valorificarea tuturor oportunităților de integrare pe piața muncii; modernizarea și întărirea capacității administrative a serviciului public de ocupare.

În vederea creșterii adaptabilității forței de muncă și a întreprinderilor se va acorda susținere asigurării, dezvoltării și menținerii resurselor umane în scopul îndeplinirii exigențelor firmelor privind calificarea forței de muncă, cerințe esențiale pentru asigurarea competitivității în procesul de schimbare a condițiilor economice și tehnologice cerute de dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere. Adaptarea competențelor profesionale ale propriilor angajați la nevoile de dezvoltare ale

întreprinderilor va susține creșterea productivității și calității muncii. Acestea, corelate cu îmbunătățirea condițiilor de muncă, vor conduce la asigurarea sănătății și securității la locul de muncă, în special în sectoarele și domeniile de activitate cu riscuri crescute și vor determina reducerea substanțială a ratei de incidență a accidentelor de muncă și a bolilor profesionale, precum și promovarea unui proces de îmbătrânire activă (prelungirea vieții active și reducerea fenomenului pensionării anticipate). Pentru îmbunătățirea continuă a cunoștințelor și competențelor manageriale la toate nivelurile, va fi susținută promovarea formării antreprenoriale. Implementarea programelor de formare antreprenorială va avea drept scop asigurarea creativității antreprenoriale, îmbunătățirea capacității managerilor și întreprinzătorilor de a-și conduce propriile afaceri și de a se adapta exigențelor impuse de competitivitate și schimbările tehnologice.

Promovarea inițiativelor pentru partenerii sociali este o intervenție menită să dezvolte o cultură partenerială puternică, în concordanță cu principiile europene. Parteneriatul este unul din elementele cheie ale modelului social european și joacă un rol important în cadrul Strategiei Europene de Ocupare. Din punct de vedere instituțional și legislativ, dialogul social este instituit. Cu toate acestea, rămâne încă slab în pofida realizărilor susținute la nivel național și prin inițiative și programe comunitare, necesitând îmbogățirea educației dialogului. Prin concertarea intereselor partenerilor sociali la toate nivelurile organizatorice se vor asigura premisele realizării consensului general în elaborarea și implementarea strategiilor și politicilor de ocupare la nivel central, regional și local. Crearea, extinderea și consolidarea parteneriatelor sociale vor contribui la transferul de expertiză și validare a procesului de identificare și valorificare de noi oportunități de integrare pe piața muncii. Principalele tipuri de acțiuni avute în vedere vizează sprijinirea dezvoltării de parteneriate și sprijinirea dezvoltării capacității administrative a partenerilor sociali. În acest sens, se pot dezvolta programe în parteneriat cu partenerii sociali în vederea formării profesionale a personalului de specialitate din cadrul organizațiilor sindicale și patronale, în concordanță cu exigențele dialogului social, cu efect direct în creșterea capacității de expertiză a partenerilor. Dezvoltarea unor astfel de programe urmează a fi eșalonată pe parcursul mai multor ani, acoperind diverse

sectoare de activitate și având ca rezultat dezvoltarea dialogului social bipartit și tripartit, precum și o creștere a numărului de contracte colective de muncă pe plan sectorial.

Îmbunătățirea tranziției de la școală la locul de muncă și promovarea culturii antreprenoriale în educație și formare are ca obiective facilitarea integrării tinerilor absolvenți pe piața muncii prin susținerea parteneriatului școală-comunitate de afaceri în dezvoltarea programelor de tranziție de la școală la locul de muncă, dar și creșterea capacității de auto-ocupare prin îmbunătățirea capacității sistemului de educație și formare profesională inițială în obținerea de competențe manageriale și antreprenoriale, care să facă din antreprenoriat o viitoare opțiune de carieră. Rata redusă de inserție a absolvenților pe piața muncii poate fi explicată prin absența unor programe de tranziție de la școală la locul de muncă și prin faptul că sistemul de educație inițială oferă o cultură axată pe asimilarea de cunoștințe teoretice. Acțiunile din cadrul acestei măsuri vor asigura un caracter sistematic al stagiilor practice, ca parte a procesului de educație, și vor urmări pregătirea viitorului absolvent pentru piața muncii și relația cu angajatorul. Promovarea spiritului și culturii antreprenoriale în educația inițială are drept scop creșterea contribuției sistemului de educație și formare profesională inițială la obținerea de competențe manageriale și antreprenoriale și dezvoltarea sistemelor de formare profesională continuă, astfel încât antreprenoriatul să devină o opțiune de carieră pentru toți. Sistemul formal românesc de educație și formare inițială abordează educația antreprenorială ca parte a competențelor transversale la nivelul învățământului preuniversitar, dar acesta constituie un demers mai puțin sistematic și redus ca dimensiune comparativ cu cel din învățământul superior de la nivelul statelor UE. Acțiunile întreprinse în sistemul formal de educație și formare inițială trebuie însoțite de inițiative și programe extrașcolare de educație antreprenorială, precum și de inițiative specifice de formare continuă pe piața muncii. Principalele acțiuni avute în vedere sunt: dezvoltarea spiritului și culturii antreprenoriale în cadrul activităților curriculare și extracurriculare în învățământul preuniversitar și universitar, în parteneriat cu mediul de afaceri; programe de facilitare a tranziției de la școală la locul de muncă, inclusiv prin dezvoltarea stagiilor de practică și a uceniciei pentru elevi și studenți; dezvoltarea

competențelor manageriale și antreprenoriale în vederea susținerii inițiativelor de tip spin off sau spin out ale tinerilor cercetători și absolvenți.

Identificarea și valorificarea tuturor oportunităților de integrare pe piața muncii va contribui la combaterea șomajului de lungă durată, în special în rândul tinerilor și integrarea pe piața muncii a persoanelor inactive, precum și la promovarea ocupării depline. Astfel, se va aborda „nucleul dur al șomajului”, relativ greu de dislocat, reprezentat de șomajul de lungă durată. Șomajul de lungă durată în rândul tinerilor va fi de asemenea combătut, având în vedere că acesta înregistrează în o creștere pronunțată, mai ridicată pentru femei decât pentru bărbați. În cadrul acestei măsuri, în concordanță cu Linia Directoare 1 a Strategiei Europene de Ocupare revizuite, vor fi valorificate toate oportunitățile de integrare durabilă pe piața muncii, atât a șomerilor cât și a persoanelor inactive, contribuind astfel la promovarea ocupării depline și la creșterea adaptabilității. Aceasta se va realiza prin următoarele acțiuni: îmbunătățirea ocupării și prevenirea șomajului de lungă durată; susținerea integrării în muncă a tinerilor; asigurarea condițiilor pentru implementarea activităților de creștere a ocupării.

Modernizarea și întărirea capacității administrative a Serviciului Public de Ocupare va fi sprijinită atât la nivel național cât și regional și local, ca instrument cheie pentru implementarea politicilor naționale de ocupare, contribuind la îmbunătățirea accesului la ocupare și, implicit, la creșterea gradului de ocupare a forței de muncă. Întărirea capacității administrative și instituționale a Serviciului Public de Ocupare va avea în vedere corelarea cu cerințele unei piețe a muncii moderne și promovarea de metode mai potrivite pentru accesul la ocupare a tuturor persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și, în special, a persoanelor care întâmpină greutăți de reactivare pe piața muncii. Cu rol hotărâtor în funcționarea mecanismului de reglare a funcționării pieței muncii, Serviciul Public de Ocupare trebuie să fie orientat cât mai eficient către nevoile și așteptările concrete ale clienților săi: persoane în căutarea unui loc de muncă, persoane care sunt supuse riscului de a deveni șomeri și angajatori. De asemenea, trebuie să fie

capabil să furnizeze căutătorilor de loc de muncă și persoanelor care sunt supuse riscului de a deveni șomeri un set complet de servicii, asistență personalizată, corelată cu elaborarea unui plan individual de acțiune pentru fiecare persoană, și cele mai adecvate soluții de ocupare. Trebuie să acorde o importanță sporită angajatorilor, să fie capabil să interacționeze într-un mod eficient cu aceștia și astfel să crească transparența în ceea ce privește capacitatea reală de absorbție a forței de muncă. Principalele tipuri de acțiuni se vor referi la: îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor oferite (inclusiv o mai bună acoperire teritorială, în special în mediul rural); formarea personalului propriu; consolidarea infrastructurii necesare furnizării serviciilor; dezvoltarea sistemului de management al informației.

3. Promovarea incluziunii sociale

Această subprioritate contribuie la creșterea șanselor de ocupare pentru grupurile vulnerabile și expuse riscului de excluziune socială prin promovarea dimensiunii inclusive a pieței muncii și a educației și formării profesionale inițiale și continue. Aceasta va viza combaterea excluziunii și marginalizării sociale, atât pentru facilitarea accesului la educație pentru copii și tineri, prin promovarea unor acțiuni cu caracter preventiv, cât și pentru adulții confrunțați cu riscul excluziunii sociale. Totodată, se urmărește asigurarea oportunităților egale în vederea acumulării de cunoștințe, calificări și alte resurse necesare pentru a face față cerințelor unei vieți active pe piața muncii, într-o economie bazată pe cunoaștere.

4. Dezvoltarea capacității administrative și a bunei guvernări Această sub-prioritate are scopul de a promova și susține crearea la nivel central și local a unei administrații publice care să devină un important factor de competitivitate, dezvoltare, progres și coeziune.

Coerența PND cu politicile UE și cele naționale

Obiectivele și măsurile descrise în prioritatea „Dezvoltarea resurselor umane, creșterea gradului de ocupare și combaterea excluziunii sociale” au fost stabilite pornindu-se de la necesitățile identificate în România în aceste domenii. Ele corespund liniilor directoare și principiilor cuprinse în documentele europene (Agenda Lisabona revizuită, Liniile directoare integrate pentru dezvoltare și ocupare 2005-2008, Orientările Strategice ale UE în domeniul politicii de coeziune, Planul de Acțiune: Agenda Europeană pentru Antreprenariat, Strategia Cadru privind Egalitatea de Gen ș.a.) și sprijină realizarea obiectivelor comune europene: ocuparea deplină; îmbunătățirea adaptabilității persoanelor ocupate și a întreprinderilor și flexibilitatea pieței muncii; creșterea investițiilor în capitalul uman prin educație și formare profesională, promovarea învățării pe tot parcursul vieții, dezvoltarea unei piețe a muncii flexibile și inclusive. Totodată, aceste obiective și măsuri au avut în vedere obiectivele de dezvoltare stabilite la nivel național prin documentele programatice și planurile de acțiune în domeniul dezvoltării capitalului uman. În contextul general al promovării coeziunii economice și sociale, realizarea obiectivelor strategiei aferente priorității „Dezvoltarea resurselor umane, creșterea gradului de ocupare și combaterea excluziunii sociale” se fundamentează pe acțiuni întreprinse în două domenii cheie: educația și formarea profesională inițială și continuă (plasate în contextul mai larg al învățării pe tot parcursul vieții) și dezvoltarea unei piețe a muncii moderne, flexibile și inclusive. Totodată, în elaborarea acestei strategii au fost avute în vedere aspecte transversale privind egalitatea de șanse, dezvoltarea durabilă și societatea informațională.

Cap. PIAȚA MUNCII

10. Creșterea ocupării și a ratei de activitate prin transformarea muncii nedeclarate în angajare, în special prin creșterea eforturilor de a reduce costurile nesalariale pe piața muncii

10.1. Promovarea unei abordări integrate a flexibilizării și securității pe piața muncii

10.2. Îmbunătățirea accesului pe piața muncii

10.3. Inserția tinerilor pe piața muncii

10.4. Prelungirea vieții active

10.5. Promovarea potențialului local pentru implementarea măsurilor de ocupare și incluziune socială

10.6. Promovarea inițiativelor favorabile ocupării grupurilor supuse riscului excluziunii sociale

11. Creșterea ocupării și a ratei de activitate prin dezvoltarea abilităților, educației și îmbunătățirea pieței muncii

11.1. Creșterea și îmbunătățirea investițiilor în capitalul uman

11.2. Adaptarea sistemului educațional și de formare la noile cerințe de competențe

11.3. Educația și formarea profesională continuă

11.4. Mobilitatea forței de muncă

¹²⁶ Ibid. 117

12. Acțiunile Prioritare propuse de Consiliul European de Primăvară 2006

10. Creșterea ocupării și a ratei de activitate prin transformarea muncii nedeclarate în angajare, în special prin creșterea eforturilor de a reduce costurile nesalariale pe piața muncii.

Asigurarea unei funcționări a pieței muncii favorabile creării locurilor de muncă, reducerii fenomenului muncii nedeclarate și managementului adecvat al schimbării la nivelul întreprinderilor și lucrătorilor.

Piața muncii din România a suferit profunde transformări generate de reformele economice din ultimele aproape două decenii, cu influențe directe asupra calității factorului uman. Condițiile sociale au determinat reducerea sporului demografic natural și accentuarea migrației definitive, care au cauzat la rândul lor scăderea constantă a populației și implicit a populației active. Analizând structura populației active pe grupe de vârste se constată evidente tendințe de îmbătrânire a acesteia. Ponderea cea mai mare este deținută de persoane cu vârste de peste 35 de ani. Ratele de activitate și de ocupare pentru populația în vârstă de muncă (15 - 64 ani) au înregistrat tendințe sinuoase, fiind inferioare față de media UE 25 cu peste 5 puncte procentuale. Populația activă totală va scădea ca efect al reducerii populației de peste 65 ani, iar populația activă de 15-64 ani va crește, rata de activitate ajungând la circa 67,6% în anul 2010. Restructurarea economiei și privatizarea au determinat o migrație a populației urbane disponibilizate către zonele rurale. Piața forței de muncă din România este caracterizată printr-o rată de inactivitate relativ înaltă, rate ridicate ale șomajului în cazul grupelor de vârstă 15-19 ani și 20-24 ani, un procent mare de retragere timpurie de pe piața formală a muncii și o rată de ocupare semnificativă în sectorul agriculturii caracterizat de relații de muncă nefiscalizate. Principalele provocări pe termen scurt și mediu ale pieței muncii sunt: efectele procesului de restructurare economică, participarea redusă a tinerilor și a

grupurilor vulnerabile pe piața muncii, rata de ocupare semnificativă în sectorul agriculturii și nivelul calitativ al resurselor umane.

În ceea ce privește politicile sociale, România își va concentra eforturile asupra celor trei priorități revăzute de Agenda Lisabona revizuită: atragerea și menținerea mai multor persoane pe piața forței de muncă, îmbunătățirea adaptabilității întreprinderilor și a lucrătorilor, precum și creșterea investițiilor în capitalul uman pentru îmbunătățirea calității acestuia.

Aceste elemente vor asigura convergența cu prevederile conținute în obiectivele Strategiei de Dezvoltare Durabilă – problema demografică și migrația, excluziunea socială, precum și elementele asociate cum ar fi sănătatea populației.

La nivel național, pentru alinierea la Strategia Europeană de Ocupare și implementarea Memorandumului Comun pentru Incluziunea Socială au fost asumate: Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2004-2010, Planul Național de Acțiune pentru Ocupare 2006, Planul Strategic privind Incluziunea Socială și Raportul Național Strategic pentru Protecție Socială și Incluziune Socială, Planul Național de Dezvoltare și Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013 – Programul Operațional Sectorial „Dezvoltarea Resurselor Umane” (POS DRU).

Intervenția Fondului Social European în România, în perioada 2007-2013, vizează obiectivele Lisabona și se concentrează pe modernizarea sistemelor de educație și formare inițială și continuă, creșterea accesului la servicii de educație și formare, creșterea adaptabilității lucrătorilor și întreprinderilor, modernizarea serviciului public de ocupare, precum și promovarea măsurilor active de ocupare și a celor destinate incluziunii sociale.

Obiectivul PNR pentru creșterea ocupării forței de muncă (2007 – 2010) îl constituie creșterea participării pe piața muncii și promovarea calității ocupării forței de muncă.

Principalele priorități:

- asigurarea unei funcționări a pieței muncii favorabilă creării locurilor de muncă, reducerii fenomenului muncii nedeclarate și a managementului adecvat al schimbării la nivelul întreprinderilor și lucrătorilor;
- îmbunătățirea accesului pe piața muncii pentru grupurile vulnerabile;
- promovarea competitivității pe piața muncii, în special prin mai buna corelare dintre sistemul educațional și de formare și cerințele pieței muncii.

Prioritatea transversală esențială pentru susținerea îndeplinirii obiectivului asumat este îmbunătățirea capacității administrative a instituțiilor publice centrale, regionale și locale și a partenerilor sociali.

Pentru îmbunătățirea capacității administrative sunt vizate aplicarea Strategiei guvernamentale de descentralizare; creșterea calității serviciilor oferite de Serviciul Public de Ocupare, consolidarea principiilor de parteneriat social și asigurarea calității în dezvoltarea organismelor specifice domeniilor ocupării și formării forței de muncă, înființarea de noi instituții în domeniul social (Agenția Națională pentru Prestații Sociale, Inspekția Socială și Observatorul Social).

10.1. Promovarea unei abordări integrate a flexibilizării și securității pe piața muncii

Obiectivul principal de politică economică al României este păstrarea unui nivel redus al șomajului în condițiile continuării restructurării industriale. Pentru atingerea acestui obiectiv Guvernul și-a propus creșterea calității ocupării și a siguranței locului de muncă prin reducerea impozitării muncii, simultan cu crearea de oportunități de învățare pe toată durata vieții. De asemenea, se vor introduce măsuri favorabile mediului de afaceri în scopul creșterii productivității și flexibilității pe piața muncii.

Pe termen scurt și mediu, ariile prioritare de acțiune sunt asigurarea unei funcționări a pieței muncii favorabile creării locurilor de muncă, reducerii fenomenului muncii nedeclarate și managementului adecvat al schimbării la nivelul întreprinderilor și lucrătorilor.

Principalele priorități:

- asigurarea unei funcționări a pieței muncii favorabilă creării locurilor de muncă, reducerii fenomenului muncii nedeclarate și a managementului adecvat al schimbării la nivelul întreprinderilor și lucrătorilor;
- îmbunătățirea accesului pe piața muncii pentru grupurile vulnerabile;
- promovarea competitivității pe piața muncii, în special prin mai buna corelare dintre sistemul educațional și de formare și cerințele pieței muncii.

Flexibilizare și securitate pe piața muncii

În condițiile globalizării, piața muncii din România trebuie să răspundă nevoii companiilor de a se adapta permanent cerințelor de creștere a competitivității. Din acest motiv politicile de ocupare trebuie să conțină rezultatele colaborării constante cu mediul

de afaceri, reprezentanții lucrătorilor și ai asociațiilor profesionale, pentru reglementarea eficientă a relațiilor de muncă.

Legislația muncii din România a cunoscut în ultimii ani un amplu proces de modernizare în vederea flexibilizării relațiilor de muncă și alinierii complete a legislației naționale la actele normative comunitare.

Modificările și completările legislative au ca prioritate flexibilizarea relațiilor de muncă și reducerea presiunilor administrative asupra angajatorului, relaxarea restricțiilor privind încheierea contractelor individuale de muncă pe perioadă determinată; reglementarea unor forme noi de angajare prin contracte de muncă cu timp parțial, prin agent de muncă temporară sau pentru munca la domiciliu; simplificarea procedurilor de evidență a salariaților prin introducerea registrului general de evidență a salariaților; flexibilizarea procedurilor de concediere individuală și colectivă, precum și garantarea drepturilor salariaților în cazul acestor concedieri.

Modificările aduse Codului Muncii flexibilizează relațiile de muncă atât în avantajul angajaților, cât și al angajatorilor, iar efectele pe termen mediu vor fi: dinamizarea activității economice și aducerea la suprafață a relațiilor de muncă din zona gri.

România își asumă implementarea actelor normative care au transpus în legislația națională directivele europene relevante pentru reglementarea relațiilor de muncă: Legea privind protecția drepturilor salariaților în cazul transferului întreprinderii, al unității sau al unor părți ale acestora, Legea privind constituirea și utilizarea Fondului de garantare pentru plata creanțelor salariale, Legea privind constituirea, organizarea și funcționarea comitetului european de întreprindere, Legea privind detașarea salariaților în cadrul prestării de servicii transnaționale.

Legislația privind sistemul asigurărilor de șomaj și stimularea ocupării forței de muncă a fost modificată substanțial. Începând cu 1 ianuarie 2006 s-a diferențiat indemnizația acordată șomerilor, în funcție de stagiul de cotizare și de media salariului brut realizat în ultimele 12 luni de activitate.

Astfel, au fost puse bazele unui sistem echitabil de asigurări pentru riscul de pierdere a locului de muncă, cuantumul indemnizației de șomaj este o sumă lunară, acordată diferențiat, în funcție de stagiul de cotizare.

Creșterea securității în ceea ce privește ocuparea implică nu numai componenta de intervenție, ci și cea preventivă, care implică stabilirea responsabilităților în relația angajat-angajator. În România există un sistem de stabilire a salariului minim pe economie, precum și posibilitatea de a stabili/negocia compensații bănești pentru pierderea locului de muncă. Periodic, este redimensionată baza de referință pentru calcularea salariului minim pe economie, ca fundament pentru negocierea contractelor colective de muncă.

Modificările legislative referitoare la modul de stabilire a criteriilor de reprezentativitate a organizațiilor patronale și sindicale vor contribui la îmbunătățirea dialog social tripartit și bipartit. Modificările și completările legislative au ca prioritate flexibilizarea relațiilor de muncă și reducerea presiunilor administrative asupra angajatorului; relaxarea restricțiilor privind încheierea contractelor individuale de muncă pe perioadă determinată; reglementarea unor forme noi de angajare prin contracte de muncă cu timp parțial, prin agent de muncă temporară sau pentru munca la domiciliu; simplificarea procedurilor de evidență a salariaților prin introducerea registrului general de evidență a salariaților; flexibilizarea procedurilor de concediere individuală și colectivă, precum și garantarea drepturilor salariaților în cazul acestor concedieri.

Modificările propuse vizează creșterea numărului de contracte colective de muncă încheiate la nivel sectorial precum și creșterea capacității organizațiilor patronale de a participa eficient în structurile dialogului social prin stimularea constituirii organizațiilor patronale pe principiul domeniului de activitate.

Guvernul va încuraja îmbunătățirea sistemului de negociere a salariilor în cadrul contractelor colective și individuale de muncă, astfel încât acestea să reflecte pregătirea profesională și experiența în muncă a angajatului. Obligativitatea includerii în contractele colective de muncă a clauzelor privind formarea profesională, precum și a unor compensații în cazul desfacerii contractului individual de muncă sunt măsuri de natură să asigure un anumit nivel de securitate a angajatului și șanse mai bune de reintegrare pe piața muncii.

Reducerea impozitării muncii și a fenomenului muncii nedeclarate

Din punct de vedere economic principala măsură adoptată de Guvern, începând cu anul 2005, a fost instituirea și menținerea cotei unice de impozitare. Procesul urmărește diminuarea procentului de lucrători cu activitate nedeclarată.

Reducerea costurilor cu forța de muncă reprezintă o preocupare permanentă. Având în vedere faptul că nivelul ridicat al contribuțiilor la sistemele de asigurări sociale reprezintă, încă, o barieră în crearea de noi locuri de muncă se urmărește reducerea poverii fiscale asupra locului de muncă. În ultimii ani, cotele de contribuție la sistemele de asigurări sociale au fost reduse, iar această tendință va fi continuată prin asumarea unui program de diminuarea a acestor cote de contribuții.

Simultan se urmărește promovarea campaniilor în rândul angajatorilor cu privire la stoparea muncii la negru și întărirea capacității instituțiilor de control abilitate pentru respectarea legislației fiscale, precum și pe cea a muncii.

10.2. Îmbunătățirea accesului pe piața muncii

În contextul general al modificării pieței muncii și al provocărilor de ordin demografic, România este preocupată de atragerea și menținerea pe piața muncii a grupurilor cu participare redusă.

Acestea sunt: tinerii (grupa de vârstă 15-24), lucrătorii în vârstă (grupa 55-64 de ani), persoanele rezidente în mediul rural, persoanele de etnie rromă, persoanele cu handicap.

Autoritățile publice își asumă o abordare integrată a politicilor de promovare a ocupării și incluziunii sociale, în care asigurarea accesului la un loc de muncă a persoanelor supuse riscului de excluziune socială reprezintă un element central. Acest tip de abordare va fi utilizat și în cursul procesului de realocare a unor competențe de implementare a politicilor deținute în prezent la nivel central către nivelul autorităților publice locale. Prin transferul competențelor către nivelul cel mai apropiat de cerințele cetățenilor, se va asigura o mai bună adaptare a serviciilor publice oferite din punct de vedere cantitativ și calitativ (fie că țin de domeniul educațional, de asistență și incluziune socială sau stimulare a ocupării), inclusiv focalizarea pe grupurile sociale vulnerabile.

Dezvoltarea managementului adecvat al schimbărilor la nivelul întreprinderilor și lucrătorilor

Procesul de restructurare economică și de adaptare la noile tehnologii, precum și presiunile integrării în economia europeană impun o altă zonă de intervenție prioritară – instrumentele de acompaniere pentru managementul schimbării. Aceste instrumente vizează atât sprijinirea întreprinderilor cât și a lucrătorilor afectați de procesele de restructurare.

Serviciul Public de Ocupare (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă) va consolida serviciile de preconcediere, destinate celor care vor fi disponibilizați în urma operațiunilor de restructurare efectuate de angajatori. Aceste servicii constau în activități de informare, plasare pe locurile de muncă vacante existente și reorientare profesională. De asemenea, lucrătorii disponibilizați colectiv beneficiază de un pachet complex de măsuri de stimulare a ocupării.

Se urmărește, de asemenea, orientarea forței de muncă către desfășurarea de activități economice în mod independent, ca persoane fizice autorizate sau ca asociații familiale, și au fost inițiate o serie de măsuri de simplificare administrativă și de acompaniere pentru operaționalizarea efectivă a întreprinderii, care constau în acordarea de consultanță inclusiv asupra ideii de afacere în faza premergătoare înființării firmei.

O altă componentă a abordării integrate a conceptelor de flexibilitate și securitate pe piața muncii o reprezintă promovarea investiției în resursele umane. Serviciul Public de Ocupare (SPO) acordă alocații financiare nerambursabile pentru organizarea de către întreprinderi a programelor de formare pentru angajați și și-a asumat o creștere progresivă a ponderii cursurilor de formare profesională în pachetul măsurilor de stimulare a ocupării.

Prin intervenția FSE în România, POS Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 A.P. 3 – Creșterea adaptabilității forței de muncă și a întreprinderilor, s-au alocat resurse financiare importante creșterii adaptabilității lucrătorilor și întreprinderilor. Acestea sunt focalizate pe promovarea unei culturi antreprenoriale, formarea și sprijinirea întreprinderilor și salariaților pentru promovarea adaptabilității și dezvoltarea parteneriatelor și a inițiativelor pentru partenerii sociali. În acest context, o serie de măsuri concrete vizează sprijinirea formării și obținerea calificărilor manageriale, încurajarea responsabilității corporative prin oferirea de stimulente pentru angajatori în scopul dezvoltării companiilor și carierelor, conștientizarea angajatorilor și a angajaților cu privire la necesitatea formării profesionale continue.

Îmbunătățirea calității serviciilor de ocupare și a gradului de participare la măsurile active de ocupare

Îmbunătățirea calității serviciilor de ocupare și adaptarea la cerințele beneficiarilor reprezintă preocupări ale Serviciului Public de Ocupare. Pe termen mediu, această instituție își asumă prioritatea de a adapta măsurile active de ocupare la cerințele individuale (servicii personalizate).

Acest efort este susținut și prin utilizarea resurselor FSE, POS Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, A.P. 4 - Modernizarea Serviciului Public de Ocupare.

10.3. Inserția tinerilor pe piața muncii

Pactul European pentru Tineret pune accent pe facilitarea accesului tinerilor pe piața muncii, combaterea șomajului în rândul tinerilor și creșterea calității actului de învățământ. Acțiunile Guvernului pe termen scurt și mediu pentru promovarea accesului tinerilor pe piața muncii sunt:

- facilitarea tranziției de la școală la locul de muncă prin consolidarea serviciilor de informare și consiliere în carieră și implementarea Programului național de informare a elevilor și studenților din anii terminali cu privire la oportunitățile și riscurile de pe piața muncii;
- promovarea uceniciei la locul de muncă în calitate de alternativă pentru tinerii cu un nivel scăzut de instruire și fără calificare;
- implementarea măsurilor de stimulare a ocupării tinerilor acordate de Serviciul Public de Ocupare (prime de angajare, reducerea contribuțiilor la sistemul de asigurări pentru șomaj, subvenționarea salariului, programe de recalificare profesională, acordarea de credite cu dobânzi preferențiale pentru studenții care doresc să-și deschidă o afacere);
- focalizare pe situația tinerilor proveniți din centrele de plasament prin implementarea Programului special de integrare socio-profesională.

În prezent, forța de muncă tânără ocupată în agricultură joacă un rol important pentru dezvoltarea mediului rural. Deși populația sub 40 de ani ocupată în sectorul primar deține o pondere de circa 35%, locurile de muncă ocupate de tineri sunt insuficiente și neatractive, determinând o creștere a șomajului și a migrației acestora, în special a femeilor, atât spre mediul urban cât și în străinătate.

Guvernul își propune să acorde sprijin de instalare tinerilor agricultori, va facilita adaptarea structurală și dezvoltarea unor exploatații agricole competitive care practică o agricultură durabilă prin îmbunătățirea managementului și revigorarea forței de muncă. Măsura beneficiază de finanțare din FEADR prin Programul Național de Dezvoltare Rurală.

10.4. Prelungirea vieții active

În România, intervențiile pentru prelungirea vieții active vizează creșterea progresivă a vârstelor de pensionare ale bărbaților (65 de ani) și femeilor (60 de ani), eliminarea barierelor față de menținerea în muncă a persoanelor care îndeplinesc condițiile de pensionare (modificarea recentă a legislației muncii în acest sens), aplicarea măsurilor de stimulare a ocupării lucrătorilor vârstnici (reducerea contribuțiilor la sistemul de asigurări pentru șomaj, subvenționarea salariilor).

Având în vedere creșterea în procentaj relativ ridicat a pensionărilor anticipate, Guvernul are în vedere acțiuni de prevenire a pensionărilor anticipate prin reanalizarea criteriilor de eligibilitate pentru pensionarea anticipată și de invaliditate și identificarea de instrumente active pentru prelungirea activității la sfârșitul carierei.

Problematika prelungirii carierei vizează inițierea de măsuri menite să schimbe cultura angajatorilor, în sensul orientării spre investiții în resurse umane, în scopul asigurării sustenabilității afacerii și a adaptării la noile provocări concurențiale. În acest context, se urmărește creșterea participării la formare profesională continuă. Alături de categoria șomerilor tineri care întâmpină dificultăți în integrarea pe piața muncii, POS Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 recunoaște că un alt grup confruntat cu dificultăți este cel al șomerilor vârstnici, cărora le sunt adresate măsuri active de ocupare prin dezvoltarea unor servicii specializate pentru reinserția șomerilor vârstnici pe piața muncii.

În perioada 2008 – 2011, Guvernul a avut în vedere implementarea Programului Național pentru Promovarea Ocupării Lucrătorilor Vârstnici. Programul țintește prelungirea vieții active prin creșterea gradului de conștientizare asupra tendințelor demografice negative care determină deficite cantitative și calitative ale forței de muncă. Prin studii și activități de diseminare sunt promovate inițiative complexe de menținere a lucrătorilor în vârstă pe piața muncii care vizează îmbunătățirea calității locurilor de muncă (din punct de vedere

al protecției sănătății și securității în muncă), acordarea de șanse egale la educație și formare profesională continuă, promovarea mobilității în carieră.

10.5. Promovarea potențialului local pentru implementarea măsurilor de ocupare și incluziune socială

La nivel regional, începând cu anul 2005, au fost realizate Planurile regionale de acțiune pentru ocupare și incluziune socială pentru aplicarea cărora s-au agreat 43 de Pacte Regionale și Locale pentru Ocupare și Incluziune Socială, care vizează promovarea potențialului local de ocupare, creșterea competențelor forței de muncă, precum și combaterea discriminării pe piața muncii și promovarea incluziunii sociale pentru grupurile vulnerabile. Funcționarea acestora este asigurată din fonduri guvernamentale, în conformitate cu Planul de acțiune pentru creșterea capacității de absorbție a Fondurilor Structurale și de Coeziune, urmărindu-se fundamentarea procesului de decizie și de diseminare a informațiilor tuturor actorilor implicați în scopul utilizării eficiente a finanțărilor din FSE. Pentru consolidarea acestora, fiecare Pact Regional de Ocupare și Incluziune Socială beneficiază de consultanță oferită de un Secretariat Tehnic Permanent, cu statut de ONG de interes public.

Calitatea ocupării în mediul rural

O problemă specifică pentru România o reprezintă numărul mare de locuitori angajați în activități agricole, în mare parte nefiscalizate. Ocuparea în sectorul agricol reprezintă aproximativ o treime din ocuparea totală pe sectoare economice (cu o tendință de descreștere în ultimii ani), o mare parte a lucrătorilor fiind lucrători pe cont propriu și lucrători familiali neremunerați. Legislația privind stimularea ocupării forței de muncă a

fost modificată pentru a acorda șanse suplimentare persoanelor rezidente în mediul rural la ocupare de calitate.

O măsură specifică este accesul gratuit la servicii de formare și perfecționare profesională a acestor persoane. De asemenea, Serviciul Public de Ocupare își focalizează intervențiile pe mediul rural prin efectuarea de campanii de informare.

Reducerea fenomenului de ocupare în activități agricole de subzistență și asigurarea tranziției către o prezență formală pe piața muncii necesită un tip de intervenție integrată care adresează multiple domenii:

- încurajarea modificării structurii economice în zona rurală, a tipului de producție și de comercializare a produselor agricole (crearea și dezvoltarea unor ferme agricole moderne);
- creșterea șanselor de ocupare în sectorul serviciilor;
- îmbunătățirea infrastructurii școlare și a celei fizice pentru creșterea mobilității geografice a forței de muncă;
- furnizarea de suport financiar pentru programe de formare profesională continuă și creșterea disponibilității șanselor de școlarizare a adulților din mediul rural.

Prin POS DRU, A.P. 5 – Măsuri de stimulare a ocupării se asigură un domeniu de intervenție specific provocărilor ridicate de mediul rural – Promovarea sustenabilității pe termen lung în zonele rurale prin dezvoltarea resurselor umane (acces la educație și formare) și creșterea calității ocupării în zonele rurale, prin atragerea unui segment important de populație ocupată în agricultura de subzistență în sectorul serviciilor. De asemenea, efectele aplicării strategiei de descentralizare și de orientare a serviciilor

publice pe nevoile locale vor contribui la îmbunătățirea intervenției actorilor publici pentru reducerea acestor decalaje.

Încurajarea activităților economice în mediul rural pentru evitarea depopulării

Prin intermediul Programului Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013 - Axa 3, România va acorda o atenție specială sprijinirii fermelor de semi-subsistență. Scopul sprijinului acordat prin această măsură este de a se asigura tranziția către ferme competitive, printr-un set de măsuri individuale care vizează în principal îmbunătățirea veniturilor în fermele de semi-subsistență și atragerea tinerilor în activitățile agricole prin îmbunătățirea condițiilor de viață și muncă.

Un set de măsuri vizează crearea de locuri de munca în mediul rural prin diversificarea activităților agricole, promovarea antreprenoriatului, crearea de servicii pentru populația rurala, încurajarea activităților agro-turistice, precum și a celor meșteșugărești cu finanțare din FEADR. În vederea absorbției unui număr ridicat de forță de muncă tânără șomeră ocupați în agricultura de subsistență,

Guvernul sprijină constituirea de microîntreprinderi care vor fi încurajate să demareze activități economice în zonele rurale și să diversifice modelul tradițional al majorității ofertelor orientate spre servicii din localitățile rurale.

Deosebit de importantă rămâne îmbunătățirea cunoștințelor și aptitudinilor profesionale ale capitalului uman din mediul rural, aceasta reprezentând baza pentru inițierea și dezvoltarea de activități non-agricole. Măsura este susținută prin operațiunile finanțate din FES. POS Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, A.P. 5 – Promovarea

sustenabilității pe termen lung în zonele rurale prin dezvoltarea resurselor umane finanțează măsuri de stimulare a ocupării printr-un domeniu de intervenție specific provocărilor ridicate de mediul rural (acces la educație și formare) și creșterea calității ocupării în zonele rurale, prin atragerea unui segment important de populație ocupată în agricultura de subsistență în sectorul serviciilor.

10.6. Promovarea inițiativelor favorabile ocupării grupurilor supuse riscului excluziunii sociale

Crearea unei piețe a muncii flexibile și inclusive implică promovarea unor instrumente pe care grupurile dezavantajate să le poată utiliza în scopul creșterii șanselor de ocupare, simultan cu accesul la servicii sociale adecvate și la servicii educaționale și de formare continuă.

Participarea persoanelor cu handicap la piața muncii este foarte scăzută în România. Pentru asigurarea unui nivel decent de trai și promovarea incluziunii sociale, sistemul de asistență socială a fost orientat pe asigurarea venitului minim garantat (VMG). Se asigură astfel legătura dintre sistemul de asistență socială și cel de stimulare a ocupării, prin formularea unui obiectiv complex: promovarea ocupării în scopul de a reduce sărăcia și în special tendința către sărăcia extremă. Programul privește asigurarea veniturilor globale ale gospodăriei, pe de o parte prin stimularea muncii, existența unui membru al gospodăriei care muncește conduce la creșterea dreptului la ajutor social cu 15%, iar pe de altă parte prin responsabilizarea membrilor familiei care trebuie să presteze o muncă în folosul comunității, fără de care persoana asistată își pierde dreptul la asistență socială. În plus, acordarea VMG reprezintă o măsură complementară cu acordarea altor beneficii, cum ar fi: asigurarea medicală, ajutorul de urgență, ajutorul pentru încălzirea locuinței.

Reglementările din anul 2006 prevăd reevaluarea condițiilor pentru acordarea ajutorului social, în sensul aplicării unitare a criteriilor de evaluare a veniturilor nete și bunurilor disponibile în gospodărie.

În anul 2005, a fost promovată „Strategia națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013 - Șanse egale pentru persoanele cu handicap – către o societate fără discriminări”. Pentru implementarea acestei strategii au fost inițiate măsuri de formare profesională în vederea integrării în muncă a persoanelor cu handicap, derulate în baza unui program național. Măsurile urmăresc, pe de o parte acordarea nevoilor acestor persoane cu ergonomia locului de muncă, iar pe de altă parte dezvoltarea abilităților și încadrarea în muncă, prin programe de tip „a doua șansă”. De asemenea, sunt acordate facilități fiscale atât persoanelor cu handicap grav sau accentuat angajate, cât și angajatorilor, prin promovarea în anul 2006 a Legii privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap. Consolidarea capacității instituționale a Serviciului Public de Ocupare de a furniza servicii adaptate pentru persoane cu handicap reprezintă o prioritate, fiind înființate 8 centre regionale pentru consilierea și orientarea în carieră a acestora și stabilindu-se anual măsuri focalizate de stimulare a ocupării.

De asemenea, prin intervenția FSE se acordă o atenție specială îmbunătățirii situației grupurilor vulnerabile din punct de vedere social, POS DRU, A.P. 6 – Promovarea incluziunii sociale fiind focalizată pe domenii de intervenție specifice: dezvoltarea economiei sociale, îmbunătățirea accesului și a participării grupurilor vulnerabile pe piața muncii, promovarea accesului și a participării grupurilor vulnerabile pe piața muncii, promovarea oportunităților egale pe piața muncii.

Serviciul Public de Ocupare aplică măsuri de subvenționare a locurilor de muncă și reducerea contribuției la sistemul asigurărilor pentru șomaj pentru anumite grupuri țintă:

tineri absolvenți, lucrători în vârstă de peste 45 de ani, lucrători unici întreținători de familie, persoane cu handicap (pentru a crește șansele acestora de integrare / reintegrare pe piața muncii). Măsuri similare pentru subvenționarea locurilor de muncă create pentru grupuri țintă vor fi susținute și din FSE, prin POS DRU.

În ceea ce privește integrarea etniei rromice pe piața muncii, Agenția Națională pentru Rromi (ANR) este abilitată să implementeze politica și strategia Guvernului în domeniul protecției drepturilor minorității rromilor. ANR și-a îmbunătățit capacitatea instituțională prin înființarea birourilor regionale pentru rromi, care lucrează în parteneriate naționale și regionale pentru îmbunătățirea situației rromilor cu organizațiile neguvernamentale ale etnicilor rromi, precum și cu instituțiile publice relevante: Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Educației și Cercetării și Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (acestea având în structurile lor personal specializat pe problematica rromilor).

ANOFM implementează măsuri active focalizate pe inserarea pe piața muncii a rromilor (campanii de informare cu privire la piața muncii, servicii gratuite de formare profesională, burse specializate ale locurilor de muncă). Prin programarea fondurilor europene pre și post aderare s-a urmărit asigurarea unor fonduri pentru finanțarea intervențiilor la nivel local pentru îmbunătățirea situației rromilor, intervenții în care organizațiile neguvernamentale joacă un rol esențial în promovarea incluziunii sociale a persoanelor rromice și schimbarea atitudinii autorităților și societății față de aceștia.

Asigurarea egalității de șanse pentru femei și bărbați

Asigurarea egalității de gen reprezintă o prioritate transversală a Programului Național de Reformă, însă comportă și aspecte specifice în ceea ce privește creșterea ratei de ocupare

a femeilor și recuperarea decalajelor înregistrate între bărbați și femei în cazul anumitor indicatori specifici pieței muncii (rate de activitate și ocupare, diferențe salariale, calitatea ocupării).

Pentru reducerea decalajelor de gen a fost asumată, de către Guvern, Strategia Națională pentru Egalitatea de Șanse între femei și bărbați și Planul General de Acțiuni aferent care cuprinde obiective și acțiuni legate de integrarea pe piața muncii a femeilor în situație sau risc de marginalizare, de promovare a accesului femeilor în activități economice unde au o reprezentare scăzută și de promovare a accesului egal al femeilor și bărbaților la educație și formare inițială și continuă. Urmărirea implementării și evaluării aplicării acestor obiective revine Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați.

Guvernul își asumă măsuri pentru asigurarea tranziției de la perioade inactive la perioade active pe piața muncii: acordarea de servicii gratuite de formare și perfecționare profesională pentru tranziția de la perioada de îngrijire a copilului la inserarea pe piața muncii, facilitarea reducerii perioadei de îngrijire a copilului (până la vârsta de 2 ani în conformitate cu legislația română) prin acordarea tichetelor de creșă și a unei indemnizații de completare a salariului, dezvoltarea de servicii sociale pentru îngrijirea comunitară a copiilor și a persoanelor dependente de familie.

Asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați reprezintă în POS DRU 2007-2013 atât o prioritate orizontală, cât și un domeniu specific de intervenție. Programele specifice urmăresc creșterea gradului de conștientizare a femeilor cu privire la drepturile lor, promovarea acestora în domenii economice care nu le sunt accesibile în mod tradițional, promovarea ocupării femeilor din mediul rural, eliminarea stereotipurilor de gen în societate. Prin POS DRU 2007-2013 vor fi susținute inițiative inovative de promovare a ocupării și formării profesionale cu un impact special asupra femeilor: dezvoltarea

sistemelor de muncă la domiciliu, asigurarea de oportunități de învățare prin internet (e-learning).

11. Creșterea ocupării și a ratei de activitate prin dezvoltarea abilităților, educației și îmbunătățirea pieței muncii

Studiile și datele disponibile privind contribuția educației și formării profesionale la promovarea creșterii economice, relevă faptul că educația și formarea profesională sunt principalii contributory ai dezvoltării economice și progresului, orice creștere a nivelului de educație constituind un factor important de creștere economică. Din punct de vedere al educației, în România s-a înregistrat o creștere permanentă a ponderii populației între 25 și 64 ani având cel puțin studii medii, mai mare chiar decât a multor alte țări europene. Ponderea celor cu studii superioare încheiate este în creștere în România, deși este mult mai scăzută față de ratele din țările cu economie dezvoltată.

S-a identificat necesitatea creșterii investițiilor în modernizarea sistemului de educație și formare profesională inițială, acordându-se sprijin pentru dezvoltarea educației preșcolare, învățământului profesional și tehnic și învățământului superior (în special la nivel de programe doctorale). Efectele acestor investiții vor fi susținute și prin investiții de modernizare și asigurare a calității în formarea profesională continuă.

Modernizarea și îmbunătățirea educației și formării profesionale inițiale și continue vor asigura premisele generale pentru furnizarea competențelor, aptitudinilor cerute pe piața muncii.

Intervențiile prevăzute pentru perioada 2007-2013: redefinirea conținutului și finalităților educației și formării profesionale, îmbunătățirea condițiilor de învățare, asigurarea calității în educație și formare și o mai bună corelare a educației și formării profesionale cu cerințele pieței muncii; asigurarea oportunităților egale în educație și formare profesională inițială și continuă, incluziunea socială vor constitui obiective orizontale urmărite în toate tipurile de intervenții.

Dezvoltarea învățământului tehnic și profesional va fi urmărită cu precădere, o atenție deosebită fiind acordată creșterii atractivității acestui tip de învățământ și dezvoltării capacității de adaptare, de răspuns la cerințele sectoriale și regionale, astfel încât să poată asigura atât profesionalizarea absolvenților în vederea integrării pe piața muncii, cât și posibilitatea continuării educației.

Creșterea capacității învățământului profesional și tehnic de răspuns/de adaptare la cerințele pieței muncii, va presupune continuarea/intensificarea eforturilor întreprinse până prezent pentru redefinirea conținutului și finalităților învățării astfel încât absolvenții să dispună de competențele cheie și tehnice solicitate de angajatori. În acest context, o atenție deosebită se acordă sistemului de Școli de Arte și Meserii, modernizării infrastructurii și dotărilor unităților de învățământ profesional și tehnic, formării profesorilor și profesorilor instructori, dezvoltării practicii în întreprinderi.

Învățământul superior reprezintă un element cheie în dezvoltarea societății bazată pe cunoaștere, universitățile fiind principalii furnizori de forță de muncă înalt calificată și de cunoaștere. În acest context, învățământul superior va constitui un capitol aparte în preocupările Guvernului. Eforturile întreprinse se vor concentra asupra consolidării relației universității cu mediul de afaceri și sectorul de cercetare-dezvoltare în vederea îmbunătățirii capacității de răspuns a educației universitare la schimbările care au loc la nivelul societății și pentru stimularea și susținerea competitivității și inovării. Principalele

acțiuni avute în vedere în acest sens vizează dezvoltarea și implementarea instrumentelor de asigurare a calității, dezvoltarea ofertelor de studii universitare de licență și masterat în vederea furnizării de calificări universitare relevante pentru piața muncii, dezvoltarea de programe și școli doctorale, ca parte a procesului „Bologna”.

În ceea ce privește formarea profesională continuă, România înregistrează o rată foarte scăzută de participare în rândul populației din grupa de vârstă 25 – 64, de până în 2%. Fragmentarea ofertei de formare profesională continuă, acoperirea geografică inconsistentă a furnizorilor de formare pentru adulți, interesul scăzut al antreprenorilor/întreprinderilor pentru investiția în dezvoltarea resurselor umane, concentrarea ofertei de formare profesională continuă pe programe pentru aptitudini generale și mai puțin pe aptitudini specifice au contribuit la această rată scăzută de participare.

Părăsirea timpurie a școlii afectează negativ rata de ocupare/participare pe piața muncii; astfel, tinerii din grupa de vârstă 18-24 de ani părăsesc școala fără a avea competențe de bază și calificările necesare pentru a ocupa un loc de muncă, ceea ce determină intrarea acestora în rândul șomerilor pe termen lung, fiind confrunțați cu dificultăți de recuperare a decalajului de educație și formare și de menținere pe piața muncii. Fenomenul în ansamblul său are un impact negativ direct asupra competitivității și calității capitalului uman, dar și asupra ansamblului societății, întrucât lipsa de cunoștințe și abilități determină o dezvoltare socială și economică lentă. Grupurile țintă vizate de acțiunile întreprinse în această direcție sunt comunitățile vulnerabile, respectiv roma și comunitățile sărace (atât cele rurale, cât și comunitățile din polii de sărăcie urbană), dat fiind faptul că aceste comunități sunt cele mai expuse acestui fenomen și nu dispun de calificările și competențele de bază necesare pentru ocuparea unui loc de muncă.

11.1. Creșterea și îmbunătățirea investițiilor în capitalul uman

Creșterea accesului la educație pentru grupurile dezavantajate

În ceea ce privește grupurile dezavantajate analizele au indicat următoarele aspecte: rata ridicată a abandonului școlar în special în rândul populației de etnie rromă, cu preponderență în învățământul obligatoriu; neparticiparea într-un proces ridicat la învățământul preșcolar a copiilor de etnie rromă și, în consecință, înregistrarea unor rezultate școlare slabe în învățământul primar; segregarea școlilor/claselor pe criterii etnice are efecte negative asupra calității educației din aceste școli; numărul redus al cadrelor didactice calificate în școlile din comunitățile cu populație preponderent rromă; manifestarea unei atitudini de neîncredere a comunității rrome față de școală și teama de alterare a propriilor valori prin participarea copiilor la educația promovată de instituțiile școlare; necesitatea formării cadrelor didactice în domeniul educației incluzive și inexistența unei strategii locale în domeniul educației pentru asigurarea accesului egal la educație al copiilor rromi, ai copiilor cu CES (copiii cu nevoi speciale de educație) sau al copiilor din comunități dezavantajate socioeconomic.

Problemele identificate au stat la baza identificării programelor privind accesul la educație pentru grupurile dezavantajate.

O cauză a ratei crescute a absenteismului și a abandonului școlar, dar și a numărului mare de elevi neșcolarizați o constituie veniturile mici ale familiilor din care provin elevii. Prin programul „Bani de liceu” au fost sprijiniți, în cursul anului școlar 2006-2007, 105.046 de elevi care urmau cursurile de zi ale unui liceu sau școală de arte și meserii și care îndeplineau criteriile de eligibilitate. Aceștia au primit un sprijin financiar lunar de 180 RON.

Îmbunătățirea calificărilor cadrelor didactice

Slaba atractivitate a carierei didactice, sistemul relativ rigid din punct de vedere al evoluției carierei profesorilor limitează posibilitățile furnizorilor de educație, la toate nivelele, de a recruta și menține tinerii absolvenți în cariera didactică. Existența unor deficite calificare a profesorilor între mediul urban și mediul rural, deficitul de profesori calificați / fluctuațiile de personal, în domenii cerute pe piața muncii, reprezintă factori de natură să afecteze în mod negativ calitatea și capacitatea de reacție adecvată a sistemului educațional și a învățământului profesional și tehnic inițial la cerințele pieței muncii, mai ales în cazul noilor ocupații. Pentru a rezolva aceste deficiențe programul „Formarea continuă a cadrelor didactice” are ca obiectiv apropierea de mediul școlar.

Sprijinul acordat din FSE în cadrul POS DRU 2007-2013 pentru îmbunătățirea formării inițiale a profesorilor va fi completat de dezvoltarea unei oferte flexibile de formare continuă pentru profesori; conținutul formării va acoperi atât formarea pedagogică / metodică disciplinei, cât și formarea în specialitate.

Restructurarea sistemului de educație

În România nu există un organism de reglementare responsabil în problema creșelor și, de aceea, responsabilitatea administrativă rămâne în grija autorităților locale, din păcate încă mai funcționează sistemul tradițional prin care se furnizează numai servicii de pază și sprijin medical. Aspectele care țin de educație și de îngrijirea psihologică nu sunt îndreptate către copiii care vin în aceste instituții.

Un studiu al UNICEF arată că, în România, 42% din personalul creșelor se înscrie în categoria îngrijitorilor primari (infirmiere), cărora le lipsește calificarea profesională. Procentul personalului calificat pentru educație timpurie este în jur de 4%. Datele statistice demonstrează, de asemenea, că 50% din personalul creșelor nu a participat la nici un program de formare continuă.

Cealaltă jumătate a parcurs variate programe de formare numai în domeniul sănătății sau pe probleme înrudite. În ceea ce privește rata de înscriere în învățământul preșcolar este o diferență de 9% între mediul rural și cel urban – 76.9% în mediul urban și 67.9% în mediul rural, aceasta fiind dată de aspecte de natură socio-economică.

În acest sens, Guvernul a promovat proiectul de reformă a educației timpurii. Programul promovează formarea profesională a educatorilor și a angajaților din cadrul departamentelor de îngrijire medicală, precum și finanțarea reabilitării gradinițelor, dotarea acestora cu mobilier specific și material de predare-învățare.

În România au fost făcute progrese în ceea ce privește accesul în învățământul preșcolar pentru copiii din grupurile dezavantajate și grupurile minorităților, în special cei de etnie rroma. Totuși, există încă o diferență mare între înscrierile copiilor preșcolari în general și înscrierile celor proveniți din grupurile vulnerabile. Guvernul consideră necesare în continuare eforturile pentru îmbunătățirea accesului acestor copii în învățământul preșcolar. Sunt necesare mai multe programe de formare pentru cadrele didactice și pentru personalul administrativ pentru a le da acestora cunoștințe și abilități în domeniul incluziunii sociale. De asemenea, este importantă promovarea cooperării și comunicării între părinți, cadre didactice și membrii comunității prin care se sprijină creșterea accesului minorităților și a altor grupuri dezavantajate la învățământul preșcolar.

În vederea reducerii fenomenului de părăsire timpurie a școlii, Guvernul a promovat proiectul de educație timpurie inclusivă. Proiectul are ca obiectiv reabilitarea și dotarea conform standardelor a grădinițelor din comunitățile dezavantajate, construirea de noi grădinițe, precum și promovarea modulelor și cursurilor de formare pentru manageri, educatori și părinții copiilor din unitățile selectate.

Nivelul scăzut de educație și părăsirea timpurie a școlii sunt considerate a fi factori care duc la sporirea riscului de a deveni șomer și de a intra în șomajul pe termen lung. Cum studiile disponibile arată că un număr foarte mic dintre cei care părăsesc școala de timpuriu sunt reintegrați în educație sau participă la programe de formare profesională continuă, POS Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 va finanța programe de sprijin pentru reintegrarea acestora în educație. Acțiunile preconizate a rezolva problema părăsirii timpurii a școlii vor avea un caracter integrat preventiv și corectiv.

11.2. Adaptarea sistemului educațional și de formare la noile cerințe de competențe

Investiții în infrastructură / îmbunătățirea condițiilor de învățare

Un obiectiv major al perioadei postaderare este necesitatea dezvoltării învățământului profesional și tehnic pentru relaționarea numărului absolvenților specializați pe anumite profesii tehnice cu cererea pieței. Domeniile de calificare au fost stabilite în concordanță cu documentele strategice de planificare operațională la nivel de sistem, de exemplu: Planul Regional de Acțiune în Învățământ, Planul Local de Acțiune în Învățământ, Planul de Acțiune al Școlii. Guvernul susține programul pentru promovarea școlii de arte și meserii prin care se vor dota cu echipamente didactice pentru formare profesională unitățile de învățământ selectate la nivelul celor 8 regiuni de dezvoltare.

Problemele cu care se confruntă sistemul educațional din România și care sunt legate de infrastructura școlară țin, în principal, de costurile ridicate pentru întreținerea mai multor clădiri, numărul ridicat de clase simultane, rata ridicată a absenteismului, numărul ridicat al elevilor neșcolarizați, numărul ridicat al cadrelor didactice necalificate. De aceea proiectul de reformă a învățământului preuniversitar are în vedere, pe lângă componenta educațională și asigurarea condițiilor de învățare, cazare și petrecere a timpului liber corespunzătoare pentru desfășurarea unui proces de învățământ competitiv, în acord cu exigențele UE. Totodată se are în vedere și ancorarea în realitatea socială și în perspectiva de dezvoltare economică a diferitelor zone geografice ale țării, propunându-se în acest scop crearea de campusuri școlare. Programul "campusuri școlare" oferă comunităților locale unități școlare polifuncționale, eventual specializate, apte să devină unități complexe pentru educarea și pregătirea resursei umane solicitată pe piața forței de muncă. Programul Phare TVET de modernizare a învățământului profesional și tehnic - programul continuă procesul de modernizare a învățământului profesional și tehnic început prin programul multianual 2001-2003. În program sunt incluse 150 de unități de învățământ din mediul rural și din localități mici și mijlocii și vizează reabilitarea infrastructurii de pregătire profesională, dotarea cu echipamente didactice și formarea managerilor, cadrelor didactice, inspectorilor, partenerilor sociali pentru a răspunde cerințelor de adaptare a ofertei de educație și formare profesională la cerințele pieței muncii.

Programul de dezvoltare a infrastructurii învățământului superior - Lipsa unor dotări adecvate din laboratoarele universităților, necesare derulării procesului instructiv-educativ, sau uzura morală ridicată a celor existente a dus la scăderea calității educației. Prin program vor fi susținute 49 de universități de stat (aprox. 400.000 studenți, masteranzi, doctoranzi, cadre didactice) vor beneficia de lucrări de investiții și dotări (platforme educaționale, de licență).

Investiții în infrastructura pre-universitară și universitară sunt susținute din FEDR, prin POR 2007-2013, A.P. 3 - Îmbunătățirea infrastructurii sociale.

Dezvoltarea competențelor și abilităților necesare pentru Societatea Informațională

În ceea ce privește educarea tinerilor ca participanți activi în economia bazată pe cunoaștere și pentru stimularea dezvoltării abilităților pentru economia digitală sunt prevăzute programe de informatizare a școlilor din mediul rural și introducerea alfabetizării digitale încă din primii ani de școală.

În cadrul proiectului „Economia bazată pe Cunoaștere” au fost selectate 260 de comunități locale participante. Proiectul vizează acumularea unui nivel optim de abilități, cunoștințe și competențe în domeniul TIC ceea ce va asigura o calitate superioară serviciilor implementate și sustenabilitatea rețelei create, precum și sprijinirea activităților de formare pentru alfabetizarea digitală și implementarea unor proiecte culturale locale menite să susțină dezvoltarea comunităților eligibile.

De asemenea un alt proiect, implementat în 485 de școli din 260 de comunități locale, vizează măsuri de instruire, utilizare tehnologii TIC, revizuirea curriculei școlare, acces la cunoaștere.

Obiectivul măsurii este de creștere a potențialului de acumulare în procesul de educație prin mijloace TIC - dotarea școlilor cu mijloace didactice și echipamente informatice destinate procesului didactic (calculatoare, softuri educaționale, echipamente multimedia), conectarea școlilor selectate la Internet de mare viteză, creșterea

atractivității procesului de învățare prin introducerea TIC în procesul de predare, dezvoltarea de noi competențe atât pentru elevi cât și pentru profesori.

Implementarea aplicațiilor e-learning este finanțată din FEDR prin POS Creșterea Competitivității Economice A.P. 3 - TIC pentru sectorul public și privat, pentru proiecte având ca beneficiari instituțiile publice.

Dezvoltarea învățământului superior

Programul de dezvoltare a educației universitare și postuniversitare – „Educația universitară și postuniversitară din România”.

Guvernul consideră necesară finanțarea de către stat a învățământului superior, având la bază o diagnoză a nevoii de resurse umane cu pregătire superioară pe domenii de specialitate. Prin program se finanțează 375.188 studenți echivalenți - programul multianual finanțează bursele, transportul studenților, subvențiile de cazare, finanțarea de bază.

Stabilirea și dezvoltarea unui sistem național de calificări din învățământul superior

Creșterea participării la învățământul superior, specifică ultimilor 15 ani, se explică prin dezvoltarea învățământului universitar privat, prin dezvoltarea rețelelor de universități, prin înființarea de noi universități sau prin dezvoltarea filialelor marilor universități în locații netradiționale, creșterea interesului pentru învățământul superior determinat de existența unui grad mare de absorbție pe piața muncii a forței de muncă înalt calificată și

în consecință a unui risc redus de șomaj pentru absolvenții acestui nivel de educație. La nivelul sistemului național de învățământ superior, sunt asigurate, în linii generale, mecanismele necesare implementării procesului Bologna. Începând cu anul 2004 a fost adoptată structura pe 3 cicluri universitare a învățământului superior. Consecință a implementării Procesului Bologna, dintre persoanele înscrise în învățământul universitar ponderea cea mai mare o dețin cei înscriși pentru studii de licență (aprox 40%). Numărul persoanelor înscrise în programe de masterat a crescut de-a lungul ultimilor ani datorită șanselor sporite ale absolvenților de masterat de a se integra pe piața muncii. Rata celor care au obținut titlul de doctor a scăzut urmare a modificării condițiilor de admitere la acest nivel de educație, cu efecte negative asupra potențialului uman din cercetare și dezvoltare.

Restructurarea învățământului universitar a demarat în anul 2005/2006 ca parte a procesului Bologna. În cadrul eforturilor de restructurare și modernizare a învățământului superior, progrese recente s-au înregistrat în ceea ce privește cadrul instituțional și sprijinul metodologic pentru dezvoltarea Cadrului Național al Calificărilor din Învățământul Superior și pentru asigurarea calității prin crearea, în anul 2005 a Agenției Naționale pentru Calificările din Învățământul Superior și Parteneriat cu Mediul Economic și Social, respectiv a Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior.

Măsura vizează:

- elaborarea, implementarea, actualizarea și monitorizarea Cadrului Național al Calificărilor pentru Învățământul Superior (CNCIS) care va permite o largă recunoaștere și atestare a rezultatelor învățării exprimate în termeni de subcompetențe și competențe pe 292 programe și 72 domenii de studii, respectiv cicluri de studii (licență, masterat și doctorat);

- crearea, implementarea și actualizarea / întreținerea permanentă a Registrului Național al Calificărilor din Învățământul Superior (RNCIS) pentru calificările certificate în învățământul superior;

Guvernul își asumă promovarea cadrului de reglementare prin elaborarea metodologiilor necesare (Metodologia de acreditare a unei noi calificări și introducerea acesteia în RNCIS și Metodologia de descriere a calificărilor pe programe de studii, domenii de studii și discipline de învățământ) și a Legii calificărilor din România. Măsura beneficiază de finanțare din fonduri structurale prin POS Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.

11.3. Educația și formarea profesională continuă

România și-a asumat, pentru anul 2010, ținta strategică de 7% a ratei de participare la educație și formare profesională pentru grupa de vârstă 25 – 64 de ani, prin adoptarea „Strategiei pe termen scurt și mediu de formare profesională continuă 2005-2010”, care urmărește dezvoltarea unui sistem structurat de formare profesională continuă, transparent și flexibil, cu o finanțare adecvată, cu o puternică implicare a partenerilor sociali, care să asigure creșterea ocupabilității, adaptabilității și mobilității forței de muncă, dezvoltarea învățării de-a lungul întregii vieți, luând în considerare restructurarea economică și alinierea la piața europeană.

Dezvoltarea sistemului de formare continuă se face pe principiul parteneriatului social prin sprijinirea înființării și funcționării comitetelor sectoriale. Partenerii sociali sunt implicați în definirea și validarea calificărilor, precum și în procesul de autorizare a furnizorilor de formare pentru adulți și de evaluare a competențelor. Se urmărește

dezvoltarea complementarității programelor de formare profesională continuă și inițială, în vederea asigurării unei mai mari atractivități și flexibilități a acestora.

Intervenția FSE prin POS Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 se va focaliza pe consolidarea și îmbunătățirea funcționării sistemelor de educație și formare profesională inițiale și continue (A.P. 1 – educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere) și asigurării unor șanse crescute de participare la educație și formare de calitate (A.P. 2 – Conectarea învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii).

De asemenea, în vederea îmbunătățirii capitalului uman și acordarea de sprijin în vederea adaptării la noul context, din FEADR prin Programul Național de Dezvoltare Rurală este susținută formare profesională continuă în domeniul agriculturii, silviculturii și industriei alimentare.

11.4. Mobilitatea forței de muncă

România a înregistrat o dinamică semnificativă pe piața muncii în ceea ce privește mobilitatea geografică internă și cea ocupațională. În contextul diversificării pieței muncii, trebuie continuat procesul de adaptare a serviciilor de formare în conformitate cu cerințele angajatorilor și perspectivele de dezvoltare și apariție de noi ocupații, astfel încât persoanele cu abilități să poată trece ușor de la o ocupație la alta, prin dobândirea de noi competențe. România are în vedere introducerea unui sistem de certificare a competențelor și a calificărilor parțiale, care permite practicarea uneia sau mai multor ocupații și obținerea calificărilor complete, inclusiv dezvoltarea capacității cetățenilor de a desfășura activități în mod independent. De asemenea, pentru creșterea mobilității geografice interne se urmărește acoperirea deficitului de forță de muncă în domenii

solicitate de piețele locale și regionale, prin creșterea vizibilității locurilor de muncă disponibile și a facilităților promovate de angajatori, astfel încât lucrătorii să fie motivați în demersul de schimbare a locului de muncă.

În ceea ce privește dimensiunea externă a mobilității geografice, România va urmări gestionarea adecvată a migrației economice pentru compensarea deficitului de forță de muncă internă în anumite sectoare.

România își asumă gestionarea eficientă a fluxurilor de emigranți români în scop de muncă prin implementarea unor sisteme eficiente de monitorizare acestora. De asemenea vor fi negociate noi acorduri bilaterale în domeniul reglementării și organizării circulației forței de muncă și vor fi întreprinse demersurile necesare în vederea limitării perioadelor de tranziție impuse de către cele 25 de State Membre în domeniul liberei circulații a lucrătorilor.

VII. Politici/măsuri/programe identificate în România pe domeniile prioritare de acțiune

VII.1. Educație și formare

VII.1.a. Educația formală : Priorități și direcții de acțiune 2010 – 2012

Având ca punct de referință un set de documente, cum ar fi: *Strategia: Educație și Cercetare pentru Societatea Cunoașterii, Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013, Planul Național de Dezvoltare 2007- 2013, Planul Național de Reformă 2007-2010*

și Programul de Guvernare 2009-2012, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului își fixează, pentru perioada 2010-2012, următoarele priorități:

1. Realizarea unui sistem educațional stabil, echitabil, eficient și predictibil,
2. Asigurarea calității și stimularea excelenței în învățământul superior,
3. Stimularea învățării pe tot parcursul vieții,
4. Sporirea capacității de proces și realizarea sarcinii financiare administrative,
5. Dezvoltarea dimensiunii europene în educație.

1. Realizarea unui sistem educațional stabil, echitabil, eficient și predictibil

În ceea ce privește prima și respectiv cea mai importantă dintre prioritati, *Realizarea unui sistem educațional stabil, echitabil, eficient și predictibil*, avem de-a face cu o întreagă suită de direcții de acțiune capabile să asigure suportul necesar pentru ca aceasta să fie pusă în operă, și anume:

- a) asigurarea accesului și echității în educație și formare profesională;
- b) raționalizarea și stabilizarea pe termen lung a rețelei școlare;
- c) modernizarea curriculumului pe baze științifice și realiste;
- d) transformarea educației timpurii în bun public;
- e) asigurarea calității actului educativ în învățământul preuniversitar;
- f) descentralizarea eficientă a sistemului;
- g) extinderea standardelor de cost pe elev.

a) Asigurarea accesului și echității în educație și formare profesională

Dacă ne referim la acest subpunct, trebuie să precizăm de la bun început că principalii piloni ai proiectului Legii Educației în domeniul învățământului preuniversitar se referă la: organizarea ciclurilor de învățământ, modernizarea curriculumului și a procedurilor de evaluare, accelerarea descentralizării, reorganizarea politicilor de resurse umane, educația timpurie, ca prioritate și educația permanentă, ca necesitate.

România și-a asumat, la nivel național, valorile de referință ale obiectivelor *Strategiei Europa 2020*, adică cele două ținte referitoare la învățământul preuniversitar care prevăd reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii, până la 14,8% în 2013 și respectiv, până la 11,3% în 2020, atingând un procent de aproximativ 13,8% în 2015. Obiectivele specifice ale acestei strategii privesc asigurarea participării egale și universale la educație și formare profesională, la nivelul învățământului obligatoriu și postobligatoriu și crearea premiselor pentru asigurarea accesului egal la educație pe tot parcursul vieții, rezultatele estimate fiind reducerea eșecului școlar, creșterea numărului absolvenților și îmbunătățirea integrării socio-profesionale a elevilor/absolvenților.

Pentru atingerea obiectivelor menționate, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului își propune să implementeze în continuare *programele sociale*, finanțate de la bugetul de Stat, de tipul: *Acordarea de rechizite școlare*- pentru elevii înscriși în învățământul de Stat, primar și gimnazial, la cursuri de zi, care sunt în întreținerea familiilor al căror venit mediu net lunar pe membru de familie este de maximum 50% din salariul de bază minim brut pe economie, *Bani de liceu*- acordarea unui sprijin financiar elevilor proveniți din familii cu venituri reduse, programul *cornul și laptele*- pentru elevii din învățământul de Stat primar și gimnazial, precum și pentru copiii preșcolari din grădinițele de Stat cu program normal, *Euro 200*- acordarea de ajutor financiar în vederea stimulării achiziționării de calculatoare pentru elevii proveniți din medii defavorizate din punct de vedere social și economic.

Alături de programele sociale, MECTS are în derulare *programe pentru grupurile dezavantajate* și își propune de asemenea, să extindă *programele de educație compensatorie sau "A doua șansă"* pentru cei care au părăsit temporar sistemul formal al educației de bază, inclusiv *programe finanțate prin FSE (Fondul Social European)*.

Măsurile prevăzute în proiectul Legii Educației, precum schimbarea modalității de acces în diferite cicluri de învățare și trecerea clasei a IX-a la gimnaziu, vor avea ca efect scăderea abandonului școlar și finalizarea de către mai mulți elevi a învățământului obligatoriu. De asemenea, se va monitoriza atât absenteismul, cât și abandonul școlar, în special în rândul elevilor rromi și vor fi dezvoltate și implementate structuri și mecanisme de informare, formare, monitorizare și comunicare la nivel local, regional și național în domenii-cheie: desegregarea/discriminarea, prevenirea și combaterea fenomenelor de violență în școală, incluziunea ș.a. Creșterea atractivității și a accesului elevilor în Învățământul Profesional și Tehnic (IPT) se va realiza prin sporirea rolului activităților de orientare și consiliere pentru carieră pe parcursul învățământului gimnazial. Totodată se va continua armonizarea și corelarea cadrului legislativ pentru certificarea calificărilor în IPT cu cerințele și nevoile pieței muncii (nivel local, național, european).

Prin Centrul Național pentru Dezvoltarea Învățământului Profesional și Tehnic- MECTS va continua asistarea unităților de învățământ profesional și tehnic și a inspectoratelor școlare, sprijinind partenerii sociali la nivel local și regional, având următoarele priorități:

- construirea Cadrului Național al Calificărilor și formularea unei decizii privind nivelurile de calificare din România și corespondența acestora cu nivelurile de referință ale Cadrului European al Calificărilor;
- elaborarea descriptorilor de nivel pentru fiecare nivel de calificare;
- dezvoltarea competențelor cheie care permit o mai mare flexibilitate și mobilitate pe piața muncii și intensificarea activităților centrate pe dezvoltarea abilităților anteprenoriale ale elevilor în IPT;
- actualizarea competențelor de specialitate ale cadrelor didactice prin adaptarea sistemului de formare a cadrelor didactice la specificul IPT;
- îmbunătățirea condițiilor de fundamentare a deciziilor pe baza indicatorilor și posibilitatea utilizării bazei de date pentru crearea condițiilor necesare implementării Cadrului European de Referință (CER) pentru asigurarea calității în formarea profesională până în 2011;

- îmbunătățirea procesului de decizie la toate nivelurile și a competențelor de planificare strategică participativă la nivelul instituțiilor implicate prin creșterea rolului comunităților locale;
- extinderea programului „Școala după școală”, inclusiv pentru derularea activităților de învățare remedială.

În ceea ce privește fenomenul abandonului școlar, principalele măsuri-cheie pentru atingerea țintei naționale în ceea ce privește *reducerea abandonului școlar*, sunt (vezi Raportul național asupra implementării Cadrelor strategice pentru cooperare europeană în domeniul educației și formării profesionale, ISE, 2011):

- extinderea cadrului de aplicare a reformei educației timpurii – prin implementarea de programe și activități specifice acestei forme de educație (ex. programele *Reforma educației timpurii și Educația timpurie incluzivă*, proiectele în domeniu finanțate prin Fonduri structurale Europene);
- asigurarea participării la o educație de calitate pentru școlarii proveniți din grupurile dezavantajate – prin programe permanente de tip suport pentru combaterea sărăciei și excluziunii sociale (ex. *Bani de liceu; Rechizite școlare; Euro 200; Cornul și laptele*);
- susținerea învățării pe tot parcursul vieții, prin implementarea și diversificarea programelor în domeniu (ex. programele *A doua șansă și Școala de după școală*);
- încurajarea accesului la învățământul profesional și tehnic (ex: acordarea de burse, școlarizare gratuită în învățământul post-liceal de stat cu finanțare prin bugetele locale);
- deschiderea școlii spre comunitate și dezvoltarea de parteneriate cu mediul de afaceri și partenerii sociali, prin implementarea unor proiecte de tip Fonduri Structurale Europene;
- asigurarea calității și creșterea flexibilității la nivelul sistemului național de învățământ, (ex. introducerea sistemului de credite de acumulare și transfer; dezvoltarea și adoptarea descriptorilor pe nivelurile de calificare din România; revizuirea/ elaborarea standardelor de calitate pentru învățământul preuniversitar);

revizuirea/elaborarea standardelor ocupaționale, de formare și de pregătire profesională).

La nivelul rețelei de consiliere școlară prevenirea și combaterea fenomenului de abandon școlar și de absentism nu fac parte dintr-o strategie la nivel macro și nu constituie obiectul unor priorități explicite. Cu toate acestea, există inițiative și bune practici (studii, proiecte și intervenții specifice) dictate de necesitățile identificate la nivel de școală/clasă/cazuri particulare. Un exemplu în acest sens îl constituie inițiativa partenerială între instituțiile responsabile de la nivelul orașului București (Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională, Inspectoratul Școlar al Municipiului București ș.a.) care au realizat *Studiul privind relația dintre nivelul de trai și absentism ca premisă a abandonului școlar* (ianuarie-februarie 2011).

Măsurile de compensare a părăsirii timpurii a educației solicită corelarea acțiunilor întreprinse la nivel instituțional/la nivelul școlii, cu măsuri de combatere a condițiilor socio-economice defavorabile. Măsurile adoptate în acest sens vizează:

- Oportunități de reintrare în sistem a persoanelor care au părăsit timpuriu educație, realizabile prin: 1) Dezvoltarea programelor de tipul „A doua șansă” care să ofere persoanelor care au depășit vârsta oficială de școlarizare, posibilitatea recuperării achizițiilor cognitive și formării profesionale; 2) realizarea „Centrelor Comunitare de Învățare Permanentă” prevăzute a se înființa prin Legea Educației Naționale;
- Existența, în școală, a psihologului sau consilierului școlar care să analizeze cazurile dificile și să propună și dezvolte programe de intervenție;
- Asistarea elevilor din comunități defavorizate și dezvoltarea unor programe sociale în școli: masă caldă, achiziționare de rechizite, alocație/bursă socială;
- Dezvoltarea unor programe de formare profesională continuă pentru cadre didactice cu focalizare pe educația incluzivă, multiculturalitate, asigurarea calității în educație;

- Recunoașterea competențelor dobândite în contexte non-formale și informale, în vederea integrării persoanelor care au părăsit timpuriu sistemul de educație, pe piața forței de muncă;
- Desfășurarea unei campanii la nivel național, de informare și sensibilizare a angajaților aflați în situație de risc pe piața muncii, cu privire la beneficiile formării continue la locul de muncă și în comunitate. În acest sens, este în desfășurare proiectul „PREZENT! Stimularea participării la formarea continuă a angajaților aflați în situație de risc pe piața muncii - informare, conștientizare și acces la învățare de calitate pe parcursul întregii vieți”, cu finanțare din fondul social european.

b) Raționalizarea și stabilizarea pe termen lung a rețelei școlare: cel puțin pentru următorii 10 ani, se va realiza printr-un proces de eficientizare a funcționării acesteia, continuându-se comasările unităților de învățământ, cu și fără personalitate juridică, care au efective mici de elevi, comasarea claselor de elevi cu efective sub minimum, desființarea claselor simultane. Astfel, începând cu anul școlar 2010-2011, se restructurează rețeaua școlară atât prin reducerea cu aproximativ 1000 a numărului unităților de învățământ cât și prin reducerea cu aproximativ 1000 de clase cu efective mici de elevi. Această optimizare a rețelei școlare va atrage după sine următoarele:

- reducerea numărului de posturi în învățământul preuniversitar de Stat cu 4,68%, respectiv 15 378 posturi, din care 4,56% posturi didactice, 7,835 posturi didactice auxiliare și 3,76% posturi nedidactice;
- creșterea raportului dintre numărul de elevi și numărul de norme didactice de la 13,37% pentru anul școlar 2009-2010, la 13,82% pentru anul școlar 2010-2011;
- creșterea numărului mediu de elevi la clasa de la 21,33 în anul școlar 2009-2010, la 22,03 în anul școlar 2010-2011;
- reducerea numărului de posturi ocupate de personalul didactic pensionat cu 32,64%, adică 1 223 posturi;
- creșterea ponderii personalului didactic calificat în învățământul preuniversitar de la 97,83% la 98,75%, ca urmare a organizării de concursuri.

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului va continua, de asemenea, implementarea proiectelor care au drept scop eliminarea dezavantajelor educaționale ale elevilor care învață în școli nemodernizate, și anume: proiectul privitor la *Reabilitarea infrastructurii școlare*, cu 320 obiective de investiție, proiectul *Reforma educației timpurii*, cu 750 obiective de investiție și proiectul privitor la incluziunea socială, partea a II-a *Programul de educație preșcolară incluzivă*, prevăzut cu 8 obiective de investiție și care se adresează populației rrome.

c) Modernizarea curriculumului pe baze științifice și realiste: MECTS are în vedere introducerea unui nou curriculum, bazat pe competențe cheie precum și proiectarea mecanismelor de implementare și monitorizare a acestuia (revizuire/elaborare de curriculum, inspecție școlară etc.).

Primul pas ar fi elaborarea unui *Cadru de Referință Curricular*, document care va prezenta nivelul elevului, în funcție de fiecare nivel de școlarizare. Cadrul de Referință Curricular va fi supus dezbaterii publice și va constitui fundamentul pentru proiectarea și implementarea *Curriculumului Național*, elaborarea *Programului Cadru* și a *Programelor școlare*, urmărind patru axe importante: *transdisciplinaritatea*, *digitalizarea*, *aplicabilitatea practică* și *deschiderea spre educația non-formală și informală*.

Pasul al doilea va fi realizat prin implementarea proiectelor cu finanțare FSE, de către CNEE (Centrul Național de Evaluare și Examinare) care își propune următoarele obiective:

- revizuirea, completarea și dezvoltarea *Cadrului de Referință al Curriculumului Național*, noul cadru de referință asigurând concepția unitară a curriculumului cu toate componentele procesului educațional;
- *adaptarea curriculumului la cerințele pieței actuale*, care necesită utilizarea și perfecționarea continuă a competențelor TIC.

Al treilea pas impune *redactarea unor noi manuale*, mai bune, mai atractive, mai relevante și în conformitate cu programa școlară, care ar trebui înlocuite cel târziu în anul școlar 2011-2012. În consecință, CNEE va organiza sesiunea de evaluare a manualelor școlare și va realiza un studiu privind necesarul de manuale școlare la nivel național.

În *cea de-a patra etapa* se va urmări *pregătirea profesorilor pentru noul curriculum și elaborarea unui nou sistem de evaluare și examinare* pentru trecerea de la un ciclu la altul (gimnaziu-liceu, liceu-universitate). Vor fi elaborate noi instrumente și mecanisme de evaluare a competențelor elevilor, cadrelor didactice, manualelor școlare.

Cel de-al cincilea pas va urmări *stimularea obținerii de performanțe* de către elevi prin creșterea rolului concursurilor și olimpiadelor școlare în procesul educativ. Acest lucru va fi realizabil dacă se vor parcurge următoarele etape: formarea unei rețele de sprijinire a învățământului de către agenții economici, crearea unor programe-suport locale pentru studii, respectiv facilitarea accesului la programe internaționale.

d) Transformarea educației timpurii în public: ea nu va fi tratată pe larg, deoarece nu constituie un punct de referință în elaborarea unei strategii în domeniul tineretului, decât dintr-un punct de vedere ce vizează perspectiva evoluției parcursului educativ. Totuși, câteva precizări ar trebui făcute, deoarece dezvoltarea educației timpurii și restructurarea învățământului preșcolar impun completarea cadrului legislativ pentru promovarea și dezvoltarea *conceptului de educație timpurie*, cu dezvoltările necesare pe segmentul antepreșcolar (metodologii, curriculum, standarde) și creșterea cuprinderii copiilor de 3-6/7 ani în sistemul educației preșcolare. În acest scop se va continua derularea a două proiecte cu finanțare externă: *Proiect de Reforma a Educației Timpurii* (PRET) și *Proiect de Educație Timpurie Incluzivă* (PETI).

e) Asigurarea calității în învățământul preuniversitar este un proces care se va desfășura în condițiile unei noi abordări curriculare, bazate pe dobândirea de competențe, posibilă după aprobarea actului normativ. În acest sens, Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar (ARACIP) își propune să urmărească:

- analiza politicilor și strategiilor educaționale pe termen lung, utilizând rezultatele cercetărilor dedicate culturii organizaționale și percepțiilor asociate *conceptului de calitate în educație* (Strategia Europa 2020 și Programul Education and Training 2010);
- promovarea bunelor practici în asigurarea, evaluarea și îmbunătățirea calității educației și instituirea unui *premiu național al excelenței în educație*;
- sensibilizarea și educarea tuturor părților interesate pentru a obține implicarea lor în *procedurile de asigurare a calității prin campanii de presă, dezbateri publice, materiale promoționale, programe de formare, reuniuni tematice, conferințe* etc;
- aplicarea *Hărții naționale a riscului educațional* și evidențierea *valorii adăugate*;
- deschiderea *pieței evaluării instituționale* pentru alte organisme de evaluare;
- aplicarea instrumentelor de *evaluare instituțională*, de *evaluare a calității* și *evaluare periodică* până în 2015, tuturor unităților școlare din cadrul sistemului național de învățământ;
- pilotarea și aplicarea standardelor speciale de calitate pentru fiecare nivel și tip de unitate școlară și elaborarea ghidurilor și a manualelor pentru aplicarea standardelor și metodologiilor de evaluare internă și externă a calității;
- revizuirea standardelor de calitate și dezvoltarea sistemului de asigurare a calității pentru fiecare subsistem, nivel și formă de evaluare după încheierea primului ciclu de evaluare periodică a calității educației.

f) Descentralizarea sistemului de învățământ preuniversitar are drept scop creșterea serviciilor educaționale. Prioritățile MECTS în această privință vor fi:

- dezvoltarea mecanismelor și a procedurilor de finanțare și de raportare într-un sistem educațional descentralizat;
- restructurarea managementului instituțional pentru preluarea și exercitarea noilor roluri și funcții;
- implementarea sistemului de *standarde de cost* compatibilizat cu *standardele de calitate* și cu *nevoile educaționale specifice elevilor*, necesar gestionării și administrării școlii într-un mediu descentralizat;
- elaborarea actelor normative privind reglementarea mobilității personalului didactic în învățământul preuniversitar;
- asigurarea transparenței și a răspunderii publice;
- optimizarea sistemului de monitorizare, control și evaluare a activităților din învățământul preuniversitar.

g) Extinderea standardelor de cost pe elev: proiectul Legii Educației Naționale introduce acest principiu al *finanțării per elev* prin care alocarea banilor publici va deveni transparentă și se va face în concordanță cu ținte educaționale strategice. *Anual se stabilește costul standard per elev.* Sistemul finanțării per elev, de care beneficiază toți elevii din învățământul de Stat sau particular, stimulează competiția între școli, obligă școlile să fie performante și facilitează monitorizarea alocării de resurse și a rezultatelor așteptate. Pentru creșterea eficientizării sistemului de învățământ și a calității actului educațional este prevăzută *introducerea extinderii standardelor de cost pe elev/ preșcolar și la utilități*

2. Asigurarea calității și stimularea excelenței în învățământul superior

Cea de-a doua prioritate a MECTS, și anume: *Asigurarea calității și stimularea excelenței în învățământul superior*, are, la rândul său, două priorități subordonate, dar la fel de importante, după cum urmează: a) *Stoparea alocării discreționare a fondurilor financiare pentru facultăți/universități și combaterea fenomenelor neacademice în învățământul superior* pe de-o parte, dar și b) *Clasificarea universităților și concentrarea resurselor în învățământul superior.*

Luând în discuție **a) stoparea alocării discreționare a fondurilor financiare pentru universități și combaterea fenomenelor neacademice**, vom aminti faptul ca proiectul Legii Educației Naționale prevede măsuri care urmăresc combaterea faptelor de corupție, care adăugate măsurilor din *Raportul de evaluare a impactului acțiunilor derivate din Strategia Națională Anticorupție - în domeniul educației* impun anumite reguli, care se prezintă astfel:

- interzicerea ocupării oricărui post de conducere, în cadrul aceleiași facultăți de către soț/soție sau rude până la gradul al III-lea inclusiv;
- anularea unui certificat sau diplomă de studii de către rectorul instituției de învățământ superior atunci când se dovedește că s-a obținut prin mijloace frauduloase;
- asigurarea unui control riguros al diplomelor prin *Registrul Matricol Unic al Universităților din România*;
- creșterea gradului de responsabilizare a personalului asupra riscurilor asociate corupției;
- evaluarea gradului de instruire și de informare a diferitelor grupuri țintă referitor la prevenirea corupției;
- analiza și actualizarea standardelor ocupaționale din învățământ; corelarea standardelor noi cu metodologia actualizată de evaluare a personalului și cu fișele postului;
- asigurarea unui control de proces riguros desfășurat de către Corpul de Control al Ministrului, Serviciul Audit Intern, direcțiile de specialitate MECTS și respectiv conducerile universităților.

Un obiectiv prioritar al sistemului de învățământ românesc este acela al **b) clasificării universităților și concentrării resurselor în învățământul superior**, creându-se în acest sens instrumente de finanțare preferențială pentru universitățile care doresc să fuzioneze și un sistem de finanțare diferențiată, după performanța, fundamentat pe criterii transparente, în funcție de capacitatea instituțională de școlarizare, urmărindu-se următoarele obiective:

- creșterea ratei de angajare a absolvenților de învățământ superior în domeniile pentru care au fost specializați;
- atragerea studenților străini în sistemul românesc de educație;
- creșterea valorii contractelor de cercetare realizate de instituțiile de învățământ superior per an;
- creșterea gradului de participare a tinerilor din grupuri defavorizate în programe de pregătire de nivel universitar.

Prin *Memorandumul* cu tema *Aprobarea valorilor finale ale obiectivelor României pentru Strategia Europa 2020*, aprobat de Guvernul României în iulie 2010, România își propune creșterea până la 20,25% în anul 2013 și până la 26,74% în anul 2020, a procentului de învățământ terțiar raportat la populația totală.

Domeniul investițiilor în învățământul superior, criteriile alocării de fonduri vor viza universități de excelență pentru investiții privind: spațiile de învățare, spațiile de cazare și utilitățile. În acest sens, Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS) va evalua toate instituțiile de învățământ superior de Stat și particular, acreditate sau autorizate provizoriu în vederea acreditării, pe baza unor criterii riguroase și a unor indicatori de performanță măsurabili, realizând atât o ierarhizare, cât și o diferențiere a acestora. De asemenea, vor fi evaluate și ierarhizate programe de studii, cele din fruntea ierarhiei fiind finanțate cu prioritate, prin alocarea granturilor de studiu. Prioritate vor avea studiile de masterat în limbile straine de circulație internațională și doctoratele în co-tutelă cu universități de prestigiu din străinătate, urmărindu-se astfel creșterea atractivității sistemului de învățământ superior.

Pentru asigurarea calității în învățământul superior, stimularea excelenței și finanțarea în funcție de performanță, MECTS își propune următoarele măsuri prioritare:

- creșterea graduală a cifrelor de școlarizare prevăzute pentru 2010- 2013 până la 20% și menținerea lor până în 2020;
- operaționalizarea *Agenției de Credite pentru Studenți*, ca măsură de sporire a accesului la educația terțiară, în condițiile asigurării egalității de șanse, sistemul de credite pentru studii fiind perfecționat pentru a deveni operațional în 2011-2012;
- restructurarea învățământului de studii universitare de licență în sensul creșterii eficienței economice a acestuia, prin reducerea numărului de programe de studii și creșterea numărului de studenți într-un program de studii;
- creșterea atractivității programelor de studii prin orientarea către nevoile pieței muncii;
- operaționalizarea Cadrului Național al calificărilor până la sfârșitul lui 2012

3. Stimularea învățării pe tot parcursul vieții.

Strategia Națională de Învățare pe Tot Parcursul Vieții este în curs de elaborare în cadrul unui grup de lucru interministerial, cu participarea societății civile și a partenerilor sociali. Aceasta pornește de la o diagnoză a situației curente privind învățarea permanentă în România și propune un set de obiective strategice și direcții de acțiune pentru următorii 10 ani. Obiectivul general îl reprezintă elaborarea și implementarea unei strategii coerente și cuprinzătoare de învățare de-a lungul vieții, la nivel național, regional și local, cuprinzând și interconectând toate tipurile (formal, non-formal, informal) și nivelurile de învățământ (învățământ preșcolar, primar, secundar, terțiar, educația adulților, educația și formarea profesională inițială și continuă), incluzând legături cu alte sectoare relevante de politică, cum ar fi ocuparea forței de muncă sau incluziunea socială.

Armonizarea între obiectivele, strategiile și sistemele care acționează în domeniul învățării permanente, în special în ceea ce privește *accesul la formare în orice moment al vieții, sistemul de calificare în formarea inițială și cea continuă, recunoașterea învățării anterioare, asigurarea calității programelor de formare* va fi îndeplinită prin:

- integrarea abordărilor privind învățarea permanentă în România în cadrul unei strategii coerente, integratoare;
- implementarea în toate sistemele paralele de formare profesională existente în România, a unor mecanisme de asigurare a calității, care să răspundă cerințelor Cadrului European de Referință privind Asigurarea Calității în Educație și Formare Profesională, în vederea recunoașterii reciproce, între aceste sisteme paralele, a rezultatelor învățării;
- dezvoltarea și diversificarea profilurilor/statutului resurselor umane implicate în sistemul de învățare pe parcursul întregii vieți;
- stimularea cercetării în domeniul învățării permanente.

Prin Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării profesionale, MECTS implementează programul Uniunii Europene *Lifelong Learning*, instrument de stimulare a participării persoanelor de orice vârstă la educația permanentă, prin oferirea de granturi pentru mobilitate transnațional, cu scop de învățare, în cadrul programelor sectoriale Comenius, Erasmus, Grundtvig, Leonardo da Vinci.

Printre măsurile cele mai active în domeniul încurajării accesului larg la învățământul superior amintim: *încurajarea participării tinerilor între 30 și 34 de ani la învățământul terțiar* (vezi Raportul național asupra implementării Cadrului strategic pentru cooperare europeană în domeniul educației și formării profesionale, ISE, 2011):

- asigurarea calității și stimularea excelenței în învățământul superior (ex. centrarea pe competențe a majorității programelor de studiu; corelarea programelor de studiu cu calificările de pe piața muncii, prin definitivarea Cadrului Național al Calificărilor în Învățământul Superior).
- adaptarea învățământului superior la cerințele pieții muncii prin măsuri specifice (ex. realizarea unor metodologii de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților din învățământul superior; operaționalizarea Registrului Matricol Unic; implementarea unor programe complexe de formare de competențe cerute pe piața forței de muncă);
- deschiderea universităților spre societate și dezvoltarea de parteneriate cu mediul economic și social (ex. implementarea unor măsuri de acordare de facilități fiscale firmelor care recrutează tineri);
- sporirea accesului la educația terțiară și prioritizarea investițiilor în formare, prin implementarea unor facilități fiscale (ex. facilități la rambursarea creditului de studii pentru absolvenții care vor lucra în mediul rural sau în zone defavorizate; operaționalizarea Agenției de Credite pentru Studenți).

Țintele naționale formulate de PNR în planul educației și formării profesionale au fost concepute ca răspunsuri la blocajele și constrângerile identificate în domeniu: orientarea deficitară a sistemului educațional către formarea de competențe și către cercetare și predare de calitate; calitatea precară a educației în zonele rurale și a educației pentru grupurile dezavantajate; slaba legătură între sistemul educațional și piața muncii, pe fondul necorelării politicilor din cele două domenii; capacitatea instituțională limitată și comunicarea instituțională greoaie (idem).

Pentru formarea continuă a cadrelor didactice, MECTS își stabilește următoarele direcții de acțiune pentru perioada de referință 2010-2012:

- crearea unui sistem normativ care să faciliteze completarea setului de competențe necesare exercitării *profesiei didactice* cu competențe necesare exercitării ocupației de *formator de adulți*;
- identificarea și utilizarea de noi resurse de finanțare a programelor de formare continuă a personalului didactic prin gestionarea proiectelor strategice;
- revizuirea standardelor de formare continuă;
- elaborarea statutului formatorului din învățământul preuniversitar;
- realizarea *Registrului Național al Formatorilor din învățământul preuniversitar* certificați de MECTS;
- elaborarea *Statutului mentorului pentru stagiatura*;
- formarea continuă a cadrelor didactice care predau didactica specialității în învățământul superior;
- inițierea unor *programe inovative de formare* a cadrelor didactice.

4. Sporirea capacității de proces și realizarea sarcinii financiare administrative

Pentru a asigura creșterea oportunităților în condiții de eficiență și pentru realizarea unei sarcini financiare optime pe administrație la nivelul aparatului propriu, a agențiilor și instituțiilor din subordine, MECTS își propune să reducă în medie cheltuielile anuale pentru perioada 2010-2014 cu 57.038.400 lei.

Planul Strategic al MECTS a introdus o noua direcție strategică: *dezvoltarea capacității administrative*, care presupune elaborarea unei strategii proprii de modernizare a administrării (administrațiile centrale/locale).

5. Dezvoltarea dimensiunii europene in educatie.

Pentru *dezvoltarea dimensiunii europene în educație, încurajarea mobilității, promovarea parteneriatelor instituționale și a relațiilor cu românii de pretutindeni*, MECTS va promova măsuri și acțiuni de tipul:

- demararea procedurilor interne în vederea obținerii *statutului de observator regulat* în cadrul Comitetului pentru Educație al OECD (Organizația pentru cooperare și dezvoltare Economică);
- definirea poziției MECTS din România privind oportunitățile semnării unui Protocol adițional la Memorandumul de înțelegere privind rolul și organizarea Inițiativei de Reformă educațională în Sud-estul Europei, din cadrul CCR (Consiliul de Cooperare Regională);
- negocierea în trimestrul IV 2010, 2011, 2012 a următoarelor documente bilaterale: *interguvernamentale* cu: Austria, India, Iran, Kuweit, Liban, Egipt, Lituania, Malaiezia, RPD Coreana, Croația, RP Chineză, Armenia, Rusia, Tunisia, Pakistan, Muntenegru, Polonia, Belgia Flamanda, Spania, Siria, Djibouti, Columbia și *interministeriale* cu: Belarus, Albania, Irak, Rusia, Bulgaria, Quatar, Uzbekistan, Emiratele Arabe Unite, Georgia, R. Moldova, Ucraina, RP Chineză și Turcia;
- promovarea *interculturalității, a multilingvismului, a valorilor culturale românești prin măsuri de consolidare și dezvoltare a lectoratelor existente și înființarea unora noi;*
- vor fi prioritare organizari ale *atestărilor de limba română și recunoașterea la nivel internațional a atestatelor de limba română* emise de Institutul Limbii Române sub egida MECTS.

Prin Agenția de Credite și Burse de Studii, MECTS gestionează diverse programe de finanțare pentru *stagii de studii și/sau cercetare în străinătate*. Agenția intenționează să realizeze atât diversificarea ofertelor de burse de studii în străinătate pentru toate formele de învățământ universitar (de licență, masterat, de doctorat, postdoctoral și/sau de cercetare), cât și fluidizarea activităților de management al burselor în străinătate și simplificarea condițiilor de participare la concursurile naționale de acordare a burselor.

Exemplificări de proiecte finanțate din fonduri europene, derulate de către MECTS

1. Realizarea unui sistem educațional stabil, echitabil, eficient și relevant

a) Reducerea abandonului școlar și ameliorarea succesului școlar:

Program educațional integrat de facilitare a tranziției din ciclul de învățământ primar în ciclul de învățământ gimnazial, în vederea prevenirii insuccesului școlar la elevi; POSDRU

Obiectivul general: creșterea competitivității generațiilor actuale de elevi prin creșterea accesului și participării la educație, prin creșterea motivației pentru învățare și dezvoltarea serviciilor integrate, digitale în perioada de tranziție către ciclul gimnazial.

Grup țintă: elevi, părinți, cadre didactice.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: măsuri care să preconizeze fenomenul de insucces școlar sau chiar de părăsire timpurie a școlii prin integrarea clasei a IX-a în gimnaziu și asigurarea coerenței învățământului obligatoriu de 10 ani.

b) Modernizarea sistemului educațional preuniversitar:

E-școala – portal integrat dedicat învățământului preuniversitar – ciclul gimnazial; POSCCE

Obiectivul general: dezvoltarea și modernizarea sistemului educațional preuniversitar prin dezvoltarea de aplicații software în educație și crearea de competențe digitale.

Grup țintă: elevii de gimnaziu (2008-2009), profesorii de gimnaziu (2008-2009), persoane cu atribuții tehnice MECTS.

Valoare adăugată/rezultatele preconizate: sistem educațional preuniversitar modernizat prin dezvoltarea de aplicații software în educație și prin crearea de competențe de utilizare TIC.

E-școala; POSCCE

Obiectivul general: dezvoltarea și modernizarea sistemului educațional preuniversitar prin crearea de competențe digitale, de utilizare a tehnologiei informației pentru cunoașterea și rezolvarea de probleme.

Grup țintă: elevii de liceu din unități de învățământ profesional, toți profesorii de liceu din unitățile de învățământ profesional, personal cu atribuții tehnice MECTS.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: sistem educațional modernizat prin crearea de competențe de utilizare TIC, profesori și specialiști MECTS formați în utilizarea tehnologiei informației.

Banca de instrumente de evaluare a elevilor din învățământul preuniversitar; POSCCE

Obiectivul general: susținerea și implementarea pachetului de aplicații de tip e-educație pentru construirea BIE (Băncii de Instrumente de Evaluare) în învățământul preuniversitar.

Grup țintă: funcționari publici, membri ai CNEE, inspectori MECTS, președinți ai consiliilor județene/municipiului București de examinare/evaluare națională, inspectori de specialitate, cadre didactice.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: crearea unor instrumente de evaluare necesare pentru examenele și evaluările naționale la standardele de calitate.

Dezvoltarea serviciului public de evaluare în mediu electronic a elevilor din învățământul preuniversitar; PODCA/IPS

Obiectivul general: îmbunătățirea serviciului public de educație prin dezvoltarea unor instrumente specifice de control și monitorizare a calității evaluării elevilor din învățământul preuniversitar.

Grup țintă: funcționari publici ai CNEE și ai MECTS, reprezentanți ai autorităților locale în consiliile de administrație din cadrul școlilor, inspectori școlari.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: proiect-pilot de dezvoltare în mediu electronic, cu scopul diversificării opțiunilor de evaluare a elevilor.

c) Dezvoltarea culturii calității în sistemul de învățământ preuniversitar:

Dezvoltarea culturii calității și furnizarea unei educații de calitate în sistemul de învățământ preuniversitar din România prin implementarea standardelor de referință; POSDRU

Obiectivul general: creșterea capacității sistemului de învățământ preuniversitar de a furniza educație de calitate prin implementarea standardelor de referință.

Grup țintă: personal al unităților de învățământ publice și private, evaluatori externi și formatori în domeniul calității, directori formați și certificați.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: evaluarea și implementarea metodologiilor de evaluare externă a calității educației în învățământul preuniversitar, formarea directorilor, membrilor consiliilor de administrație și ai comisiilor de evaluare și asigurare a calității.

Dezvoltarea sistemului național de management și asigurare a calității în învățământul preuniversitar; POSDRU

Obiectivul general: dezvoltarea sistemului național de management și de asigurare a calității și a culturii calității.

Grup țintă: personal de conducere, îndrumare și control din MECTS, inspectorii din cadrul ISJ/ISMB, experți implicați în evaluarea calității în educație și formare profesională inițială, corp național de formatori în domeniul calității educației.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: completarea sistemului național de instrumente ale calității cu seturi de standarde de calitate pentru fiecare nivel și tip de învățământ; elaborarea „Hărții riscului educațional”.

Revizuirea metodologiilor, instrumentelor și procedurilor pentru creșterea calității în învățământul profesional și tehnic(IPT); POSDRU

Obiectivul general: îmbunătățirea sistemului de educație și formare profesională inițială prin revizuirea metodologiilor, instrumentelor și procedurilor care operaționalizează politicile de dezvoltare a IPT.

Grup țintă: directorii ai unităților de învățământ IPT, experți în evaluare și acreditare din sistemul de asigurare a calității din învățământul preuniversitar, membri ai consorțiilor regionale în educație, membri ai partenerilor sociali în educație, reprezentanți ai persoanelor cu funcții de conducere din inspectoratele școlare, structuri MECTS.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: creșterea calității sistemului de educație și formare profesională inițială prin crearea de metodologii, instrumente și proceduri revizuite care operaționalizează politicile de dezvoltare ale IPT.

Sprijin pentru unitățile școlare în implementarea manualului de evaluare internă a calității educației

Obiectivul general: dezvoltarea capacității furnizorilor de educație de a elabora, implementa, evalua și revizui sistemelor și procedurilor de asigurare a calității educației în învățământul preuniversitar.

Grup țintă: formatori specializați în asigurarea calității în educație, membri CEAC, unități școlare.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: instrumente și mecanisme de evaluare externe a calității, personal implicat în evaluarea externă și asigurarea calității formatorilor, cultură a calității dezvoltată prin rapoarte și studii comparative la nivelul sistemului de învățământ.

d) facilitarea tranziției spre un loc de muncă pentru elevi și tineri:

Educație, calificare și facilitarea tranziției spre un loc de muncă pentru elevi și tineri cu risc sau în situație de abandon; POSDRU

Obiectivul general: crearea cadrului metodologic, a mecanismelor și instrumentelor de sprijin pentru dezvoltarea unor programe integrate pentru creșterea participării la educație și formare profesională inițială și facilitarea tranziției către un loc de muncă a elevilor și tinerilor care prezintă risc sau sunt în situație de abandon școlar.

Grup țintă: delincvenți juvenili, elevi cu risc de părăsire timpurie a școlii, părinți/tutori ai acestor elevi, persoane care au părăsit timpuriu școala, persoane implicate în dezvoltarea/implementarea programelor de educație de tip „A doua șansă”.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: dezvoltarea de parteneriate multiprofesionale și posibilitatea oferirii de servicii complexe tinerilor cu risc de excluziune socială, pilotarea metodelor și instrumentelor create, la nivelul unor reguli și validarea acestora pe baza de

feed-back, abordări transnaționale și transregionale prin cunoașterea bunelor practici în domeniu, din alte țări europene, îmbunătățirea programelor prin colaborare interinstituțională pentru oferirea de servicii sociale de mediere și consiliere ocupațională în plus față de formarea profesională.

*Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii;
POSDRU*

Obiectivul general: creșterea relevanței ofertei de formare profesională inițială prin IPT preuniversitar în raport cu nevoile pieței muncii și cerințele de dezvoltare economică și socială, din perspectivă societății bazate pe cunoaștere prin îmbunătățirea documentelor de planificare strategică la nivel județean și local.

Grup țintă: directori de unități IPT

Valoare adăugată/rezultate preconizate: o mai bună corelare a ofertei IPT cu nevoile pieței muncii și ale societății bazate pe cunoaștere; o mai bună corelare a cifrelor de școlarizare în IPT cu nevoile pieței muncii și cerințele de dezvoltare socio-economică.

*Parteneriate active școala-întreprindere pentru îmbunătățirea formării profesionale inițiale;
POSDRU*

Obiectivul general: îmbunătățirea capacității IPT de a asigura calificari și oferte educaționale relevante pentru nevoile pieței muncii prin colaborarea directă cu reprezentanții mediului economic.

Grup țintă: consilieri școlari, directori ai unităților de învățământ, membri ai partenerilor sociali în educație, personal din centrele de asistență psiho-pedagogică, personal din centre de resurse educaționale, elevi, personal cu funcții de conducere, monitorizare, evaluare și control din inspectorate școlare și structuri centrale/locale MECTS.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: conștientizarea importanței parteneriatelor școlare - întreprindere în vederea facilitării derulării stagiilor de pregătire practică a elevilor din IPT; oportunități privind înființarea, dezvoltarea și consolidarea parteneriatelor active școala-întreprindere și programe de formare a reprezentanților.

2. Descentralizarea învățământului și creșterea autonomiei școlilor

Formarea de consilieri și asistenți suport pentru implementarea „Strategiei de descentralizare a învățământului preuniversitar”; POSDRU

Obiectivul general: îmbunătățirea managementului și capacității unităților de învățământ de a gestiona schimbările antrenate de procesul de descentralizare la scară națională. Grup țintă: membri ai consiliilor de administrație a unităților de învățământ, reprezentanți ai parteneriatelor sociale în educație, personal cu funcție de conducere, monitorizare, evaluare și control.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: dezvoltarea serviciilor de consultanță și asistență precum și a unor instrumente alternative pentru creșterea conștientizării schimbărilor de către entitățile interesate, conform Strategiei....., reactualizate în 2008.

3. Introducerea unui curriculum școlar bazat pe competențe

Cadrul de Referință al Curriculumului Național, ca document reglator; POSDRU

Obiectivul general: dezvoltarea Cadrului de Referință al Curriculumului Național, ca document reglator.

Grup țintă: cadre didactice

Valoare adăugată/rezultate preconizate: elaborarea cadrului conceptual menit să faciliteze restructurarea și îmbunătățirea sistemului de educație și formare profesională inițială.

Restructurarea Curriculumului Național în învățământul liceal; POSDRU

Obiectivul general: restructurarea Curriculumului Național la toate disciplinele de liceu, filierele teoretică și vocațională și la disciplinele de cultură generală de la filiera tehnologică.

Grup țintă: elevi, cadre didactice.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: asigurarea noului Curriculum Național pentru liceu.

Curriculum revizuit în Învățământul Profesional și Tehnic; POSDRU

Obiectivul general: îmbunătățirea calității ofertei educaționale din sistemul național de educație și formare profesională inițială prin intervenții ameliorative ample, sistemice, la nivelul fiecărei componente a procesului de proiectare a acestor oferte specifice sistemului IPT pe baza evidențelor furnizate de analiza comparativă a ofertei existente cu nevoile pieței muncii identificate în context național.

Grup țintă: personal din sistemul național de examinare, evaluare și curriculum în învățământul preuniversitar, personal al membrilor comitetelor sectoriale, personal cu funcție de conducere, monitorizare, evaluare și control din inspectoratele școlare, structuri centrale/locale MECTS.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: document strategic elaborat prin proiect, corelat cu documente naționale și europene; document strategic „Cadrul de Referință pentru Curriculum din Sistemul IPT”; Nomenclatorul calificărilor profesionale-revizuit; Standardele de pregătire profesională, planurile de învățământ și programele școlare –revizuite și actualizate.

Proces educațional optimizat în viziunea competențelor societății cunoașterii; POSDRU

Obiectivul general: creșterea accesului la un învățământ de calitate prin demersuri educaționale inter și transdisciplinare; optimizarea procesului educațional prin utilizarea TIC, inclusiv tehnologiile multi-touch.

Grup țintă: persoane-resursă cu atribuții în evaluare, examinare și curriculum, formate la nivel național, personal din sistemul național de examinare, evaluare, monitorizare și control, directori ai unităților de învățământ, elevi.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: abordare modernă în învățământul de masă; implementarea sub formă de studiu pilot 2010- 2011 a curriculumului integrat inter și transdisciplinar la clasă.

4. Asigurarea calității și stimularea excelenței în învățământul superior de Stat și privat

a) asigurarea calității în învățământul superior:

Calitate și Leadership pentru învățământul superior românesc; POSDRU

Obiectivul general: construirea unei viziuni pe termen lung asupra învățământului românesc, asumată de actori cheie din sistemul educațional, economic, societatea în ansamblu, care să fundamenteze politicile sistemului universitar.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: „Cartea Verde: Calitate și Leadership în universitățile românești”, document destinat dezbaterii publice, care prezintă câteva repere de acțiuni identificate de către actorii cheie din sistem- până în 2015, corelate cu elemente existente deja în „Cartea Albă a transformării universităților românești,,; viziune pe termen mediu și lung.

Îmbunătățirea managementului universitar; POSDRU

Obiectivul general: construcția și implementarea unui sistem viabil de formare adecvată a reprezentanților universităților cu diferite responsabilități decizionale.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: crearea unei comunități de practicieni conectați între ei cu ajutorul unei platforme de cunoaștere și comunicare în mediu virtual, realizându-se astfel schimburi de experiență și bune practici; realizarea unei baze de date structurate care să conțină modulele de formare și a cadrului metodologic privind mecanismele de acces ale comunității universitare.

Registrul Matricol Unic; POSDRU

Obiectivul general: consolidarea rolului universităților în raport cu cerințele societății civile și ale pieței muncii; dezvoltarea unei baze de date integrate pentru gestionarea informațiilor referitoare la studenți, care vor fundamenta politicile și strategiile publice în domeniu.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: analiza situației la nivel instituțional; analiza situației la nivel internațional; analiza la nivelul autorităților și instituțiilor centrale.

Asigurarea calității în învățământul superior din România în context european. Dezvoltarea managementului calității academice la nivel de sistem și instituțional; POSDRU

Obiectivul general: dezvoltarea și consolidarea unei orientări pozitive a comunității academice cu privire la procesul de asigurare a calității în învățământul superior; dezvoltarea aspectelor

practice ale procesului de asigurare a calității prin oferirea către instituțiile de învățământ superior a unui sprijin legat de elaborarea și implementarea unor sisteme interne eficiente de asigurare a calității.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: capacitate instituțională îmbunătățită, evaluatori de calitate, dezvoltarea pregătirii personalului de conducere din universități, decidenților și personalului implicat în elaborarea de politici.

Doctoratul în școli de Excelență din România- evaluarea calității cercetării și creșterea vizibilității prin publicare științifică; POSDRU

Obiectivul general: elaborarea, testarea și implementarea unei metodologii care să asigure evaluarea internațională a calității cercetării în universități, susținerea școlii de excelență pe domenii specifice. raport privind practica internațională în evaluarea cercetării, metodologia generală de evaluare a calității cercetării în universități, metodologii specifice de evaluare pe domenii științifice.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: raport privind practica internațională în evaluarea cercetării, metodologia generală de evaluare a calității cercetării în universități, metodologii specifice de evaluare pe domenii științifice; platforma informatică ca suport evaluare, platforma web de suport editorial, platforma de autorat științific knowledge sharing.

b) crearea competențelor practice și facilitarea inserției pe piața muncii:

Studiu național de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților din învățământul superior: POSDRU

Obiectivul general: consolidarea rolului universităților în evaluarea modului în care cunoștințele, competențele, abilitățile sunt suficiente pentru a permite absolvenților de învățământ superior să se angajeze pe piața muncii/ să dezvolte o afacere proprie.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: elaborarea de instrumente de monitorizare a traseului socioprofesional al absolvenților din învățământul superior și implementarea acestora la nivel național și instituțional, întâlniri de lucru, seminarii, formări.

Formarea cadrelor didactice universitare și a studenților în domeniul utilizării unor instrumente moderne de predare-învățare-evaluare pentru disciplinele matematice, în vederea creării competențelor performante și practice pe piața muncii; POSDRU

Obiectivul general: asigurarea unui învățământ superior de calitate în domeniul disciplinelor matematice în vederea consolidării unei gândiri structurate și flexibile.

Valoare adăugată/ rezultate preconizate: dobândirea de cunoștințe și competențe pentru optimizarea angajabilității și conștientizarea factorilor economici de utilitatea sprijinirii inserției pe piața muncii și reprezentării cu succes a României la concursuri și evenimente internaționale.

LLP Building Bridgers between EQF and EHEA

Obiectivul general: sprijinirea implementării și dezvoltării Cadrului European al Calificărilor prin intermediul elaborării și corelării cadrelor naționale și sectoriale ale calificărilor și sistemelor de calificări, în vederea consolidării legăturii dintre Cadrul European al Calificărilor și Spațiul European al Învățământului Superior.

Grup țintă: agenții, departamente, autorități responsabile de elaborarea calificărilor din învățământul superior în țări partenere, reprezentanți ai ministerelor educației și muncii din țările partenere, instituții de învățământ superior din țări partenere.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: îmbunătățirea procesului de recunoaștere a învățării nonformale și informale și a experiențelor și competențelor acumulate după dobândirea diplomei de licență prin procesul de învățare pe tot parcursul vieții (LLL).

LLP- EQF- adapted educational elements in a predictable framework of change

Obiectivul general: identificarea unui cadru previzibil de schimbare prin raportarea la EQF/ CEC a cadrelor naționale ale calificărilor.

Grup țintă: factori interesați, implicați în procesul elaborării și testării produselor proiectului.

Valoare adăugată/ rezultate preconizate: sprijinirea învățării pe tot parcursul vieții, cu perspective practice pentru corelarea elementelor educaționale, adaptate la EQF, cu noi modalități de învățare.

5. Stimularea educației permanente și obținerea unor calificări noi, a extinderii specializării și perfecționării

a) Îmbunătățirea calității educației și a formării continue a cadrelor didactice:

Restructurarea sistemului de formare continuă a personalului din învățământul preuniversitar prin generalizarea de credite profesionale transferabile; POSDRU

Obiectivul general: dezvoltarea unui sistem flexibil de formare continuă a resursei umane din învățământul preuniversitar care să permită specializarea reală și eficientă a profesorilor/funțiilor didactice; generalizarea sistemului de credite transferabile în concordanță cu standardele naționale și europene.

Grup țintă: personal din educație și formare instruit/format, absolvenți sub 35 de ani, debutanți în carieră.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: sistem de formare continuă a personalului didactic și de asigurare a calității în educație, care să permită profesionalizarea funcțiilor didactice; diversificarea rutelor de profesionalizare în concordanță cu nevoile reale de dezvoltare a carierei didactice.

Banca de date națională a formării continue a personalului didactic din învățământul preuniversitar; POSDRU

Obiectivul general: dezvoltarea unui sistem național informatizat de evidență și gestiune a perfecționării și formării continue; îmbunătățirea managementului și programelor de formare continuă în învățământul preuniversitar.

Grup țintă: personal implicat în dezvoltarea și managementul programelor de formare continuă a personalului didactic și formatorilor.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: proceduri de asigurare a managementului național pentru programele de formare a personalului didactic prin intermediul unui sistem coerent de evidență și gestiune a formării continue.

Formarea cadrelor didactice din IPT- profil servicii, pentru extinderea metodei moderne interactive de învățare prin firma de exercițiu; POSDRU

Obiectivul general: susținerea procesului de îmbunătățire a sistemului național de educație și formare profesională asigurată prin pregătirea cadrelor didactice pentru realizarea unei evaluări moderne și relevante a rezultatelor învățării.

Grup țintă: cadre didactice din IPT- profil servicii.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: modernizarea formării inițiale; susținerea formării continue a cadrelor didactice; stabilirea de criterii relevante ale calității cadrelor didactice.

Calitate, inovare, comunicare în sistemul de formare continuă a didacticienilor din învățământul superior; POSDRU

Obiectivul general: dezvoltarea sistemului de formare continuă a cadrelor didactice care predau didactica specialității/coordonează practica pedagogică în învățământul superior pentru asigurarea unei formări inițiale de calitate a studenților, viitori profesori.

Grup țintă: cadre didactice din învățământul superior.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: formare inovativă-program care oferă o nouă abordare în predare didacticii disciplinei; creșterea numărului de ore de pregătire profesională continuă; crearea rețelei de profesioniști în didactica disciplinei.

Schema de susținere complementară a mobilității europene a cadrelor didactice din învățământul preuniversitar beneficiare ale LLP

Obiectivul general: dezvoltarea calității resurselor umane din sistemul de educație și formare profesională.

Grup țintă: personal didactic din învățământul preuniversitar.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: accesul cadrelor didactice din România la resursele de formare europene; număr de beneficiari ai stagiilor de formare continuă Comenius dublu, prin finanțare suplimentară.

b) noi oportunități de dezvoltare în carieră pentru cadrele didactice:

Dezvoltarea resurselor umane în educație pentru administrarea rețelelor de calculatoare din școlile românești prin dezvoltarea și susținerea de programe care să sprijine noi profesii în educație, în contextul procesului de reconversie a profesiilor și atingerii masei critice de stabilizare a acestora în școli, precum și orientarea lor către domeniile cerute de piața muncii: POSDRU

Obiectivul general: dezvoltarea capitalului uman prin corelarea educației și învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii și asigurării de oportunități pentru participarea pe o piață a muncii modernă și flexibilă.

Grup țintă: cadre didactice cu norme incomplete, aflate în situația de a părăsi sistemul de educație și care sunt și în situația de a administra rețelele de calculatoare din instituții de învățământ, dar nu au pregătirea necesară acestei ocupații.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: dobândirea de competențe profesionale într-o nouă ocupație – administrator de rețele de calculatoare –; posibilitatea de a completa norma școlară și de a nu părăsi sistemul de educație; diminuarea efectului de deficit de personal; creșterea nivelului de calificare prin dobândirea de noi competențe profesionale; eliminare disfuncționalității de utilizare a rețelelor școlare de calculatoare.

Formarea profesională a cadrelor didactice din învățământul preuniversitar pentru noi oportunități de dezvoltare în carieră; POSDRU

Obiectivul general: continuarea proiectului pentru „Învățământul rural”; nevoia profesorilor din învățământul preuniversitar de a avea acces la a doua specializare.

Grup țintă: cadre didactice din învățământul preuniversitar.

Valoare adăugată/rezultate preconizate: oportunități de dezvoltare în carieră în vederea adaptării mai bune la piața muncii; acces la a doua specializare a profesorilor din învățământul preuniversitar.

VII.1.b. Educația nonformală

Educația nonformală (extrașcolară) este definită ca “orice activitate educațională, intenționată și sistematică, desfășurată de obicei în afara școlii tradiționale, al cărei conținut este adaptat nevoii individului și situațiilor speciale, în scopul maximizării învățării și cunoașterii și minimalizării problemelor cu care se confruntă acesta în sistemul formal.”¹²⁷

Concret acest tip de educație este un sistem deschis menit să completeze efortul educației formale din școli însumând o serie de obiective, conținuturi, metode și instrumente educaționale cu scopul de a dezvolta gândirea, abilitățile copiilor ce vor contribui la formarea și dezvoltarea personalității independente și creatoare de mai târziu.

Educația nonformală (extrașcolară) se desfășoară în instituții specializate fie cele de sub umbrela ministerului educației: palatul copiilor¹²⁸, cluburi ale tinerilor, clubul unesco, tabere/excursii sau din sistem privat cu oferta variată a ong-urilor: “Școala copiilor”¹²⁹, “Micul prinț”, școli de muzică de artă plastică, etc. Activitățile sunt variate: cluburi sportive unde se desfășoară sporturi precum atletism, fotbal, badminton, șah, karate, dans sportiv, tenis de câmp, orientare turistică, gimnastică; cercuri culturale artistice cu activități gen cerc de pian, meloritm, cerc de ceramic, birotică, cerc de limbi străine, ansamblu musical adagio, etc.

¹²⁷ Cf. Kleis, Dictionar de pedagogie, 1973

¹²⁸ www.paco.ro

¹²⁹ www.scoalacopiilor.ro

Principiile generale pentru educația nonformală/extrașcolară vizează:

- Necesitatea de a asigura continuitatea educației pentru a veni atât în preîntâmpinarea educației nonformale cât și a celei informale;
- Adaptarea conținutului și a metodelor nonformale la fiecare grup țintă;
- Transmiterea și folosirea tuturor mijloacelor de formare și informare;
- Pregătirea copiilor, participanților la cursuri la toate nivelurile de educație în societatea românească actuală unde au loc schimbări, transformări;
- Sudarea unor relații între obiectivele educației formale și diferite forme de acțiune (comercială, industrială, tehnică).

La nivel de strategie, principiile educației nonformale/extrașcolare le găsim fundamentate chiar în planul de acțiune privind implementarea strategiei dezvoltării activității educative școlare și extrașcolare. Acestea sunt:

- Principiul priorității educației, ca responsabilitate asumată de guvernul României;
- Principiul accesului egal în educație-conform Constituției și Convenției ONU a Drepturilor Copilului, fiecare copil are dreptul la educație;
- Principiul interculturalității;
- Principiul continuității activităților care au un caracter permanent și se bazează pe experiența anterioară;
- Principiul complementarității formal-nonformal;
- Principiul flexibilității organizaționale și informaționale;
- Principiul descentralizării autorității educaționale și al asigurării unității demersurilor educaționale locale prin coordonare;
- Principiul abordării globale, unitare, multidisciplinare și integrate;
- Principiul transparenței implementării strategiei, cu participarea societății civile, alături de instituțiile guvernamentale în vederea realizării obiectivelor;

- Principiul cooperării-implementarea strategiei are la baza cooperarea instituțională atât la nivel național cât și internațională.¹³⁰

Atât la nivel European cât și național, educația joacă un rol cheie în vederea dezvoltării sustenabilității democratice iar activitatea educativă nonformală/extrașcolară este o dimensiune semnificativă pentru multe politici și programe naționale. Astfel:

1. Strategia dezvoltării învățământului în perioada 2001-2004 în condițiile unei planificări prospective pentru orizontul de timp 2010 are la bază următoarele proiecte extrașcolare la toate nivelele de educație:

- Proiectul **Educație pentru Sănătate** are ca obiective: însușirea și deopotrivă respectarea normelor de igienă personală, identificarea factorilor de risc și prevenirea lor, dezvoltarea responsabilității pentru menținerea sănătății proprii, asumarea toleranței zero drogurilor și violenței în școală, prevenirea consumului de alcool și tutun, formarea unui stil de viață echilibrat (fizic, intelectual, emoțional).

Direcția fundamentală a acestui proiect se referă la o educație pentru o viața și alimentație sănătoasă la care se adaugă dezvoltarea deprinderilor de igienă și prevenirea bolilor cauzate de lipsa normelor igienice, combaterea consum alcool, droguri, fumat, SIDA. Activitățile se concretizează în prezentarea de materiale informative, întâlniri cu specialiști, concursuri și excursii tematice, campanii de promovare și prezentare, etc. Partenerii :Ministerul Sănătății , ong-uri și organizații internaționale.

- Proiectul **Educație Civica** are ca obiective respectarea regulilor de bază, a legilor și instituțiilor statului, conștientizarea drepturilor omului, identificarea și implicarea în rezolvarea problemelor vieții comunitare, echilibrarea sistemului propriu de valori cu cel promovat de societate, asumarea de roluri și responsabilități în viața socială, eliminarea discriminării politice, sociale, economice, rasiale.

• ¹³⁰ Cf. *Strategia dezvoltării activității educative școlare și extrașcolare*, Ministerul Educației și Cercetării, Direcția Generală de Învățământ Preuniversitar)

•

Direcția fundamentală a acestui proiect se referă la drepturile copiilor și tinerilor, societate democratic la care se adaugă toleranță, inserția și integrarea socială. Activitățile se concretizează în seminarii, conferințe, cluburi de dezbateri, concursuri și tabere tematice, spectacole, etc. Partenerii: Ministerul Muncii, UNICEF, Patriarhia Română, Autoritatea tutelară, ANPC, etc

- Proiectul **Educație Cultural-Artistică și Științifică** are ca obiective: promovarea culturii, respectarea caracterului cultural național și integrarea acestuia în cadrul general, aplicarea criteriilor estetice și morale în aprecierea valorilor, aplicarea principiului echilibrului și armoniei universale, promovarea spiritului creativ, inovator ca prim instrument al identității naționale. Direcția fundamentală al acestui proiect se referă la îmbogățirea valorilor culturale și cunoașterea spațiului românesc, ca parte integrantă a celui European la care se adaugă conservarea identității naționale în contextul procesului de globalizare, cultură și mass-media. Activitățile se concretizează în cercuri tehnico-aplicative, artistice, științifice, concursuri și competiții, ateliere de lucru, vizite și vizionări de spectacole, excursii și tabere tematice, editări reviste,cd. Parteneri:Ministerul Culturii și Cultelor, UNESCO, UNICEF, ANTTS, Consiliul Europei-Europa în școală.
- Proiectul **Educația Ecologică** are ca obiective: implicarea responsabilă în acțiuni de protecția mediului, identificarea mediului nepoluat ca premise a unei vieți sănătoase, dezvoltarea unui comportament individual și social ecologic. Direcția fundamentală a acestui proiect se referă mediul și sănătate, mediul și societatea la care se adaugă protecția mediului-ca protecție a propriei vieți. Activitățile se concretizează în prezentarea de materiale informative, concursuri și excursii tematice, întâlniri cu specialiștii, campanii de promovare a educației ecologice și editare de materiale de prezentare. Parteneri: Ministerul Apelor și Protecției Mediului, ONG-uri, organizații publice locale și internaționale.
- Proiectul **Educație prin Sport** are ca obiective promovarea sportului ca model de toleranță, stil de viață, formarea de mentalități favorabile și atitudini active, eliminarea manifestărilor de violență și rasism și conștientizarea factorilor de dopaj, practicarea sportului de către copii și tineri defavorizați . Direcția fundamentală al acestui proiect se referă la sport și educație, sport și

sanătate la care se adaugă spiritul sportiv-naționalitate și universalitate. Activitățile se concretizează prin concursuri și tabere sportive, jocuri sportive, întâlniri cu mari personalități din lumea sportului românesc. Parteneri: Ministerul Tineret și Sport, Federații Sportive, Federația Internațională a Sportului Școlar, ong-uri, administrații publice locale.

- Proiectul **Educație Rutieră** are ca obiective înțelegerea și asimilarea normelor de legislație rutieră, respectarea regulilor de circulație, înțelegerea complexității și funcțiilor străzii ca spațiu social. Direcția fundamentală a acestui proiect se referă legislația rutieră la care se adaugă comportament rutier și stradă ca spațiu social. Activitățile se concretizează prin concursuri și tabere tematice, cercuri de educație rutieră, jocuri și spectacole tematice, organizarea patrulelor școlare de circulație. Parteneri: Ministerul de Interne.

Toate aceste proiecte fac parte din *Programul educației prin activități extrașcolare și extracurriculare* ce fost aplicat și revizuit încă din 2002 și s-a desfășurat cu succes până în 2010 inclusiv la nivel național în toate instituțiile școlare.¹³¹

2. **Strategia de cercetare, dezvoltare și inovare (2007-2013)** vizează la nivel general diversificarea surselor de sporire a cunoașterii. În privința educației nonformale/extrașcolare obiectivele strategice se referă la creșterea calității sociale prin dezvoltarea de soluții la problemele locale, regionale și naționale legate de coeziunea și dinamica socială, creșterea eficienței politicilor precum și probleme legate de sănătate, infrastructura, amenajarea teritoriului și valorificarea resurselor naționale. Prin ansamblul măsurilor propuse se urmărește crearea și dezvoltarea unui sistem național de inovare ca parte a procesului de construcție a unei economii bazate pe cunoaștere cu valențe

¹³¹ Cf. Strategia dezvoltării învățământului preuniversitar în perioada 2001-2004, Planificare prospectivă până în 2010, Programul Educație prin activități extrașcolare și extracurriculare, pg 17-19

competitive. Astfel a luat naștere **Planul Național de Cercetare și Inovare (PNCDI)** ce are ca obiective ale educației nonformale: managementul calității în educație, formarea inițială și continuă a resurselor umane din perspectiva calității și a stimulării potențialului creativ, educația pentru cercetare, dezvoltarea aptitudinilor pentru viața în cadrul sistemului educațional, educația privind respectarea dreptului de proprietate intelectuală, valorificarea sistemelor e-learning pentru îmbunătățirea calității educației. Direcția fundamentală al PNCDI se referă la calitatea educației pe aceste tematici indică o orientare clară a politicilor educaționale atât în zona formalului cât și informalului.

- 3. Educație și formare 2010** este un program național conceput în conformitate cu *Strategia de la Lisabona* ce vizează creșterea nivelului general de instruire și reducerea numărului tinerilor care părăsesc școala prematur. Tot din acest amplu program aflăm că include opt domenii principale de intervenție susținute, după caz, de un set mai concentrat de douăzeci de indicatori și arii centrale de indicatori precum și alte criterii de referință europeană. În acest context, Comisia Europeană acordă un rol important *Îmbunătățirii calității formării profesorilor* astfel această “nevoie de a învăța oricând” s-a concretizat în proiectele de tip *Grundvig*-educație pentru adulți.

Un document European ce include educația nonformală/extrașcolară este *Cardul European al calificărilor în perspectivă învățării pe parcursul întregii vieții* care are ca punct definitoriu realizarea unui sistem integrat de transfer și acumulare de credite pentru învățarea pe parcursul întregii vieții.

Ce măsuri concrete pot fi luate pentru atingerea acestui obiectiv european?

Raportul MECT 2006 privind învățarea de-a lungul vieții ia în calcul perspectiva scăderii populației României (cu 11% până în 2030, conform previziunilor UE) și implicațiile acestei realități asupra dezvoltării și utilizării competențelor în munca.¹³²

¹³² Cf. Lifelong Learning: Education and training policies Coordination of Lifelong Learning policies, European Commission Directorate-General for Education and Culture, 11 dec. 2006, Preparation of the 2008 Joint Interim Report on the implementation of the education and Training 2010 work programme).

La nivel național în privința accesului la educație și învățare pe tot parcursul vieții, se urmărește: aplicarea strategiei naționale privind educația timpurie, includerea dimensiunii “educație și formare” în programele naționale pentru vârstnici, încurajarea reintegrării în educația formală a persoanelor ce au părăsit de timpuriu școala prin extinderea programelor de tip șansa a doua”- cu accent pe dezvoltarea competențelor de baza și pe profesionalizarea și sau reconversie profesională., realizarea de programe de educație formală și promovarea învățării în context informal privind dezvoltarea competențelor de bază la toate grupele de vârstă, crearea unor centre comunitare de învățare permanentă la nivel național, înlăturarea obstacolelor privind participarea adulților angajați din mai multe categorii fie cei necalificați sau cu calificare scăzută, a persoanelor în vârstă, a persoanelor cu dezabilități la formarea continuă prin informare, stimulare financiară, utilizarea tuturor tipurilor de învățare formală, nonformală/extrașcolară , informală; identificarea , evaluarea și certificarea competențelor obținute prin educație nonformală și informală prin introducerea și folosirea sistematică a instrumentelor naționale și europene (EUROPASS, Portofoliul și Pașaportul lingvistic, etc) privind acumularea și recunoașterea competențelor.

În România pentru implementarea strategiei de formare profesională continuă sunt luate în considerare următoarele aspecte:

- Dezvoltarea /perfecționarea metodologiilor, mecanismelor și a instrumentelor necesare evaluării/validării și recunoașterii experienței și a învățării anterioare ce include și învățarea nonformală/extrașcolară;
- Formarea personalului cu atribuții în domeniu;
- Dezvoltarea și încurajarea furnizorilor de formare și a altor organizații pentru a deveni centre de evaluare a competențelor dobândite pentru educația nonformală/extrașcolară și informal;
- Personalizarea programelor de formare prin recunoașterea competențelor profesionale dobândite anterior.

4. Strategia națională pentru dezvoltare durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030 are ca obiectiv central promovarea educației permanente prin învățarea pe tot parcursul vieții cu mențiunea că există accente însemnate pentru educația nonformală

și informalului. Preocupările în acest domeniu sunt esențiale pentru dezvoltarea personală, civică și socială precum și în raport cu șansele de obținere a unui loc de munca mai bine plătit, de la educația timpurie până la studiile post-universitare și alte forme de educație a adulților. Această strategie își propune să dezvolte programe bogate în toate sistemele educaționale formale, nonformale și informale pe trei dimensiuni: socio-culturală, ambientală și economică. Parteneri: autoritățile centrale și locale, sectorul educațional și științific, sectorul privat, Ministerul Agriculturii, Ministerul Industriei, Camera de Comerț, sindicatele, Ong-uri, organizații internaționale.

Pentru educația nonformală și informală sunt vizate următoarele aspecte:

- **Orizont 2010.** Obiectiv național: atingerea nivelului de performanță al Uniunii Europene în domeniul educației și al formării profesionale, cu excepția serviciilor în mediul rural și pentru grupurile dezavantajate, unde țintele sunt cele ale Uniunii Europene pentru 2010. Ca direcții de acțiune menționăm:
 - Restructurarea ciclurilor de învățământ pe baza profilului de formare;
 - Dezvoltarea bazei instituționale și logistice a sistemului educațional național inclusiv pentru sport și activități recreative paralele cu diversificarea ofertei educaționale nonformale și informale; cuprinderea în sisteme de învățare permanentă, recalificare profesională cu 15% ani mai mult la grupa de vârstă 25-64 ani;
- **Orizont 2030.** Obiectiv național: situarea sistemului de învățământ și formare profesională din România la nivelul performanțelor superioare din Uniunea Europeană; apropierea de nivelul mediu al Uniunii Europene în privința serviciilor oferite în mediul rural și pentru persoanele din medii dezavantajate sau cu dezabilități. Ca direcții de acțiune strategică menționăm:
 - politicile educaționale vor cuprinde principiile și practicile dezvoltării durabile;
 - eficiența internă și externă a sistemului de educație, de la educația timpurie la studii post-doctorale, de la educația formală la cea nonformală, de la formarea profesională inițială și continuă până la accesul la învățare; învățarea eficientă rămâne o prioritate iar formele și metodele de predare vor fi caracterizate prin diversitatea și flexibilitatea abordărilor pedagogice și va cuprinde formarea

deprinderii de a învăța și de acumula cunoștințe utile și a capacității de a aplica aceste deprinderi în diverse domenii;

-metodologia de evaluare, certificare și atestare a calității actului educațional precum și a relevanței acestuia pe piața muncii.

În zona *Patrimoniului imaterial și etnografic* educația nonformală/extrașcolară are un rol important ce cuprinde tradiții și expresii orale, arte vizuale și ale spectacolului, practice sociale, ritualuri și evenimente festive, datini, artizanat tradițional. Ca direcții strategice menționăm:

- Identificarea, documentarea, cercetarea și actualizarea permanentă a diverselor elemente ale patrimoniului imaterial cu participarea specialiștilor, comunităților și organizațiilor civile;
- Promovarea și punerea în valoare a patrimoniului prin programe la nivel național și regional ;susținerea din resurse publice a inițiativelor și proiectelor
- Transmiterea în forme autentice a conținuturilor de artizanat tradițional și nu numai prin educația formală și nonformală, prin mijloace de masă;
- Implementarea unor programe de formare profesională a creatorilor populari și artizanilor pentru păstrarea autenticității și stimularea creativității, inovării;stabilirea procedurilor de acreditare sau autorizare a formatorilor și de emiterie a certificatelor de calificare;
- Asigurarea protecției legale a proprietății intelectuale a comunităților asupra formelor de expresie tradiționale, a creatorilor populari;
- Proiectarea unei rețele multifuncționale la nivel național și local (muzee, etnografice, școli populare de artă, ansambluri folclorice, etc) care să potențeze capacitățile creative, inițiativele și reinsertie a patrimoniului imaterial.

Educația pentru artele vizuale-sculptură, pictura, scenografie, ceramica, plastica sticlei a metalului, desen, design, fotografia, etc va avea ca direcții de strategie:

- Stimularea potențialului creativ prin consultarea și implicarea directă a artiștilor în elaborarea politicilor și reglementările acestora;

- Protecția drepturilor de autor și sprijinirea organizării de asociații profesionale sau sindicale pentru asigurarea securității lor sociale;
- Sporirea interesului public pentru artele vizuale prin creșterea numărului și funcționalității spațiilor de expunere, sprijinirea pieței specific și desfașurarea unor programe de “educație pentru artă” în cadrul educației formale și informale.¹³³

VII.3. Ocupare și antreprenoriat

România a preluat în angajamentele naționale de reformă cele 4 domenii prioritare stabilite la Consiliul de primăvară din 2006 - **Cunoaștere și inovare; Mediul de afaceri, în special pentru întreprinderi mici și mijlocii; Politica de ocupare și Politica energetică** – integrând totodată documentele comunitare adoptate și anunțate de Comisia Europeană în Programul Comunitar Lisabona SEC (2005)195 din 3.03.2005 (PCL). Din perspectiva domeniilor prioritare identificate la nivel european principalele angajamente asumate de România pentru perioada 2007-2010, în domeniul ocupării, sunt următoarele:

Politica de ocupare și coeziune socială

- Creșterea participării la piața muncii prin îmbunătățirea funcționării sistemului instituțional și de reglementare, creșterea ratei de ocupare în rândul tinerilor și lucrătorilor în vârstă și prin activarea grupurilor sociale vulnerabile;
- Crearea și susținerea funcționării unor parteneriate regionale pentru ocupare și incluziune socială menite să promoveze la nivel regional și local o viziune comună și activă asupra elementelor de ocupare și incluziune socială și să stimuleze utilizarea fondurilor europene disponibile în acest sens;

¹³³ Cf. Educația nonformală și informală, Octavia Costea, editura didactica si pedagogică, București, 2009,pg 22-25, pg 67-72

- Utilizarea conceptului de flexisecuritate ca bază a elementelor de reformă asupra cadrului instituțional și reglementativ specific pieței muncii, protecției sociale, promovării educației pe întreg parcursul vieții;
- Politicile de incluziune socială ținesc un impact decisiv asupra reducerii sărăciei și excluziunii sociale până în 2010, fiind îndreptate spre grupuri țintă, ca de exemplu reducerea riscului de sărăcie și marginalizare socială în rândul copiilor, implementarea de măsuri active de ocupare destinate grupurilor dezavantajate supuse riscului de sărăcie extremă.
- Abordarea provocărilor demografice prin creșterea sustenabilității sistemului de pensii (pe cei trei piloni), creșterea ratelor de ocupare, promovarea reconcilierii vieții profesionale cu cea de familie, servicii sociale și de îngrijire a sănătății accesibile și de bună calitate;
- Promovarea unei abordări integrate, la nivel național, regional și local, a politicilor privind educația, formarea profesională continuă, ocuparea forței de muncă, incluziunea socială, mobilitatea ocupațională și geografică.
- participarea la metodele deschise de coordonare în domeniile ocupării forței de muncă și incluziunii sociale, promovate la nivel comunitar (asumarea orientărilor și țăintelor comune statelor membre, promovarea și preluarea de bune practici în aceste domenii);

COVERGENȚA PROGRAMUL NAȚIONAL DE REFORME 2007-2010 CU CADRUL STRATEGIC NATIONAL DE REFERINTA 2007-2013

Cadrului Strategic National de Referință (CSNR) este documentul strategic de referință pentru programarea Fondurilor Structurale și de Coeziune în România. Acest tip de document este elaborat de fiecare stat membru al UE, conform noului acquis privind Politica de Coeziune. Prin acest document se explică modul în care vor fi implementate Instrumentele Structurale în România în perioada 2007-2013.

Scopul principal al CSNR este de a consolida obiectivul strategic al politicilor economice, de coeziune socială și regionale ale României, precum și de a stabili legăturile potrivite și corecte cu politicile Comisiei Europene, mai ales cu Strategia de la Lisabona, care stă la baza elaborării politicilor de dezvoltare economică și de crearea a noi locuri de muncă.

CSNR a fost elaborat pe baza **Planului National de Dezvoltare (PND) 2007-2013**. CSNR se implementează prin Programele Operationale.

PNR urmărește promovarea și susținerea reformelor structurale și instituționale în sectoarele prioritare ale economiei și în domeniul social, având ca obiectiv îmbunătățirea proceselor și procedurilor și asigurarea condițiilor de mediu astfel încât România să poată beneficia de oportunitățile care îi sunt oferite (definirea unei structuri instituționale, economico-socială mai eficientă și mai flexibilă, care ar facilita absorbția Fondurilor Structurale și de Coeziune, cu efect pozitiv în ceea ce privește impactul acestora).

România va asigura coerența acțiunilor prevăzute în cadrul CSNR și PNR, având în vedere în primul rând faptul că ambele documente au la bază aceleași linii directe strategice (strategia Lisabona revizuită). Mai specific, acțiunile în domeniul dezvoltării economice și sociale prevăzute în PNR vor contribui la atingerea obiectivului general și priorităților definite prin CSNR, precum și la implementarea eficientă a Fondurilor Structurale și de Coeziune. În mod egal, strategia CSNR va contribui la atingerea obiectivelor definite în cadrul PNR, prin coerența obiectivelor acțiunilor prevăzute.

Stabilitatea macroeconomică și sustenabilitatea finanțelor publice ca obiective ale PNR, vor crea condițiile necesare pentru implementarea strategiei prevăzute prin CSNR. Pe de altă parte, acțiunile prevăzute în CSNR în cadrul priorității tematice “Consolidarea unei Capacități Administrative Eficiente” vor contribui la atingerea obiectivului PNR de îmbunătățire a calității serviciilor publice și eficienței administrației. Acțiunile din CSNR cu privire la o mai bună utilizare a energiei vor contribui la realizarea priorității PNR de asigurare a unei balanțe energetice echilibrate.

Acțiunile prevăzute în CSNR în domeniul inovării, promovării antreprenoriatului, îmbunătățirii accesului la finanțare și dezvoltării în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor, așa cum sunt definite în cadrul priorității tematice “Creșterea competitivității pe termen lung a economiei românești”, alături de acțiunile prevăzute în domeniul transportului și energiei

contribuie la realizarea obiectivului PNR de “Îmbunătățire a competitivității și productivității economice”. În același scop, prin PNR România își asumă măsuri de gestionarea durabilă a resurselor regenerabile și ne-regenerabile, prin achiziționarea de servicii nepoluante, creșterea gradului de reciclare a materialelor, precum și prin îmbunătățirea calității sistemelor de management al deșeurilor și promovarea eco-tehnologiilor, acțiuni care sunt de asemenea sprijinite prin CSNR. Mai mult, acțiunile prevăzute în cele două documente se sprijină reciproc și contribuie la maximizarea impactului fondurilor.

Creșterea ocupării pentru toate grupele de vârstă și îmbunătățirea adaptabilității forței de muncă, extinderea oportunităților pentru educație și promovarea incluziunii sociale pentru toate grupurile vulnerabile reprezintă domenii de acțiune atât în cadrul PNR cât și în cadrul CSNR, cu scopul îmbunătățirii accesului pe piața muncii și creșterii competitivității pieței forței de muncă, îmbunătățirii calității educației și formării profesionale pentru a răspunde mai bine cerințelor unei economii de piață bazate pe cunoaștere.

Mai specific, CSNR va contribui la atingerea obiectivelor PNR prin direcționarea unor fonduri importante în următoarele domenii: cercetare și dezvoltare tehnologică, inovare și antreprenoriat; societatea informațională; transport (în special în domeniul rețelelor și coridoarelor TEN-T); energie (prin promovarea inter-conectivității cu rețelele europene și promovarea utilizării resurselor de energie regenerabile); dezvoltarea capitalului uman; creșterea adaptabilității lucrătorilor și companiilor, firmelor și antreprenorilor; îmbunătățirea accesului pe piața muncii și creșterea sustenabilității pieței muncii, precum și întărirea capacității instituționale la nivel național, regional și local și îmbunătățirea capacității de management și implementare a Fondurilor Structurale și de Coeziune.

Contributia Fondurilor Structurale în următoarele domenii ale PNR:

Strategia Lisabona revizuită își propune ca prioritate încurajarea atitudinii antreprenoriale și creșterea investițiilor în CDI. Modernizarea și dezvoltarea întreprinderilor, în special a IMM din sectorul productiv și al serviciilor, este o condiție pentru creșterea productivității în România.

Dezvoltarea accesului la finanțare, calitatea infrastructurilor de afaceri, dezvoltarea infrastructurii ICT pentru sectorul public și privat, reducerea intensității energetice, producerea energiei din resurse regenerabile, precum și reducerea emisiilor sunt obiective ale PNR și ale **Programului Operațional Sectorial – Creșterea Competitivității Economice** (alocări Lisabona 85.57%). Creșterea participării la piața muncii a forței de muncă calificată și adaptabilă, îmbunătățirea sistemului de învățământ și adaptarea acestuia la cerințele pieței muncii pentru a promova formarea profesională continuă, adaptabilitatea întreprinderilor și a anagajaților, asigurarea calificărilor necesare pentru integrare și mobilitate pe piața muncii este una dintre prioritățile PNR. **Programul Operațional Sectorial – Dezvoltarea Resurselor Umane** contribuie la implementarea reformelor ca mijloc de asigurare a incluziunii sociale a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile (alocări Lisabona 96.81%).

Strategia națională de ocupare a forței de muncă 2004-2010

Obiectivele strategiei de ocupare ale României 2004-2010 au fost stabilite pe baza celor trei mari obiective strategice interdependente ale Strategiei Europene de Ocupare (SEO) revizuite: ocupare deplină, calitatea și productivitatea muncii, coeziune și incluziune socială. Măsurile și acțiunile avute în vedere în cadrul strategiei de ocupare a forței de muncă sunt în concordanță cu liniile directoare ale SEO și anume:

Măsuri active și preventive pentru șomeri și persoane inactive;

Crearea de locuri de muncă și spiritul antreprenorial;

Managementul tranziției și promovarea adaptabilității și mobilității pe piața muncii;

Promovarea dezvoltării capitalului uman și a învățării pe tot parcursul vieții;

Creșterea ofertei pe piața muncii și promovarea îmbătrânirii active;

Egalitate de gen;

Promovarea integrării și combaterea discriminării persoanelor dezavantajate pe piața muncii;

Rentabilizarea muncii și crearea de stimulente corespunzătoare;

Transformarea muncii nedeclarate în ocupare corespunzătoare;

Combaterea disparităților regionale privind ocuparea.

Instrumentul de implementare a politicilor în domeniul ocupării îl constituie **Planul Național de Acțiune în domeniul Ocupării. Planul Național de Acțiune în domeniul Ocupării – PNAO 2006** a stabilit acțiuni concrete pentru 8 linii directoare:

- pentru obiectivul strategic <implementarea politicilor de ocupare care au ca scop ocuparea deplină, îmbunătățirea calității și productivității muncii și consolidarea coeziunii sociale și teritoriale> au fost identificate următoarele priorități de acțiune: menținerea tendințelor actuale de îmbunătățire a ratelor de activitate și ocupare pentru populația în vârstă de muncă (15-64 ani); consolidarea tendinței de creștere a ponderii ocupării în sectorul serviciilor și al industriei; încurajarea modificării structurii economice din mediul rural pentru a se asigura creșterea productivității muncii în sectorul agricol și multiplicarea oportunităților de angajare în servicii.

- pentru obiectivul strategic <implementarea politicii de ocupare privind abordarea muncii care are în vedere ciclul întreg al vieții> au fost identificate următoarele priorități de acțiune: încurajarea ocupării tinerilor prin stimularea angajatorilor și a tinerilor, prin pregătirea tinerilor pentru intrarea pe piața forței de muncă (consiliere profesională și creșterea relevanței sistemului de învățământ pentru nevoile pieței forței de muncă); creșterea sustenabilității financiare a sistemului de pensii și corectarea disfuncționalităților legate de modul de calculare a acestora (finalizarea procesului de recorelare).

- pentru obiectivul strategic <asigurarea unei piețe inclusive a muncii, creșterea atractivității muncii și valorizarea muncii pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, inclusive grupurile dezavantajate, și persoanele inactive> au fost stabilite următoarele priorități: reforma sistemului de asistență socială, în sensul focalizării asupra persoanelor aflate în dificultate; creșterea capacității, la nivel local, a serviciilor de asistență socială și de ocupare a forței de muncă pentru crearea de parteneriate în vederea identificării persoanelor aflate în riscul capcanelor sărăciei extreme și oferirii unor soluții de integrare pe piața forței de muncă, acompaniate de servicii sociale adecvate.

- pentru obiectivul strategic <imbunatatirea corelarii ofertei cu nevoile pietei muncii> au fost stabilite urmatoarele prioritati: consolidarea capacitatii ANOFM de a furniza servicii adaptate clientilor, in special grupurilor defavorizate pe piata fortei de munca; evaluarea impactului migratiei fortei de munca si crearea unor mecanisme de reglare a necesitatilor in termeni de calificari si resurse umane in anumite domenii.

- pentru obiectivul strategic <promovarea flexibilitatii combinata cu securitatea ocuparii si reducerea segmentarii pietei muncii, tinand cont de rolul partenerilor sociali> au fost stabilite prioritatile: colaborarea constanta cu mediul de afaceri, reprezentantii lucratorilor si ai asociatiilor profesionale pentru reglementarea eficienta a relatiilor de munca; diminuarea muncii nedecarate prin intarirea capacitatii institutiilor de control, a relatiilor de munca si prin campanii de constientizare; cooperarea cu mediul de afaceri in vederea anticiparii schimbarilor in plan economic si adoptarii unor scheme de suport social.

- pentru obiectivul strategic <asigurarea unor dezvoltari favorabile ocuparii ale costurilor muncii si mecanismele de stabilire a salariilor> au fost stabilite prioritatile: elaborarea strategiei fiscale, in care se prevede scaderea cotelor la sistemele de asigurari sociale; consolidarea sistemului de colectare a taxelor si impozitelor.

- pentru obiectivul strategic <extinderea si imbunatatirea investitiei in capitalul uman> precum si pentru obiectivul <adaptarea sistemelor de educatie si formare profesionala ca raspuns la noile cerinte in ceea ce priveste competentele> au fost stabilite urmatoarele prioritati: imbunatatirea calitatii sistemului de educatie si formare initiala si continua, mai ales prin cresterea relevantei fata de nevoile pietei; consolidarea infrastructurii educationale in mediul rural; consolidarea capacitatii administrative a Autoritatii Nationale pentru Calificari; incurajarea cresterii numarului de furnizori de formare profesionala, in toate regiunile si multiplicarea programelor de formare pe care le ofera.

- tendințele de reducere a abandonului școlar și apropierea nivelului indicatorului de media înregistrată UE27, precum și cele privind creșterea numărului de persoane adulte care participă la formarea continuă.

Programe, proiecte în domeniul ocupării

În perioada 2007-2013, toate regiunile de dezvoltare ale României sunt eligibile pentru asistență financiară nerambursabilă acordată în cadrul obiectivelor Convergență și Cooperare Teritorială Europeană.

Programele operaționale ale României

Pentru perioada 2007-2013 României i-au fost alocate 19,667 miliarde euro din Fondurile Structurale și de Coeziune ale Uniunii Europene.

Obiectiv	Program Operațional (PO)	Procent sume alocate din bugetul total	Instrument Structural	Autoritatea de Management a Programului Operațional (PO)
Convergență	1. POS Transport	23%	Fondul de Coeziune și Fondul European de Dezvoltare Regională	Ministerul Transporturilor și Infrastructurii
	2. POS Mediu	23%	Fondul de Coeziune și Fondul European de Dezvoltare Regională	Ministerul Mediului și Padurilor
	3. PO Regional (POR)	19%	Fondul European de Dezvoltare Regională	Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului

	4. POS	18%	Fondul Social European	Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale
	Dezvoltarea Resurselor Umane			
	5. POS Creșterea Competitivității Economice	13%	Fondul European de Dezvoltare Regională	Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri
	6. PO Dezvoltarea Capacității Administrative	1%	Fondul Social European	Ministerul Administrației și Internelor
	7. PO Asistență Tehnică	1%	Fondul European de Dezvoltare Regională	Ministerul Finanțelor Publice
Cooperare Teritorială	8-13. Cooperare Teritorială	2%	Fondul European de Dezvoltare Regională	Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului (excepție: pentru Programul de cooperare teritorială europeană transfrontalieră Ungaria – România Autoritate de Management este Agenția Națională de Dezvoltare din Ungaria).

FSE în România

Programele operaționale finanțate din FSE în România

Pentru perioada 2007-2013, Uniunea Europeană a alocat României pentru acțiunile din Fondul Social European 3.684 mil. €, respectiv 19,2% din totalul Fondurilor Structurale și de Coeziune (FSC).

FSE în România va finanța două programe operaționale:

- Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (POS DRU), cu o alocare financiară FSE de 3.476 mil. € (18,1% din FSC);
- Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative, cu o alocare financiară FSE de 208 mil. € (1,1% din FSC).

Instituțiile responsabile de implementarea FSE în România sunt:

Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, prin Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (AMPOSDRU);

Ministerul Administrației și Internelor, prin Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative.

Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane

Autoritatea de Management este responsabilă în totalitate pentru gestionarea și implementarea Programului Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane, în conformitate cu principiile managementului financiar solid și separării clare a funcțiilor. Totodată, AMPOSDRU

este responsabilă pentru implementarea proiectelor strategice din cadrul Axelor Prioritare POS DRU.

AMPOSDRU gestionează procesele de pregătire, implementare și monitorizare a intervențiilor FSE, în cadrul POS DRU. În acest sens, AMPOSDRU a desemnat 11 Organisme Intermediare (respectiv 8 Organisme Intermediare Regionale aflate în subordinea MMFPS, Ministerul Educației, Cercetării și Inovării, Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic și respectiv Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă) cărora, pe baza competențelor specifice în domeniul dezvoltării resurselor umane și a experienței în gestionarea asistenței financiare nerambursabile, le-a delegat implementarea anumitor domenii majore de intervenție din cadrul POS DRU.

Pactele regionale pentru ocuparea forței de muncă și incluziunea socială

Pactele regionale pentru ocuparea forței de muncă și incluziunea socială sunt acorduri de parteneriat încheiate între actori relevanți la nivel regional pentru sectorul ocupării și al incluziunii sociale și pun bazele unei structuri de parteneriate la nivel teritorial. Crearea acestor Pacte este o inițiativă a Ministerului Muncii, Familiei și Egalității de Șanse. Ele au fost lansate în contextul elaborării **Planurilor Regionale de Acțiune pentru Ocupare și Incluziune Socială (PRAO)** prin Proiectul de Asistență Tehnică Phare RO 2003/005 – 551. 05.01.04.04.01 „Sprijin pentru MMSSF în elaborarea și implementarea politicii de ocupare și pregătire pentru EDIS” (Sistemul Extins de Implementare Descentralizată). Concomitent cu elaborarea PRAO, au fost create și 8 parteneriate regionale pentru ocupare și incluziune socială, precum și 32 de parteneriate locale de ocupare și incluziune socială. Crearea de parteneriate regionale și locale vine în sprijinul promovării politicilor regionale de ocupare, elaborarea PRAO fiind rezultatul unui larg proces de consultare a tuturor factorilor implicați în combaterea șomajului și a excluziunii sociale. În acest context, parteneriatele pentru ocupare și incluziune socială au contribuit la elaborarea celor 8 PRAO, iar pe baza priorităților stabilite în cadrul acestor documente se elaborează propuneri de proiecte finanțate din fondurile structurale.

Unul dintre **proiectele relevante** în ceea ce privește **Strategia de ocupare post 2010**, cofinanțat din FSE prin POSDRU, Axa Prioritară 6. ”Promovarea incluziunii Sociale”, Domeniul major de intervenție 6.4 ”Inițiative transnaționale pentru o piață inclusivă a muncii”, este **proiectul EMPLO-NET - PARTENERIAT TRANSNATIONAL PENTRU PROMOVAREA OCUPARII FORTEI DE MUNCA**, implementat de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale din România în calitate de beneficiar și SZW Agency, agenție în cadrul Ministerului Afacerilor Sociale și Ocupării din Olanda și Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale, în calitate de parteneri. Valoarea totală a proiectului este de 6.309.441 lei, din care valoare eligibilă 6.047.563 lei.

Obiectivul general al proiectului îl constituie dezvoltarea unui parteneriat transnațional (EMPLO-NET) pentru promovarea schimbului de experiențe și bune practici privind ocuparea forței de muncă, în vederea dezvoltării unei piețe inclusive a muncii.

Obiectivele operaționale:

1. Consolidarea capacității solicitantului de a dezvolta, implementa, monitoriza și evalua un nou cadru strategic în domeniul ocupării pentru perioada post 2010;
2. Dezvoltarea cooperării transnaționale pentru identificarea și schimbul de informații cu privire la metode inovative de creare a unei piețe inclusive a muncii și de promovare a dezvoltării resurselor umane în contextul implementării strategiei de ocupare post-2010;
3. Creșterea gradului de informare asupra exemplilor de bună practică în dezvoltarea și implementarea proiectelor FSE care să contribuie la îndeplinirea obiectivelor strategiei de ocupare post 2010 prin dezvoltarea unei comunități de practică.

Activitățile proiectului au în vedere construirea unui parteneriat transnațional ca rețea pentru promovarea ocupării forței de muncă, având drept scop îmbunătățirea schimbului de experiență și de bune practici în vederea asigurării accesului grupurilor vulnerabile pe piața muncii și stimularea dezvoltării resurselor umane.

Rezultate anticipate:

Elaborarea proiectului strategiei privind ocuparea forței de muncă pentru perioada post 2010;

Identificarea și diseminarea unui set de proiecte FSE pentru implementarea strategiei de ocupare post 2010;

Diseminarea metodelor inovative pentru promovarea ocupării forței de muncă;

Dezvoltarea comunității de practică - EMPLO CoP.

Prin proiect va fi consolidată capacitatea beneficiarului și a altor actori relevanți de a aborda în mod adecvat obiectivele de facilitare a accesului grupurilor vulnerabile pe piața muncii și de promovare a unei societăți inclusive și coezive, în contextul noului cadru strategic asumat la nivel european (Strategia Europa 2020 - Strategia europeană pentru creștere inteligentă, eco-eficientă și inclusivă).

Ca document de lucru, **proiectul strategiei privind ocuparea forței de muncă pentru perioada post 2010** se prezintă astfel:

Obiectivul general al strategiei:

Atingerea unei rate de ocupare a forței de muncă de 70 % în rândul populației active (grupa de vârstă 20-64 ani).

Ținte adiționale ale Strategiei de ocupare

Reducerea ratei somajului în rândul tinerilor (15-24 ani)

Cresterea ratei de ocupare în rândul femeilor (20-64 ani)

Scaderea ponderii persoanelor ocupate în agricultura de subsistență

Reducerea ponderii tinerilor cu status 0

Stimularea/cresterea participării somerilor, persoanelor inactive, tinerilor din mediul rural și a altor categorii de persoane vulnerabile, la programe de formare profesională continuă.

(Mențiune: valorile tintelor aditionale vor fi stabilite dupa consultarea tuturor actorilor relevanti)

Condiționalități

Educatie

Dialog social

Protectie sociala/Securitate si asistenta sociala

Economie si Fiscalitate

Mediu si Ecologie

Obiectivele specifice ale Strategiei de Ocupare post 2010

Promovarea unui sistem fiscal si administrativ care sa stimuleze ocuparea fortei de munca, in forme flexibile de formalizare si organizare a raporturilor de munca (adica, pe de o parte, contract de munca, conventii civile etc., iar pe de alta parte, timp partial, program flexibil etc.) - **scaderea numarului si a nivelului de taxe si impozite aferente muncii, precum si reducerea numarului de declaratii/formulare privind forta de munca, atat pentru angajati cat si pentru angajatori.**

Facilitarea tranzitiei tinerilor de la educatie la munca – cresterea sanselor de ocupare a tinerilor, imediat dupa iesirea din sistemul de educatie.

Cresterea participarii fortei de munca active la programe de formare profesionala continua, in vederea cresterii adaptabilitatii acesteia la provocarile existente pe piata muncii.

Promovarea masurilor de combatere a discriminarii pe piata muncii, in vederea includerii pe piata muncii a persoanelor apartinand grupurilor vulnerabile.

Gestionarea eficienta a migrației economice a forței de munca.

Promovarea și aplicarea dialogului social favorabil ocupării forței de munca.

Obiectivul specific nr. 1: Asigurarea unui cadru legislativ, instituțional și fiscal, bazat pe dialog social favorabil ocupării forței de muncă

Direcții de acțiune

Reducerea cotelor de contribuții de asigurări sociale (angajat și angajator)

Îmbunătățirea sistemelor electronice de raportare/ simplificarea formularelor, reducerea/raționalizarea obligațiilor administrative legate de utilizarea forței de muncă

Stimulare fiscală a ocupării forței de muncă (înființarea de noi locuri de muncă)

Facilități de stimulare a angajării în locuri de muncă durabile pentru categoriile vulnerabile pe piața muncii

Asigurarea și consolidarea dialogului social tripartit la nivel național, regional, local și sectorial

Cunoașterea și informarea lucrătorilor cu privire la prevederile legislației muncii

Asigurarea accesului forței de munca la forme flexibile de organizare a muncii

Asigurarea coerenței legislației în domeniul muncii

Obiectivul specific nr. 2: Stimularea restructurării sectoriale a economiei românești și realocării eficiente a forței de muncă către domenii sustenabile de activitate

Direcții de acțiune

Stimularea cercetării științifice, dezvoltării și inovării în transferul de noi tehnologii către companii

Dezvoltarea parteneriatelor la nivel local cu scopul generării oportunităților de creștere a ocupării prin implicarea tuturor actorilor la nivelul comunităților

Stimularea/sprijinirea/flexibilizarea schemelor de creditare pentru IMM-uri în vederea dezvoltării/diversificării activității și creării de noi locuri de muncă

Sprijinirea reorientării profesionale a forței de muncă ocupată în agricultura de subsistență/ineficientă către forme competitive de agricultură și activități non-agricole

Sprijinirea tranziției către economia “verde”

Încurajarea mobilității interne a forței de muncă

Îmbunătățirea sistemului de colectare, investigare, diseminare și monitorizare a indicatorilor specifici ai pieței muncii

Obiectivul specific nr. 3: Promovarea tranziției rapide a tinerilor de la educație la muncă.

Prelungirii vieții active a vârstnicilor

Direcții de acțiune

Dezvoltarea culturii antreprenoriale în cadrul procesului educațional

Diversificarea și consolidarea sprijinului acordat tinerilor înainte de împlinirea perioadei de 4 luni de șomaj

Furnizarea serviciilor de consiliere profesională și orientare în cariera pentru tineri

Consolidarea cooperării instituțiilor și actorilor relevanți pentru monitorizarea tranziției tinerilor de la școală la viața activă, la nivel central, regional și local – crearea unui sistem unic de raportare

Aplicarea unor programe complexe (educațional, ocupațional, social) focalizate pe tinerii inactivi care nu sunt incluși nici în sistemul de educație sau formare și nici în ocupare

Utilizarea uceniciei ca instrument de asigurare a dezvoltării și certificării competențelor profesionale, prin pregătire la locul de muncă

Conștientizarea lucrătorilor și angajatorilor cu privire la protecția sănătății și securității la locul de muncă în vederea menținerii capacității îndelungate de muncă

Dezvoltarea unor inițiative inovative de transfer de cunoștințe și expertiza în muncă între generații, prin programe de mentorat, coaching, job shadowing

Încurajarea, inclusiv din punct de vedere fiscal, a prelungirii vieții active și amânării pensionării

Obiectivul specific nr. 4: Sprijinirea adaptabilității forței de muncă și dezvoltării permanente a resurselor umane

Direcții de acțiune

Creșterea resurselor umane/organizaționale alocate implementării măsurilor de ocupare de către Serviciul Public de Ocupare

Creșterea resurselor financiare alocate măsurilor active de ocupare alocate din surse publice (bugetul asigurărilor sociale pentru șomaj) și din fonduri europene (în principal, Fondul Social European)

Definitivarea sistemului național unitar al calificărilor și a sistemului unitar de formare, evaluare și certificare bazat pe competențe;

Dezvoltarea competențelor cheie (utilizarea IT, limbi străine, abilități antreprenoriale și competențe sociale);

Introducerea și recunoașterea metodelor inovative de predare/formare bazate pe tehnologia informației în formarea profesională continuă (e-learning);

Cresterea implicării și responsabilității partenerilor sociali în definirea/validarea calificărilor, a standardelor ocupaționale și programelor cadru de formare profesională continuă, pentru asigurarea transparenței calificărilor și valorizării certificatelor

Stimularea participării lucrătorilor la programe de formare profesională

Dezvoltarea cooperării la nivel local/regional pentru identificarea nevoilor de formare și facilitarea accesului la formare a forței de muncă

Obiectivul specific nr. 5: Promovarea unor masuri active de ocupare si protectie sociala pentru persoanele aparținând grupurilor vulnerabile și combaterea discriminării pe piața muncii

Direcții de acțiune

Aplicarea unui complex de măsuri de incluziune socială adresate persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile pe piața muncii, dependente de sistemul de asistență socială

Asigurarea de șanse egale în ceea ce privește accesul la un loc de muncă și progresul în carieră (conștientizarea drepturilor; conștientizarea angajatorilor cu privire la obligațiile și avantajele asigurării egalității de șanse în muncă, sancționarea și mediatizarea cazurilor de discriminare)

Stimularea adaptării locurilor de muncă la cerințele persoanelor cu dizabilități/Modernizarea infrastructurii de transport și de acces

Reanalizarea și modificarea/completarea cadrului legal în vederea încurajării participării persoanelor cu dizabilități la piața muncii

Dezvoltarea și implementarea unor programe intensive de incluziune socială, dezvoltare profesională și ocupațională, antreprenariat, focalizate pe comunitățile de romi

Definitivarea cadrului de reglementare a economiei sociale ca alternativă de ocupare și promovare a unor scheme inovative în acest sens

Obiectivul specific nr. 6: Asigurarea unui management eficient al mobilității forței de muncă

Direcții de acțiune

Modernizarea sistemului național de recunoaștere a diplomelor și a competențelor obținute prin sistemul de educație (facilitarea recunoașterii calificărilor)

Completarea cadrului legal în vederea recunoașterii competențelor profesionale obținute în state terțe

Facilitarea accesului imigranților la programe de educație, formare profesională și acompaniament social pentru a evita situațiile de excluziune socială

Consolidarea capacității de monitorizare și evaluare a fluxurilor migrației pentru muncă (cetățeni români; cetățeni ai țărilor terțe)

Creșterea capacității de a elabora, pilota și aplica scheme de acces sectorial pe piața muncii pentru specialiști/lucrători calificați din țări terțe

Gestionarea competența a procesului de migrație circulatorie temporară și/sau sezonieră.

Legislația în domeniul ocupării forței de muncă

Ordin nr. 56/05.02.2010 al președintelui Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă privind modificarea Schemei de ajutor de minimis "Ocuparea temporară a forței de muncă din rândul șomerilor pentru dezvoltarea comunităților locale", aprobată prin Ordinul președintelui Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă nr. 308/2008 (M.O. nr. 152/09.03.2010)

Ordonanța de urgență nr. 13/23.02.2010 privind reglementarea unor măsuri în vederea stimulării creării de noi locuri de muncă și diminuării șomajului în anul 2010 (M.O. nr. 136/01.03.2010)

Ordin nr. 1454/05.08.2009 al ministrului muncii, familiei și protecției sociale pentru modificarea și completarea Procedurii privind declararea lunară de către angajatori a evidenței nominale a asiguraților și a obligațiilor de plată la bugetul asigurărilor pentru șomaj, aprobată prin Ordinul ministrului muncii, solidarității sociale și familiei nr. 405/2004 (M.O. nr. 579/20.08.2009)

Ordin nr. 342/14.04.2009 al ministrului muncii, familiei și protecției sociale privind aprobarea Procedurii pentru punerea în aplicare a prevederilor art. 84¹ din Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă (M.O. nr. 266/23.04.2009)

Legea nr. 55/01.04.2009 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 126/2008 privind modificarea și completarea unor acte normative în vederea eliminării legăturilor dintre nivelul drepturilor acordate din bugetul asigurărilor pentru șomaj și nivelul salariului de bază

minim brut pe țară și al stabilirii măsurilor de aplicare a unor regulamente comunitare (*M.O. nr. 224/07.04.2009*)

Legea nr.76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă - MO nr.103/2002

Modificări și completări la Legea nr.76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă

Ordonanța de Urgență nr.124/2002 pentru modificarea și completarea Legii nr.76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă - *MO nr.740/2002*, aprobată prin Legea nr.4/2003 - *MO nr.26/2003*;

Legea nr.107/2004 pentru modificarea și completarea Legii nr.76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă - *MO nr.338/2004*;

Legea nr.580/2004 pentru modificarea și completarea Legii nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă - *MO nr.1214/2004*;

Ordonanța de Urgență nr. 144 /2005 pentru modificarea și completarea Legii nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă - *MO nr.969/2005*

Norme si proceduri de aplicare a Legii nr.76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă:

- **Ordin nr. 308/02.07.2008** al președintelui Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă privind aprobarea Schemei de ajutor de minimis "Ocuparea temporară a forței de muncă din rândul șomerilor pentru dezvoltarea comunităților locale" - M.O. nr. 591/06.08.2008;
- **Hotărârea Guvernului nr.174/2002** pentru aprobarea normelor metodologice de aplicare a Legii nr.76/2002 - MO nr.181/2002;
- **Hotărârea Guvernului nr.1089/2002** pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă aprobate prin HG nr.174/2002 - MO nr.741/2002;
- **Hotărârea Guvernului nr.934/2004** pentru modificarea și completarea Normelor

metodologice de aplicare a Legii nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 174/2002 - MO nr.558/2004;

• **Hotărârea Guvernului nr.1859/2005** pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 174/2002 - MO nr.54/2006;

• **Hotărârea Guvernului nr. 149/2008** pentru modificarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 174/2002 - MO nr.126 din 18 februarie 2008;

• **Hotărârea Guvernului nr. 278/2002** pentru aprobarea Procedurilor privind accesul la măsurile pentru prevenirea șomajului, modalitățile de finanțare și instrucțiunile de implementare a acestora - MO nr.224/2002;

• **Hotărârea Guvernului nr. 377/2002** pentru aprobarea Procedurilor privind accesul la măsurile pentru stimularea ocupării forței de muncă, modalitățile de finanțare și instrucțiunile de implementare a acestora - MO nr.310/2002;

• **HG nr.1091/2002** pentru modificarea Procedurilor privind accesul la măsurile pentru stimularea ocupării forței de muncă, modalitățile de finanțare și instrucțiunile de implementare a acestora, aprobate prin HG nr. 377/2002 - MO nr.741/2002;

• **Hotărârea Guvernului nr. 937/2004** pentru modificarea și completarea Procedurilor privind accesul la măsurile pentru stimularea ocupării forței de muncă, modalitățile de finanțare și instrucțiunile de implementare a acestora, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 377/2002 - MO nr.558/2004;

• **Hotărârea Guvernului nr. 1860/2005** pentru modificarea și completarea Procedurilor privind accesul la măsurile pentru stimularea ocupării forței de muncă, modalitățile de finanțare și instrucțiunile de implementare a acestora, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 377/2002 – MO nr.31/2006

• **Hotărârea Guvernului nr.277/2002** privind aprobarea Criteriilor de acreditare a furnizorilor de servicii specializate pentru stimularea ocupării forței de muncă - MO nr.224/2002;

• **Hotărârea Guvernului nr. 790/2004** privind modificarea Criteriilor de acreditare a furnizorilor de servicii specializate pentru stimularea ocupării forței de muncă, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 277/2002 - MO nr.474/2004;

- **Hotărârea Guvernului nr.1090/2002** privind modul de plată a unor drepturi acordate din bugetul asigurărilor pentru șomaj - MO nr. 741/2002;
- **Ordinul nr. 405/ 2004** pentru aprobarea Procedurii privind declararea lunară de către angajatori a evidenței nominale a asiguraților și a obligațiilor de plată la bugetul asigurărilor pentru șomaj - MO nr.765/2004;
- **Ordinul nr.86./2006** pentru modificarea și completarea Procedurii privind declararea lunară de către angajatori a evidenței nominale a asiguraților și a obligațiilor de plată la bugetul asigurărilor pentru șomaj, aprobată prin Ordinul ministrului muncii, solidarității sociale și familiei nr.405/2004 - MO nr.105/2006;
- **Ordinul nr. 103/2007** pentru modificarea și completarea Procedurii privind declararea lunară de către angajatori a evidenței nominale a asiguraților și a obligațiilor de plată la bugetul asigurărilor pentru șomaj, aprobată prin Ordinul ministrului muncii, solidarității sociale și familiei nr. 405/2004, cu modificările și completările ulterioare (MO nr. 127/2007);
- **Ordinul nr. 106/15.02.2008** al ministrului muncii, familiei și egalității de șanse pentru modificarea și completarea Procedurii privind declararea lunară de către angajatori a evidenței nominale a asiguraților și a obligațiilor de plată la bugetul asigurărilor pentru șomaj, aprobată prin Ordinul ministrului muncii, solidarității sociale și familiei nr. 405/2004 (M.O. nr. 166/2008)
- **Ordinul nr. 171/2004** pentru aprobarea Procedurilor privind modul de acordare a drepturilor de care beneficiază persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă pe durata participării la o formă de pregătire profesională - MO nr.725/2004;
- **Ordinul nr.40/2006** pentru modificarea și completarea Procedurilor privind modul de acordare a drepturilor de care beneficiază persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă pe durata participării la o formă de pregătire profesională, aprobate prin Ordinul ministrului muncii, solidarității sociale și familiei nr.171/2004 - MO nr. 105/2006;
- **Hotărârea Guvernului nr. 936/2004** privind procedura și criteriile de acordare a fondurilor nerambursabile din bugetul asigurărilor pentru șomaj - MO nr.558/2004;
- **Norme metodologice comune** ale Ministerului Muncii și Solidarității Sociale și Băncii Naționale a României **nr. 2560/6 / 2004** privind acordarea din bugetul asigurărilor pentru șomaj de credite în condiții avantajoase, respectiv fonduri nerambursabile, întreprinderilor mici și

mijloicii, unităților cooperatiste, asociațiilor familiale și persoanelor fizice care desfășoară în mod independent activități economice - MO nr.706/2004;

- **Ordinul nr. 280/2004** privind aprobarea modelului-cadru al contractelor încheiate între beneficiarii de credite, respectiv fonduri nerambursabile, și agențiile pentru ocuparea forței de muncă județene sau a municipiului București - MO nr.742/2004;

- **Ordinul nr.186/2068/2002** al ministrului muncii și solidarității sociale și al președintelui Institutului Național de Statistică privind aprobarea sistemului de indicatori statistici ai pieței muncii și metodologia de calcul a acestora - MO nr. 323/2002;

- **Ordinul nr.85/2002** al președintelui ANOFM privind aprobarea Procedurii de primire și de soluționare a cererilor de loc de muncă sau indemnizație de șomaj - MO nr. 181/2002;

- **Ordinul nr. 281/2004** privind modificarea și completarea Procedurii de primire și de soluționare a cererilor de loc de muncă sau indemnizație de șomaj, aprobată prin Ordinul președintelui Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă nr. 85/2002 - MO nr. 714/2004;

- **Ordinul nr.648/2005** privind modificarea și completarea Procedurii de primire și de soluționare a cererilor de loc de muncă sau indemnizație de șomaj, aprobată prin Ordinul președintelui Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă nr. 85/2002 - MO nr.72/2006;

- **Ordinul nr.279/2004** pentru aprobarea Procedurii privind activitatea de control, de îndeplinire a măsurilor asiguratorii, precum și de efectuare a executării silite a debitelor rezultate din nerespectarea prevederilor Legii nr.76/2002,cu modificările și completările ulterioare - MO nr.725/2004;

- **Ordinul nr. 620/2006** pentru modificarea și completarea Procedurii privind activitatea de control, de îndeplinire a măsurilor asiguratorii, precum și de efectuare a executării silite a debitelor rezultate din nerespectarea prevederilor Legii nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, cu modificările și completările ulterioare, aprobată prin Ordinul președintelui Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă nr. 279/2004;

- **Ordinul nr. 116/2007** privind stabilirea cuantumului taxei pentru acreditarea furnizorilor de servicii specializate pentru stimularea ocupării forței de muncă - MO nr.133/2007;

• **Ordinul nr. 61/2008** privind stabilirea cuantumului taxei pentru acreditarea furnizorilor de servicii specializate pentru stimularea ocupării forței de muncă pentru anul 2008 - MO nr.41 din 25 februarie 2008.

Stimularea creativității este urmărită și prin programe ale unor organizații neguvernamentale. Astfel, Fundația PostPrivatizare dezvoltă programul de pregătire antreprenorială (pregătire contra cost a viitorilor antreprenori) iar ICI România a lansat inițiativa „Tineri antreprenori de succes” ca un proiect POSDRU în colaborare cu MECTS și Uniunea Națională a Studenților din România, cu scopul de a crește potențialul antreprenorial al studenților și absolvenților din învățământul superior¹³⁴

Inițiativa antreprenorială este avută în vedere și de Ministerul Agricultură, care în conformitate cu Legea 435/2004 pentru completarea Legii 646/2002 realizează sprijinul acordat de stat tinerilor din mediul rural pentru înființarea de exploatații agricole și cumpărarea de până la 20 de hectare teren arabil.

Ar mai trebui adăugată aici și inițiativa guvernamentală pentru încurajarea înființării primei firme de către tineri.

Prima firmă” pentru tineri de pînă la 35 de ani

¹³⁴ <http://www.ici.ro/anteprenoridesucces/blog>

- Întreprinzătorii pot primi 10.000 de euro și beneficii fiscale pentru înființarea unei firme
- Bugetul alocat sprijinirii tinerilor este relativ mic, iar în momentul în care cifra de afaceri pentru anul în curs depășește echivalentul în lei a 500.000 de euro, programul va fi închis

Tinerii de pînă la 35 de ani pot primi 10.000 de euro și beneficii fiscale pentru înființarea unei firme. Guvernul a aprobat o ordonanță de urgență pentru stimularea înființării și dezvoltării microîntreprinderilor, de către întreprinzătorii tineri. Proiectul, un fel de „Prima firmă“ în domeniul IMM-urilor, va fi coordonat de Agenția pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru IMM, care va aloca pînă la 10.000 de euro tinerilor care au planuri viabile de afaceri. Pentru a primi un punctaj bun, afacerea ar trebui să aibă maxim cinci domenii de activitate și cel puțin doi angajați.

10.000 de euro garanții de stat

Alocațiile financiare, de 10.000 de euro, vor reprezenta maximum 50% din valoarea proiectului de investiții. Tinerii vor beneficia însă, pentru punerea pe picioare a afacerii, și de garanții de stat, acordate prin Fondul de Garantare. Aceste garanții pot ajunge la cel mult 80% din valoarea creditului solicitat, dar nu mai mult de 80.000 de euro. Sprijinul acordat de stat nu înseamnă totuși că întreprinzătorul va primi banii cash, cu care poate face ce vrea. Tinerii ale căror planuri de afaceri sînt aprobate vor primi bani într-un cont din care vor fi plătite cheltuielile eligibile, justificate pe baza unor facturi. Tinerii care vor să își deschidă o afacere vor avea parte și de unele facilități fiscale la început de drum. Astfel, ei vor fi scutiți de cheltuielile de asigurări sociale datorate pentru veniturile a maxim patru salariați, dar nu mai mult de echivalentul salariului mediu brut pe economie. Firma nou înființată trebuie să aibă obligatoriu minim doi angajați.

Punctaj pentru planul de afaceri

Facilitățile pentru „prima firmă“ sînt acordate tinerilor de pînă la 35 de ani care sînt debutanți în afaceri și nu au mai avut calitatea de acționar sau asociat în altă societate. Microîntreprinderea finanțată poate avea un asociat unic sau cel mult cinci întreprinzători debutanți asociați. Obiectul de activitate al firmelor trebuie să se încadreze în cel mult cinci grupe CAEN. Există și domenii de activitate exceptate, care NU vor fi finanțate. Acestea sînt tranzacțiile imobiliare, activitățile de jocuri de noroc și pariuri, producția sau comercializarea de armament, muniții, explozibili,

tutun, alcool, plante și substanțe aflate sub control, precum și activitățile excluse de normele europene cu privire la ajutorul de stat. Tinerii interesați să-și înceapă o afacere cu sprijin guvernamental vor aplica online, prezentând un plan de afaceri cu care vor obține un punctaj. Cei care vor obține cele mai mari punctaje vor primi și finanțarea și facilitățile fiscale din partea statului.

Planurile de afaceri trebuie să fie cât mai bune, având în vedere că bugetul alocat sprijinirii tinerilor este relativ mic. În momentul în care cifra de afaceri pentru anul în curs depășește echivalentul în lei a 500.000 de euro, programul va fi închis.

VII.4. Sănătate și bunăstare

La capitolul politici publice și strategii cu incidență asupra sănătății și bunăstării tinerilor, am avut în vedere în primul rând capitolul dedicat Sănătății din programul de guvernare pentru perioada 2009-2012, apoi documentele programatice sau legislative ale Ministerului Sănătății, respectiv ale Ministerului Mediului și Dezvoltării Durabile.

Astfel, în „**Programul de guvernare, 2009-2012**”, la Capitolul 6 – Sănătate¹³⁵, am găsit patru acțiuni care privesc într-un fel sau altul, diferite segmente de tineri. Astfel, se prevede:

- *„Asigurarea, conform posibilităților bugetare, de **medicamente gratuite pentru copii, elevi, studenți, gravide și lăuze.**” (la punctul 5: Asistența cu medicamente a populației și politica medicamentului)*
- *Introducerea în programul de educație pentru sănătate în toate școlile din mediul rural și a unui **program de prevenție și profilaxie (în special pentru elevi) în patologia dentară.**” (la punctul 6: Asistența sanitară în mediul rural)*
- *„**Acces universal și gratuit la servicii de planificare familială.**” (la punctul 7: Dezvoltarea sănătății publice)*
- *„**Asigurarea unei rețele de asistență medicală pentru elevi și studenți (cabinete medicale în școli și universități).**” (la punctul 7: Dezvoltarea sănătății publice)*

¹³⁵ Sursa: http://www.gov.ro/capitolul-6-sanatate_l1a2085.html

Un alt document relevant pentru tema noastră, ***Planul Strategic al Ministerului Sănătății Publice, 2008-2010***¹³⁶, conține o direcție de acțiune destinată prevenirii consumului de intoxicanți la tineri, și anume: „*instituirea unor programe de educație pentru sănătate în privința riscurilor determinate de consumul de tutun, de alcool și de droguri adresate școlărilor, adolescenților și adulților tineri*”, direcție de acțiune subsumată subapitolului „promovarea sănătății prin intervenții asupra determinanților stării de sănătate”.

Iar în „***Planul strategic al Ministerului Sănătății Publice - Componenta de programare bugetară***”¹³⁷, singurele prevederi care pot fi considerate a se axa în principal pe segmentul tânăr, sunt cele referitoare la sănătatea mamei și copilului. Astfel, se prevede, de exemplu (acțiunea 1.2): **creșterea procentului de gravide testate pentru depistarea precoce a infecției cu HIV/SIDA, din total gravide**, de la 37% în 2007, la 50% în 2008, la 60% în 2009, și la 70% în 2010 (pag.20).

De asemenea, ca și indicatori ai progresului înregistrat în „*îmbunătățirea stării de sănătate a mamei și copilului, prin măsuri specifice cu impact asupra principalelor probleme de sănătate ale acestui grup populațional*”, se prevede:

- **reducerea ratei mortalității materne (la 1000 de născuți vii) prin cauze obstetricale directe**, de la 0,15‰ în 2006, la 0,11‰ în 2008, 0,10‰ în 2009, și 0,09‰ în 2010 (pag.23);

- **reducerea mortalității infantile** (decese sub 1 an/ la 1000 de născuți vii), de la 13,9‰ în 2006, la 12‰ în 2008, 11‰ în 2009, și 10‰ în 2010 (pag.23);

- **creșterea numărului de gravide care beneficiază de imunizare antiRh / total gravide care necesită profilaxie**, de la 7% în 2007, la 10% în 2008, 12% în 2009, și 14% în 2010 (pag.23);

- **creșterea numărului de nou-născuți testați în vederea depistării unor afecțiuni congenitale / total nașteri** de la 36% în 2007, la 40% în 2008, 45% în 2009, și 50% în 2010 (pag.23).

¹³⁶ Sursa: <http://www.ms.ro/?pag=16>

¹³⁷ Sursa: http://www.ms.ro/documente/119_617_CPB%20forma%20finala%20aprobata.doc

În afara acestor măsuri și prevederi deja menționate, există de asemenea o serie de acțiuni cu aplicabilitate generală, dar pe care le considerăm relevante pentru tema noastră.

Astfel, la direcția de acțiune nr.1, „*Creșterea calității vieții prin creșterea calității serviciilor medicale*”, unul din indicatorii de performanță folosiți este „**numărul de profesioniști (medici) la 100.000 locuitori**” (pag.12). Programul prevede creșterea acestui număr de la 222 în 2007, la 245 în 2008, 270 în 2009, și 295 în 2010. De asemenea, la aceeași categorie (acoperirea cu personal medical a populației), se preconizează o scădere a **numărului de persoane din mediul rural ce revin la un medic familie**, de la 2174 în 2007, la 1950 în 2008, 1760 în 2009, 1600 în 2010 (pag.12).

La a doua direcție de acțiune a programului, „*Prevenirea și controlul bolilor cu impact major asupra stării de sănătate a populației, în cadrul programelor naționale de sănătate*”, sunt prevăzute :

- **reducerea incidenței bolilor transmisibile** care pot fi prevenite prin vaccinare (hepatită B, tetanos, reujeolă) (pag.19);
- **creșterea numărului de persoane (copii) vaccinate împotriva bolilor transmisibile** din numărul total de persoane (copii) eligibile pentru vaccinare, , de la 96% în 2007 la 97% în 2010 (pag.20).
- **scăderea incidenței tuberculozei** de la 118,9 cazuri/100 000 de locuitori în 2007, la 105 cazuri în 2010 (pag.21);
- **creșterea procentului de gravide testate serologic pentru sifilis** din totalul gravidelor, de la 25% în 2007, la 70% în 2010 (pag.21);
- **scăderea ratelor de mortalitate prin boli netransmisibile** (cardiovasculare, diabet, cancer) (pag.22)
- **creșterea bugetului alocat serviciilor medicale preventive / total buget alocat programelor de sănătate**, de la 18% în 2007, la 35% în 2010 (pag.24);
- **creșterea numărului de persoane evaluate în cadrul programului național privind evaluarea stării de sănătate a populației și depistarea precoce a bolilor cronice** din populația României, de la 25% în 2007, la 80% în 2010 (pag.25).

Evaluarea indicatorilor de mai sus, din „*Planul strategic al Ministerului Sănătății Publice - Componenta de programare bugetară*”, nu era disponibilă la momentul realizării acestei sinteze (octombrie 2011). Singurul document de evaluare, disponibil pe site-ul Ministerului Sănătății, pentru anul 2010, este „*Raportul de activitate al Ministerului Sănătății*”¹³⁸, în care sunt oferite cifre brute ale diversilor indicatori din cadrul programelor realizate (de ex: numărul de teste ELISA HIV efectuate la gravide și costul mediu al acestora). O actualizare a datelor din Planul Strategic mai sus menționat, nu este încă disponibilă, pentru a vedea în ce măsură acesta a fost realizat.

Ca și prevederi legislative, în *Legea 95/2006, cu completările și modificările ulterioare, privind reforma în domeniul sănătății*¹³⁹, la art 213, alin.1, sunt specificate *categoriile de persoane care beneficiază de asigurare fără plata contribuției*. Astfel la punctele a, b și f, regăsim câteva prevederi destinate tinerilor sau copiilor:

a) toți copiii până la vârsta de 18 ani, tinerii de la 18 ani până la vârsta de 26 de ani, dacă sunt elevi, inclusiv absolvenții de liceu, până la începerea anului universitar, dar nu mai mult de 3 luni, ucenici sau studenți și dacă nu realizează venituri din muncă;

b) tinerii cu vârsta de până la 26 de ani care provin din sistemul de protecție a copilului și nu realizează venituri din muncă sau nu sunt beneficiari de ajutor social acordat în temeiul Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat, cu modificările și completările ulterioare; soțul, soția și părinții fără venituri proprii, aflați în întreținerea unei persoane asigurate;

[...]

f) femeile însărcinate și lăuzele, dacă nu au nici un venit sau au venituri sub salariul de bază minim brut pe țară.

¹³⁸ Sursa: <http://www.ms.ro/?pag=206>

¹³⁹ Sursa: <http://www.ms.gov.ro/?pag=19&id=63>

La capitolul 3 din aceeași lege, *Servicii medicale suportate din Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate*, Secțiunea 1, *Servicii medicale profilactice*, art. 224, despre **serviciile medicale stomatologice suportate din fondul de asigurări sociale**, sunt două puncte care privesc copiii/adolescenții/tinerii. Astfel:

a) **trimestrial, pentru copiii până la vârsta de 18 ani**, individual sau prin formarea de grupe de profilaxie, fie la grădiniță, fie la instituțiile de învățământ preuniversitar;

b) **de două ori pe an, pentru tinerii în vârstă de la 18 ani până la 26 de ani**, dacă sunt elevi, ucenici sau studenți și dacă nu realizează venituri din muncă.

Deși e vorba de măsuri cu influență indirectă, merită menționată aici o declarație a ministrului Sănătății Cseke Attila referitoare la anul 2010, despre măsuri destinate stopării migrației medicilor tinerilor:

*„Gândim o strategie cu măsuri pe termen scurt și mediu pentru **stoparea migrației medicilor tineri**. Vom încerca să dăm o siguranță medicului rezident prin asigurarea unui loc de muncă după terminarea studiilor. În colaborare cu alte ministere, avem în vedere și alte măsuri complementare cum ar fi asigurarea gratuită a unei locuințe. De asemenea, vom elabora un program pentru susținerea medicilor în mediul rural, acolo unde asistența medicală este deficitară”¹⁴⁰.*

În ceea ce privește componenta de mediu, există *„Planul strategic al ministerului mediului și dezvoltării durabile – componenta programare bugetară 2008-2010”¹⁴¹*, unde la capitolul *Întărirea capacității instituționale a MMDD*, subprogramul 1.2 *„Îmbunătățirea sistemului de comunicare și de promovare de proiecte, concepte și acțiuni de mediu”*, ca și *nouă inițiativă de finanțare*, se prevede de exemplu realizarea unei **Campanii de promovare a folosirii bicicletei ca mijloc de transport**, având ca public țintă populația de 10-50 de ani, atât din mediul urban cât și din mediul rural. Astfel, pentru 2009, este prevăzut un buget de 350 000 lei, iar în 2010 și 2011 de 400 000 lei. Sumele sunt destinate unor acțiuni precum: *editarea de materiale de promovare a conceptului, evenimente mediatice în care ministrul și secretarii de stat folosesc bicicleta ca*

¹⁴⁰ Sursa: <http://www.ms.ro/?pag=17>

¹⁴¹ Sursa: http://www.mmediu.ro/vechi/pdf/Plan_strategic-componenta_programare_bugetara.pdf

mijloc de transport, evenimente sportive cu bicicleta pentru amatori, un marș pe 2 roți în orașele din România etc. Ca și indicatori, se estimează ca un număr de 7-8 000 000 de persoane să fie informate despre beneficiile mersului cu bicicleta, și un procent 7% (în 2009) respectiv 11% (în 2011) să ajungă să folosească bicicleta ca mijloc de transport (pag.28-29).

Alte campanii de informare/promovare preconizate de MMDD sunt următoarele (pag.30-63):

- **Campanie de promovare a re/împăduririlor.** Buget preconizat pentru 2009: 500 000 lei;
- **Campanie de conștientizare a populației în vederea reducerii cantității de deșuri depozitate în locuri necorespunzătoare.** Buget estimat: de la 2 566 000 lei în 2009, la 2 700 000 lei în 2010;
- **Campanie de conștientizare a publicului cu privire la efectele schimbărilor climatice.** Buget estimat: de la 1 200 000 lei în 2009, la 1 500 000 lei în 2010.
- Campanie de informare a publicului privind stadiul implementării Directivei pentru epurarea apelor uzate urbane 91/271/CEE și principalele acțiuni pentru conformarea cu prevederile acestei directive. Buget estimat: 120 000 lei în 2010.
- Continuarea la nivel național a proiectului **“Danube Box”**, demarat în anul 2007, sub Președinția României la Comisia Internațională pentru Protecția Fluviului Dunărea (ICPDR). Proiectul are ca scop informarea și educarea copiilor privind apartenența la valorile și tradițiile spațiului dunărean, precum și **conștientizarea acestora în ceea ce privește necesitatea protejării și conservării ecosistemului acvatic al acestui bazin hidrografic.** Buget estimat, pentru 2011: 700 000 lei.
- **Campanie de conștientizare (în rândul cetățenilor) privind emisiile de CO2 provenite de la autoturismele și vehiculele ușoare noi.** Buget estimat pentru 2010: 87 000.
- **Campanie de conștientizare a publicului privind evaluarea anumitor proiecte publice și private asupra mediului.** Buget estimat pentru 2010: 144 000 lei.
- **“Printed on recycled paper”, program de „informare, constientizare si stimularea reprezentantilor autoritatilor publice centrale si locale asupra beneficiilor folosirii hartiei reciclate asupra mediului inconjurator”.** Buget estimat pentru 2010: 500 000 lei.
- **„INCHIDE, STINGE, RECICLEAZA, (informarea si educarea publicului cu privire la consumul durabil al resurselor naturale)”.** Buget estimat pentru 2009: 800 000 lei.

- **Campanii de conștientizare a publicului cu privire la calitatea aerului;** Buget alocat, estimat: de la 1840 000 lei în 2009, la 2 576 000 lei în 2010;
- **Campanii de conștientizare în domeniul zgomotului ambiant la nivel național.** Buget estimat pentru 2010: 900 000 lei; pentru 2011: 1 140 000 lei.
- **Diferite campanii de informare destinate agenților economici și autorităților implicate în implementarea unor Directive europene** (De ex: *Directiva 1999/13/CE privind limitarea emisiilor de compuși organici volatili datorate utilizării solvenților organici în anumite activități și instalații; Directiva 2004/42/CE privind limitarea emisiilor de compuși organici volatili datorate utilizării solvenților organici în anumite vopsele, lacuri și produse de refinisare a suprafețelor vehiculelor; etc.)*

Conform aceluiași document, în **România existau la nivelul anilor 2007-2008, 98723 ha de teren contaminat**, pe diverse tipuri de activități economice, de la activități siderurgice până la ferme agricole. Această suprafață reprezintă 0,42 % din suprafața terestră totală a țării (calculul ne aparține), de 231.231 km² ¹⁴², respectiv de 6% din suprafața terestră exceptând munții (de peste 800 de m).

Alte prevederi/programe din acest document politic, pe care le considerăm relevante în contextul temei noastre de studiu, mai sunt următoarele:

- **creșterea suprafeței ariilor naturale protejate (inclusiv Natura 2000¹⁴³)**, fiind prevăzut ca ponderea acestora din totalul suprafeței țării să crească de la 17% în 2007, la 19% în 2010 (*Protecția mediului*, subprogramul 2.1, „Conservarea resurselor naturale”- pag.89)
- **„programul de re-evaluare a riscurilor organismelor modificate genetic deja autorizate pe piața comunitară în scopul cultivării și comercializării”**. Bugetul estimat: de la 10 mil RON în 2009, la 15 mil. RON în 2011 (*Protecția mediului*, Noile Inițiative de finanțare, pag.111)

Din păcate, nu avem informații despre stadiul realizării proiectelor/prevederilor mai sus menționate din *Planul Strategic al MMDD*, și cu atât mai puțin despre impactul lor. Singura

¹⁴² Sursa informației despre suprafață: http://ro.wikipedia.org/wiki/Geografia_Rom%C3%A2niei

¹⁴³ Reteaua Natura 2000 este o rețea europeană de zone naturale protejate care cuprinde un esanțion reprezentativ de specii salbatice și habitate naturale de interes comunitar. A fost constituită nu doar pentru protejarea naturii, ci și pentru menținerea acestor bogății naturale pe termen lung, pentru a asigura resursele necesare dezvoltării socio-economice. (Sursa : <http://www.natura2000.ro/reteaua/ce-este/>)

măsură pe care am găsit-o, este legată de creșterea ariilor naturale protejate, și anume o Hotărâre de Guvern privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000, în octombrie 2011¹⁴⁴.

Dincolo de acest program strategic al ministerului, mai menționăm aici faptul că în aprilie 2011 a fost adoptată o Ordonanță de Urgență privind unele facilități pentru promovarea vehiculelor de transport rutier nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic, adică automobile electrice sau hibrid¹⁴⁵. Astfel, pentru anul 2011 au fost alocați 5 000 000 lei pentru stimularea achiziției de automobile cu motor electric sau hibrid, începând cu luna octombrie. Programul acordă tichete valorice (aceleași, ca valoare, din programul Rabla, dar în valori mai mari însumate) în cazul casării unor autoturisme vechi, respectiv reduceri de 10% (dar nu mai mult de 1800 euro din prețul autoturismului) pentru vehicule cu motor hibrid și 20% (dar nu mai mult de 3700 de euro), pentru vehicule cu motor electric¹⁴⁶.

VII.5. Activități de voluntariat

În România, suportul legislativ pentru voluntariat îl regăsim în legea cu același nume¹⁴⁷ apărută în Monitorul Oficial în aprilie 2001. Aici există atât fundamentul legislativ cât și o viziune de ansamblu asupra activităților de voluntariat. Mai concret, voluntariatul se referă la: ”promovarea și facilitarea participării cetățenilor români, în spiritul solidarității civice de voluntariat, organizate de persoane juridice de drept public și de drept privat fără scop lucrativ”¹⁴⁸.

Principiile de bază ale voluntariatului sunt următoarele:

- Participarea ca voluntar, pe baza consimțământului liber exprimat;
- Implicarea activă a voluntarului în viața comunității;

¹⁴⁴ Sursa: http://www.mmediu.ro/media/comunicate/2011-10-03/2011-10-05_comunicate_aprobarehgnoiariivifaunistice.pdf

¹⁴⁵ Sursa: http://www.mmediu.ro/media/comunicate/04_Aprilie_2011/20.04.2011a.pdf

¹⁴⁶ Sursa: http://www.mmediu.ro/media/comunicate/05_Septembrie_2011/2011-09-30_comunicate_programachizitiemasinielectrice.pdf

¹⁴⁷ Cf. Legea nr.195 -Legea voluntariatului- din 20 aprilie 2001

¹⁴⁸ Cf. Legea voluntariat, cap. I, dispoziții generale, art. 1.

- Desfășurarea voluntariatului cu excluderea oricarei contraprestații materiale din partea beneficiarului;
- Recrutarea voluntarilor pe baza egalității șanselor, fără nici un fel de discriminări.

Voluntariatul se desfășoară pe baza unui contract scris între voluntar și angajator, beneficiarul voluntariatului, unde se stipulează drepturile și obligațiile voluntarului. Mai concret *drepturile* voluntarului baleiază atât în zona condițiilor de muncă optime - condiții legale de protecția muncii, asigurare medicală, cât și eliberarea unui certificat nominal care să ateste calitatea voluntarului, la care se pot adăuga titluri onorifice, premii în funcție de performanță. *Obligațiile* voluntarului se referă la îndeplinirea sarcinilor date de către angajator, păstrarea confidențialității, participarea la cursuri de instruire organizate, inițiate și propuse de către angajator. Alte aspecte legislative: denunțarea sau renegocierea contractului de voluntariat are loc la cererea/inițiativa uneia dintre părți în termen de 15 zile.

În 2002 această lege a fost modificată printr-o ordonanță de urgență¹⁴⁹ publicată în Monitorul Oficial în august 2002. Îmbunătățirea legislativă adusă voluntariatului vizează sprijin pentru activități care se adresează tinerilor din categorii/zone defavorizate, cât și încurajarea tinerilor straini de a veni în stagiul în România asigurându-se rezidențiatul.

Tot în cadrul acestei ordonanțe observăm că s-a reglementat și participarea în programul comunitar „**Tineret**”, care vizează următoarele aspecte:

- Tânărul voluntar este persoana cu vârsta între 18-25 ani, care pentru un program de voluntariat va semna un contract pe o perioadă limitată (3 luni - 1 an);
- Tânărul voluntar participă într-un stat membru al UE altul decât țara lui de origine în cadrul unui proiect recunoscut de statul respectiv și de Comunitatea Europeană;
- Organizația gazdă asigură tânărului voluntar cheltuielile de transport intern, cazare și masă completă, din fonduri de la Comisia Europeană se asigură transportul extern și o indemnizație de deplasare neimpozabilă, sub formă de bani de buzunar;
- La sfârșitul stagiului de voluntariat se va elibera un certificat nominal prin care se relevă experiența și aptitudinile dobândite de către tânărul voluntar, certificat recunoscut și emis de Comisia Europeană.

¹⁴⁹ Cf. Ordonanța nr.58 din 22 august 2002 pentru modificarea și completarea Legii Voluntariatului

Pentru că nu a fost identificată o strategie în domeniul voluntariatului, considerăm că un material valoros în acest sens îl promovează Gala Societății Civile¹⁵⁰. Aici găsim o multitudine de soluții propuse de către organizațiile respondente pentru dezvoltarea sectorului non-profit:

- Delegarea serviciilor sociale de către autoritățile locale spre sectorul neguvernamental;
- Dezvoltarea parteneriatului public-privat prin susținerea financiară a unor programe de către Consiliile locale/ municipale/ județene;
- Susținerea financiară a personalului organizațiilor, costuri care nu pot fi întotdeauna acoperite din sursele de finanțare ale proiectelor;
- Invitarea ONG-urilor la sedințele Consiliilor Locale și prezentarea rapoartelor anuale pentru a se cunoaște activitatea acestora de către autorități;
- Obligativitatea prin lege de susținere a sectorului non-profit de către autorități;
- Instituționalizarea dialogului ONG - autorități publice la nivel local;
- Responsabilizarea mai vizibilă a autorităților locale în dezvoltarea societății civile și eliminarea, pe cât posibil, a politicului din strategia de dezvoltare locală;
- Consultarea și implicarea ONG-urilor în hotărârile luate de administrațiile locale în ceea ce privește sistemul social al comunității;
- Un proiect de lege care să sprijine dezvoltarea ONG-urilor prin finanțare locală și națională, precum și obligativitatea administrației locale de a pune la dispoziția ONG-urilor spațiile pentru proiectele sociale;
- Obligativitatea autorității locale de a ține o evidență a ONG-urilor de pe raza de deservire a acestora și a conlucra cu acestea;
- Organizarea unor concursuri de proiecte pentru ONG-uri de către autoritățile publice;
- Accesul la fondurile europene;
- Susținerea financiară nerambursabilă din partea autorităților locale prin aplicații pe proiecte, care ar genera competiție constructivă și cooperare între ONG-uri;
- Susținerea financiară a serviciilor oferite sau concesionarea acestora de către autoritățile locale;
- Sprijinul financiar și implicarea autorităților locale (Primării, Consilii Locale) prin asigurarea unor ajutoare materiale și prin acoperirea unor cheltuieli de întreținere;

¹⁵⁰ Cf. Studiu „Starea sectorului neguvernamental”, mai, 2010

- Susținerea financiară a ONG-urilor din mediul rural, care acordă servicii sociale persoanelor defavorizate din acest mediu, de către Consiliile Județene și ministere;
- Susținerea sectorului, din punct de vedere legislativ, de către autoritățile publice;
- Contractarea/ co-finanțarea/ concesionarea serviciilor de către stat, prin autoritățile publice locale către sectorul neguvernamental, care are responsabilitatea de a asigura resursele necesare sprijinirii persoanelor aflate în dificultate, în conformitate cu Constituția;
- Contribuție din partea autorităților publice locale și/sau centrale în asigurarea co-finanțării în proiectele europene;
- Recunoașterea publică și profesională a voluntariatului și metodelor de învățare non-formală, ex. obligativitatea voluntariatului în CV;
- Educarea societății cu privire la acest sector pentru ca implicarea lor să fie mult mai vizibilă;
- Politică stabilă și instrumente clare de aplicare în cadrul proiectelor și granturilor contractate;
- Susținerea din partea mass-mediei;
- Implicarea comunității;
- Un mai mare sprijin din partea statului, schimbarea legislației privind taxele și impozitele;
- Acordarea de facilități fiscale sectorului profit, în cazul în care sprijină activitatea ONG-urilor;
- Obligația ca toți cetățenii României să completeze formularul 230 (direcționarea a 2% din impozit) către un ONG;
- Mai multă publicitate pentru direcționarea sumei de 2% către ONG-urile recunoscute în comunitate;
- Mai multe întâlniri între reprezentanții sectorului, ocazii de a se cunoaște, de a-și împărtăși bunele practici și învățămintele și de a crea strategii comune de lucru și dezvoltare;
- Buna relaționare cu celelalte organizații publice și private, care activează în același domeniu de activitate, schimb de informații cu privire la programele desfășurate între organizații pentru o complementaritate a serviciilor adresate beneficiarilor, o promovare cât mai intensă a programelor pentru ca acestea să fie cunoscute, dezvoltarea resurselor

financiare (în domeniul dependenței de alcool, acestea sunt extrem de puține, aproape inexistente) ;

- Organizarea de cursuri pentru accesarea de fonduri;
- Recunoașterea ONG-urilor ca parteneri de dialog;
- Stimularea voluntariatului după modelul altor țări;
- Un amendament la legea educației, prin care voluntariatul studenților într-o organizație non-profit de profilul specializării, să fie acceptat ca stagiu de practică;
- Informarea cetățenilor de importanța ONG în dezvoltarea comunităților;
- Transformarea voluntariatului ca formă de resursă umană pentru organizații. Acest sistem ar trebui implementat tuturor ONG-urilor.
- Firmele puternice ar trebui să adopte câte un ONG și să demonstreze că parteneriatul este viabil... și chiar și profitabil;
- Sprijin din partea mass-mediei și pentru ONG-urile din provincie;
- Surse de finanțare sigure și permanente care să acopere, mai ales în cazul asociațiilor, care au activitate voluntară permanentă, pe parcursul anului măcar costurile minime curente legate de spațiu, costuri de întreținere, internet, curent, telefon, transport, consumabile etc.
- Sprijinul logistic gratuit, cursuri de specialitate gratuite oferite de cei care activează în domeniul ONG și cunosc sectorul și problemele cu care se confruntă, mai ales, cele mici care supraviețuiesc cu greu;
- Lipsa unei educații (încă din școală) de a activa ca voluntar în cadrul unei organizații neguvernamentale;
- Conștientizarea guvernelor de necesitatea ajutării, finanțării sectorului ONG, comunicarea mai activă a activității sectorului și rolului acestuia
Sprijinul autorităților locale și naționale, facilități fiscale, accesul la fondurile europene;
- Proceduri mai simple și mai puțin birocratice pentru obținerea și gestionarea finanțărilor din fondurilor publice;
- Existența surselor de finanțare și la nivelul bugetelor locale sau județene creșterea sustenabilității organizațiilor neguvernamentale, prin facilitarea accesului acestora la servicii de dezvoltare organizațională;
- În primul rând specializarea membrilor/ angajaților ONG-urilor în domenii precum scriere de proiecte și management al proiectului deoarece obținerea de finanțări europene

reprezintă o mare oportunitate pentru dezvoltarea organizațională a fiecărui ONG în parte;

- Campanie națională de promovare a voluntariatului, astfel încât întreaga populație să afle de posibilitatea îmbunătățirii comunității în care trăiesc prin astfel de muncă;
- Trening-uri cu teme: comunicare, realizarea unui site, strângere de fonduri;
- Simpozioane tematice (de mai multe zile) în care să aibă loc întâlniri între ONG;
- În cazul organizațiilor studentești să existe un sprijin mai mare din partea centrului universitar de care aparține,
- Mărirea taxei a impozitului pe venit direcționată către ONG-uri de la 2% la 5%;
- Mai bună comunicare inter-organizații - care ar face posibilă găsirea unor noi oportunități comune;
- Informarea, constientizarea și responsabilizarea comunităților/grupurilor de persoane prin intermediul mass-media vizuală/ scrisă – în mod corect asupra realităților cotidiene;
- Reglementări fiscale clare pentru acest sector, tratament și acces egal în accesarea finanțărilor pentru proiectele proprii sau / și cele în parteneriat;
- O mai mare susținere din partea statului prin autoritățile centrale dar mai ales locale și de asemenea o implicare a autorităților publice locale în susținerea ONG;
- Dezvoltarea spiritului civic și a voluntariatului în rândul cetățenilor;
- Consultanță de specialitate clară pentru fiecare domeniu în care fiecare ONG are carențe. Astfel, acestea s-ar putea dezvolta sau cel puțin ar putea să funcționeze la nivel optim;
- Probabil că existența unor compartimente specializate ne-ar ajuta mai mult în îndeplinirea misiunii organizației și în accesul la resurse din partea mediului de afaceri;
- Modificarea codului fiscal, rambursarea TVA inclusiv pentru ONG-uri;
- O mai bună comunicare între ONG-uri, la nivel local, regional și național. Coerența sectorului neguvernamental și imaginea trebuie să fie la nivel înalt la toate acțiunile de impact (conferințe naționale, evenimente, seminarii). Organizațiile de suport (cele care sprijină sectorul) să se consulte mai des cu ONG-urile, să se realizeze strategii de comunicare și acțiune la nivel înalt pentru a obține rezultate maxime;
- Un cadru legal care să reglementeze finanțarea serviciilor oferite de organizații, ca servicii de interes public realizate de instituții private;

- Legislație care să susțină finanțarea de către stat a serviciilor sociale ale ONG-urilor, ca alternativă mai ieftină și mai eficientă; legislație care să încurajeze implicarea comunității și sectorului de afaceri;
- Măsuri de monitorizare a activității în sectorul non-profit, pentru a preveni apariția ONG-urilor fantomă, înființate doar pentru a folosi prevederi legislative și care nu au activitatea justificată;
- Restrângerea gamei de organizații care pot beneficia de mecanismul 2%;
- Scutirea de anumite taxe și impozite pentru finanțările care vin din afara țării;
- Crearea cadrului legal pentru ca ONG-urile să poată lua credite bancare;
- Modificarea cadrului legal prin care să se creeze facilități pentru ca mediul de afaceri să fie încurajat să susțină sectorul non-profit;
- Să se pună accent mai mare în unitățile de învățământ, de la cele mai mici vârste, dar cu accent în zona învățământului liceal și superior, pe explicarea noțiunilor de voluntariat și încurajarea copiilor și tinerilor să se implice în astfel de activități;
- Prin extinderea garantării de către stat a cofinanțării pentru accesarea fondurilor structurale - de care beneficiază în prezent autoritățile publice locale, instituțiile de învățământ superior publice și institutele de cercetare-dezvoltare publice acreditate, regiile de alimentare cu apă și canalizare - și pentru organizațiile neguvernamentale;
 - Lobby pe lângă guvern pentru acordarea unor facilități organizațiilor non-profit, precum: anularea impozitului forfetar, recuperarea TVA, aplicarea unor taxe și impozite egale, acordarea sumelor garantate prin bugetul de stat;
 - O mai bună campanie de informare, din partea statului, către ONG-uri, despre accesarea fondurilor europene;
 - Acordarea unor garanții guvernamentale în asigurarea cofinanțării în proiectele europene;
 - O mai bună implementare a 2%, amendarea legii voluntariatului, recunoașterea la nivel național a codului etic, o mai bună coordonare între departamentele de responsabilitate socială corporatistă și sectorul neguvernamental;
 - Înființarea de noi centre de resurse pentru ONG-uri;
 - Un sistem de evaluare al proiectelor mai rapid (în cazul programelor de cooperare transfrontalieră);
 - Programe de dezvoltare organizațională pentru organizațiile fără experiență;
 - Programe suport pentru calificarea personalului de execuție;

- Parteneriatele cu Instituțiile Publice și schimburi de experiență cu centre similare din Comunitatea Europeană;
- Activarea ONG-urilor la nivel de județ, în scopul implicării societății civile la nivelul comunităților locale;
- Dezvoltarea organizațională prin management pe proiecte nu oferă suficiente oportunități pentru includerea în organigramă și susținerea de personal specializat pentru fundraising și PR. Mai mult, fără existența unei strategii adecvate de comunicare, comunicarea cu sectorul privat devine complicată;
- Deși existența resurselor pentru a susține activitățile incluse în strategia organizației există prin proiectele în derulare, în perspectivă, această strategie nu este sustenabilă;
- Angajarea unor persoane specializate pe anumite domenii: în PR (comunicare), management organizațional, strângere de fonduri, scriere de proiecte - chiar dacă există o persoană care se ocupă de fiecare dintre aceste probleme, aceasta are responsabilități multiple și lipsește calificarea pentru aceste posturi;
- Prevederi legislative care să presupună recompensarea donatorilor individuali într-un anumit mod;
- Îmbunătățirea legii voluntariatului;
- Debirocratizarea autorităților române care se ocupa de gestionarea fondurilor europene. De asemenea, în unele cazuri este necesară instruirea personalului care realizează monitorizarea și evaluarea implementării proiectelor;
- Respectarea termenelor de către autorități în cazul acordării finanțărilor prin FSE;
- Campanie de conștientizare (în mass-media) pentru alocarea 2% din venit;
- Respectarea legislației existente de către autoritățile publice centrale și locale în ceea ce privește susținerea serviciilor sociale ale organizațiilor nonprofit;
- Modificarea legislației astfel încât autoritățile publice locale să fie obligate să susțină dezvoltarea sectorului neguvernamental;
- O disponibilitate mai mare spre dialog a autorităților;
- Recunoașterea anilor de voluntariat ca vechime în câmpul muncii;
- Deblocarea fondurilor europene;
- Centralizarea tuturor rezultatelor ONG-urilor și compararea cu rezultatele statului pe aceleași domenii ca ale ONG-urilor, apoi compararea bugetelor alocate, în vederea alocării unor fonduri mai mari de la stat către ONG-uri;

- Alocarea unor fonduri pentru susținerea activităților de lobby.¹⁵¹

Pe de altă parte, Agenția Națională pentru Sport și Tineret – ANST - coordonează o serie de direcții de tineret la nivel de județ din toată țara care au ca scop promovarea educației nonformale. Cu proiecte de scurtă durată, 1 lună - 12 luni, aflăm că tinerii din diverse județe ale țării au beneficiat de o stimulare pe direcția voluntariatului prin informare și activități în beneficiul comunității.

VII.6. Incluziune socială

Nu putem vorbi de incluziune socială fără a stabili semnificația conceptului de excluziune socială, între cele două noțiuni stabilindu-se un raport de succesiune: procesul de incluziune socială apare ca o necesitate în urma excluziunii indivizilor din unul sau mai multe sisteme ale societății. Incluziunea socială, prin mecanismele ei, vizează astfel strategiile de rezolvare a situațiilor problematice care au stat la baza sau care sunt efecte ale excluziunii sociale.

În vreme ce excluziunea descrie fenomenul prin care anumiți indivizi sau grupuri sociale sunt marginalizați și privați de oportunitățile de angajare, oportunitățile de venit și cele educaționale sau sunt excluși de la activitățile și rețelele sociale și comunitare, incluziunea socială reprezintă procesul a cărui finalitate este asigurarea funcționării sociale normale a persoanelor aflate în situații de excluziune socială sau cu risc ridicat de marginalizare, prin dezvoltarea capacităților și oferirea de oportunități. Prin urmare, relația dintre cele două noțiuni se stabilește în felul următor: combaterea excluziunii se realizează prin promovarea incluziunii.

Pentru studierea și evaluarea fenomenului excluziunii sociale, cât și pentru elaborarea măsurilor de promovare a incluziunii sociale, organismele internaționale importante au dezvoltat propriile metodologii, cu seturile de indicatori specifici, ce permit și realizarea de comparații internaționale.

¹⁵¹ Cf. Studiu “Starea sectorului neguvernamental”, mai. 2010, pg 24-30

Listele de indicatori ai incluziunii/excluziunii sociale adoptate de Organizația Națiunilor Unite sau de Comisia Europeană sugerează o interpretare conceptuală ce acoperă următoarele dimensiuni:

Excluziunea economică – sărăcie și inegalitate;

Excluziunea de la piața muncii – excluziunea persoanelor ocupate, excluziunea de la ocupare;

Excluziunea de la locuire și condițiile de trai – utilități, calitatea locuinței, accesul la locuință și costul locuirii, dotarea cu bunuri, supra-aglomerare;

Excluziunea de la educație – participarea la educație și nivelul de educație;

Excluziunea de la sănătate – accesul la servicii de sănătate, mortalitate și morbiditate, stil de viață sănătos;

Observăm importanța majoră acordată sărăciei sau deprivării materiale ca indicator al excluziunii sociale. Sistemele de indicatori uzitate la nivel mondial pun în evidență, ca factor dominant de excluziune, lipsa sau degradarea resurselor de tip economic: predomină indicatorii monetari, indicatori ai condițiilor de viață (condiții de locuit, dotare cu bunuri durabile, consumul de bunuri și servicii etc), indicatori referitori la percepția subiectivă privind nivelul de trai. Însă, între sărăcie și excluziune socială nu este doar o diferență la nivel conceptual. În timp ce sărăcia echivalează cu egalitatea sau inegalitatea veniturilor, consumului, a componentelor materiale în general, excluziunea socială are legătură directă cu inegalitatea șanselor, a oportunităților, ea referindu-se la diverse drepturi (sociale, economice, politice, culturale) și la mecanismele prin care cei excluși sunt împiedicați să beneficieze de ele. Sărăcia este direct proporțională cu starea materială, însă excluziunea socială nu este combătută în mod obligatoriu atunci când resursele cresc. Excluziunea de la resursele economice este complementată de excluziunea de la participarea socială și viața politică.

Sintetic, principalele etape ale dezvoltării programelor de combatere a excluziunii și promovare a incluziunii sociale în România au fost:

- 2001-2002 realizarea primelor Planuri Naționale de Acțiune în domeniul Incluziunii Sociale (PNAInc), obiective, ținte pentru 2001-2003, strategii ale celor 15 state membre UE;
- 2001-2002 în România se înființează CASPIS – Comisia Anti-Sărăcie și Promovare a Incluziunii Sociale, HG. nr. 705/3.06.2002, și este elaborat primul PNAInc, HG nr. 829/31.06.2002
- 2002-2003 și 2004-2008 Planuri județene Anti-Sărăcie în România conform Memorandumului Comun de Incluziune Socială;
- 2003-2005 realizarea celui de al doilea ciclu de PNAInc ale celor 15 state membre UE;
- 2005 România întocmește și aprobă Programul de Implementare PNAInc 2006-2008;
- 2005 se desființează CASPIS, atribuțiile fiind preluate de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Direcția pentru Incluziune Socială și Compartimentele pentru Incluziune Socială;
- 2006-2008 se realizează PNAInc și se modernizează MDC (Metoda Deschisă de Coordonare), pentru cele trei arii de politici: incluziune socială, pensii, politici de sănătate și îngrijiri pe termen lung;
- 2006-2008 România realizează Primul Raport Național de Acțiune în Domeniul Incluziunii Sociale în calitate de nou stat membru al UE, propunându-și ca acțiuni prioritare creșterea standardului de viață, înlesnirea ocupării și promovarea politicilor incluzive, accesul persoanelor și a grupurilor dezavantajate la resurse, drepturi, servicii, îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației rroma;
- 2008-2010 realizarea și aplicarea celui de al doilea ciclu de PNAInc și pentru noile state membre UE, inclusiv România și Bulgaria (Rapoarte Naționale Strategice pentru perioada 2008-2010 în domeniul incluziunii sociale);
- Programul Național de Reformă 2011-2013 – Strategia Privind Reforma în domeniul asistenței sociale;

În contextul zilelor noastre, dezvoltarea umană în România se urmărește a fi realizată în acord cu programele și strategiile naționale de dezvoltare congruente cu cele din UE.

Din cele șase obiective principale ale celui mai recent document strategic de la nivel european, „Europa 2020”, două privesc tinerii și se referă la reducerea ratei de abandon școlar, de la valoarea actuală de 15%, la 10% și majorarea procentului persoanelor cu vârste cuprinse între 30 și 34 de ani, cu studii superioare, de la 31%, la cel puțin 40%.

Strategia Fiscal-Bugetară pe termen mediu a României, în acord cu documentul european mai sus menționat, stabilește țintele pentru cele două obiective, în funcție de realitatea socială din România. Astfel, valorile asumate pentru reducerea ratei abandonului școlar sunt: de la 16,3% în 2010, la 14,8% în 2013, iar pentru creșterea procentului absolvenților, sunt: de la 17,61% în 2010, la 20,25% în 2013.

Strategia Națională privind Protecția Socială și Incluziunea Socială 2008-2010 a avut printre obiectivele principale și stimularea participării tinerilor și a grupurilor vulnerabile pe piața muncii.

Planul Național de Dezvoltare face referire la următoarele ținte: se dorește o creștere a ratei de ocupare generală a tinerilor (15-24 ani), de la 29,1%, în anul de referință 2004, la 32,7%, în anul 2015 și o scădere a ratei șomajului BIM în rândul tinerilor (15-24 ani), de la 21%, în anul de referință 2004, la 19,5%, în 2015.

Politici, măsuri și programe pentru atingerea obiectivelor

Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale este instituția principală responsabilă cu elaborarea și implementarea politicilor în domeniul social și adoptarea măsurilor de protecție socială, în funcție de nevoile sociale identificate și de aquis-ul comunitar, de politicile și strategiile Uniunii Europene.

MMFPS este în același timp și Autoritate de Management pentru Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane, ceea ce dă posibilitatea corelării nevoilor identificate

pe piața muncii cu obiectivele acestui program și, respectiv, cu obiectivele liniilor de finanțare deschise de această structură.

Conform Planului Strategic Instituțional pentru perioada 2011 – 2013 al MMFPS, în România anului 2010 erau înregistrați 1.572 de tineri peste 18 ani expuși pericolului marginalizării, aflați, fie în asistență maternală, fie în servicii de tip rezidențial, sub ocrotirea rudelor sau a altor familii/persoane.

Activitate MMFPS pentru susținerea serviciilor adresate tinerilor cu risc social a constat în implementarea "Programului pentru tinerii aflați în situații de risc", care face parte din „Proiectul de Incluziune Socială” (SIP)¹⁵².

"În cadrul acestui program au fost depuse 19 proiecte, din care au fost selectate 13 proiecte de construcție sau reabilitare/extindere de clădiri și dotarea acestora cu echipamentul și mobilierul necesar, în vederea înființării unor centre sociale cu destinație

multifuncțională pentru această categorie vulnerabilă, cu o valoare de 5.664.693,15 euro. În prezent, 3 contracte de finanțare au fost încheiate."

MMFPS a dispus și acordarea de subvenții pentru:

- 3 organizații neguvernamentale ce dețin 3 centre, deserving 215 persoane fără adăpost, printre care și tineri. Valoarea subvenției a fost de 330.400 lei;
- 13 organizații neguvernamentale, cu 16 centre rezidențiale, în grija cărora se găsesc 327 tineri ce au părăsit sistemul de protecție a copilului și nu au unde să locuiască. În acest caz, subvenția acordată a fost de 940.728 lei.

¹⁵² Finanțat prin împrumut de la Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD) și cofinanțat de Guvernului României, în baza Acordului de Împrumut nr. 4825 RO dintre România și BIRD, ratificat prin Legea nr. 40/2007.

Raportul de cercetare privind economia socială în România din perspectivă europeană comparată, pus la dispoziție pe site-ul MMFPS, pune în evidență faptul că, riscul de a fi în sărăcie este cel mai mare pentru populația tânără, cu vârsta între 15-24 de ani (8,4% în 2009). Riscul scade foarte puțin pentru copiii de vârstă 0-14 ani (8,4% în 2009) și se reduce mai mult pentru tinerii de 25-34 de ani (5,4% în 2009). Neașteptat, valoarea cea mai redusă se înregistrează în rândul populației aflată la vârsta pensionării. Cauzele se regăsesc în mijloacele puține de care dispun tinerii pentru a se dezvolta și pentru a intra pe piața muncii, prin comparație cu cei de vârste mai înaintate. Astfel, datele privind șomajul BIM indică un procent, în anul 2009, de 18,6% - cel mai mare înregistrat la nivelul întregii populații - în cazul tinerilor cu vârsta între 15-24 de ani.

Din același raport, aflăm însă că, măsurile active datorate politicilor referitoare la stimularea ratei angajării șomerilor au avut un trend ascendent de la nivelul anului 2000, remarcându-se lipsa lor către anul 2008, an în care cheltuielile pentru încurajarea angajatorilor de a oferi locuri de muncă șomerilor au ajuns la 7,3% din totalul cheltuielilor bugetare dedicate protecției sociale a șomerilor. Fondurile utilizate pentru combaterea marginalizării au cunoscut o creștere exponențială în 2008 față de anii precedenți (1,2%). Procentul mic se datorează în buna măsură și apariției relativ târzii (în 2006) a măsurilor în acest sens. Anul 2009 a fost însă marcat de o scădere semnificativă a valorilor ambilor indicatori, aflați la o treime din valorile anului precedent.

În cadrul Studiului ANBCC, " Tinerii și incluziunea pe piața muncii. Nevoi, așteptări, soluții, obstacole.", derulat în anul 2010, s-a realizat și o analiză a Hotărârilor Consiliilor Județene și s-a constatat că, incluziunea socială a tinerilor suscită interes în grade diferite de la o regiune la alta. Cele mai multe hotărâri vis-à-vis de incluziunea tinerilor au fost luate în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, unde au fost adoptate 9 astfel de decizii legislative. În ordine descrescătoare urmează, cu 6 hotărâri, Regiunea București-Ilfov, apoi, Centru și Sud-Est, cu 5 hotărâri, Regiunea Sud, cu 4 și doar un singur act legislativ a fost adoptat în interesul tinerilor la nivelul consiliilor județene din Regiunile Vest și Sud-Vest.

Detaliat, situația se prezintă în felul următor: din cele 36 de județe care au fost incluse în proiectul ANBCC, 20 dintre județele cuprinse în analiză nu au avut nicio hotărâre a Consiliului Județean în ceea ce privește integrarea socială a tinerilor, 9 județe au avut câte una, 2 județe câte două și câte un județ au avut câte 3, 4, 5 și, respectiv, 6 hotărâri referitoare la problemele tinerilor.

Tematic, aceste acte legislative au fost orientate către:

- Programul de asistență socială - tineri aflați în situații de risc;
- Repartizarea, închirierea, exploatarea și administrarea locuințelor pentru tineri prin programul ANL;
- Programul „Participarea tinerilor la Administrația Locală”;
- Programul „Oportunități de formare profesională și ocupare pentru persoane din mediul rural”;
- Proiecte pentru tineret. ce vizează susținerea unor activități educative, cultural-artistice, sportive, tabere de creație, burse;
- Repartizarea de terenuri de către Consilii, pentru tineri, în vederea construirii de locuințe;
- Taxe stimulative pentru înființarea de IMM-uri de către tineri.

Interesul față de tematica incluziunii sociale a tinerilor poate fi analizat și prin prisma gradului de accesare a fondurilor europene. Conform studiului ANBCC, valoarea totală a proiectelor dedicate tinerilor reprezenta, la sfârșitul lunii septembrie 2010, 17% din granturile totale acordate prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane. Concret, acești 17 % însumau 9.885.081.531 lei, dintr-un total de 1.961.470.664 lei investiți în proiecte de dezvoltare a resurselor umane. Acest procent rezultă din calcularea fondurilor acordate tuturor proiectelor de pe Axa Prioritară 1, DMI 1.5 – „Programe doctorale și post-doctorale” în sprijinul cercetării și de pe Axa 16 Prioritară 2, DMI 2.1 – „Tranziția de la școală la viața activă”, cât și proiectelor de pe celelalte Axe Prioritare, dedicate tinerilor.

Implementarea politicilor sociale în ceea ce privește prevenirea marginalizării și excluziunii sociale este susținută de o serie de acte normative, pe care le prezentăm mai jos.

Incluziunea socială a tinerilor este reglementată legal, în principal, prin Legea 116/2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale. Scopul legii este garantarea accesului efectiv, în mod deosebit al tinerilor, la drepturi elementare și fundamentale, cum sunt: dreptul la un loc de muncă, la o locuință, la asistență medicală, la educație, precum și instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a marginalizării sociale și mobilizarea instituțiilor cu atribuții în domeniu.

"Marginalizarea socială, în sensul acestei legi, se definește prin poziția socială periferică, de izolare a indivizilor sau grupurilor cu acces limitat la resursele economice, politice, educaționale și comunicaționale ale colectivității; ea se manifestă prin absența unui minimum de condiții sociale de viață."

Instituțiile care dobândesc atribuții specifice prin această lege sunt: Agenția Națională Pentru Ocuparea Forței de Muncă, Consiliile județene, Consiliile locale, Unitățile de Asistență de Sănătate Publică, Ministerul Educației și Cercetării și Unitățile de Învățământ.

Pentru a beneficia de prevederile legii, tinerii trebuie să corespundă statutului de persoană marginalizată social. În conformitate cu Hotărârea de Guvern nr.1149/2002, acesta înseamnă ca tânărul să îndeplinească condițiile Legii nr. 416/2001, prin care să beneficieze de venit minim garantat sau să facă parte dintr-o familie beneficiară de venit minim garantat. De asemenea, trebuie să se regăsească în cel puțin două din următoarele situații:

- nu are loc de muncă;
- nu are locuință în proprietate sau în folosință;
- locuiește în condiții improprii;
- are unul sau mai mulți copii în întreținere sau face parte dintr-o familie cu mulți copii în întreținere;
- este încadrată în categoria persoanelor cu handicap sau invaliditate;
- are în întreținere o persoană încadrată în categoria persoanelor cu handicap grav, accentuat ori invaliditate gradul I sau II;

- a executat o pedeapsă de privare de libertate.

Legea 116/2002 este garantul legal prin care tinerii marginalizați în domeniul ocupării, cu vârsta între 16 și 25 de ani, primesc sprijin prin consiliere profesională, mediere și prin plasare în muncă. Instrumentul principal prin care se beneficiază de acest ajutor este contractul de solidaritate încheiat între tineri și agențiile județene pentru ocuparea forței de muncă. "Prin acest tip de contract, agențiile se obligă să acorde tinerilor servicii de mediere și consiliere profesională, să identifice angajatorii de inserție și să-i informeze cu privire la facilitățile acordate prin lege în cazul angajării tinerilor confrunțați cu riscul excluderii profesionale".

Conform Raportului referitor la aplicarea prevederilor Legii nr. 116/2002, în anul 2010 au beneficiat de mediere și consiliere profesională 1.005 tineri marginalizați și au fost încheiate 943 de contracte de solidaritate și identificați 392 angajatori de inserție. Din cele 943 de contracte, 13,4% au fost încheiate de tinerii proveniți din centrele de plasament și de primire a copilului, 3,6% - de către tinerii singuri cu copii în întreținere, 22,6% - de tinerii familiști cu copii în întreținere, 20% - de tinerii familiști fără copii în întreținere, 40,4% - de tinerii aflați în alte categorii de dificultăți. Tot în anul 2010, 825 de tineri marginalizați au fost încadrați în muncă. Dintre aceștia, 74,3% au fost încadrați în muncă datorită serviciilor de mediere, iar restul de 25,7%, prin serviciile de consiliere profesională.

Tot prin Legea 116/2002, în anul 2010, consiliile locale au facilitat accesul la locuință pentru 5.751 de tineri singuri și 4.379 de familii tinere marginalizate, ceea ce înseamnă acoperirea unui procent de 36% din totalul tinerilor singuri, care aveau nevoie de locuință și, respectiv, a unui procent de 43% din totalul familiilor tinere fără locuință. Locuințele au fost asigurate tinerilor prin construirea (541 pentru tinerii singuri și 635 pentru familiile tinere), cumpărarea (8 și, respectiv, 50) sau închirierea lor (1.031 și, respectiv, 1.599). Totodată, a fost asigurat accesul la serviciile publice de strictă necesitate pentru 92,6% (37.315) din tinerii singuri marginalizați și pentru 82,8% (32.108) din familiile tinere marginalizate.

În ceea ce privește asistența de sănătate, prin aplicarea Legii 116/2002, au beneficiat de asistență medicală 34,2% (165.293) dintre persoanele¹⁵³ făcând parte din familii pentru care s-a stabilit venitul minim garantat, fără plata contribuției pentru asigurările de sănătate.

Aceeași lege stipulează și acordarea de burse de școlarizare copiilor și tinerilor care fac parte din familii cu drept de a primi venitul minim garantat și care au doi sau mai mulți copii înscriși la școală. În anul 2010, au fost acordate 58.571 astfel de burse. Pentru tinerii din familii marginalizate, absolvenți ai învățământului obligatoriu, s-au acordat și burse de continuare a studiilor, în 2010 beneficiind de ele 61.327 de elevi și 45 de studenți. Elevilor provenind din familii marginalizate li s-a asigurat și accesul în tabere de odihnă sau de instruire (1.962 de elevi au beneficiat de acesta).

Legea 116/2002 reprezintă cadrul legal prin care tinerii singuri, marginalizați sau din familii marginalizate au asigurat accesul la serviciile publice de strictă necesitate: apă, energie electrică, gaze naturale, termoficare etc. În anul 2010, 728 de astfel de ajutoare au fost acordate prin semnarea de contracte cu furnizorii de servicii.

Există și alte prevederi legale relevante pentru incluziunea socială a tinerilor. Redăm mai jos extrasele din legislație:

"- HG 829 din 2002 privind aprobarea Planului național antisărăcie și promovare a incluziunii sociale:

Obiectivul 5: Stimularea ocupării populației de romi în economia formală. Un accent special trebuie acordat angajării tinerilor.

- Lansarea unui program agresiv de formare profesională și angajare a tinerilor

Obiectivul 4:

¹⁵³ În raportul privind aplicarea prevederilor Legii nr. 116/2002 în anul 2010 nu se specifică clar în text că este vorba despre persoane tinere, însă din contextul legii se poate deduce aceasta.

Suport masiv pentru participarea la învățământul secundar, în primul rând la cel vocațional, dar și la cel liceal care duce spre învățământul superior: burse, cămine etc.

Mărirea numărului de studenți romi"

- Legea 448/2006 art.16 alin. 8:

"Studenții cu handicap grav și accentuat beneficiază, la cerere, de reducerea cu 50% a taxelor pentru cazare și masă la cantinele și căminele studențești."

- Legea 76 din 2002, art. 80:

"**(1)** Angajatorii care încadrează în muncă pe durată nedeterminată absolvenții ai unor instituții de învățământ sunt scutiți, pe o perioadă de 12 luni, de plata contribuției datorate la bugetul asigurărilor pentru somaj, aferentă absolvenților încadrați și primesc lunar, pe această perioadă, pentru fiecare absolvent:

a) o sumă egală cu valoarea indicatorului social de referință în vigoare la data încadrării în muncă, pentru absolvenții ciclului inferior al liceului sau ai școlilor de arte și meserii; **b)** o sumă egală cu de 1,2 ori valoarea indicatorului social de referință în vigoare la data încadrării în muncă, pentru absolvenții de învățământ secundar superior sau învățământ postliceal;

c) o sumă egală cu de 1,5 ori valoarea indicatorului social de referință în vigoare la data încadrării în muncă, pentru absolvenții de învățământ superior.

(2) Angajatorii care încadrează în muncă pe durată nedeterminată absolvenți din rândul persoanelor cu handicap primesc lunar, pentru fiecare absolvent, sumele prevăzute la alin. (1), pe o perioadă de 18 luni.

(3) Nu beneficiază de prevederile alin. (1) și (2) angajatorii care au obligația, potrivit legii, de a încadra în muncă absolvenți ai instituțiilor de învățământ, pentru absolvenții din aceasta categorie."

- Art.84 din Legea 76 din 2002:

"Angajatorii care creează noi locuri de muncă și care încadrează în muncă, pe locurile de muncă nou-create, șomerii aflați în evidența agențiilor pentru ocuparea forței de muncă, pentru o perioadă de cel puțin 3 luni consecutive de la data înregistrării în evidența acestor agenții, beneficiază, din bugetul asigurărilor pentru somaj, de o sumă egală cu de 8 ori valoarea indicatorului social de referință în vigoare la data încadrării în muncă, cu obligația menținerii raporturilor de muncă sau de serviciu cel puțin 3 ani. Angajatorii care încetează raporturile de muncă sau de serviciu ale persoanelor prevăzute la alin. (1) anterior termenului de 3 ani sunt obligați să restituie în totalitate agențiilor pentru ocuparea forței de muncă sumele încasate pentru fiecare persoană încadrată în condițiile alin. (1), plus dobânda de referință a Băncii Naționale a României, în vigoare la data încetării raporturilor de muncă sau de serviciu, dacă încetarea acestora a avut loc din motivele prevăzute la art. 83 alin. (2). Nu beneficiază de măsura de stimulare prevăzută la alin. (1) angajatorii care într-o perioadă de un an, anterioară datei încadrării în muncă în condițiile alin. (1), au fost în raporturi de muncă sau de serviciu cu persoanele angajate din categoria prevăzută la respectivul alineat."

- OUG 68 din 2003, art. 23:

"Beneficiarii de servicii sociale pot fi: copiii, persoane vârstnice, persoane cu handicap, persoane dependente de consumul de droguri, alcool sau alte substanțe toxice, persoane care au părăsit penitenciarele, familii monoparentale, persoane afectate de violența în familie, victime ale traficului de ființe umane, persoane infectate sau bolnave HIV/SIDA, fără venituri sau cu venituri mici, imigranți, persoane fără adăpost, bolnavi cronici, persoane care suferă de boli incurabile, precum și alte persoane aflate în situații de nevoie socială."

Intervențiile în ceea ce privește prevenirea marginalizării și excluziunii sociale prin formare și ocupare, a tinerilor 16-25 (35) de ani și a grupurilor vulnerabile, sunt susținute legislativ astfel¹⁵⁴:

¹⁵⁴ Sursa datelor o reprezintă lucrarea „Implementarea politicilor privind piața muncii în România”, București, INS 2011, pg 8-15, 25-36, precum și anexele lucrării.

Legea nr. 76/2002 privind sistemul de șomaj și stimularea ocupării forței de muncă (cu modificări și completări ulterioare), și / sau, **O.U.G. nr. 28/2009** privind reglementarea unor măsuri de protecție socială:

1. Indemnizația de șomaj – reprezintă plățile făcute către lucrătorii care au contribuit la fondurile de asigurări de șomaj, și care sunt înregistrați ca șomeri, dar și tinerilor absolvenți de învățământ. Aceste plăți se fac pe o perioadă de timp limitată, ca o compensare parțială a pierderii locului de muncă, sau a veniturilor absolvenților de învățământ. **Indemnizația de șomaj** se acordă diferențiat în funcție de perioada de cotizare astfel:

- șase luni pentru persoane care au contribuit cu plăți la fondurile publice de asigurări de șomaj, cel puțin un an;
- nouă luni contribuabilii cu un stagiu de cotizare de cel puțin cinci ani;
- 12 luni pentru stagiul de cotizare mai mare de 10 ani.

Pentru persoanele afectate de criză se prevede prelungirea cu trei luni a perioadei în care se acordă **indemnizația de șomaj**.

Asistența în caz de șomaj reprezintă plăți care se fac către cei aflați în șomaj care:

- fie nu au contribuit la fondurile de șomaj (tinerii absolvenți);
- fie au depășit perioada pentru care erau îndreptățiți să primească indemnizația de șomaj.

Beneficiile în caz de șomaj – sunt plăți care compensează pierderea salariului, în cazul persoanelor apte de muncă, și care vor să muncească, dar care nu găsesc un loc de muncă. Aceste plăți se acordă inclusiv persoanelor care nu au mai lucrat înainte. Plățile se fac din fonduri publice:

- **beneficii „parțiale” în caz de șomaj**, compensează pierderile datorate fie lucrului involuntar **într-o formă de program redus, sau și intermitent**, din diverse cauze (recesiune accidente, catastrofe, condiții meteo, altele), în care relațiile angajat, angajator nu se întrerup;
- **beneficii în caz de șomaj „parțial”**, se acordă persoanelor cu program de lucru parțial, care independent de voința lor și-au pierdut locul de muncă cu program

normal, sau un alt loc de muncă cu program parțial și sunt disponibile să lucreze mai multe ore;

- **plăți compensatorii**, se acordă persoanelor care disponibilizate din unități economice care fie și-au redus activitatea, fie și-au încetat orice formă de activitate;
- **plăți compensatorii în caz de faliment**, sunt acordate salariaților care nu și-au primit salariile ca urmare a declarării insolvenței publice și falimentului unităților economice (întreprinderilor).

2. Preconcedierea sub forma informării și consilierii acordate de ANOFM, servicii de prea-concediere sub forma consilierii, reprezintă o formă de intervenție profilactică pe piața locurilor de muncă, adresate persoanelor ocupate amenințate de șomaj. Aceste servicii furnizează informații privind piața muncii și evoluția ocupațiilor pe piața muncii.

3. Măsuri de preconcediere sub forma cursurilor de instruire – sunt destinate creșterii și diversificării competențelor profesionale în scopul asigurării unei mai bune mobilități pe piața muncii, a persoanelor amenințate de șomaj.

4. Instruirea pentru persoanele aflate în detenție – urmărește reintergrarea în muncă a persoanelor supuse privării de libertate, persoane aflate în detenție și care mai au de executat cel mult nouă luni de pedeapsă. Acest tip de instruire presupune derularea unor programe de formare profesională, organizate de agențiile de ocupare, pentru persoanele aflate în detenție, încă cel mult nouă luni.

5. Recalificare și specializare, pentru persoane ocupate expuse riscului de a-și pierde locul de muncă – înseamnă activarea de programe de formare profesională de inițiere, calificare și specializare în alte profesii și meserii, cerute pe piața muncii, și destinate persoanelor ocupate expuse riscului de a-și pierde locul de muncă.

6. Veniturile în completare pentru absolvenți - reprezintă dreptul absolvenților înregistrați ca șomeri ANOFM, indemnizați și care se angajează înainte de expirarea

perioadei de plată a indemnizației de șomaj, de a primi o sumă lunară neimpozabilă, din bugetul asigurărilor de șomaj, reprezentând valoarea indemnizației de șomaj. Absolvenții instituțiilor de învățământ și absolvenții școlilor speciale în vârstă de 16 ani, înregistrați la ANOFM și filiale, în situația în care se angajează cu program normal de lucru, , pentru o perioadă mai mare de 12 luni, beneficiază de o primă de încadrare ne-impozabilă egală cu valoarea indicatorului social la data încadrării.

- 7. Prime de instalare pentru tinerii absolvenți** – înregistrați ANOFM, stimulează ocuparea și se adresează absolvenților care s-au angajat în perioada de șomaj într-o instituție aflată într-o localitate la o distanță de peste 50 km, de domiciliu, de localitatea de reședință. În aceste condiții se acordă o primă de încadrare ne-impozabilă egală cu nivelul unui salariu minim brut pe țară în vigoare la data acordării.
- 8. Suspendarea temporară a muncii (șomaj tehnic)** – urmărește o cât mai eficientă protecție socială, pentru persoanele afectate de criză, prin suspendarea temporară a activității. Măsura constă în scutirea,(pe durata întreruperii temporare a activității, dar nu mai mult de trei luni), a angajatorului și a angajatului, de la plata contribuțiilor la sigurările sociale, datorate atât de angajator, cât și de salariații care beneficiază de o indemnizație de min 75% din salariul de bază corespunzător locului de muncă ocupat.

H.G. Nr. 377/2002 pentru aprobarea procedurilor privind accesul la măsurile pentru stimularea forței de muncă, modalitățile de finanțare și instrucțiunile de implementare a acestora și **Legea nr. 76/2002** privind sistemul de șomaj și stimularea ocupării forței de muncă (cu modificări și completări ulterioare):

- 9. Informarea și consiliere profesională** – oferă informare despre ocupații și piața locurilor de muncă, consiliere și îndrumare intensivă în căutarea unui loc de muncă, pentru persoanele care doresc aceasta, înregistrate la ANOFM. **Informarea și consilierea profesională** se desfășoară în:
 - **centre specializate**, în cadrul agențiilor pentru forța de muncă;
 - **alte centre și furnizori de servicii din sectorul public sau privat**, care au contracte agențiile pentru ocuparea forței de muncă.

10. Mediarea muncii – are drept țință stabilirea legăturilor între potențialii angajați și angajatori, în vederea stabilirii de raporturi de muncă. În procesul de **mediere a muncii**, se întocmește individual (împreună cu persoana aflată în căutarea unui loc de muncă), „planuri de acțiune (mediere) și de monitorizare a persoanei șomere, ca parte a planurilor de asigurare a ocupării durabile”.¹⁵⁵ Serviciile de **mediere a muncii** sunt adresate persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, înregistrate la ANOFM.

11. Formarea profesională – asigură formarea, îmbunătățirea și diversificarea competențelor profesionale pentru re-integrarea pe piața muncii a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, printr-o mai bună mobilitate la nivel profesional. Șomerii înregistrați, absolvenții de învățământ, persoanele cu venituri sub valoarea indicatorului social de referință, persoanele cu dizabilități care au depășit perioada concediului de trei ani, precum și mamele care au depășit perioada concediului pentru creșterea copilului, sunt principalii, potențiali beneficiari ai acestui tip de măsură activă de intervenție pe piața muncii.

Consultanță și asistență pentru începerea unei activități independente sau pentru inițierea unei afaceri – se adresează persoanelor înregistrate ANOFM, în scopul îmbunătățirii șanselor de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă. **Tipurile de servicii pentru care se acordă consultanță sunt:**

- **juridic;**
- **marketing;**
- **management;**
- **alte servicii de consultanță** acordate de ANOFM și sucursale, firme private, fundații și asociații specializate; cu care agențiile de resort încheie contracte în condițiile legii.

¹⁵⁵ Sursa datelor o reprezintă lucrarea „Implementarea politicilor privind piața muncii în România”, București, INS 2011, pg 8-15, precum și anexele lucrării.

- 12. Acordarea de credite pentru șomerii care creează locuri de muncă pentru șomeri** – facilitează înființarea de locuri de muncă prin acordarea de credite în condiții avantajoase, pentru șomerii înregistrați, pe baza unor studii/proiecte de fezabilitate pentru o perioadă de cel mult trei ani, în care angajatorul este fost șomer, iar angajații sunt foști șomeri.
- 13. Acordarea de credite pentru diverse persoane care creează locuri de muncă** – duce la înființarea de noi locuri de muncă, prin acordarea unor credite în condiții avantajoase, altor persoane decât șomerii; persoane care se angajează să înființeze noi locuri de muncă, prin creierea de IMM-uri, unități cooperatiste, asociații familiale sau alte activități independente. Acest tip de credite se acordă **persoanelor cu vârsta sub 30 de ani**, cu statut de student la prima facultate și au urmat cursuri de o zi la o instituție de învățământ de stat sau particulară, pe baza unor proiecte/studii de fezabilitate de cel mult trei ani.
- 14. Completarea veniturilor salariale ale angajaților** – este o măsură destinată stimulării mobilității teritoriale și profesionale a ocupării. Șomerii înregistrați, indemnizați, care se angajează înainte de expirarea perioadei pentru care se acordă ajutorul de șomaj, beneficiază prin această măsură, (până la expirarea perioadei de șomaj), de o sumă lunară, în cuantum de 30% din valoarea indemnizației de șomaj.
- 15. Primă de încadrare neimpozabilă** – stimulează de asemenea mobilitatea forței de muncă și se adresează persoanelor care s-au angajat în perioada de șomaj într-o instituție aflată într-o localitate la o distanță de peste 50 km, de domiciliu, de localitatea de reședință. În aceste condiții se acordă o primă de încadrare ne-impozabilă egală cu nivelul a două salarii minime brute pe țară în vigoare la data acordării.
- 16. Primă de instalare neimpozabilă** – se acordă în aceleași condiții ca și **prima de încadrare neimpozabilă**, și este în cuantum de șapte salarii minime brute pe țară în vigoare la data acordării.

17. Subvenționarea locurilor de muncă având ca țintă absolvenții de învățământ – stimulează angajatorii să încadreze în muncă absolvenții de învățământ. La încadrarea în muncă pe durată nedeterminată a absolvenților de învățământ, angajatorul/ angajatorii sunt scutiți pentru 12 luni de la plata contribuției datorate bugetului asigurărilor de șomaj, pentru fiecare absolvent angajat. De asemenea angajatorii/angajatorul primește următoarele sume de bani, pentru fiecare absolvent angajat:

- o sumă egală cu valoarea indicatorului social de referință în vigoare la data încadrării în muncă, pentru absolventul/absolvenții ciclului inferior de liceu, sau ai școlilor de arte și meserii;
- o sumă egală cu 1,2 ori valoarea indicatorului social de referință în vigoare la data încadrării în muncă, pentru absolventul/absolvenții de învățământ secundar superior (colegii), sau învățământ postliceal;
- o sumă egală cu 1,5 ori valoarea indicatorului social de referință în vigoare la data încadrării în muncă, pentru absolventul/absolvenții de învățământ superior.

Angajatorii care și după expirarea contractului de muncă, continuă să mențină raporturile de muncă cu absolventul/absolvenții, pentru fiecare an de continuare, primesc un ajutor financiar egal cu suma aferentă contribuțiilor sociale, datorate angajării acestor persoane.

18. Subvenționarea locurilor de muncă având ca țintă persoanele cu grad de invaliditate, absolvenți de învățământ – stimulează angajatorii să încadreze în muncă absolvenții de învățământ, cu dizabilități (cu grad de invaliditate); se concretizează prin acordarea pentru angajatori, timp de 18 luni, pentru fiecare persoană cu grad de invaliditate, absolventă de învățământ, a unor sume diferențiate astfel:

- o sumă egală cu valoarea indicatorului social de referință în vigoare la data încadrării în muncă, pentru absolventul/absolvenții ciclului inferior de liceu, sau ai școlilor de arte și meserii;
- o sumă egală cu 1,2 ori valoarea indicatorului social de referință în vigoare la data încadrării în muncă, pentru absolventul/absolvenții de învățământ secundar superior (colegii), sau învățământ postliceal;

- o sumă egală cu 1,5 ori valoarea indicatorului social de referință în vigoare la data încadrării în muncă, pentru absolventul/absolvenții de învățământ superior.

19. Subvenționarea locurilor de muncă având ca țintă șomerii – urmărește grupul vulnerabil a șomerilor înregistrați, care sunt părinți unici susținători ai familiei mono-parentale; constă în scutirea timp de 12 luni de la plata asigurărilor de șomaj, pentru angajatorii care angajează timp de cel puțin doi ani, persoane care sunt părinți unici susținători ai familiei mono-parentale.

20. Subvenționarea locurilor de muncă având ca țintă persoanele cu dizabilități – urmărește încadrarea în muncă a șomerilor cu grad de invaliditate, înregistrați ANOFM; acordând timp de 12 luni angajatorului, o sumă egală cu valoarea indicatorului social de referință la data în vigoare, pentru angajarea pe perioadă nedeterminată a șomerilor cu grad de invaliditate, pentru o perioadă de minim doi ani, obligatoriu.

21. Ocuparea temporară – este o măsura prin care se subvenționează locurile de muncă, în vederea reducerii numărului șomerilor înregistrați, susținându-se astfel financiar, cheltuielile cu forța de muncă, apărute prin derularea unor programe destinate dezvoltării comunităților locale. Pentru o perioadă determinată de timp persoanele înregistrate ca șomere pot fi găsi astfel de lucru.

22. Facilități acordate angajatorilor – care încadrează șomeri înregistrați, pentru o perioadă de minimum șase luni, reducându-li-se astfel suma corespunzătoare de 2,5 % datorată bugetului asigurărilor de șomaj.

OUG nr. 8/2003 privind stimularea procesului de restructurare și privatizare a unor societăți naționale, compani naționale și societăți comerciale cu capital majoritar de stat, și a societăților comerciale și regiilor autonome subordonate autorităților administrației publice locale; **OUG nr. 170/2001** privind atenuarea impactului social ca urmare a procesului de reorganizare a sectorului producției de apărare:

23. Venituri în completare – pentru salariații disponibilizați prin concedieri colective din cadrul societăților naționale, companiilor naționale, societăților comerciale cu capital majoritar de stat, societăți comerciale la care acestea dețin pachetul majoritar de acțiuni; salariații disponibilizați prin concedieri colective în urma procesului de restructurare și reorganizare din cadrul societăților comerciale și regiilor autonome subordonate autorităților administrației publice locale; salariații disponibilizați ca urmare a procesului de reorganizare a sectorului producției de apărare. Constă în acordarea unui venit lunar de completare, după expirarea perioadei de acordare a indemnizației de șomaj. Acest venit lunar este egal cu salariul individual mediu net, pe ultimele trei luni înainte de disponibilizare, stabilit pe baza contractului individual de muncă.

OUG nr. 8/2003 privind stimularea procesului de restructurare și privatizare a unor societăți naționale, companii naționale și societăți comerciale cu capital majoritar de stat, și a societăților comerciale și regiilor autonome subordonate autorităților administrației publice locale, **OUG nr. 98/1999** privind protecția socială a persoanelor a căror contracte individuale de muncă vor fi desfăcute ca urmare a concedierilor colective:

24. Plăți unice acordate aceluiași persoane care primesc venit de completare și plăți compensatorii – constau în acordarea unei sume egale cu de două ori salariul mediu net pe economie la data acordării, pentru salariații disponibilizați beneficiari de **venit în completare**, precum și a unor plăți compensatorii pentru salariații încadrați cu contract individual de muncă pe durată nedeterminată, disponibilizați prin concedieri colective.

Legea nr. 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă:

25. Ucenicia – este mod de formare profesională, de învățare a unei meserii, realizat pe baza unui contract de ucenicie la locul de muncă. Persoanele care au împlinit 16 ani, dar care nu au mai mult de 25 de ani, și care nu sunt calificate pentru ocupația în care se organizează ucenicia la locul de muncă, pot beneficia de astfel de contracte individuale de muncă de tip particular, încheiat pe durată determinată. În baza unor astfel de contracte uceniciei se obligă să se pregătească profesional și să muncească sub autoritatea unei persoane fizice sau juridice, angajatorul, care îi asigură salariul și condițiile necesare

formării. Durata contractului de ucenicie nu poate fi mai mică de șase luni și mai mare de trei ani.

VII.7. Tineretul și lumea

Dacă ne raportăm la Strategia Guvernului României adoptată în 2009 din perspectiva relației tineret-lume, vom identifica relativ puține obiective care vizează raportul dintre tineretul român și spațiul global. Este vorba despre:

1. Armonizarea infrastructurii și a cadrului juridic și instituțional intern cu legislația și directivele Uniunii Europene în materie de tineret și sport.
2. Stoparea exodului forței de muncă tinere și specializate din țară

Obiectivul reținut în Strategia Guvernului României pentru perioada 2008 – 2012 de a „stopa exodul forței de muncă tinere și specializate din țară” pare bine ales. Problema este că prea puține acțiuni efectiv desfășurate în perioada acoperită de Strategie ar putea fi enumerate ca fiind expresie a voinței politice de a îndeplini acest obiectiv.

Am putea comenta că în această viziune, pentru autoritățile române, spațiul global nu pare să depășească marginile Europei, iar în al doilea rând viziunea este mai degrabă autarhică decât de deschidere, participare globală și rol activ în raport cu fenomenele globale. Este evident că o asemenea viziune nu poate să mai corespundă cu noile tendințe și va trebui depășită într-o viitoare strategie de tineret.

Programul „Tineret în acțiune”

Dacă ne referim la Programul european dedicat tinerilor, *Youth in Action*, constatăm contribuția acestuia la atingerea câtorva dintre obiectivele¹⁵⁶ specifice Politicii Europene de Tineret¹⁵⁷ am putea să recunoaștem contribuția notabilă a Programului la cel puțin 5 dintre acestea: creativitate culturală, includere socială, **deschidere către lumea globală**, voluntariat și educație și formare.

¹⁵⁶ Din Raportul de evaluare intermediară realizat în 2010

¹⁵⁷ Strategia Comisiei Europene menționează ca direcții strategice pentru următoarea perioadă: Educația și formarea, Angajarea în muncă și inițiativa antreprenorială, Sănătatea și buna calitate a vieții, Activitatea de voluntariat, Includerea socială, Creativitatea și cultura, Legătura tinerilor cu lumea globală

Sondajul în rândul liderilor de organizații participante la Program realizat în 2010 ne sugerează printre principalele realizări ale proiectelor derulate în Program apreciate de aceștia (apreciere cu calificativul de „reușită în mare măsură”) ca fiind și :

- cultivarea spiritului de toleranță și respect pentru diversitatea culturală (79,7%),
- cultivarea înțelegerii reciproce între tinerii din țările participante (67,5%),
- promovarea cetățeniei europene a participanților (60,5%),
- dezvoltarea solidarității între tineri pentru a consolida coeziunea socială în UE (54%)

În ce privește direcția strategică a dezvoltării voluntariatului, putem afirma contribuția Programului prin cele 71 de proiecte de Serviciu Voluntar European desfășurate în intervalul celor trei ani și prin cei peste 350 de participanți. Numărul proiectelor de voluntariat a cunoscut o dinamică ascendentă în 2009 când s-a dublat față de anul precedent.

Educația non-formală a reprezentat o caracteristică aproape generală a proiectelor din Program. Totuși recunoașterea acesteia ca formatoare de competențe utilizabile pe piața muncii se află încă la început în România.

În perioada 2007-2009 implicarea bugetară a UE în Programul TiA pentru România a fost de 13.169.830 euro, din care 12.341.815 euro pentru finanțarea acțiunilor descentralizate la nivelul Agenției Naționale. Cele mai multe fonduri au fost alocate sub-acțiunii 2 (voluntariat) – 3.831.171 euro (33% din total) urmată de sub-acțiunea 1.1- 2.125.253 euro (18%), ambele sub-acțiuni implicând mobilitatea participanților. Raportând inputurile financiare la numărul de participanți obținem o medie pentru cei trei ani de 822 de euro cheltuiți pentru fiecare participant la Programul Tineret în Acțiune.

În cei trei ani (2007 – 2009), Programul a avut o evoluție ascendentă mai ales ca număr de proiecte depuse și chiar aprobate. Numărul de participanți s-a menținut relativ constant (peste 5000 în 2008 și în 2009).

Dacă luăm în considerare cifra anuală de circa 5000 de tineri participanți la Programul *Tineret în Acțiune* și faptul că participanții sunt tineri din toate regiunile țării alături de partenerii lor de proiect provenind din celelalte țări membre, impactul poate fi considerat important la nivel național (și european). Cei mai mulți participanți au fost implicați în schimburi de tineri - 2258 în 2009 - iar dintre aceștia cei mai mulți în schimburi multilaterale (1544).

Schimburile de tineri au încercat să ofere oportunități de socializare, de experimentare a diversității culturale, de exprimare artistică, de incluziune socială.

Serviciul european de voluntariat a încurajat înțelegerea reciprocă între tinerii din țări diferite, a contribuit la dezvoltarea sistemelor de susținere a activităților de tineret și a capacităților organizațiilor societății civile în domeniul tineretului, a promovat cetățenia activă la nivel European și cooperarea europeană. Proiectele de voluntariat au răspuns nevoii de promovare a incluziunii sociale și de coeziune socială între tineri și nevoii de implementare a educației nonformale.

Întâlnirile tinerilor și ale responsabililor de politici de tineret au vizat dezvoltarea competențelor și abilităților în domeniul muncii de tineret, dezvoltarea calității sistemelor de susținere a activităților de tineret și a capacităților societății civile în domeniul tineretului, cerințe ale tinerilor aflați în situații dezavantajoase (de ex. tineri cu scleroza multiplă) de a-și dezvolta abilitățile pentru o cetățenie activă în comunitate.

Schimburile de tineri au contribuit la atingerea obiectivelor Programului prin activități desfășurate în echipe multinaționale care au conviețuit pe durata schimbului într-o locație comună; dialogul și interacțiunea între tineri din culturi diferite s-au realizat spontan, participanții descoperind treptat noi elemente de istorie și cultură din celelalte țări participante. Tot astfel s-a creat tinerilor sentimentul apartenenței la comunitatea europeană și la valorile acesteia.

Prin Serviciul european de voluntariat s-au organizat caravane tematice, campanii de promovare, realizarea de reviste, broșuri, filme de scurt-metraj, tabere tematice.

Prin Formare și rețele s-au organizat întâlniri între participanți și membri ai diferitelor comunități locale, seri internaționale, workshopuri, traininguri, discuții tematice, activități de brainstorming și de împărtășire a ideilor, experiențelor, a abordărilor creative, activități în aer liber.

Întâlnirile tinerilor și ale responsabililor de politici de tineret au însemnat organizarea unor evenimente de tipul Forumului National 2008 cu tema „Creativitate și inovație în serviciile pentru tineri” al furnizorilor de servicii pentru tineret. Forumul s-a desfășurat la Oradea, cu participarea a 100 de tineri din diverse ONG-uri și a 30 de experți și responsabili de tineret. Aceștia au fost implicați în sesiuni de informare, formare, ateliere de dezbateri pe teme propuse

de catre participanti, ateliere de cooperare în vederea realizarii proiectelor viitoare sau dezvoltare a parteneriatului.

VII.8. Creativitate și cultură

Politici pentru stimularea creativității

Centrul de studii și cercetări în domeniul culturii propune¹⁵⁸ *Schița unei politici de stimulare a creativității* pe baza propunerilor colectate de la creatori , ong-uri și firme din sectorul cultural. Studiul realizat de CSCDC își propune să identifice soluții de stimulare a creativității prin intermediul unei analiza a contextului de manifestare a creativității. În cuprinsul materialului sunt furnizate exemple de politici publice (dar nu de la noi, subînțelegându-se că autorii nu au putut identifica astfel de politici, cel puțin pe domeniul creației culturale din țara noastră)¹⁵⁹ pentru stimularea creativității. Chiar dacă o asemenea politică nu ar fi cu adevărat o politică de tineret, impactul unei asemenea politici (ca și impactul negativ al deficiențelor) asupra tinerilor nu ar putea fi neglijat.

¹⁵⁸ Vezi <http://www.culturadata.ro>

¹⁵⁹ Se menționează cum încearcă unele autorități să utilizeze mijloacele de subvenție (altfel blamate ca un adevărat inhibitor al creativității) în scopul conștientizării importanței culturii și educației culturale a tinerilor, lărgirii publicului pentru genuri culturale mai puțin atractive pentru consumul de masă și stimularea cererii de bunuri culturale. (prin granturi pentru anumite genuri de producții, prin stimularea achiziției de carte /reduceri de TVA etc). Este descrisă o schemă folosită într-o țară europeană pentru valorificarea talentelor în cadrul unei scheme de modele pentru a sprijini și inspira **tinerii** să urmeze cariere în **sectoarele creative**. Programul se numește „Alegerea creativă” și constă în consilierea absolvenților tuturor nivelelor de învățământ pentru a își găsi un job potrivit cu talentele și abilitățile lor și care va oferi stagii de formare în firme din industriile creative. Scopul acestui program este și de crește abilitățile tehnice și profesionale, de a introduce practica uceniciei și de a înființa centre de excelență profesională pentru industrii creative.

Un alt exemplu de politică publică de stimulare a creativității provine din Marea Britanie. Aceasta dezvoltă o politică publică în scopul de a oferi o educație creativă copiilor și tinerilor, de a valorifica talentele acestora în cadrul unor joburi permanente, prin sprijinirea cercetării, inovației, afacerilor creative, prin protejarea dreptului de proprietate. Pentru oferirea unei educații creative va fi implementat programul „Identifică-ți talentul!” care va include în aria curriculară cinci ore de cultură pe săptămână. Aceste ore vor include lecții despre cultură care să ajute elevii să se dezvolte ca spectatori critici, participanți și creatori în lumea culturală și vor urmări învățarea prin intermediul culturii.

Industria cinematografică, cea de carte, sectorul artelor spectacolului ca și celelalte sectoare culturale interesează pe tineri atât din postura unui important segment de consumatori cât și de potențiali creatori.

Ultimele două decenii au adus schimbări importante la nivelul producției culturale: noile suporturi de imprimare a creației artistice – Cd-uri, DVD-uri, device-uri, HD, audio-book-uri, toate au importante repercusiuni asupra distribuției și consumului dar și a producției.

Studiul citat identifică cele mai mari probleme în sectorul distribuției, ceea ce afectează la rândul său atât producția de bunuri culturale și implicit stimularea creativității și accesul publicului la creațiile artistice.

Schimbările în statutul creatorului de cultură (și de cele mai multe ori este vorba de diminuare, incertitudine, neclaritate) nu pot să aibă ca efect decât descurajarea tinerilor cu potențial creativ.

Se menționează politici favorabile aplicate în alte țări și care în România se lasă așteptate. De exemplu anumite deduceri fiscale pentru industriile creative sau preocuparea specială a statului de a asigura formarea competențelor pentru sectoarele culturale.

Slăbiciunea politicilor de tineret în domeniul cultural este pusă în evidență de datele Eurobarometrului Flash 319 a¹⁶⁰ care situează România pe locuri modeste în privința consumului cultural dar și al practicării de activități creative.

	Țări	(%)
	Danemarca, Slovenia	95
	Austria	94

¹⁶⁰ Studiu realizat de Gallup Ungaria la solicitarea DG-EAC (mai 2011)

	Luxemburg	93
	Irlanda	92
	Estonia, Italia, Finlanda, Suedia, Germania, Franța	91
	Spania, Belgia	90
	Letonia, Portugalia	89
	Olanda, Polonia, EU27, Cehia, Marea Britanie	88
	Letonia, Slovacia, Malta	84
	Bulgaria, Grecia	81
	Ungaria	81
	Cipru	78
	România	65

Ceea ce se poate semna în țara noastră ca acțiuni pentru stimularea creativității culturale a tinerilor ține aproape exclusiv de inițiative locale. Un exemplu de dată recentă (2011) este ilustrativ: concursul de creație literară „**Mama – universul meu iubit!**” inițiat de Secția pentru Copii și Tineret a Bibliotecii Județene „Duiliu Zamfirescu” Vrancea și Hypermarket-ul Carrefour¹⁶¹. Sau masa rotundă organizată de **revista FORBES** în octombrie 2011 cu o temă referitoare la stimularea creativității antreprenoriale la care au fost invitate „nouă doamne ale business-ului românesc, fiind reprezentat și Guvernul”¹⁶²

Politica oficială pentru încurajarea creativității

Autoritatea Națională pentru Tineret și Sport are meritul ca cel puțin până în 2011 să fi menținut tradiția de a organiza anual câte o ediție a Salonului Național de Creație și Inventică pentru tineret. El datează din anii 90. Prima ediție este probabil să fi avut loc în 1994 (sau 95) și este legată de numele lui Alexandru Mironov în calitate de Ministru al Tineretului și Sportului. În 2007 Salonul se afla la a șasea ediție (de unde deducem că au existat și întreruperi), fiind

¹⁶¹ Sursa: <http://bibliotecacopiiifocsani.wordpress.com/2011/03/14/castigatorii-concursului-de-creatie-literara-mama-universul-meu-iubit/>

¹⁶² www.forbes.ro/Forbes-woman-club-mai-2011_2_100_slide_1.html

organizat în colaborare cu Comisia Națională a României pentru UNESCO și Asociația Forum IT.

Se pare însă că pe parcursul edițiilor succesive nivelul de participare și calitatea Salonului nu au cunoscut o îmbunătățire ci mai degrabă dimpotrivă. În 2009, Revista Capital comenta: *„Ediția din acest an a Salonului de invenție pentru tineret se remarcă prin numărul scăzut al participanților și printr-un singur vector de interes și anume zona eco, mai exact reducerea consumului de energie. O parte din „invenții” sunt simple aplicații ale unor cunoștințe elementare de fizică”*¹⁶³

În ultimii ani la lista organizatorilor s-a adăugat și Societatea Română de Radiodifuziune care găzduiește Salonul în cadrul Târgului Gaudeamus (ceea ce pe de o parte mărește credibilitatea evenimentului, dar în schimb reduce de fapt din vizibilitatea manifestării).

Preocupări pentru stimularea creativității se mai regăsesc și în strategiile altor instituții guvernamentale. Astfel, MECT prin Agenția Națională pentru Cercetare Științifică gestionează Strategia Națională pentru cercetare, dezvoltare și inovare pentru perioada 2007-2013¹⁶⁴. Aceasta cuprinde unele principii care o apropie sau chiar o intersectează cu o strategie politică orientată către tineri. În această strategie se vorbește (la capitoliul principii) despre atragerea de tineri doctoranzi și cercetători post-doctorat (desigur, alături de cercetători performanți, cu experiență). Criteriile de evaluare a institutelor de cercetare au în vedere și capacitatea acestora de a oferi cadrul potrivit pregătirii tinerilor cercetători prin programe de doctorat și postdoctorat.

Strategia își propune întinerirea corpului de cercetători în așa fel încât la nivelul anului 2003 să se tripleze numărul de cercetători¹⁶⁵, concomitent cu descreșterea mediei de vârstă a

¹⁶³ www.capital.ro

¹⁶⁴ http://www.mct.ro/img/files_up/1188314/77strategia%20.ro.pdf

¹⁶⁵ E greu de crezut că acest obiectiv a putut fi atins în condițiile reducerilor de personal bugetar și de criză economică de după 2008

cercetătorilor sub 40 de ani. De asemeni – tot în beneficiul tinerilor cercetători – se propune asigurarea unui număr mediu anual de 2000 de burse doctorale. La aceasta se adaugă obiectivul mai general de „atrageră a tinerilor în proiectele de cercetare cu caracter formativ” (p. 23). Strategia are de asemenea în vedere suținerea antreprenoriatului inovativ, pentru care se promite crearea unui fond cu capital risc și dezvoltarea serviciilor de incubare și inovare.

VIII. Strategii de tineret pe plan internațional

Organizația Națiunilor Unite

Un scurt istoric al ultimelor decenii ne arată că încă din 1965 Adunarea Generală ONU a adoptat o Declarație pentru Promovarea în rândul tinerilor a Ideilor de Pace, Respect reciproc și Înțelegere între popoare.

Anul 1985 a fost celebrat de ONU ca anul internațional al tineretului sub logo-ul *Participare, Dezvoltare, Pace*. Cu acest prilej, tineretul era recunoscut ca fiind mai mult decât o simplă entitate demografică și reprezentând o categorie largă, diversă, subsumând diferite grupuri. Este de reținut implicarea României socialiste în acel program internațional (bine exploatată politic pe plan intern și extern de autoritățile comuniste de la București) și putem înțelege că orice document adoptat la vremea respectivă trebuia să sacrifice anumite idei și principii pentru a nu se poticni în blocajele specifice Războiului Rece.

Zece ani mai târziu (1995) se produsese deja importante schimbări politice (mai ales la nivelul Europei) și ONU încerca să răspundă provocărilor ce se anunțau în noul mileniu printr-o *strategie internațională*. Această (primă) strategie la scară globală (World Programme of Action for Youth - WPAY), încearcă să atingă mai eficient problemele dar și oportunitățile aflate în fața tinerilor (băieți și fete) stabilind 10 priorități:

1. Educația;
2. Angajarea în muncă;
3. Hrana;

4. Sărăcia;
5. Mediul;
6. Abuzul de droguri;
7. Delincvența juvenilă;
8. Activitățile de timp liber;
9. Problematika specifică de gen;
10. Participarea deplină și eficientă a tineretului la viața societății și la luarea deciziilor.

La vremea respectivă, Secretarul General al ONU recomanda guvernelor să țină seama de Planul de acțiune elaborat de organizația mondială și să treacă (împreună cu tinerii) la implementarea sa. A urmat în august 1998 prima Conferință Mondială a Miniștrilor responsabili de tineret (la Lisabona) care a reiterat o parte dintre vechile priorități (participare, educație, angajare, sănătate și abuz de droguri), la care au fost adăugate reducerea sărăciei în rândul tinerilor și angajamentul de a combate orice implicare a copiilor în conflicte armate. S-a reafirmat atunci decizia participanților de a implementa la nivel național Planul ONU, încorporând perspectiva tinerilor în politicile și programele naționale.¹⁶⁶

În 2005, cu ocazia unei noi evaluări mondiale, au mai fost adăugate celor zece priorități stabilite inițial, altele 5:

11. Globalizarea;
12. Tehnologiile informatice și de comunicare;
13. HIV/SIDA;
14. Prevenirea conflictelor;
15. Relațiile între generații.

¹⁶⁶ Toolkit for young people to evaluate national youth policy, p 7
(<http://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/toolkit.pdf>)

Cu ocazia Forumului Mondial organizat de ONU, a fost asumată responsabilitatea guvernelor de a utiliza WPAY și cele 5 zone adiționale ca plan de bază (*blueprint*)¹⁶⁷ în politica lor de tineret.

Europa

În Europa, preocupările pentru dezvoltarea și coordonarea politicilor naționale în domeniul tineretului s-au accentuat mai ales în ultimii 10 - 15 ani.

În 1997, Consiliul Europei a început procesul de monitorizare (expert review) a politicilor naționale de tineret, procedură devenită destul de repede foarte populară în rândul statelor europene. Până în primăvara lui 2009 fuseseră deja întocmite 16 rapoarte de monitorizare asupra politicilor naționale. Pe de altă parte, ca parte a Pactului de stabilitate în Europa de Sud-Est (adoptat în 1999), s-a creat un grup de lucru care a înregistrat un impact pozitiv asupra statelor din zonă, convingându-le una câte una să-și elaboreze propriile lor strategii naționale în domeniul tineretului. Acest proces a fost inaugurat de România, prima țară din regiune care în 2001 și-a lansat propriul Plan de acțiune în domeniul tineretului. Pe baza experienței acumulate în activitatea de asistență tehnică, Finn Denstad a elaborat o metodologie (semioficială) a elaborării și dezvoltării unei strategii de tineret la nivel național.**

El recunoaște că strategiile adoptate de diferitele state europene în domeniul tineretului sunt (și chiar trebuie să fie) diferite deoarece trebuie să răspundă la provocări diferite, la specificități culturale și au la dispoziție resurse foarte diferite pentru a fi puse în aplicare. (Denstadt, 2009, p. 10) Deci nu poate exista o politică unică, identică pentru toate țările europene și nici măcar pentru cele din spațiul UE. Și totuși, autorul (cum am spus, cu o experiență extinsă în elaborarea sau evaluarea mai multor planuri de acțiune sau strategii naționale în domeniul tineretului) își propune să stabilească un standard european al politicii de tineret și să prezinte un model al felului în care o strategie națională ar putea fi dezvoltată în Europa de astăzi. După

¹⁶⁷ Blue-print = schiță, plan detaliat

** Finn Yrjar Denstad, (2009), *Youth Policy Manual. How to develop a national strategy*, Paris, Council of Europe

păreră sa există un număr de 11 cerințe minime ce ar trebui să fie satisfăcute de orice politică națională modernă și orientată european:

1. *Să definească în mod clar AUTORITATEA GUVERNAMENTALĂ RESPONSABILĂ*
2. *Să stabilească UN GRUP ȚINTĂ BINE DEFINIT*
3. *Să fie CONCRETĂ, CLARĂ*
4. *Să se bazeze pe cunoaștere, cercetare, experiență directă*
5. *Să conceapă TINERETUL mai degrabă CA RESURSĂ decât ca problemă*
6. *Să promoveze PARTICIPAREA TINERILOR*
7. Să fie o abordare trans-sectorială
8. Să prevadă cooperarea interministerială
9. Să prevadă un buget separat pentru susținerea acțiunilor
10. Să stabilească legăturile între nivelele local, regional și național
11. Să fie conectată cu practicile europene și internaționale

În cele ce urmează ne-am propus o verificare a modului în care **aceste criterii** au operat în cazul unor strategii naționale, luând pentru analiză următoarele documente:

- Strategia Națională de tineret din Serbia (din 2008)
- Strategia Republicii Slovace în domeniul tineretului (din 2005)
- Strategia din Estonia a Muncii de Tineret . 2006-2013
- Strategia Națională de Tineret din Republica Ungară 2009-2024
- Strategia de Stat a politicii de tineret a Federației Ruse (2006)
- Strategia națională pentru tineret a Republicii Moldova (2009-2013)
- Politica Națională de tineret 2010-2013 a Maltei

Prin această analiză comparativă putem vedea atât specificitatea fiecăreia dintre cele șapte strategii, cât și o serie de elemente comune și de asemenea, să judecăm în ce măsură exigențele (standardele) stabilite de reprezentantul Comisiei Europene au fost și pot fi satisfăcute, urmărind numai cele 11 standarde menționate în lucrarea lui Denstadt.

I. AUTORITATE GUVERNAMENTALĂ CLAR DEFINITĂ

O asemenea autoritate reprezintă o garanție pentru aplicarea prevederilor strategiei. Dacă autoritatea guvernamentală nu ar fi implicată serios, elaborarea strategiei ar deveni un simplu exercițiu de „capacity-building” sau o modalitate de a învăța pentru persoanele sau organizațiile implicate.

Slovacia Autoritatea este Ministerul Educației prin Departamentul pentru copil și tineret

Malta Secretariatul Parlamentar pentru tineret și sport

Este prevăzută și înființarea unei Agenții Naționale pentru Tineret capabilă să dezvolte un plan de acțiune pentru implementarea politicii

R. Moldova Responsabili pentru implementarea strategiei sunt Ministerul Educației și Tineretului în colaborare cu Ministerul Economiei și Comerțului, Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului, Ministerul Sănătății, Ministerul Justiției, Ministerul Culturii și Turismului, Ministerul Administrației Publice Locale, Ministerul Finanțelor, Ministerul Afacerilor Externe, Agenția Sportului, Academia de Științe Moldovei, autoritățile administrației publice locale, instituțiile de învățământ, reprezentanții societății civile și alte părți interesate.

Estonia Ministerul responsabil pentru sfera tineretului este Ministerul Educației și Cercetării care planifică politicile de tineret și organizează munca de tineret pentru a ușura participarea și integrarea tinerilor, coordonează activitatea municipalităților în acest domeniu și supervizează activitatea unității sale „administrative” care este Estonian Youth Work Centre.

Rusia Ministerul Educației și Cercetării

În **Ungaria**, la momentul 2009 responsabilitatea revenea Ministerului pentru afaceri sociale și muncă.

În **Serbia**, problema stării tineretului este declarată una dintre prioritățile Guvernului dar și o prioritate a Ministerului pentru Tineret și Sport.

După cum se poate constata sunt menționate de la entități foarte cuprinzătoare în a căror denumire nici nu figurează cuvântul Tineret (cazul Rusiei, Ungariei) la unele foarte specializate – cazul Estoniei și a Maltei (în proiect).

II. UN GRUP ȚINTĂ BINE DEFINIT

În această problemă se verifică afirmația lui Denstadt că există diferite grupuri țintă ale politicilor de tineret la nivelul țărilor europene. Sau altfel spus, nu există un singur răspuns corect cu privire la ce limite de vârstă răspunde definiția „tineret” în Europa. Important ar fi – spune Denstadt – ca politica respectivă să opereze cu limite inferioare și superioare clare. Chiar și dacă pentru diferite măsuri politice pot fi limite diferite de vârstă. Dar Denstadt atrage atenția că dincolo de caracterul general al abordării tinerilor, guvernele trebuie să adopte și politici pentru acele subgrupuri de tineri care sunt mai vulnerabile: de exemplu tineri care se confruntă cu sărăcia, cu dizabilitățile, cu mediile criminale, care au probleme de dependență de alcool sau droguri.

În **Slovacia** termenul de „tânăr” nu este recunoscut de legislație. Tradiția demografică statistică slovacă: 15-26 ani. Caracteristica tânărului ar fi „suportarea de schimbări semnificative” ceea ce presupune un mediu „sigur dar nerestrictiv”. De fapt, politica de tineret a guvernelor slovac se adresează „copiilor și tinerilor”.

În **Malta** pentru scopurile acestei politici, tinerii sunt considerați cei cu vârste între 13 și 30 de ani. Este definit și ca diversitate, considerându-se că „Tinerii trebuie valorizați, indiferent de diferențele de vârstă, experiență, sex, origine, religie, orientare sexuală, etnicitate, aptitudini fizice sau intelectuale sau statut economic” (aici se constată și caracteristica abordării pozitive a tânărului ca resursă).

În **Republica Moldova** strategia se adresează tuturor tinerilor care sunt **cetățeni (?)**¹⁶⁸ ai Republicii Moldova cu vârste cuprinse între 16 și 30 de ani, de asemenea tinerelor familii în care niciunul dintre soți nu a atins vârsta de 30 de ani precum și familiilor cu un singur părinte cu vârsta de până la 30 de ani, având unul sau mai mulți copii.

¹⁶⁸ Totuși calitatea de cetățean cred că este și la ei de la 18 ani.

În **Estonia** în conformitate cu Legea Tineretului (1999) politica de tineret consideră ca făcând parte din grupul său țintă cei cu vârsta de 7-26 ani.

Ungaria nu acceptă o definiție foarte rigidă arătând că există niște limite de la 8-12 ani până la 25-30 ani (în timp ce legislația, în conformitate cu practica internațională definește copilăria între 0 și 18 ani). Dar atrage atenția că abordarea tinerilor trebuie să pornească de la caracteristicile individuale și repetabile ale oricărei persoane. (pag. 6)

Strategia din **Serbia** adoptă definirea segmentului de tineri între limitele de 15 și 30 de ani definind totodată caracteristica nu doar biologică dar și socială a tânărului ca realizare a procesului de integrare în comunitate.

Se atrage totodată atenția asupra necesității de a aborda flexibil această problemă datorită unor condiții nefavorabile ca sărăcia sau lipsa locurilor de muncă. Se adaugă ca grup țintă și tinerii părinți.

Rusia de asemenea își orientează strategia către cetățeni (?) cu vârsta între 14 și 30 de ani, grupul incluzând tineri aflați în dificultate și *tinere familii*.*

Se observă că limita maximă de vârstă avută în vedere este cea de 30 de ani, în schimb delimitările diferă de la o țară la alta.

Ungaria este singura țară care nu respectă recomandarea stabilită de limite clare. Totodată Ungaria are una dintre cele mai extinse plaje de vârste (dacă am considera limitele 8 – 30 de ani).

* o abordare asemănătoare cu cea din Republica Moldova și oarecum și cu cea din Serbia

III. STRATEGIE CONCRETĂ, CLARĂ

Prin această cerință Denstadt se gândește la acea strategie care include obiective pe termen lung (justificate prin analize) cât și un plan de acțiune pe termen mediu și scurt cu indicatori măsurabili și cu acțiuni concrete propuse. Se recomandă utilizarea metodologiei cadrului logic (logical framework approach - LFA). Cât despre transparență aceasta s-ar caracteriza printr-o clară legătură între obiective pe de o parte și acțiuni concrete pe de altă parte. Totodată trebuie să fie clar cine coordonează punerea în aplicare a strategiei. Și nu în ultimul rând este importantă modalitatea cât mai accesibilă (limbaj, formă de prezentare) prin care se exprimă strategia.

Slovacia Guvernul trebuie să influențeze zonele vieților tinerilor prin schimbări sistematice. El creează condiții pentru ca fiecare tânăr să beneficieze corespunzător de locuință, educație, oportunități pe piața muncii, de a-și putea urmări propriile interese, de a descoperi sau de a menține contacte sociale, de a întemeia familie și de a crește copii (p.7)

Esența politicii de tineret (și copii) este exprimată în acordarea de **suport și protecție**.

Malta Strategia este foarte concisă, numai la nivel de principii, urmând să fie completată printr-un plan de acțiune.

R. Moldova Strategia este structurată pe 5 obiective generale, fiecare având la rândul său obiective specifice și măsuri. Totuși măsurile (nici chiar ele) nu sunt suficient de clare. De exemplu pentru asigurarea accesului tinerilor la informare se preconizează:

- sporirea numărului de ziare și posturi de radio pentru tineri la nivel local (cine și cum va face acest lucru nu se spune);

- dotarea bibliotecilor publice și școlare cu fonduri de carte dar nu menționează cât și de ce fel.

Estonia Scopul general al politicii de tineret este de a asigura participarea tinerilor la procesul de decizie și de a lua în considerare interesele și nevoile tinerilor în toate zonele politicii de tineret.

Mai departe se definesc câteva zone ale muncii de tineret:

Munca de tineret specială, axată pe dezvoltarea tinerilor aflați în situații de risc prin activarea abilităților și competențelor și creșterea motivației acestora.

Educația pentru și prin practicarea de hobby-uri.

Informarea tinerilor

Consilierea

Își propune măsuri clare (în număr de 32) și câteva obiective măsurabile prin indicatori:

- creșterea ponderii tinerilor care fac obiectul muncii de tineret de la 42% în 2005 la 60% în 2008
- creșterea proporției tinerilor care sunt membri (participă) în organizații de tineret de la 3 la 5%
- creșterea numărului de instituții de Youth Work (centre de tineret, centre de informare și consiliere, școli de hobby) de la 420 la 500
- creșterea numărului consiliilor de tineret locale și regionale de la 5 la 20 (ajungând astfel să acopere toate regiunile și orașele importante ale Estoniei).

Strategia **Rusiei** își propune ca obiective general (main emphases):

- integrarea tineretului în proiectele sociale și informarea acestuia cu privire la apartenențele de dezvoltare;

- dezvoltarea unor activități creative ale tinerilor;
- integrarea tinerilor cu dificultăți în viața socială.

Pentru atingerea acestor obiective au fost stabilite 7 programe de genul „Voluntarii Rusiei” sau „Carriere” sau „Tânăra familie” pentru care sunt organizate licitații și sunt alocate sume instituțiilor și organizațiilor care concurează.

Gradul de precizie al obiectivelor rămâne însă redus, lipsind în textul strategiei indicatorii clar măsurabili.

Strategia maghiară merge de la cele trei obiective mari, până la indicatori măsurabili. De exemplu pentru un obiectiv cum este „Crearea valorilor culturale și medierea culturală” sunt stabiliți câțiva indicatori cum ar fi:

- numărul de ore petrecute pe parcursul unei săptămâni în activități culturale;
- rata tinerilor care nu au fost angajați niciodată într-o activitate culturală;
- rata tinerilor care vorbesc cel puțin o limbă străină;
- rata tinerilor care au petrecut cel puțin o săptămână într-un mediu cultural diferit (unde se vorbește altă limbă);
- proporția tinerilor care resping persoanele de cetățenie străină sau minoritari;
- numărul de tineri din alte țări care au luat parte la activități de schimburi culturale în Ungaria;
- numărul de acțiuni comune între tineri maghiari din țară și maghiari de dincolo de graniță;

Dincolo de anumite generalități care încă ar mai presupune aprofundări, asemenea indicatori ar putea să reprezinte ținte destul de precise dacă s-ar stabili și un obiectiv cantitativ clar. Ei ar fi trebuit evaluați cu precizie la începutul intervalului acoperit de strategie și apoi măsurați pe parcurs. Însă asemenea date lipsesc din documentul aprobat de Parlamentul maghiar.

IV. CERCETAREA TINERETULUI ȘI POLITICA

*Autorul ghidului european pentru o politică națională de tineret operează cu distincția între „nevoile percepute ale tinerilor” și „nevoile reale de viață documentate prin cercetare”. Cu alte cuvinte el atrage atenția asupra pericolului unei iluzii „populiste” privitoare la o presupusă politică ce ar răspunde unor cereri formulate sau exprimate de tineri și acele aspecte fundamentale ale unei condiții sociale și culturale favorabile dezvoltării tinerilor. Nici cercetarea nu este singura sursă care ar trebui să inspire politica de tineret; ea trebuie să se însoțească de cunoșterea din practică/din experiență, „ambele fiind la fel de importante în dezvoltarea politicii” (F.D. p. 16). Acest gen de cunoaștere ar trebui să ofere politicii răspunsuri cu privire la „ce măsuri ar trebui luate”, **când** să fie acestea aplicate și **cum**. La un astfel de rezultat se poate ajunge numai dacă între cei care fac politica și cei care se ocupă de cercetare există un dialog, o comunicare permanente.*

Slovacia nu au avut niciodată un institut independent dedicat cercetării de tineret. Nevoia de cercetare este satisfăcută de anumite grupuri de cercetare, departamente universitare, cercetători din diferite instituții. Grupuri de cercetare a tineretului au fost create la Institutul pentru Informare și Prognoză din Ministerul Educației și la nivelul JUVENTA (organizație subordonată tot M.E., axată pe sprijinirea muncii de tineret).

Se menționează că foarte puține autorități regionale reușesc să își bazeze deciziile pe o informație adecvată despre tineri (obținută prin mijloace variate de la interacțiunea directă, rapoarte, sugestii, deschiderea porților instituțiilor și până la monitorizarea prin cercetare sociologică). Este menționat ca **excepție** primarul orașului Pruske care a inițiat un sondaj prin care cetățenii au putut să evalueze munca auto-guvernării și totodată să nominalizeze personalități din zona sportului, culturii sau altor sectoare care au contribuit la dezvoltarea comunitară.

Strategia din **Malta** începe cu fraza: Cercetarea academică sugerează că tranziția tinerilor către viața adultă a devenit tot mai provocatoare. Ea este mai complexă, ne-lineară și a devenit mai

extinsă. Principiile care susțin misiunea politicii de tineret sunt: **consultarea** (cu tinerii, organizații ale tinerilor și toți cei implicați în zona tineretului), **cercetarea** (grija de a asigura o informație verificată, validă și la zi cu privire la nevoile tinerilor, valorile și stilurile lor de viață), **decontabilitatea** (evaluarea anterioară) și **eficiența și eficacitatea**.

Se preconizează coordonarea cercetării prin intermediul nou createi „Agenții Naționale de Tineret”.

Republica Moldova foarte puțin se vede o inițiere de cercetări speciale. Sunt folosite date din statistica oficială, de altfel, destul de sărace la capitolul „consum cultural” este evocat un studiu sociologic realizat de Blackstone Corporation și referitor la serviciile oferite tinerilor prin casele de cultură.

În **Estonia** se apreciază că munca de tineret presupune existența unor studii sistematice și comparabile în vederea planificării și executării muncii de tineret și întemeierii activităților de tineret pe asemenea studii.

Dintre cele 32 de măsuri pe care strategia le preconizează, două se referă la cercetarea de tineret:

Măsura 17: obținerea unui inventar general al studiilor referitoare la toate aspectele muncii de tineret și îmbunătățirea accesului la studiile produse.

Măsura 18: **organizarea regulată de** studii asupra tinerilor, monitorizarea muncii de tineret, analiza rezultatelor, formarea unor tendințe de dezvoltare și implementarea acestora.

Mai trebuie menționat pentru această țară de 2 milioane de locuitori că în 2001 a fost creat Institutul Estonian pentru tineret care colectează informație din diferite studii privitoare la munca de tineret și elaborează propriile recomandări și analize.

Ungaria

Se menționează ca principală sursă de date – Biroul Central de Statistică. Cât despre cercetarea tineretului, aceasta are loc în diferite contexte instituționale (institute academice, universități) dar fără ca vreunul dintre acestea să aibă profilul „de tineret”. Există de asemenea institutele de opinie publică care pot realiza sondaje asupra tinerilor (cel mai adesea ca urmare a unor comenzi de stat). De asemenea se menționează ca o situație des întâlnită proiecte de cercetare asupra tinerilor comandate de anumite municipalități.

Totuși se apreciază că lipsește în Ungaria cercetarea regulată, sistematică asupra tinerilor. Datorită diversității instituționale și fluctuației fondurilor.

Producția științifică referitoare la tineri care apare în publicații științifice este estimată la 50 de articole în fiecare an (ceea ce la nivelul Ungariei este destul de mult – nota mea).

Rusia

Se menționează *doar un singur domeniu* care ar face obiectul unei cercetări mai extinse – cel al justiției juvenile. Anual se organizează conferințe și seminarii cu cercetători și practicieni și cu responsabili politici în domeniul drepturilor omului.

Strategia **Serbiei** menționează două cercetări specifice care au fost realizate pentru a fundamenta politica: o cercetare realizată de Institutul de psihologie din cadrul Universității Belgrad pe tema stilului de viață și a timpului liber și o alta privitoare la activism (participare) realizată de un alt institut (Ce SID).

V. TINERETUL CA RESURSĂ, NU CA PROBLEMĂ

Ce ar însemna asta în opinia autorului citat (?) preocupare de a ajuta tinerii să-și realizeze pe deplin întregul potențial ca cetățeni. Să-i ajute pe tineri să-și trăiască viața în conformitate cu vârsta pe care o au, să le încurajeze independența și gândirea critică. Politica de acest tip oferă „pachete de oportunități” pentru tineri.

Slovenia Se referă la rolul „muncii de tineret” de a se preocupa mai ales de crearea unor oportunități decât de a se limita la identificarea de probleme (p. 10)

Malta Focalizarea este pe punctele tari, pozitive ale tinerilor, pe valori și pe competențe și mai puțin pe limitele, lipsurile lor.

R. Moldova Nu se menționează nimic în acest sens.

Estonia Nu se menționează nimic în acest sens.

Strategia **Serbiei** cuprinde obiective care au în vedere tineretul ca resursă:

- încurajarea și motivarea tinerilor să participe;
- încurajarea voluntarismului;
- încurajarea mobilității tinerilor.

Strategia **Rusiei**, prin obiectivele sale de bază (două din trei) are în vedere tineretul ca resursă, orientându-se către stimularea oportunităților de dezvoltare și dezvoltarea activităților creative.

VI. ÎNCURAJAREA PARTICIPĂRII

*Este necesar ca tinerii să fie implicați în dezvoltarea și în implementarea politicii de tineret. Este necesar să fie *** ongt – urile și acestea la rândul lor să atragă cât mai mulți tineri. Consiliile de tineret naționale trebuie să joace un rol privilegiat de partener al guvernului. De asemenea vor trebui prevăzute modalități sistematice de consultarea tinerilor care nu fac parte din organizații. Mai ales atunci când se proiectează o nouă politică de tineret ar trebui organizate consultări deschise care să conducă la înțelegerea punctelor de vedere ale tinerilor. Asemenea consultări pot fi organizate în colaborare cu autorități locale, sistemul școlar sau împreună cu ongt-uri.*

Slovacia - cetățenia activă și participativă este unul dintre cele 4 principii ale politicii de tineret. Se recunoaște că ideile și inițiativele tinerilor sunt luate în considerare (cu anumite rețineri, obstacole). Mai ușor în privința serviciilor pentru tineri sau a activităților de timp liber și oarecum în ce privește mediul; mai greu atunci când e vorba despre educație, locuințe, șomaj (p. 8). Unul din scopurile politicii de tineret este de a „colecta și respecta opiniile tinerilor”.

Coordonarea politicilor de tineret și copii este realizată de un Consiliu Guvernamental prezidat de Ministrul Educației și din care fac parte 7 reprezentanți ai unor instituții guvernamentale și 10 reprezentanți ai organizațiilor non-guvernamentale (dar nu neapărat ale tinerilor).

Sunt menționate limite ale participării și ale comunicării autorităților cu tinerii la nivelul regiunilor (p. 35).

Documentul alocă un spațiu semnificativ participării tinerilor – considerat ca cel mai important instrument al politicii de tineret (alături de voluntariat, acces la informație, educația prin mass-media și cooperarea internațională). Se menționează că în ciuda unor aranjamente legale și instituționale favorabile, implicarea tinerilor în luarea deciziei nu face încă parte din cultura politică a țării. Cei care ar trebui să fie parteneri cu tinerii în luarea deciziei (administrația)

adesea nu înțelege conceptul de participare și îl percepe ca pe o amenințare, declarând că angajarea în decizie a unor „neprofesioniști” și mai ales tineri ar fi contra-productivă și ar duce la pierdere de putere (p. 116).

Sunt totuși menționate mai multe exemple de consultări a tinerilor (referitor la anumite proiecte publice). Dar mult prea puțin sunt folosite metodele inovative de comunicare cu tinerii (prin discuții pe internet, consultări, competiții). Nu sunt apreciate strategiile de campanie ale unor politicieni care organizează vizite și întâlniri cu tinerii doar în pregătirea alegerilor.

În privința **codeciziei** sunt menționate consiliile elevilor și Parlamentele tinerilor. Dar nu întotdeauna cu rol real de parteneriat la decizie. Rolul tinerilor în interacțiunea cu oficialii nu este adesea clar definit, legislația fiind aplicată formal. Numai în rare cazuri tinerii au putut să influențeze și să schimbe procesele care conduc la documente și decizii importante (p. 121).

Malta foarte sumar (deși pusă la loc de frunte) prezentată. Doar ca principiu.

R. Moldova Participarea tinerilor la viața publică și promovarea cetățeniei active este unul dintre cele 5 obiective strategice.

Estonia Sunt preconizate 3 măsuri:

- crearea de posibilități pentru tinerii neorganizați de a fi reprezentați la nivel național, regional și local;
- susținerea formării de consilii ale tinerilor și sprijinirea activității acestora în ce privește dialogul cu autoritățile locale;
- dezvoltarea motivației participării și a deprinderilor de participare în rândul tinerilor.

Serbia

Participarea este urmărită prin numeroase obiective și măsuri aferente. De exemplu, un astfel de obiectiv este de a concepe conceptul de comanagement atât la nivel local cât și național pentru care sunt preconizate următoarele măsuri:

- adoptarea și implementarea de programe educative la toate nivelurile administrației dar și în rândul tinerilor care să promoveze ideea importanței, avantajelor, posibilităților și formelor de participare activă a tinerilor în cadrul unor organisme, comitete comune;
- sprijinirea prin măsuri concrete (care?- nota mea) implicarea activă a tinerilor în comitete sau organisme de decizie asupra unor aspecte care îi privesc pe tineri;
- demararea inițierii unei reglementări legale a conceptului de co-management;
- implementarea principiilor co-managementului în comisiile care au ca sarcină finanțarea proiectelor organizațiilor de tineret;
- sprijinirea inițiativelor care urmăresc să schimbe atitudinea persoanelor mai vârstnice față de problema participării tinerilor. Să se treacă de la principiul „ascultării tinerilor” la cel de „participare activă deplină”.

Rusia

Unul dintre programele vizate de strategie se numește „Echipe” iar altul „Succesul depinde de tine”. Aceste programe urmăresc printre altele:

- desemnarea exemplilor de succes în implicarea tinerilor în proiectarea vieții societății;
- dezvoltarea de modele și programe de formare a competențelor de conducere la tineri;
- recrutarea unor tineri care să participe la viața civică și socio-politică;
- recrutarea de tineri care să candideze înmân alegeri;
- recrutarea de tineri care să coopereze în comisiile executive și reprezentative ale puterii;

- integrarea tinerilor în proiecte internaționale care urmăresc formarea de lideri pentru organizații civice;
- dezvoltarea antreprenoriatului în rândul tinerilor.

VII. ABORDAREA TRANS-SECTORIALĂ

Politica de tineret ar trebui să fie înțeleasă (de Guvern) ca o politică trans-sectorială care ar avea rolul de a integra diferite politici sectoriale. De exemplu, relația între educație, angajare și sănătate sau relația dintre practicarea sportului și numărul de tineri care consumă droguri sau care comit acte de delincvență.

Slovacia Se menționează curențe la nivelul regional unde „oficialii comunică numai în cadrul îngust al propriei lor orientări profesionale, în afara contextului altor instituții sau departamente din regiune ceea ce duce la o înforare parțială” (p. 36)

Malta Se așteaptă ca implementarea politicii să fie inter-disciplinară prin dialogul cu potențialii parteneri. Consiliul Național de Tineret, Consiliul Regional de Tineret Gozo, Familiile, The Commissioner for Voluntary Organisations, Biserica Catolică și alte comunități religioase, Asociația Lucrătorilor de Tineret, alte organizații neguvernamentale orientate către problemele tinerilor (chiar conduse de adulți), Consilii locale, alte instituții publice sau private interesate.

R. Moldova Nu se abordează

Ungaria poate constitui un exemplu de bună practică. În cuprinsul documentului strategiei maghiare, mai precis pe ultima pagină (72) găsim o matrice care pun în relație cele 9 obiective ale strategiei de tineret cu alte, nu mai puțin de 19 strategii naționale printre care strategia de combatere a drogurilor, strategia pentru

dezvoltare durabilă, strategia pentru integrarea rromilor etc. Din această alăturare au rezultat un număr de 64 puncte de intersecție. Cum se gestionează aceste domenii de convergență, documentul nu-și propune să detalieze.

Estonia Ca urmare a caracterului divers al dezvoltării tinerilor și influențat de numeroși factori, politica de tineret trebuie să aibă un caracter orizontal și să reflecte diferitele aspecte ale vieții tinerilor: angajare, educație, politici culturale. Se urmărește o politică de tineri integrată (p. 15).

VIII. COOPERARE ÎNTRE DIFERITE MINISTERE

Este important de a se găsi modalități de a implica în strategia de tineret diferite ministere și agenții. În orice caz ar trebui atrase ministerele sănătății, muncii, educației și culturii. Se recunoște că „asigurarea cooperării interministeriale a pus probleme în multe țări. Poate fi dificil să păstrezi controlul asupra strategiei de tineret în condițiile în care la ea ar participa diferite agenții, fiecare cu tendința de a lua controlul și evocând diferite culturi organizaționale, interese specifice. Totuși, există țări europene care au prevăzut în politica lor de tineret, mecanisme care să asigure cooperarea interministerială. Se poate organiza un comitet de cretari de stat sau un grup de lucru la nivel de directori din diferite ministere ...” (p. 19).

Slovacia În ultimii ani a fost creat un Consiliu Guvernamental pentru Copii și Tineret care elaborează planul de acțiune (2002-2007) alocându-se sarcini specifice ministerelor: Muncii și Afacerilor Sociale, Sănătății, Internelor, Culturii, Mediului, Construcțiilor și Dezvoltării regionale.

R. Moldova vezi la autoritățile responsabile. Se amestecă situațiile. Strategia din țara vecină menționează chiar de la începutul său o listă de „actori implicați în implementarea” sa: Ministerul Educației și Tineretului în colaborare cu Ministerul Economiei și Comerțului, Ministerul Protecției sociale, Familiei și Copilului, Ministerul Sănătății, Ministerul Justiției,

Ministerul Culturii și Turismului, Ministerul Administrației Publice Locale, Ministerul Finanțelor, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Agenția Sportului, Academia de Științe, autoritățile administrației publice locale, instituțiile de învățământ, reprezentanții societății civile și cu alte părți interesate.

Din păcate, nu este descris și mecanismul prin care toți acești actori pot coopera și se pot implica.

Alte Strategii Naționale prevăd colaborări mai mult sau mai puțin largi, cu mecanisme mai mult sau mai puțin precise.

IX. *BUGET SEPARAT*

Necesitatea unui buget separat care să asigure adoptarea măsurilor prevăzute este de la sine înțeleasă. Ceea ce este specific unui buget pentru politica de tineret – care recunoaște rolul important al organizațiilor de tineret – este alocarea unei părți de buget organizațiilor de tineret printr-o așa numită „alocație administrativă” (administrative grant) care să permită organizațiilor să aibă un secretariat și să îndeplinească acele sarcini care exced proiectele propriu-zise (întâlniri statutare, comunicare cu proprii lor membri și altele). Dincolo de asta, desigur, bugetul politicii de tineret trebuie să prevadă alocări pentru proiectele gestionate de ongt-uri.

Slovacia Se menționează că 4,4% din PNB merge către educație. Totuși există informații publice insuficiente cu privire la eficiența utilizării acestor fonduri.

R. Moldova O mențiune vagă: Planul de implementare a Strategiei este corelat cu Planul național de dezvoltare pe 2008-2011 și cu Cadrul de cheltuieli pe termen mediu pe anii 2009-2011. Costurile achizițiilor preconizate pentru anii 2012-2013 sunt

estimative și urmează a fi revizuite și corelate cu cadrul de cheltuieli pentru perioada următoare.

Estonia Nu se specifică. Se menționează că principalele surse pentru munca de tineret sunt:

- contribuția părinților și a tinerilor înșiși;
- bugetele locale;
- bugetul de stat prin Ministerul Educației și Cercetării;
- fonduri și diferite programe;
- sectorul privat;

O bună parte a bugetului provine din taxele asupra jocurilor de noroc ca urmare a unei decizii luate de Consiliul de taxare a jocurilor de noroc subordonat Parlamentului.

Strategia din **Ungaria** oferă câteva date asupra unor bugete trecute, menționând de exemplu că în 2006, alocația pentru tineret a fost de 0,026% din totalul cheltuielilor bugetare și că din 2007 bugetul intern pe tineret este suplimentat cu contribuția Programului Y.A pentru acțiuni descentralizate cu o valoare de 2,4 miliarde de Euro pentru 2007 (pag. 24).

X. LEGĂTURA LOCAL – REGIONAL – NAȚIONAL

Politica de tineret trebuie desfășurată în cooperare, coordonare și parteneriat cu autoritățile locale și regionale. Indiferent de gradul de autonomie al acestora – diferit de la țară la țară, politica de tineret trebuie să furnizeze stimulente, ghidare. Exemple de bună practică și orice alte forme de sprijin prin care autoritățile locale să devină interesate și competente de a rezolva problemele tinerilor și să realizeze planuri de acțiune locale, în concordanță cu efortul care se face la nivel național.

Slovacia Sunt prezentate nivelul național și nivelul regional (Consiliile regionale de tineret, Camera regională pentru copii și muncă de tineret) și nivelul local: municipalitatea ca o anumită autonomie în a gestiona școlile și celelalte facilități la nivel la calitatea de a oferi servicii (pentru petrecerea timpului liber, cazare, educație, consiliere). Totuși este semnalat că încă multe autorități locale nu consideră politica locală de tineret ca fiind importantă. Multe municipalități reduc preocuparea pentru tineret la asigurarea funcționării școlilor și altor instituții educaționale.

Dar de fapt se recunoaște că nu există un „concept al politicii de tineret la nivel regional” (p. 36). Din cauza lipsei de înțelegere și a lipsei de comunicare adecvată oficialii de la nivel regional ajung să fie „în conflict cu tinerii” (p. 36).

R. Moldova Nu se explicitează (decât în lista de responsabilități unde apar și autoritățile locale).

Estonia Se menționează rolul de coordonator (adviser) al Ministerului în raport cu autoritățile locale și cea mai mare parte din politica de tineret se desfășoară la nivel local: 300 de școli de hobby (160 municipale și 140 de școli private); 18 centre de informare și consilieri la nivel regional și altele la nivel local.

Strategia din **Rusia** amintește de autoritățile locale (institution of local self-government) ca fiind desemnate să implementeze politica de tineret (alături de instituțiile statului) dar nicăieri nu se explicitează modalitatea în care aceste autorități locale trebuie sau ar putea să se implice.

Ungaria se menționează un Act (Lege)din 1990 asupra Autorităților Locale care „afirmă responsabilitatea municipalităților” de a „îndeplini sarcini legate de copii și tineri” dar nu detaliază înțelesul acestei responsabilități. Și deși Actul respectiv menționează printre sarcinile obligatorii pentru consiliile regionale (counties) „sarcini privind creșterea respectării drepturilor

copiilor și tinerilor”, totuși, în practică cu greu ar putea fi menționate îndeplinirea în vreun fel a unor asemenea sarcini (p. 20).

Strategia din **Serbia** se rezumă la a menționa autoritățile locale ca fiind printre instituțiile responsabile pentru atingerea diferitelor obiective (nu la toate), dar nu se preocupă de modalitatea în care asemenea autorități vor fi stimulate să se achite de sarcini.

XI. *CONECTARE LA PRACTICILE EUROPENE ȘI INTERNAȚIONALE*

În esență această conectare se poate constata atunci când politica națională este dezvoltată și implementată într-o manieră deschisă, transparentă implicând tinerii și ongt-urile în proces și fiind preocupată de măsura în care propriile eforturi se aliniază la standardele europene (cel puțin cele prezentate anterior).

Slovacia - participarea la programele europene Youth, Eurodesk;
- acorduri bilaterale cu Franța și Germania.

Nivelul de informare cu privire la posibilitățile de cooperare internațională a tinerilor și de mobilitate internațională este considerat principala problemă.

R. Moldova Sunt invocate o serie de documente internaționale. Iar cele 5 obiective generale au fost stabilite în conformitate cu hotărârea de la Kiev a Ministerelor de Tineret din Consiliul Europei.

Estonia Se raportează la Carta Albă, la documentele cadru ale Consiliului Europei și la Raportul experților Consiliului Europei cu privire la politica de tineret din Estonia.

Cam toate strategiile consultate invocă documente europene, programe europene și activități prin care tinerii din țările respective sunt conectați la ceea ce se petrece în Europa. De exemplu:

Totuși, conectarea la practicile europene rămâne mai degrabă implicită decât explicită.

Concluzie

Pe ansamblu, se poate spune că recomandările (standardele) europene se regăsesc în proporții diferite în practica realizării de documente strategice naționale pe domeniul tineretului. Dar multe dintre aceste strategii dovedesc că standardele europene pot fi atinse dacă sarcina este cu adevărat luată în serios.

Și în fond voința politică de a pune pe hârtie un asemenea document, dacă este dublată și de voința realizării sale în practică ar trebui să conducă la respectarea jaloanelor europene pentru că acestea nu fac altceva decât să asigure îndeplinirea cu eficiență și cu succes a unor obiective asumate.

Realizarea unei strategii naționale la standarde europene, cere pe lângă cunoașterea intimă și aprofundată a sectorului respectiv și o anumită atitudine de responsabilitate, deschidere, continuitate din partea autorităților responsabile.

Bibliografie

Cambir Andreea, Sistemul national de monitorizare a incluziunii sociale in Romania, http://www.statistica.md/public/files/SeminareConferinte/incluziune_sociala_7_oct_08/Agenda_rom.pdf

Costea Octavia “**Educație nonformală și informală**”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2009

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL, THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS: An EU Strategy for Youth – Investing and Empowering. A renewed open method of coordination to address youth challenges and opportunities. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0200:FIN:EN:PDF>

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS: The European Platform against Poverty and Social Exclusion: A European framework for social and territorial cohesion <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010DC0758:EN:NOT>

Contribuția educației nonformale la dezvoltarea competențelor de comunicare ale elevilor”, București, ISE, vol II

Council conclusions of 12 May 2009 on a strategic framework for European cooperation in education and training (‘ET 2020’),

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:en:PDF>

Council Conclusions of 21 May 2008 and 27 November 2009 on media literacy in the digital environment

(http://ec.europa.eu/culture/media/literacy/docs/recom/council_adoption_ml_27112009.pdf)

Council conclusions on promoting a creative generation: developing the creativity and innovative capacity of children and young people through cultural expression and access to culture, 2978th EDUCATION, YOUTH AND CULTURE Council meeting Brussels, 27 November 2009

(http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/111502.pdf)

COUNCIL DECISION of 27 November 2009 on the European Year of Voluntary Activities Promoting Active Citizenship (2011)

(<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:017:0043:0049:EN:PDF>)

Council Recommendation on the Mobility of Young Volunteers Across the European Union 2905th EDUCATION, YOUTH AND CULTURE Council meeting Brussels, 20 November 2008

(http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/educ/104211.pdf)

Council Resolution of the Council and of the representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council on the structured dialogue with young people on youth employment, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st09/st09048.en11.pdf>

Council resolution on a renewed framework for European cooperation in the youth field (2010-2018), http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/111514.pdf

Council Resolution on the health and well-being of young people, 2905th EDUCATION, YOUTH AND CULTURE Council meeting Brussels, 20 November 2008 (http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/educ/104209.pdf)

Dalu C.C. și Neacșu I. (coord.) *Participarea tinerilor la educația nonformală*. București: Institutul de Științe ale Educației, 2010

DECIZIA CONSILIULUI din 7 iulie 2009 privind liniile directoare ale politicilor de ocupare a forței de muncă ale statelor membre (2009/536/CE)

<http://eur-law.eu/RO/2009-536-CE-Decizia-Consiliului-7-iulie-2009,493426.d>

Department for International Development, Evaluating DFID's policy on tackling social exclusion: baseline, framework and indicators,

<http://www.oecd.org/dataoecd/38/58/38096970.pdf>

Dochia, A. – “Contribuția noilor firme private la schimbările structurale din economia românească”, in: Tranziția economică în România, Trecut, prezent și viitor, București, Banca Mondială & Centrul Român de Politici Economice, 1999

Draft Council Resolution of the Council and of the representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council on the structured dialogue with young people on youth employment, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st09/st09048.en11.pdf>

Draft Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on encouraging new and effective forms of participation of all young people in democratic life in Europe,

<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st08/st08064.en11.pdf>

Finn Yrjar Denstad, Youth Policy Manual. How to develop a national youth strategy, Council of Europe Publishing, 2009

Fight against poverty and exclusion and Europe 2020 - European Council Conclusions (June 2010)

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/115346.pdf

UNDP Moldova, Seminar: “Incluziunea socială: noțiuni, indicatori, cerințe și metode de măsurare”,

http://www.statistica.md/public/files/SeminareConferinte/incluziune_sociala_7_oct_08/Agenda_rom.pdf

Institutul National de Statistica. Directia generala de statistica sociala si demografie, *Sistemul indicatorilor de incluziune sociala. Metodologie* consultat la adresa <http://www.insse.ro/cms/files/aplicatie/Metodologii%20CAM/Social/SIST%20%20INDIC%20%20DE%20INCLUZ%20%20SOC.pdf>

Lista oficială a Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului (revizuită în 2007) consultata la adresa <http://www.onuinfo.ro/odm/>

Mitulescu, S. și Simache D. (coord.) *Experiențe educaționale non-formale în viața tinerilor*. București: Agenția Națională pentru Sprijinirea Inițiativelor Tinerilor, 2008

Neacșu I. (coord.) *Orientări și valori ale tinerilor cu privire la muncă și carieră*. București: Agenția Națională pentru Sprijinirea Inițiativelor Tinerilor, 2008

Nicoara Rodica, Maria Vremis, Deprivarea comunitara – cazul Republicii Moldova consultat la adresa

http://www.statistica.md/public/files/SeminareConferinte/incluziune_sociala_7_oct_08/Agenda_rom.pdf

NOTE: Overview of the structured dialogue between young people and EU institutions on Outcomes of the Hungarian Presidency EU Youth Conference on youth employment, <http://eu2011.mobilitas.hu/userfiles/file/Outcomes%20Budapest%20EU%20Youth%20Conferen ce.pdf>

Peleah Mihail, Analiza orientata spre populatie – Macedonia, http://www.statistica.md/public/files/SeminareConferinte/incluziune_sociala_7_oct_08/Agenda_rom.pdf

Peleah, Mihail, Metode de masurare a incluziunii sociale, http://www.statistica.md/public/files/SeminareConferinte/incluziune_sociala_7_oct_08/Agenda_rom.pdf

Plăeșu, A., Dalu A.M. și Angheliescu G. (coord) *Starea tineretului în cifre și date*. București: Institutul de Științe ale Educației, Bucuresti, 2010

REZOLUȚIE A CONSILIULUI din 16 noiembrie 2007 privind o agendă europeană pentru cultură,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:287:0001:0004:RO:PDF>

Programul operațional sectorial dezvoltarea resurselor umane 2007-2013, București;

Raport național asupra implementării Cadrului strategic pentru cooperare europeană în domeniul educației și formării profesionale 2020, București, aprilie 2011;

Raportul Comisiei Prezidențiale pentru analiza și elaborarea politicilor din domeniul educației și cercetării, București, 2007;

Russu, C. – Managementul întreprinderilor mici și mijlocii, Expert, București, 1996.

Sarchizian, A. – Educația și formarea profesională continuă – mecanism de modernizare a structurilor ocupațional-profesionale, revista “Probleme economice”, Institutul Național de Cercetări Economice & Centrul de Informare și Documentare Economică, București, 2005.

Social Service Institution Building in Romania, Training in serviciile integrate de asistența socială, vol.I, pg. 44-61 consultat la adresa

Starea Învățământului, București, 2010

Strategia Dezvoltării activității educației școlare și extrașcolare, Ministerul Educației și Cercetării, București;

Strategia dezvoltării învățământului preuniversitar în perioada 2001-2004, Planificare prospectivă până în 2010;

Study on the Social Protection Systems in the 13 Applicant Countries, Romania Country Study, http://www.monitoringris.org/documents/tools_nat/sy/ROU.pdf

Susanne Milcher, *Incluziunea socială – Despre ce e vorba? Concept, relația cu abordările ONU și cadrul politic UE*, sub egida Centrului Regional PNUD, Bratislava consultat la adresa

Website European Year of Combating Poverty and Social Exclusion:
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=637>

WHITE PAPER Together for Health: A Strategic Approach for the EU 2008-2013

xxx, Anuarul Statistic al României, Institutul Național de Statistică Socială și Economică: 1998; 2005.

xxx, Barometrul Tineretului, Agenția Națională pentru Sprijinirea Inițiativelor Tinerilor, 2007 – 2008

xxx, Datele Institutului National de Statistica Sociala si Economica Tempo On-line, 2011

xxx, Diagnoza Tineretului, Agenția Națională pentru Sprijinirea Inițiativelor Tinerilor: 2001; 2002; 2003; 2004; 2005; 2006

XXX, Key data on Education in Europe, 2009

XXX, Planul National de Dezvoltare 2007- 2013

XXX, Planul National de Reforma 2007-2010

XXX, Programul de Guvernare 2009-2012,

XXX, Raport asupra starii sistemului national de invatamant, Ministerul Educatiei, Cercetarii, Tineretului si Sportului, Bucuresti, 2010

XXX, Raport national asupra implementarii Cadrului strategic pentru cooperare europeana in domeniul educatiei si formarii profesionale, Institutul de Științe ale Educației, Bucuresti, 2011

xxx, Ruraltin – Raport de cercetare, Centrul de Sociologie Urbană și Regională & Agenția Națională de Sport și Tineret, 2010

XXX, Seriile Tempo On-Line, Institutul National de Statistica Sociala si Economica, 2011

xxx, Sondaj Eurostat, EU-LFS, 2007

XXX, Strategia: Educatie si Cercetare pentru Societatea Cunoasterii, Cadrul Strategic National de Referinta 2007-2013

xxx, Tineret și comportament antreprenorial, Agenția Națională pentru Sprijinirea Inițiativelor Tinerilor, proiect 2003-2005.

xxx, Tinerii și integrarea europeană, Agenția Națională pentru Sprijinirea Inițiativelor Tinerilor, 2006

youth employment - Information from the Presidency,

<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st09/st09170.en11.pdf>